

 Practica Cancellariæ
APOSTOLICÆ CVM STY-
lo & Formis in Romana Curia usitatis, excerpta
nuper ex Memorabilibus D. Hier. Pauli Bar-
chin. literarum Apostolicarum Vicecorre-
ctoris, omnibus in Romana Curia
uersantibus cùm utilis, tum
necessaria.

His & in fine adiectum est Prouinciale omnium Ecclesiarum cathe-
dralium vniuersi orbis, nec non monetæ cuiusq; regionis no-
menclatura ac valor, omnia, quæ fieri potuit diligen-
tia emendata ac denuo excusa.

LUGDVNI. M. D. XLVI.

3
PRACTICA
CANCELLARIAE
APOSTOLICAE
CVM STYLO
ET FORMIS IN
ROMANA
CVRIA
vūtatis.

CONTRA literas Apostolicas
opponitur multipliciter de falsita
te, de quo, praesertim circa literas
iustitia concernentes, uide Spec.
tit. de resc. praesent. s. i. igitur. tit.
de ap. quem nō liquido poteris in
telligere, nec eum, nec quedā ex
his quae infra dicentur, nisi uideris libros appellatos
quinterni Cancellariae, de iustitia & de reuocatorijs,
& confirmatorijs, quos composuit Martinus de
Ebul. S. R. Ec. Vicecancellarius, de quo stylo hic aliqua
summarie dicemus, maxime omissa per eundem Specu.
uel post eum immutata, & ea praecipue, quae nunc
sunt in frequenti usu Cancellariae apost. additis quibus
dam allegationibus iuris ad corroboracionem styli per
strictim.

PRACT.

¶ Et nota in primis, quòd stylus Cancellarie omisus uel immutatus, reddit literas suspectas de falsitate, ut in c. ad huc. de sen. excom. et c. quam graui. de crimi. fal. et c. causa. de testi. et prædictus stylus aperte uel interpreta tiue innititur iure communi. uide ad hoc Spec. de appel. §. de offi. et in ti. de statu mona. et in c. eos qui. de tēpo. or. lib. vi. et lo. an. in c. j. de offi. leg. li. vi. et c. si apost. de præben. et c. ei qui. in glo. Et iudex per se ipsum potest se informare à prædictis et exercitatis in stylo Ro. Cu. et aliarum per tex. et ibi Bart. in li. j. §. ff. de testi. et ita sepe faciunt domini de Rota, informantes se de stylo à dominis Abbreviatoribus, uel correctore, et alijs in dicto stylo exercitatis, et interdū etiā poenitentiarij, et sic olim factū fuit, ut apparet in decisi. Rot. ti. qui fil. sunt leg. et alijs decisi. licet expeditiones poenitentiarij nō habeant tantā auctoritatē, neq; tā exactē discutiātur. Eset tamē æquū, ut hæc informatio fieret uocata parte, et continuata receptione information. in actis, sicut fit ibi in relation. et remission. et quādo formatur dubiū, ad quòd faciūt no. per Spec. ti. de remis. et de rela. et in alijs locis. et nota c. sepe. de app. et li. j. c. de legi. et c. intima. sti. de app. et no. per Bar. in l. theopompus. de dot. præle. et in l. susceptore. de susce. et archar. c. li. x. quia posset ledi aliqua partium, et quia uidi interdum inaduerter, uel fraudulenter responderi ab informatoribus, uel à iudice non bene concipi informationem, quòd forte posset euitari si pars cuius interest, esset præsens quādo petitur informatio à iudice.

¶ Prima litera nominis papæ, debet esse plena et extra ordinem aliarum literarū. Vene. in salutatione debet scribi extense

CANCEL.

5

bi extense, et cum magno. V. et dilecto etiam. t. et si in prima linea debet trahi sursum, et reflecti parum superius, et hoc in qualicūq; parte dictionis, nisi in prima litera nominis priij. Et l. b. r. b. similiter trahuntur sursum, et in capite earū pertrahitur per obliquū quædam uirgula tenuis, quæ uocatur, lancea. Et quādo. subiungitur in prima linea, cū utraq; trahit sursum, et iungit simul.

¶ Dictiones, quæ recipiunt certā formā scribēdi abbreviatē, sunt sequentes. Bps. seruus seruorū, dioc. salut. et ap. beñ. ec. pbr per oēs obliquos. Item nomina ciuitatum uel dioc. ut Bononien. Argentin. Tolosan. Rauennat. Vrbinat. Cesenat. Venet. Metropoli. magr apost. a. um. Scpremb. Octob. Nouēb. Decēb. per obliquos, ut nra nrm, ipe per oēs casus Ierlimitan. et derenuatarius apostolorum papæ etc.

¶ Et in data, data Id. Non. Cal. reliqua autē nomina date, scribuntur per extensum, quædā data habet quatuor partes, et sunt hæc. Da. Ro. apud. S. Petri an. incarnati. dominica. M. V. III. et hæc pars etiam in alio loco literarum, quā in data, debet scribi cōiunctim, ac si esset una dictio. Id. Octobris. pontifi. nostri an. xj. Et tota data potest diuidi in duas lineas, dummodo singule ex quatuor partibus sint integre, in una linea.

¶ In literis apost. hodie nō scribuntur diphthōgi, licet olim in aliquibus antiquissimis literis inueniantur scripte, quod uoluit Pius. ij. suscitare, et stylum abbreviare et reformare, qui in multis scripturis, et locutionibus, præcipuē in literis gratiæ, non uidetur multis satis latinus, cum fuerit cōpositus temporibus, quibus cādor lingue latine maxime deperierat.

¶ Hodie nō dicitur secundum, ut olim tempore Specu. sed pridie Nō. numerus nō debet scribi per literas significantes numerum, sed extēse, nisi in nomine pontificū, ut tertio, quarto Id. Inn. pap. e. iij. Eugenij pap. e. v. sic de reliquis. Et uide ad hoc regulam Cancellarie.

Quod litera. ¶ Item nota, quod litera de iustitia, cum cōcedi soleant rē de iusti absq; supplicatiōe, ut etiam nō in c. porrecta. de confir. tia cōcedam. util. uel inutil. Et c. ad hoc. de rescrip. nec nūc nec olim tur sine sup. fuerūt registrate, cū nō sint tā grauis præiudiciū ut gra plicatiōe, falsitas, et ut facilius expēdiantur, et celerius arg. e. ac. lit, nisi impe. cedē. de cri. fal. Et quod forma earum est penē eadē, cū trentur con. imitatur iuri et nō uolūtati gratiosē papē. Item ut pa tra Reges, reatur expēsis, cū cōceditur nisi mera iustitia. e. ut litigā uel princ. tes. cū si. Et quod olim nō registraret, uide in cōclu. Bel. pes, aut ma. ¶ Anno bisextili scribitur primo, sexto Cal. Februarij, gnos duces. Et. ij. vj. Item hodie in literis apost. nō ponitur indictio, uide infra fo. ¶ Et in iudiciis, etiā in corpore rescripti, ubi nomen tra reges.

bus, et ea que de bonis, et literis religiosorū, qbus de negātur alimenta, litera post salutē debet esse maiuscula et uacua, in significauit uerō, et sua nobis, post iter ar reptum, et alijs rescriptis, debet esse plena et magna. ¶ Litera apost. nō debent lineari cū atramento, seu in claustro, uel plūbo, alijs sunt falsae. Quod relatiū, nun quā scribitur abbreviatē: nec titulus unquā ponitur p. n. sed p. m. ut cōmissio sancte, nō sanctis. Et nota, quod pa pa appellat uenerab. fratres, Archiepm, Patriarchā, et epm. Ceteros aut dil. si. Et in cōclusionē dicit Archiepis, Patriarchis, et Epis, fraternitati tuē, et alijs uerō, discretioni. Et quādo scribit Epō et alteri, dicit discretio ni uestre.

ni uestre, etiam si sunt duo Episcopi cum tertio non Episcopo. Clausula uerō, Tu frater Episcopo, non est in usu hodie. Card. aut dicit, circumspectioni tuē, uide c. olim. de priuile. et c. ad apost. de re iudi. Electum autē ad episcopatum, uel cui est prouisum per sedē apost. ante consecrationem appellat papa, dil. fil. Et ipsi electo nō committuntur causae, nisi sit cōfirmatus, uel sit ei prouisum per sedem apost. cū talis prouisio habeat uim electionis et cōfirmationis, ut not. in c. j. de elect. lib. vj. Et ponit Archid. in c. cum illis. de praben. eo. lib. et Anto. de bu. in c. in literis. de resti. spo. et Bellamera in decisi. et Oldra. consi. xciiij.

¶ Verbum, Ecclesie, solet poni in salutatione in omnibus habentibus dignitatem secularem, præterquam Archidiacono Bononien.

¶ Canonico solo scribitur sic, Dil. fil. H. de eponibus, canonico parm. In canonico regulari ponitur ec. Inuocatio uerō, seu nomen ec. cathedralis, nunquā ponitur: nō enim dicit ec. s. Laurentij Perusien. uel s. Petri Bononiē. uel sanctorum Crucis, et Eulalie Barchinonen. uide ad hoc glo. in c. quāuis. de praben. lib. vj.

¶ In conquestibus, et ea que de bonis, et similibus, litera post salutem debet esse aliquantulum magna et uacua, hoc modo. C. fallit in sua nobis, q. a litera. S. debet esse magna, et plena etiā in significauit, et querelā. et c.

¶ In post iter arreptum, debet esse plena.

¶ In salutatione non ponitur ordo, nisi in canonicis regularibus ecc. Cathedralium ordinis. s. Augustini, quibus committunt causae cū psata expressionē. uide io. Ganf. in c. quoniā. de offi. deleg. Vicarius et officialis semp ponit

inter iudices ultimo loco, & scribitur eis sic. Dil. fil. uicario uene. fratris nostri episcopi Bononien. in spiritualibus generali. Et officiali sic, dil. fil. officia. Lugdunen. Et hodie de stylo in Italia, Vngaria, Dalmatia, Epyro, siue Albania, Sclauonia, & Cipro, & Creta, & partibus orientaliibus. Item in Sicilia, & Sardinia, & Corsica, dicitur uicarius. Sed ultra montes Alpinos, hoc est, in Gallijs, Polonia, Germania, Anglia, Hispania, Hybernia, & transire in Africa, dicitur officialis, & si aliter inuenirentur literæ apost. esset error, uel falsitas. facit ad hunc styllum, quod not. per Io. An. in addi. Spec. in rub. de offici. uicarij. & Lapis in quadam alleg. & Io. de lign. in alia.

De descriptionibus in
dicum.

¶ Prioribus scribitur sic, si sunt monasterij. Dil. fil. Priori, p. priorē soliti gubernari. s. Anne Barchinonē. Priori uerō prioratus sic, Priori Prioratus, s. Pauli Barchinon.

¶ Priori secularis & collegiatae eccl. sic, dil. fil. Priori secularis & collegiatae eccl. s. Ioan. de Perpiniano Eluen. diocesis.

¶ Et nota, quod quando scribitur Priori monasterij, Decano, uel Preposito, semper dicitur per priorem, per decanum, per prepositum soliti gubernari. uide ad hoc nota. in Cle. & si principalis.

¶ Et hæc omnia exemplis apparebunt, ex quibus colligebit ingenioso facile erit colligere regulas styli, quare subiungemus nonnulla.

¶ Car. Episcopo. Vene. fratri Rodorico episcopo Portuen.

¶ Presbytero Card. dilecto filio nostro Iuliano. tt. sancti Petri ad uincula presbytero Cardinali.

¶ Diacono Cardinali. Dilecto filio nostro Raphaeli sancti

sancti Georgij ad uelum aureum diacono Cardinali.

¶ Quando scribitur Cardinali. xiij. apostolorum, non ponitur. tt.

¶ Legato Card. Dilect. fil. Angelo. tt. s. crucis Ierusalem presbytero card. in ciuitate nostra Bononien. apost. sedis legato. Patriar. Archiepiscopo, Episcopo, Venera. fratri Patriar. Alexandrino. Venera. fratri Archiepiscopo Neapolita. Vene. fratri Episcopo bononien.

¶ Duobus uel tribus Archiepiscopis, uel Episcopis. Venera. fratribus Rauennat. & Mediolanen. ac pisan. Archiepiscopis. Vene. fratri Illerden. & ualentin. ac barchinonen. Episcopis.

¶ Duobus Archiepis, & uno Ep. Vene. Narbonen. & Arlatē. Archiepis, ac Episcopo Merfien.

¶ Vni Archiepo & duobus epis. Venera. fratribus Archiepo. Capuan. & puteolan. ac Sueffan. Episcopis.

¶ Duobus Episcopis in aliena ciuitate uel dioc. existentibus, Vene. fratribus P. argellen. & Gerunden. in ciuitate Barchinonen. residen.

¶ Episcopo & duobus eiusdem eccl. Canonicis. Vene. fratri Episcopo Illerden. & dil. fil. Fran. and. ac. P. an. Canonicis ecclesie Illerden.

¶ Electo in Ep. Dil. fil. Thomæ electo Basilen.

¶ Archipresbytero & Canonico maioris, & Preposito collegiatae. Dil. fil. Archipresbytero maioris, & Preposito Beate Marie de Castello Ianuē. ac Anto. de Nat. Canonico eiusdem maioris ecclesiarum.

Priori monasterij collegiatae in eodem oppido & cathedralis. Dil. fil. monasterij uille alca. per priorem sol. gu. Cesaragusten. dioc. & Cesaragusten. ac seculari &

collegiate eiusdem uille ecclesiarum prioribus.

¶ Abbati intra ciuitatē, & priori prioratus in dioc. & archidia. in illis commoranti. dil. fil. abbat. s. Isidori legio-
nen. & priori prioratus. s. Michaelis de scalda legione.
dioc. ac in ciuitate legionen. residenti Ioan. de Arenalo
Archidiacono de benevento in ecclesia Oueten.

¶ Episcopo & canonico alibi residēti. Vene. fratri Epi-
scopo Tingen. in ciuitate Tingen. cōmoranti. dil. fil. Al.
Io. canonico Siluen. Et potest etiam dici Florentie com-
moranti, uel Neapoli, uel Tingē cōmoranti. facit ad hoc
glo. in c. si is cui. de praben. lib. vj.

¶ Abbati & præposito præposituræ eiusdem dioc. Di-
le. fil. Abbati monast. de Klebotillo, & præposito præ-
posituræ. s. Trinitatis. s. Andree dioc.

¶ Duobus abbatibus & priori eiusdem dioc. monasterio-
rum. dil. fil. de iureuallis & riuallis Abbatibus, & prio-
ri de ponte fracto per priorem & c. Eboracen. dioc. mo-
nasteriorum abbatibus.

¶ Priori monast. & priori prioratus extra muros eius-
dem dioc. dil. fil. monast. beatæ Mariæ de passu per prio-
rem & c. & prioratus sancti Martini extra muros oppi-
di de Madrid. Toletan. dioc. prioribus.

¶ Abbati in dioc. & canonico in ciuitate. Dil. fil. Abba-
ti monast. de Lumlo Aquilan. dioc. ac Antonio de Roca
canonico Aquilan.

¶ Abbati monast. & præceptori maioris ac Sacristæ col-
legiate. dil. fil. abbati monast. insule brudare Lugdunen.
dioc. & præceptori maioris, ac sacristæ secularium &
collegiate. s. Henrici Lugdunen. ecclesi.

¶ Archidiacono & duobus canonicis in eadē ecclesia.
Dil. fil.

Dil. fil. Archidiacono, & Io. bene & Fran. de lachero ca-
nonici ecc. Redonen.

¶ Cantori & offic. eiusdem ecc. Dil. fil. cantori ecc. ciui.
& offic. ciuitaten.

¶ Vicario & officiali eiusdē ecclesiæ, non solent dirigi
literæ, etiā si in ecclesia essent illa duo officia distincta.

¶ Vicario Episcopi. Dil. fil. uicario uenerabilis fratris
nostri episcopi uiterbien. in spiritualibus generali.

¶ Decanis extra, & Scholastico intra muros ecclesiæ.
rū. Dil. fil. san. uictoris & s. Petri extra decanis, & scho-
lastico san. Stephani intra muros Maguntin. ecclesiariū.

¶ Tribus abbatibus in diocce. Dil. fil. a sancti Pet. dec. ac
de pa. Cornetanen. dioc. monast. abbatibus.

¶ Abbatibus in dio. extra muros. Dil. fil. Vallis dignis ua-
lentin. dioc. & san. Bernardi extra muros Valentin. mo-
nasteriorum abbatibus.

¶ Priori ecclesiæ prioratus & collegiate. Dil. fil. Prio-
ratus. S. P. & maioris, ac secularium & collegi. sancti.
Ruffi. ecclesiarum patre priori.

¶ Archidiaconis maioris, & alijs in eadē eccl. Dile. fil.
maior. & Xatiuensi, ac de algezita ecc. ualentin. Archi.

¶ Præposito & decano maiori, ac decano collegiate.
Dil. fil. præposito maioris & eiusdem ac sancti Ascanij
Bremen. ecclesiarum.

¶ Duobus canonic. uni. s. Petri de Vrbe, & archipres-
bytero. Dil. fil. archipresbytero & Anti. de dan. ecclesiæ
Florentin. ac Celso de melinis basilicæ principis aposto-
lorum de urbe canonicis.

Archidiacono & decano eiusdem ecclesiæ, & canonico
alterius dilectis fil. Archidiacono & decano ecclesiæ
Valentin.

PRACT.

Valentin. ac Ant. Ca. Canonico ecclesie Charchaginen.
¶ Archidiacono & decano eiusdem ecclesie, & Archidiacono alterius. Dil. fil. Barchinonen. & Valentin. Archidiaconis, & decano eiusdem Valentin. ecclesiarum.
¶ Archidiacono & canonico eiusdem ecclesie & decano alterius. Dil. fil. Archidiacono Valentin. & decano Illerden. ac Io. ab. Canonico eiusdem Valentin. ecclesiarum.
¶ Duobus canonicis diuersarum. Dil. fil. Ant. P. Ferrarien. & Fran. Martinen. ecclesiarum canonicis.
¶ Prioribus collegiarum in eadem ciuitate. Dil. fil. secularium & collegi. s. Desiderij. s. An. auinio nen. ecclesiarum prioribus.
¶ Abbatibus dioc. Dil. fil. Abbati monasterij Farfensis, quod nunc existit diocesis.
¶ Præcentori & canonico in eadem, & canonico in alia. Dil. fil. præcentori & Ioan. lupe. illerden. ac Enuero. cornelio oscen. canonic. ecclesie.
¶ Canonico regulari. Dil. fil. Fabritio de mansis canonico ecclesie Perusien. ordinis sancti Augustini.
¶ Abbatibus collegiarum diuersarum dioc. Di. fil. secularium & collegiarum Vali soleti & Sarcenium. palentin. & subrogen. dioc. eccl. Abb.
¶ Episcopo & archidiacono eiusdem ecclesie. Venerabili fratri episcopo Vrbeuetan. & dil. fil. archidia. ecclesie Vrbeuetan.
¶ Vni Canonico non solet poni ecclesie. Dil. fil. Anton. de marci. Canonico Pisan.
¶ Duobus tunc ponitur ecclesie. Dil. fil. Troilo de maluitijs & An. de pij. cano. ec. bonon.
¶ Tribus prioribus in eadem ciuitate, uno extra muros Dil.

CANCEL.

Dil. fil. Iaco. de spata. & s. Isidori & s. Hic. extra muros Ispalen. per priores gubernari solitorum monasteriorum prioribus.
¶ Decano & canonico eiusdem ecclesie. Dilect. fil. Decano & Mar. Cor. Canonico ecclesie maioricen.
¶ Canonico & officiali eiusdem ecclesie. Dil. fil. Dionisio fa. Canonico ecclesie Gerunden. & officiali Gerunden.
¶ Præpositis in cathedrali & collegiata, & decano in eadem. Dilectis fil. maioris & sancti Germani præpositis, ac eiusdem sancti Germani decano spiræ. ecclesiarum.
¶ Prioribus monasterij eiusdem dioc. Dil. fil. de morena & bandonia per priores & c. Portugalen. dioc. monasteriorum prioribus.
¶ Cantori & officiali in eadem, & officiali in alia. Dil. fil. cantori ecclesie andegauen. & turonen. ac andegauen. officialibus.
¶ Duobus Canonicis diuersarum ecclesiarum in eadem comorantibus. Dil. fil. Ant. F. illerden. & in ciuitate Illerden. commoran. fran. lu. uicen. ecclesiarum canonicis.
¶ Abbati & priori in eadem ecclesia eiusdem diocesis. Dil. fil. abbati & priori secularis & colleg. ecclesie uali seleti Palentin.
¶ Canonico regulari & seculari. Dil. fil. Ant. de brutis Perusin. ordinis san. Aug. & Marco de strasenen. ecclesiarum canonicis.
¶ Priori præposito monasteriorum. Dil. fil. priori de ulono per priorem præposito sancti Martini de Costa, per præpositum gubernari solitorum. Gerunden. diocesis. monasteriorum præpositis.
¶ Abbati

¶ Abbati & priori monasteriorum eiusdem dioc. & canonico ecclesie. Dil. fil. abbatu sancti Andree, & per priorem & c. beate Marie de clumcro Astoricē. dioc. monasteriorum, ac Fernando Nerio canonico Astoricē.

¶ Priori ecclesie & prioratus in eadem ciuitate. Dil. fil. ecclesie & prioratus sancti Iohannis Cesaraugustan. prioribus.

¶ Vicario urbis. Venera. fratri. R. Episcopo Perusin. nostro in urbe in spiritualibus uicario.

¶ Tribus Vicarijs. Dil. fil. Taurinen. & Asten. ac montis Regalis Episcoporum uenerabilium fratrum nostro rum uicarijs in spiritualibus generalibus.

¶ Vel sic. Dil. fil. uenera. fra. no. Taurinen. & Asten. ac montis regalis Episcoporum, uicarijs in spiritualibus generalibus.

¶ Gubernatori patrimoniij protonotario. Dil. fil. magistro Ludouico de Angnellis, Notario nostro pro nobis & Roman. ecclesia prouincie nostre patrimoniij beati Petri in Tuscia Gubernatori.

¶ Canonico ciuitatis Venetiarum tēpore Pauli. ij. scribitur sic. Dilecto fil. Ty. Barbarigo Canonico Venetiā.

¶ Episcopo & uicario committit Pœnitentiaria disuini, sed cancellaria nullo modo, olim sic. ut in c. infirmante. de offi. delega.

¶ Et nota, quod regulares semper præferuntur secularibus, ut licuit uidere in exemplis, nisi in canonico regulari, qui postponitur omnibus, præterquam uicario, uel officiali.

¶ Quando scribitur habenti dignitatem in ecclesia ciuitatis, uel dioc. ubi fit commissio, non solet apponi no-

men

men delegati: Sed si resideat extra, sic: ut uisum est in exemplis, & hoc habeat locum etiā si pars impetrans rescriptū hoc peteret. & quid differat uel intersit an apponatur locus residencie delegati, uel nō. uide Io. an. in c. si de rer. permut. & doct. Gallicanos, in c. nonnulli.

¶ Circa qualitatem personarum, quibus possint cōmitti cause per rescripta apostolica, est semper menti tenēda dispositio Bonificij viij. uidelicet. c. statutum. de re-

scrip. li. ij. nam illa est nunc in uiridi & uigenti obseruantiā Cancellarie. Sed circa quedam dubia posita ibi per doct. stylus habet quæ dicentur. Archipresbytero rurali non committuntur cause, nec officiali Capitulo ex-

presso nomine Capituli, nec Conservatori de quibus dubitarunt gl. in cle. & si principalis. de rescrip. Inquisito-

ribus autem & prælatis mendicantium possunt commit- ti, cum clausula quæ est in quinterno iustitie, quamuis non soleant committi. uide c. cum olim. de maio. & obe-

Plebanis autem Collegiatarum committuntur, et in par- tibus Venetorum solet dici ecclesie: in Tuscia uero ple-

bis. Præceptoribus autem maioribus sancti Antonij per const. Sixti pape. iij. committuntur cause, & aliquibus Canonici Collegiatarum in Alemania, & sancti Pe-

tronijs Bononien. & alibi per constitutiones descriptas in quinterno Cancellarie de gratia. de quo fit mentio in prima regula Cancellarie sub tit. de dispen. Monachis

autem ecclesiarum cathedralium non solent commit- ti de stylo hodie. uide quæ habentur in c. causam quæ. de iudi.

¶ Circa loca aut, ad quæ trahitur persone in rescriptis sone in re- est etiam obseruanda forma d. c. statutu. cū distinctione, scriptis.

Quibus cō-
mittantur
cause.

Ad quæ tra-
huntur per-

aut

aut actor & reus sunt eiusdem diocesis uel diuersarū
& c. Item an allegetur per horrescentia, & dantur tunc
literæ extra cum clausula per horrescentia. Dantur etiā
literæ extra, si actor dicat quod Ciuitatis & diocesis
rei intrare non audeat, uel quod sufficiens persona, cui
causa committi possit in ciuitate seu diocesi rei non re-
spondeat. Aut quod uniuersitas, Episcopus, uel Capitulum.
Et breuiter, in his est seruanda forma d. c. statutum. &
etiam cle. abbates. de rescrip. quæ disposuit quomodo su-
perior impetrat rescriptum, uolens agere ratione mem-
brorum sibi subiectorum, quæ sunt in alia diocesi quā
dignitas principalis, cui illud membrum subest. Ad cuius
cle. intelligentiam, lege quæ scribit Collec. & alij doc.
Gallicani in c. nonnulli. de rescrip. & in c. ex parte, de
for. compe. ubi inter alia dicunt, quod si quis Abbas ra-
tione membri, in alia diocesi quam sit abbatia sua siti,
uelit impetrare contra quendam tertie diocesis, & ha-
bere iudices in diocesi abbacie tanquam in tertia, non
debent ei dari iudices in illa, ne fiat per fictam & indi-
rectam uiam contra dispositionem d. c. statutum.

¶ Et nota, quod cause appellationum, matrimoniales
sententie late ab ordinarijs possunt committi extra
ciuitatem uel diocesim, etiam si actor & reus sunt eius-
dem diocesis de stylo, nec solent committi nisi Episco-
pis. Simples autem commissiones causarum matrimo-
nialium, hoc est, in quibus non est appellatum iudicia-
liter à iudice, licet esset forte appellatum extraiudicia-
liter à parte, committuntur de stylo Episcopo diocæ-
sano rei uel reæ, & non dantur in tertia, quamuis actor
& reus sint diuersarū dioc. nisi fuerit suspectus diocæsa-

nus

nus impetranti, & tunc dantur extra cū clausula, Cum
in ciuitate & c. non sit aliquis Episcopus, qui de huius-
modi causa ad præsens tute cognoscere possit fraternita-
titue & c. Et debet prius narrari causa suspicionis. Sed
si forte Episcopus diocæsanus agat in remotis, & hoc
narratur, committitur de stylo causa matrimonialis sim-
plex alteri Episcopo in dioc. rei commoranti, uel uinci-
tori. ad quod facit cle. de foro compe. & c. eos qui de tē-
po. ordi. lib. vj. uidetur tamen tunc posse committi ma-
iorem dignitatem in ecclesia habenti, ut in c. literas. de
rescrip.

¶ Præterea aduerte, quod si aliqua uniuersitas impe-
tret contra aliā uniuersitatē, possunt iudices dari extra
de stylo si pars petat. uide Collec. de hoc in d. c. nonnul-
li. si autem causa est prophana includens matrimonialē,
non habetur constans stylus super commissione scienda. ui-
de tamen no. per glo. in c. dispendiosam. & per Lud. con-
si. cccxlix. & per Oldra. consil. cccxxx. de partium uerō
consensu causa etiam non matrimonialis trahitur ex-
tra, debet tamen fieri mentio in rescripto de dicto con-
sensu. uide ad hoc decis. Egid. de Bella matre siue Bella-
mcre. & fit fides de consensu per auditorē contradic-
tum Correctori, si partes sint presentes in curia.

¶ Et aduerte, quod ratione rei immobilis, super qua im-
petratur rescriptum, siue agatur actione reali, siue per-
sonali, debent dari iudices in loco ubi est sita res illa, &
ita obseruat cancellaria, interpretando d. c. statutum. ni-
hil immutasse quo ad immobilia de iure antiquo. & sic
remanet dispositio c. dilectus. de rescrip. & c. si de foro
compe. nec tunc attenditur de stylo locus domicilij rei,

B

licet docto. communiter teneant, quod sit electione actoris conuenire reum in loco rei sitæ, uel loco domicilij ipsius rei. & not. in l. si. C. ubi rem actio. et sic immobilibus discindimus dispositione d. c. stat. uidelicet, q. nō fiat differentia, an actor, & reus sint eiusdē diocesis & c. sed semper dentur iudices in loco immobilium, non autem in loco domicilij rei, etiam si pars peteret, adeo quod si in eodem rescripto impetrentur iudices super immobilibus & mobilibus, non dabuntur iudices nisi in loco immobilium, ne uideantur etiam dari in loco seu domicilio rei: & si pars uelit in loco mobilium, non dabuntur iudices per Cancellariam contra diuersas personas, nisi in diuersis rescriptis, nec etiam curat Cancellaria de loco ubi fuit appellatum, uel grauamenti illatum quo ad hoc, ut non dentur in tertia, quia dari possunt in tertia, si actor & reus fuerint diuersarum dioc. nec etiam si reus originarius appellans uelit iudices contra appellatum in loco eiusdē rei, non dantur ei de stylo, licet contrarium uideantur uoluisse doct. in d. c. statutum. Contra eum autem, qui interdum moratur in una diocesi, interdum in alia, dantur iudices in utraq; si hoc exprimat impetrans. In laico autem, qui iurisdictioni cuiuscunq; iudicis ecclesiastici se submitit, non dantur iudices, nisi in diocesi rei uel tertia, & aliās iuxta formam c. statutum. supradictam in immobilibus. Et in causis prophanis laicorum subiectorum ecclesie etiam seruatur forma d. c. statutum. de stylo: licet aliqui uideantur uoluisse contrarium. uide eos in c. decernimus. de iudi. & c. sua nobis. de appel. & Bellam. in d. c. statutum. in testibus autem, ad perpetuam rei memoriam, solent

lent dari iudices in loco impetrantis. uide ad hoc doct. in c. si quis contra. de for. cope. & c. significarunt. de test. in forma autem, humilibus, que plus taxatur, & habet in hoc aliquid gratie, potest de stylo absq; signatura papæ causa comitti extra diocesim cum derogatione d. cap. statutū. Et in rescriptis ea que de bonis super reuocandis indebitæ alienatis, & rescripto significauit, & post iter arreptum, dantur iudices ubi pars peterit, quia non exprimentur rei.

¶ Item, aduerte, quod non solet Cancellaria dare iudices in loco contractus, uel destinate solutionis, etiam si impetrans dixerit reum ibi inueniri, nisi commoretur, uide ad hoc no. in c. dilecti. de foro comp. & in l. quero. ff. de sol. præsertim cum non appareat de consensu ordinarij rei, uide etiam ad hoc Spec. titu. de compe. iudi. §. i. uer. in clericis autem qui uidentur etiam in hac tacita prærogatione requirere consensum ordinarij. & uide tex. iij. q. vj. non liceat. Ange. in l. j. de iudi. Et nota, quod si reus est unius diocesis, & commoratur in alia, Cancellaria non dat iudices, nisi in loco commorationis, etiam si impetrans petat in utroq; in loco autem prædicto commoration. dantur iudices etiam si nō dicatur reū habere ibi domicilium, & stylus iste facit pro opi. Inno. & aliquorum in c. ex parte. B. de for. compe. & uide doct. in c. quod clericis. eod. titu. & text. in l. est uerum. C. de incol. lib. x. Contra heredem autem alienius defuncti, non dat iudices Cancellaria, nisi in loco dioc. heredis, uel ubi ipse hæres conueniatur ratione legatorū soluentium, siue ratione debitorum defuncti, nam non dat iudices in loco ubi defunctus fuisset conueniendus.

de quibus in l. heres absens. et l. si fide commissum. de iudi. ff. et in c. si de for. compe. per doc. et ita stylus cancellarie interpretatur d. c. statutum. plura sustulisse de dispositis per iura antiqua saltem quo ad effectum commissionum, quam faciunt interpretationes doc. qui in multis contrariis sentiunt, nec etiam dantur hodie literæ per Cancellariam laico contra laicos raptores aliarum rerum, quam ecclesiarum, nisi tales raptores uel fures essent occulti, et tunc dantur literæ excommunicationis generales, ad satisfactionem in forma, significauit. uide ad hoc not. in c. cum sit generale. de for. compe. et fundantur dictæ literæ generales excommunicatorie ex multis iuribus, uidelicet, ex c. ij. de offi. ordi. et v. q. j. quidam. et cle. uolentes. de here. et glo. in cle. in superiorum. eo. ti. et ex not. per Hosti. in c. nobis. de sen. excom. et per Io. an. in c. cum in mult. in no. uel. et not. xxxv. q. vj. Episcopus, in synodo. et in c. ad nostram. et j. de iure iu. et c. constitutus. de testi. et c. tue. de pœnis. per Collec. Et in prædictis literis in forma, significauit, interdum denunciatur quis excommunicatus ipso iure generaliter, et monetur ad satisfactionem, interdum monetur per duos terminos, et deinde excommunicatur, et hoc ultimum fit in casibus, in quibus non est quis excommunicatus ipso iure.

¶ Vltius nota, quod non solet etiam Cancel. dare iudices in loco delicti, et in summa, non dat iudices, nisi in loco domicilij, seu comoracionis, et in loco rei immobilis sitæ, adeo, quod ministris et general. ord. comitibus et baronibus, et huiusmodi non dat iudices, nisi in locis ubi commorantur, uel in loco unde denominantur, si illa prouincia concluditur una dio. tantum, uide Abb. ad hoc in c. dilectus.

in c. dilectus. de rescrip. coll. iij. et not. in l. ij. C. ubi senator. et in c. omnes. de maio. et obe. et in c. quoniam. de offi. deleg.

¶ Nota etiam, quod si actor impetret contra plures reos diuersarum dioc. quamuis illi rei sint diuersarum prouinciarum, et etiam sit causa communis, dantur iudices in singulis diocæsibus reorum, uel in tertijs si actor sit diuersæ diocæsibus ab eis, non sufficit dare in una ex diocæsibus reorum in simplicibus commissionibus. Secus in causa appellationum, in quibus non est necesse accipere iudices, nisi in altera ex diocæsibus reorum, neque actores computantur, nisi pro uno, si dicant se esse litis consortes. uide ad hunc stylum no. in c. dilectus. de rescrip. et c. ex parte. de for. compe. et l. ij. et iij. si unus ex plur. ap. et in l. j. de di. res. C. et l. j. et ij. si plu. una sen. et l. sepe. de re iudi. et l. j. si in commu. eademque cau. et in l. scire debemus. de uerbo. obli. et l. de pupillo. s. si pluri. ml. de no. oper. nun. et cle. j. de appel. in cle. Et dicit Ioan. Gansfredi cum alijs doct. gallicanis fuisse determinatum in cancellaria, quod si quis habet impetrare contra duos, quorum unus est de diocæsibus impetrantis, alius de alia, quod debet dare iudex in tertiam, cum minora sequantur inconuenientia, et addit longe minorem esse inconuenientiam, quod ubi duo uel plures rei conuenti sunt in eadem causa, quod censetur loco unius, quam plurium, arg. c. cum in multis. lib. vj. de rescrip. et de iure pat. c. j. eo. lib. de elect. scriptum. et uide ad hoc not. per Innoc. et alios in c. pastoralis. de rescrip. hodie tamen fit ut supra dictum est. Dicunt etiam prædicti doct. gallicani, in causa de offic. delega. et Bella. iud. in d. c. statutum.

Cancellariam committere causam matrimonialē, etiam si sit super scedere episcopo, et alijs non episcopis, cum clausula, tu frater episcope, et quādo appellatur a gra uamine, uel interlocutoria in matrimonialibus, etiam committitur episcopo, ut ibi per eos, et ita seruatur ho die. Facit contra capitu. constitut. ij. de appel. Sed si ma ritus impetret literas contra aliquem detinentem uxorem suam inuitam, potest tunc absq; dubio cōmitti alijs, quāu episcopo, cum talis cognitio sit misti fori, uide Io, an. et alios in capitu. non est. de spon. et c. illud. de praesump. et An. de bu. in c. tuam. de ordi. cog. Et nota, quod si priuilegiatus traxit me extra suam diocesim, et ego appello ab sententia, cōmittēbatur olim causae per Cancellariam extra diocesim appellati. per no. in c. prudentiam. de mut. peti. Verum postea uisum est obstare d. c. statutum. et negata est commissio extra diocesim. Et iterum postea Cancellaria in similibus casibus dedit extra tempore Clementis. iij. interpretando stylum per ius commune, per not. in capitu. cum dilectus. de cons. quare stylus in Cancellaria fuit in hoc inconstans. Et in his et pluribus alijs indigeret declaratione Pontificis d. c. statutum. quod uidetur confuse et generaliter tollere multas equitates iuris antiqui. Et nota, quod si Episcopus impetret literas una cum alio suae diocesis, pro re communi contra eius subditum, dantur iudices extra, etiam in simplicibus. arg. d. c. unici. de iurepa. lib. vj. et ff. de quib. re. ad eund. iud. ca. l. j. et c. per tuas. de arbi. et l. si ita. de libe. et postu. et ff. si seruit. uend. l. si communem. et C. de temp. in integ. resti. peten. et de concess. preben. autoritate. lib. vj. et l. j. C. si commu. eademq; cau.

cau. in integ. resti. poss. et l. inter. de mino. l. per fundam. ff. de serui. rusti. praed. et de codi. et demonstra. l. pater. et faciunt dicta supra de litis consortibus.

¶ Personae autem, quae possunt impetrare literas sunt. Circa perso laicus contra laicum in terris ecclesiae. uide in c. si duo. nas, quae pos bus. de appel. item laicus contra clericum, et clericus con sunt literas tra laicum etiam, de antiquissimo stylo. et clericus cum impetrare, laico contra laicum, si ad eos communiter res pertineat, sed non econtra. Sed in hoc ultimo casu contrarium uidentur uoluisse docto. in l. praecipimus. §. eodem. C. de appella. et in l. si de hono. non conti. C. Mathe. in quodam nota. et Abb. recentior in quadam disputatione. de quo per Collect. post Fede. in capitu. forus. de uerbo. significa. In causis autem feudalibus, non dantur literae etiam clericis, uide capitu. ceterum. de iudi. et capitu. ex transmissa. et capitu. uerum. de for. compe. Dantur autem literae laicis contra laicos, super usuris uel contra actibus in fraudem usurarum initis, uel iuramento uallatis. Item super iure patronatus uel praesentatione, aut iure fune. an di, aut dote, uel donatione propter nuptias, et super ad ministracione rerum piarum. et propterea dantur con fraternitatibus, uide ad hoc Pau. et Abb. in consil. Dantur etiam ratione uoti. uide ad hoc in capitu. licet. de uoto. et quomodo laicus conuenitur super re, quam tenet ab ecclesia, uide ad hoc Specu. in titu. de com. iudi. adi. §. j. et no. in capi. nullus. de for. compe. et no. in c. si clericus laicum. Dantur etiam pro et contra executores ultime uoluntatis laicum, etiam in non pijs causis, licet quo ad hoc ultimum, uideantur obstare huic stylo no. in c. tua. de testa. Et breuiter, dantur literae inter laicos super

causis ecclesiasticis, & alijs absq; dubio forum ecclesiasticum concernentibus. Super obseruatione autem pacti inter laicos non dantur, nisi diceretur in illis locis tales causas de antiqua consuetudine pertinere ad forum ecclesiasticum. uide ad hoc Collec. in c. j. de pact. Super infamacione autem de crimine incestus inter laicos, cum peterentur literæ tēpore meo à Cancellaria, de consilio dominorum de parco negauimus eas, quāuis mihi uideretur esse concedendas pluribus rationibus, & inter alia, quia Cancellaria maxime inuititur textibus allegatis in c. si de sepul. sed quia non inuenimus exemplum alicuius formæ antiquæ, acquieui opinioni eorum. Sed cōtra feci in crimine contra naturam, cum peterentur literæ inter laicos iuxta formam l. diffamari. uide de his docto. post gloss. in c. nos inter. de purg. cano. & in c. clerici. de excess. præla. & capitulo, in Archiepiscopatu. de raptio.

¶ Et nota etiam, quod iudeis uel saracenis contra laicos Christianos, uel econtra, non dantur literæ per Cancellariam, nisi super causis concernentibus forum ecclesiasticum simpliciter uel mixtum, nec fit mentio de negligentia iudicum secularium, sed si essent de terris ecclesiæ, bene dantur. uide ad hoc not. in c. quod super his. de uoto. per doc. & in d. c. in Archiepiscopatu.

¶ Magistris, seu præfectis fabricæ ecclesiæ, & perpetuo oblati, & rectoribus hospitalium, laicis pro bonis ad fabricam uel hospitale spectantibus bene dat literas Cancellaria, & contra eos pro dictis bonis & fratribus & sororibus etiam tertij ordinis sancti Fracisci, & contra eos: simplicibus autem eremitis non solent dari literæ

literæ, nec seruitoribus clericorum laicis. Bizocaris autem seu mantellatis dantur, uxori clerici coniugati, & multo magis contra eum uidetur dari posse per l. j. C. de incol. li. x. & de digni. l. mulieres. li. xij. ff. de senat. sc. mine.

¶ Et nota, quod laico de terris ecclesiæ, non dantur literæ contra laicum extra terras ecclesiæ, sed ecōtra sic.

¶ Et attende, quod in tutore, & curatore, & procuratore in rem suam consideratur persona pupilli, uel adulti, seu furiosi, aut peuratoris, an sit clericus uel laicus, non ipsius tutoris uel curatoris super impetratione. Idem ad hoc ut trabatur extra, nam in hoc, uidelicet, quod ad commissionem, non solet attendi diocesis uel locus commorationis tutoris uel curatoris, sed pupilli uel adulti. Faciunt ad hoc no. in l. si ex plu. tuto. C. & an. l. j. §. libelli. de appel. ff. & l. j. quam. nup. inter pu. & no. l. j. de admittut. & l. ad ea. ff. de re. iu. & in c. sua nobis. & c. ex parte. de appel. & in c. querelam. de elec. & in l. j. C. de sent. & inter iudi. & in c. j. de procu. li. vj. ubi non attenditur qualitas procuratoris, & de procuratore in rem suam, uide no. in c. licet. de offi. delega. & Lapud. de dol. excep. In patre autem laico administratore bonorum filij clerici non habetur firmus stylus. Aliquē Correo ribus considerantur personam patris, propter interesse eius in usufructu, & nō dederunt literas contra laicum: alij dederunt, quasi pro re, quasi cōmuni patri laico & filio clerico, & hanc partem nos sequuti sumus, tamen quo ad trabendū extra impetrante literas patre: aut si contra eum ratione prædictorum bonorum impetrētur, semper attenditur diocesis patris, non filij, si fuerint di

uersarum: quia consideratur uexatio & cura comparen-
di per iura supra alleg. & uerbum trahere, ut not. doc.
Galli. in d. c. statutum. & in executore quo ad hoc. & ui-
de ad hoc glo. & Bar. in l. j. C. de agric. & cens.

¶ Dantur etiam literæ laico contra laicum, qui subest
iurisdictioni temporali alicuius Episcopi uel prelati,
si hoc narretur, quamuis olim Cancellaria non dederit li-
teras, nisi inter laicos Ecclesie Romane tantum, quod
Collec. in c. ad petitionem. de accu. dicit obseruatum fuisse,
uel ex effectu presidentium in literis expediendis, uel
ex errore Abbreuiatorum.

¶ Et si laicus percusserit laicum in ecclesia, non dantur li-
teræ ad instantiam percussis, sed rectoris ecclesie. & ui-
de ad hoc no. in c. cum sit generale.

¶ Dantur quoque literæ contra laicum mulieri conque-
renti super dote, siue cum uiro, quando est nupta, siue absq;
uiro soluto matrimonio, uel uiro ipso ad inopiam uer-
gente, & debet fieri mentio in rescripto, quod res super
quibus laicus mulieris pertineat. Viro autem contra lai-
cum dantur etiam literæ pro dote sibi promissa. uide ad
hoc c. per nostras. de don. inter uir. & uxo. & formam
quintermi Cancellarie iustitie, in t. de matri. Viro etiam
contra uxorem, ad dotem propter adulterium uxoris per-
ditam, uidetur posse dari literas per c. plerumq; de dona.
inter uir. & uxo. & c. ex parte. de cōsti. & no. per Abb.
in c. cum sit generale. de for. compe. & idē forte uidetur,
si agatur super parafernaliis per mulierem non contra
tertium, sed accessorie ad dotem, seu unā cum dote, ut in
c. plerumq; & c. significauit. & c. & si necesse. de do. in-
ter uir. & uxo. ar. l. si ego. §. dotis. de iur. dot. ff. & l. si. C.
de pac.

de pac. conuen. & ar. l. si sponsa. ff. de iur. dot. & de pri-
uileg. credit. l. ij. §. si. sed si mulier est uidua, uel pauper or-
phanus, bene impetrat literas etiam nulla facta mentione
de dote, cum clausula, illos sub quorum iurisdictione & c.
quæ dantur quando pauper orphanus uel uidua nō pos-
sunt consequi iustitie complementū à iudicibus secula-
ribus, & uocatur pauper orphanus miserabilis persona
ut no. in c. super quibusdā. de uer. signi. iuncto c. j. lxxxv.
vij. dist. & l. orphanotrophos. C. de ep. & cle. & c. grā-
di. de sup. neg. prae. li. vj. & c. j. ne cle. uel mon. Nec capi-
tur orphanus, ut in c. admonere. xxxiij. q. secūda. pro eo
qui caret patre. Et dantur etiam pro orphano, quamuis
habeat tutorem uel curatorem, ut uidi in forma Martini
de Ebulo. uidetur obstare d. l. orphanotrophos. sed po-
test esse pauper miserabilis, etiamsi habeat tutorem uel
curatorem. Pro nobili paupere orphano etiam dantur li-
teræ. uide no. in c. significantibus. de offi. deleg. & l. humi-
lem. C. de incest. nup. Item dantur literæ pro clerico cum
unica & uirgine coniugato, & contra eum de stylo. li-
cet uideatur obstare c. unicum. de cler. con. lib. vj. tamen
pro stylo faciunt not. per Abbat. capi. j. de uit. & hone.
cleri.

¶ Et nota, quod pauper orphanus, uel uidua non impe-
trat in eisdem literis contra clericos & laicos simul, cum
diuersæ sint conclusiones.

¶ Et aduerte etiā, quod laicus non impetrat literas con-
tra clericum generaliter super iniurijs, sed est necesse
specificari iniuriam. uide not. in c. grauis. de q. resti. spol.
& cap. olim. de iniur. Nec clerico & laico dantur literæ
simul super iniurijs, etiamsi diceretur communiter. Item
si con-

si conquerentes sint plures, etiam si pater uel filius, uel fratres, debent poni super bonis et rebus alijs ad eos communiter spectantibus, sed in uniuersitate conquerente uel alio corpore, seu collegio, non dicitur communiter spectantibus.

¶ Monachis autem uel alijs religiosis, aut mendicantibus non dantur literæ nomine proprio, sed superioris et conuentus, nisi talis religiosus habeat aliquod officium obedientiarum, uel administrationem, aut beneficium sui ordinis, uel ex dispensatione apostolica, uel impetret super absolutione ab excommunicatione uel infamatione aut alimentis, alias non dantur, etiam si sit in studio. Et etiam olim obseruauit Cancellaria, ut per Collec. in c. dilectus. de rescript. et uide Rot. de iudi. in nouis et in decis. Bella. Mihi tamen semper uisum fuit posse dari literas pro existente in studio, si asserat se de licentia prelati et conuentus esse in studio, per not. glo. in c. non dicatis. xij. q. j. et si longius. de iudi. et per Archi. et Io. an. in c. ij. ne cler. uel mona. dummodo narreretur iniuriari sibi super debitis ratione studij contractis. Aliqui tamen Correctores sequuti sunt exactè stylum antiquum, ne sub hoc pretextu studij detur occasio monachis impetrandi literas super alijs debitis et administratione proprijs, et noluerunt dare etiam cum dicta narratiua. Contra religiosum autem hodie bene dantur literæ, sub nomine proprio indistinctè in loco commorationis. et uide no. in c. quanto. de offi. ordi. Mendicantibus uerò dantur literæ pro erogatis eis, uel ecclesiæ eorum in elemosinam, cum possint implorare officium iudicis, ad habenda illa bona, et etiam agere si dixerint se posse

posse obtinere bona ex priuilegio sedis apostolicæ, cui non sit derogatum. Ad quod uide no. in c. si. de pactis. li. vj. olim tamen Cancellaria non admittebat appellationes super immobilibus mendicantium, quamuis allegarent priuilegium apostolicum super eis, ut no. Collec. in c. significantibus. de noui. operis nunciat. Abbati autem soli dantur, pro spectantibus ad mensam Abbatialem, si fuerint ordinis sancti Basilij uel Benedicti, alias autem non dantur absque conuentu. Præceptoribus autem siue Commendatoribus militaribus dantur indistinctè, etiam pro pluribus commendis, sed non pro pluribus prioratibus in militibus Rhodiensibus, seu fratribus Hierosolimitanis, ut uidi in eorum statutis, seu stabilimentis, dum peteret confirmacione eorum. et uide not. in c. quia. nos. de app. per Inno. et Hosti. uide ad hoc no. in c. cum deputati. de iudi. et Oldra. in consi. cccxv. uero autem et uxor dantur literæ absque uerbo, communiter.

¶ Non dantur literæ, si quis uelit impetrare contra homines talis loci, nisi dicatur, uniuersi homines uel uniuersitas hominum talis loci. uide ad hoc no. in c. cum in multis. de rescript. li. vj. Oldra. consi. cccxv. et no. gl. in c. cum dilectus. de ordi. cogni.

¶ Et quando ignoratur, an quis sit clericus uel laicus, solet poni distinctiue clericus uel laicus pro quostylo facit l. j. §. quia autem. ff. quorum leg. et de resti. in inte. constitutis. et c. unico. de post. præ. lib. vj.

¶ Filio autem familias non solent dari literæ contra patrem, nisi exprimat sibi iniuriari super Castrensibus, aut alimentis, uel alijs in casibus, in quibus possit agere contra patrem. uide ad hoc l. lis nulla. ff. de iudi. et l. actiones

aciones. ff. de acti. et glos. xxij. q. iij. si ecclesia. et in queritur. ij. q. vij. nam prohibito consequenti, uidetur prohibitum antecedens, uidelicet, impetratio literarum facit quod non. inno. in c. ij. de dila.

¶ Emancipato autem bene dantur, cum non prohibetur agere, nisi non preterita uenia, que per impetrationem literarum non tollitur, et iudex hoc examinabit. arg. l. sed et in hac. §. preter. et l. quamuis. in fin. ff. de in ius uoc. et facit l. si. C. eod.

¶ Super furt. uero, uel falsitate commissa per patrem aduersus filium quod possunt dari, uide l. congruentius. C. de pat. pot. et not. in c. prohibemur. ij. qua. §. et in d. §. preter.

¶ Cisterciensibus non dantur literæ super castris, hominibus, uasallis, uel decimis, nisi adiciatur, quod habuerint illa antequam ipsorum monasteriorum Cisterciensium ordo reciperet instituta. uide c. recolentes. de stat. mon. et no. in c. cum ordinem. de rescrip.

¶ Super diuersis beneficiis contra diuersos reos non datur unum rescriptum, nec cum clausula, et quidam alij. Sed est necesse exprimere reos, nec ubi agitur super beneficio, non debet hodie addi in rescripto super rebus alijs, quam fructibus illius.

¶ Cancellaria non dat literas Conuentui, uel Capitulo, uel contra eos, nisi super bonis discretis, et alijs que uacante sede per eos necessario expediuntur, ut per Collect. in c. illa ne se uacant.

¶ Et pro iniuria illata ecclesie cathedrali, uel intra ipsam, uel in eius cimiterio, non dantur literæ Episcopo, siue capitulo, uide Collec. in c. cum deputati. de iudi. sed

contra

contra sie,

¶ Nec in aliquo rescripto ponuntur ultra tres ciuitates siue dioc. computatis actoribus et reis, uel quatuor, si iudex fuerit ex illis quatuor.

¶ Item, non ponuntur ultra octo nomina reorum absque clausula, et quidam alij, sed cum ea septem nomina uero conquerentium possunt esse quot placet.

¶ Contra reges et principes, seu magnos duces non dantur literæ sine signatura papæ. faciunt no. per Spec. tit. de leg. §. nunc uidendum. uer. Item non obstat.

¶ Et nota, quod communitas, seu universitas de stylo computatur pro quatuor personis, licet l. mortuo. ff. de fidei ius. et ex qui. cau. mai. l. ait pretor. §. item inquit cum alijs iuribus faciant contra. et ideo non dantur literæ in uno rescripto, nisi contra duas universitas, si uelis ponere clausulam, et quidam alij, et Communitas dicitur ciuitatis. Universitas uero castri, uel uille, aut populi, uidetur facere contra cle. unica. de usu. et not. per Bar. in extrauag. ad reprimendam. Nec dantur literæ, nisi contra tria monasteria tantum, uel domos in eodem rescripto. Nec super iniurijs uerbalibus dantur literæ per Cancel. uide ad hoc c. cum te. de re iudi. et decis. Rot.

¶ In ciuilibus plures agentes appellantur litisconsortes.

¶ In criminalibus uero plures rei complices, facit contra glo. in cle. j. de pœnis. uide tex. et Io. an. in c. cum oporteat. de accusa.

¶ Quando agitur super pecuniariis summis, ponitur in clausula post illa uerba, ap. re. usuris cessantibus. de quo in c. dilect. de for. cōpe. nisi cōqueratur Episcopus, capitulum

con=

conuentus, uel persona ecclesiastica ratione beneficij, aut religiosus, uel familiaris papæ, uel de eu. Roma, quia presumitur pro eis, uide no. in c. cum in iuuentute, de presumptio. cum ex iniuncto, de no. ope. nun. lxx. di. mi. ramur. ix. q. ij. Lugdunen. nec hodie ponitur in rescriptis appellationum.

¶ Mortuum non appellat papa dilectū fil. de stylo, nec uenerabilem fratrem, sed quondā talem, et bo. me. Episcopum.

¶ In rescripto super defectu natalium, ponitur clausula, ita tamen et c. alias est falsum, et committitur diocæsano nisi sit suspensus: quia tunc committitur officiali ultra montes, et hodie etiam idem, quando diocæsanus agit in remotis, et hoc exprimitur, facit c. daturus, de præb. li. vj. si uacet ecc. tunc scribitur maiorem potestatem in ea obtinēti, uide de hoc in quinterno ti. de defectu nat. Spec. ti. de dispen. s. nunc de episcoporum, et in fi. et quis dicatur diocæsanus, uide glo. in cle. unica, de for. compe. et datur hodie hæc dispensatio tam presentibus in Curia, quam absentibus, etiam pro genitis ex nō soluto et soluta, et de dicta clausula, ita tamen, uide Old. Cons. clxxv. et Rot. in antiquis: et gl. in c. si pro clericis, de præben. li. vj. et in c. non potest, et Sal. in l. præscriptio fi. c. si contra ius uel uti. pub.

¶ Et in confirmationibus in forma communi, nunquam ponitur in narratione diocæs. in qua est beneficium, sed in salutatione tantum.

¶ Nec datur, Post iter arreptum, mulieri, sed religio si sic, si habeat administrationem, uide no. in c. cum deputati, de iudi. et gl. in cle. et si principalis, de rescrip.

¶ Regula

¶ Regula Cancellarie papæ uiuenti ad futuram rei memoriā dantur sub hac forma. Ad futuram et c. cum literis maiusculis, Cunctis disponentes fidelibus, iustitiā ministrari tenorem cuiusdam per nos dudum editæ constitutionis etc. Pontificatus etc. Anno primo, publicata fuit ad instantiam dilecti filij. A. decani etc. se illa, pro sui conseruatione iuris, indigere asserentis, presentibus inferi fecimus uolentes et autoritate apostolica decernentes, ut huiusmodi sic inserto tenori stetur, et plena fides adhibeatur, ubicumq; in iudicio uel extra illud exhibitus fuerit uel ostensus: dictus uero tenor talis est. Item uoluit etc. nulli etiam. dat. etc.

¶ Si papa fuerit defunctus, dantur sic a successore. Cum etc. et c. quarum quidem constitutionum, quas suo dumtaxat tempore duraturas obseruari uoluit etc.

¶ Si uero non petantur ad futuram rei memoriā, sed per commissionem iudicū, dantur sub hac forma directē iudicibus, coram quibus causa pendet. Cunctis etc. per nos nuper editæ constitutionis anni etc. Pontificatus nostri etc. ad instantiam dilecti fil. se illa pro sui iuris conseruatione et executione quarundam literarum apostolicarum per eum ad uos communiter impetratarum faciēda indigere asserētis presentibus etc. uolentes etc. Tenori plenam fidem adhibeatis, et secundum eum ad executionem procedatis. literarum earundem dictus uero tenor talis est.

De quatuor clausulis, prouiso, et alijs.
CLAVSULA prouiso, qñ qd cōqueritur super cēsibus
C pensio=

pensionibus, et huiusmodi prouisione census huiusmodi contra statuta Lateranensis concilij impositi sint, uel adaucti, uide c. prohibemus. de censi. et ponitur in rescripto ante clausulam, testes. Nec datur si minor impetret contra maiorem, nec contra laicum tantum, uel clericum et laicum simul.

¶ Clausula, prouiso, quando quis conqueritur contra communitatem uel uniuersitatem, et hac prouiso ne aliqua singularis persona dictae uniuersitatis auctoritate presentium ad iudicium euocetur, seu in illam, aut locum predictum interdicti sententiam proferatis, nisi a nobis super hoc mandatum receperitis speciale, et contra capitulum hac clausula non ponitur, uide Bella, de hac clausula in capitulo cum in multis, de rescriptis. li. bro. vi.

¶ Clausula, prouiso, quando quis conqueritur contra consules, aut proconsules, aut nobiles, aut gubernatores ciuitatis uel huiusmodi, est hac prouiso, ne in terras dicti nobilis, uel eandem ciuitatem, uel oppidum auctoritate presentium interdicti sententiam proferatis, nisi super hoc a nobis et c. et hac clausula ponitur, quando conqueritur aliquis in pecuniarijs uel alijs ciuilibus causis contra predictas personas: uide in extraua. Bonifacij proinde. Super criminibus uero remanet ius antiquum, c. si sententia. §. ceterum. de sen. excō. li. vi. cum alijs iuribus. non tamen ponitur in rescri. super usuris nec super manu iniectione, etiam si agatur ciuilitur, nec in matrimonialibus. uide c. non est. de spōsa. et c. i. de usur. li. vi. et c. pe. Clausula, prouiso, non datur in commissionibus appellationum, nec olim aliquo tempore data fuit in partibus Gallicanis,

Gallicanis: quia male parebant nobiles et uniuersitates iudicibus ecclesiasticis, ut legi in notis quinterni Cancellarie gratie. Nec etiam ponebatur in certis diocesisbus Germanie, per const. in concilio Constan. nunc si factam, uidelicet in Caminen. Trazeburgen. Naueburgen. Zuerinen.

¶ Clausula, prouiso, quando excommunicatus contra formam Concilij generalis petit absolutionem prouiso, quod si pro manifesta offensa dicta sententia sit prolata, nec ab excommunicato sufficienter praestetur emenda nullatenus relaxetur. uide c. sacro. de senten. excom. et c. ab excommunicato. de rescrip. et c. ex parte. de uer. signi.

¶ Inuocatio brachij secularis, hodie non datur absque signatura per Cancellariam, nec tempore Collec. datur, ut per eum in c. i. de offi. dele. olim uero data fuit: ut in quinterno iustitia, de usuris. forma xxi. quare stylus est inconstans. et an delegatus hoc possit sine expressa commissione, uide doct. in c. significasti. de offi. dele. et in c. si quis contra clericum. de for. compe. et c. ut officium. de heret. li. vi.

¶ Super sponsalibus de futuro, ut cogatur uir uel mulier implere per uerba, de presenti, non solet Cancellaria dare literas, etiam si dicatur ininteruenisse iuramentum. uide quae scribo in alijs memorialibus meis. et non in c. requisit. de sponsali.

¶ In rescripto appellationis a principio, ubi formatur libellus actoris uel rei super petitione. semper debet poni quis petat, a quo petat, seu petierit, quid uel quare petat: et in his ultimis, quando ignoratur res, uel quanti

tas aut causa, solet dici rem tunc expressam ex causis tunc expressis, uide materiam libellorum, & que infra dicentur.

¶ Item in absolutione ab excommunicatione debet poni causa excommunicationis. uide doc. Gallicanos post alios in c. ex parte. de offi. ordi. & Hosti. tit. de rescrip. §. quis impetrare.

¶ Et nota, quod per Cancellariam datur monitio sub censuris in notorijs iuris: ut super decimis & huiusmodi. ut in titu. de decimis. in prima forma quinterni. uide glo. de his post tex. in cle. dispendiosan de iudi. & doc. in c. conquestus. de for. compe. & in c. nosti. de elec. & de proba. quoniam. & de appel. personas. & de iniur. ad nostram.

¶ Et considera, quod Cancellaria in rescriptis sepius utitur uerbo, temere, quod uerbum excludit recte uel rite, aut utrunq; & pot. conuenire parti, uel iudici: ut no. in leum qui temere. ff. de iudi. & Insti. de pœ. teme. liti. c. ex literis. de diuor. c. tuarum. de priui. de elec. prouida. li. vi. & c. ut periculosa. ne cle. uel. mona. e. li. insti. quib. alie. licet. §. e contra. & in c. bone. de postu. prela. & in multis alijs iuribus.

¶ Et aduerte quod Cancellaria utitur his duobus terminis in conuentione, uidelicet, traxit in causam, uel fecit ad iudicium euocari. De primo uide no. in c. pastoralis. de cau. pos. & proprie. de alio in l. i. ti. de in ius uoc. ff.

¶ Si contra Episcopum, Archiepiscopum, uel Patriarcham, impetrentur literæ, ubi dicitur per censuram, debet dici autoritate nostra. uide c. quia periculosum. de sent. excom. li. vi. & quia pontificali. de offic. de leg. eo. lib. Contra

lib. Contra electum uero quando dantur literæ, dicitur per censuram de stylo. uidetur contra dicere c. ij. de offi. deleg. ob reuerentiam sacri officij. Sed aliud est pontificalis officium, aliud pontificalis ordo, & aliud pontificalis dignitas. uide ad hoc gl. in cle. Archiepiscopo. de priuile. & quandam decis. Bella. & contra perpetuum administratorem etiam dicitur per censuram. uide no. in c. is cui. de elec. lib. vi.

¶ Super spolio contra iudicem non ponitur dicto tali, sicut iustum fueris, restituto, sed simpliciter ponitur clausula, uocatis, cum insinuatur pro ea. extra de renu. in presentia. & c. dilectus. de rescrip. uide Oldra. confi. cccxvij.

¶ Item nunquam dantur nisi unus, duo, uel tres iudices, uide c. prudentiam. de offi. deleg.

¶ Item ordo præcedit Diocesim, sed non Ciuitatem, ut Abbas sancti Petri Perusini. ordinis sancti Benedicti. Abbas sancti Cucuphatis ordinis sancti Benedicti Barchinonen. diocesis.

¶ Nomina ordinum Camaldulensium, Cisterciensium, Cluniacensium, Carthusiensium, Præmonstratensium præferuntur, alia postponuntur, ordinis sancti Benedicti, ordinis humiliatorum & c. Cisterciensium ordinis Præmonstraten. ordinis & c.

¶ Clausula, non obstante, facit conquestum duplicem. Vide de ea in c. ne aliqui. de priuile. li. vi. & ponitur etiam in rescrip. de iustitia.

¶ Episcopo non dantur literæ super iuribus episcopalibus generaliter, nisi exprimat aliquod ex eis. uide Speculato. de rescriptio. present. & nota in c. constitutus.

de reg. do. & Bella in decisionibus.

¶ Debet poni in rescripto etiam appellationis de stylo nomen & cognomen Actorum & Reorum, & appellantis ac appellati, aliis non dantur literæ, nisi dicatur Titius & Meuius, & alij in hac parte litis consortes, quos non est necesse exprimere. Nomen uero iudicis ordinarij, a quo appellatur, non est necessarium apponi, sed delegati sic, licet uideatur aliud doctoribus. uide Specu. titu. de appellatio. & c. oblate. & Barto. in l. prima. §. libelli. de appellatio. ff. & decis. Rot. Item est necesse quod ponatur diocesis rei. Item debet poni qualitas uel dignitas personarum, Laicus, Canonicus, Rector, Armiger, Cuius. Nec debet quis intitulari duobus titulis, sed uno tantum super quo impetrat, sed si impetrat super pecuniarum summis, aut alijs orphanis, potest assumere titulum quem uoluerit, & dabuntur ei iudices, iuxta diocesim de qua se intitulabit. Vide ad hoc not. in c. ad aures. de rescrip. & Bella. in decis. & nota. in quadam decis. in antiquis, de rescrip. Et si est religiosus actor uel reus, debet exprimi ordo, ut per Hosti. & Collee. in c. cum ordinem. de rescrip. Et iudeus non dicitur laicus uel cuius, sed dicitur incolae uel habitator talis loci, uel in tali ciuitate commorans.

¶ Et mulier debet poni post clausulam, & quidam alij clericici & laici, cum non comprehendatur sub nomine laico de stylo, uide Specu. in titu. de rescrip. presentatio ne, & olim ponebatur ante, dummodo esset nominatus unus laicus.

¶ Si est mulier que appellet, debet semper poni dilecta in Christo

in Christo filia Anna &c. & si est nobilis, debet etiam poni nobilis, & si uidua, debet semper dici talis relicta quondam talis uidua. Sed si mulier non appellet, sed conueniatur, non debet dici dilecta in Christo filia, nec etiam inconquestibus. Dicitur etiam in actrice, dilecta in Christo filia Ioanna dilecti filij Antonij &c. uxor. Et idem dicitur in parte administratore bonorum filij, & tutoribus, & curatoribus, dilectus filius A. dilecti filij B. genitor. In muliere appellata non dicitur, dilecta in Christo filia. In forma, sua nobis, in forma autem, humilibus, tam in appellante, quam appellato, quam etiam iudicibus semper dicitur, dilectus filius, & dilecta in Christo filia in formam querelam. In actore ponitur dilectus & dilecta, non in reis & conquestibus. In conclusion. ponitur, Ideoq; & alijs quo circa &c.

¶ Nota, quod in forma, sua nobis, non dantur expressa absolutio ad cautelam, & expressa commissio attentatorum: in forma: humilibus, sic. Et in omnibus rescriptis iustitie ponitur clausula, quod si non ambo uel omnes, praterquam in rescripto in forma, humilibus, in quo ponitur, uos, uel duo, aut unus uestrum. Et huiusmodi clausula ponitur post clausulam, testes. Et si in rescripto non ponitur clausula, testes, debet poni statim post conclusionem. Vide de ea c. prudentiam. de officio delega. & c. cum dilecti. de emptio. & uend. & c. seiscitatus. de rescrip. Et si excommunicatus impetrat absolutionem, non debet dici dilectus filius, sed sua nobis Antonius &c.

¶ Et cum cardinalis impetrat rescriptum, non dicitur sua nobis, uel significauit, uel conquestus est nobis, &

fic de alijs: Sed exposuit nobis dil. fil. noster. tt. sancto Praxedis.

¶ Et quando fit mentio de ordine Carmelitarum per constituti. Sixti. iiii. poni debet, ordinis gloriosissimi Dei genitricis semperq; uirginis Marie de monte carmeli, quam constitutionem quidam ex abbreviatoribus non obseruauerunt, a me autem fuit semper obseruata, ob honorem uirginis et antiquitatem ordinis Carmelitarum.

¶ In abbate, priore, sacrista, uel decano ecclesie, semper debet dici abbas, uel prior secularis, et collegiata ecclesie talis.

¶ Et nota, quod in salutatione inter primum et secundum iudicem ponitur, inter secundum uero et tertium ponitur, ac ut dilecto filio decano et succentori ac campifero ecclesie sanc. N.

¶ Et aduerte, quod Cancellaria magnam uim facit in uerbis ut pprie ponatur, et sub certo ordine, ut innuit Collec. in c. dilectus. de cap. monach. et no. in c. uenerabiles. de confir. util. uel inutil. et liij. reg. Cancel. et c. causam. de rescrip. Et quantum fieri potest non repetit uel conculcat uerba, nec sententiam, praesertim in decisiuis et dispositiuis.

¶ Vbi appellatur ab euitxione praedicti, uel molestationis inferendi extraiudicialiter de facto admittitur appellatio, et ponitur clausula, uocatis, et taxantur minus litera. Vide ad hoc not. in c. dilecti. de maior. et obe.

¶ Quando mandatur confirmari uel infirmari sententia lata super crimine, uel alijs committitur, semper ponitur in conclusione, in his quae poenam sanguinis non contingunt,

contingunt. Vide not. in c. in archiepiscopatu. de rap. et in c. si. ne. de. uel mona. lib. vj. et c. sententiam sanguinis. eod. titu. in antiquis, alias non ualeret commissio, nisi ex certa scientia. Vide Ant. de But. in c. quae in ecclesiarij. de costi. Item quando impetratur litera p. canonicis Alemannie, uel Beguinabus, uel Confraternitatibus, aut Iesuatis seu alijs pijs Collegijs, uel congregationibus non approbatis, Ponitur in fine ante datam, per hoc autem dictarum Canonissarum statutum non intendimus in aliquo approbare, uel dictam confraternitatem non intendimus et c. pro quo stylo facit rex. in c. indemnitate. de elec. lib. vj. et in c. accedentes. §. illas. de statu mo.

¶ Item nota, quod appellato, nisi post terminum octo mensium, non datur litera in illa causa appellationis, et sic de stylo practicatur hodie. c. oblata. uide Rot. in antiquis titu. de rescript. et consilio. cc. iij. tamen olim non dabantur litera appellato nisi confirmatorio. ut per Collec. in capitulo significantibus. de nouis operis nunciatione.

¶ Et nota, quod si pars appellet a tarditate uel negligentia iudicis, in expeditione causae solet dici, quod anno et amplius iam elapso, in dicta causa procedere non curat loco et tempore congruis requisitus, alias, nisi sit lapsus annus, non solent dari, nisi iudex expresse denegaret iustitiam ministrare, quia tunc non diceretur aliquid de anno. Vide Ioan. and. in c. dilecto. de appellationibus. et Abba. in c. ex parte. eo. tit. et in c. proposuisti. de foro compe. et glo. c. ij. de appellationibus. lib. vj. et c. nullus. de iurepa. et in authen. ut differen. iudi. et c. ad auers. de simo. et Bartolus in l. Titia cum nuberet Cayo.

Seyo. ff. de leg. et Bal. in l. fi. §. illud. de temp. appella. Et formam quinterni iustitie primum: in titu. de iudi. tenē. diu causam in suspenso. et Spec. ti. de appellatione, qui interpretatur illam primam formam, quando non est commissa causa appellationis, quia tunc habet remedium desertionis. In ordinario autem non dicitur aliquid de anno secundum stylum, sed dicitur diutius tenuit causam in suspenso, et tunc dantur tres menses ad expediendum, iuxta predictam formam primam.

Item dantur literę in quibus conceditur adiunctus, propter suspicionem iudicium ab aduersario impetratorum, et si nondum est ad litis contestationem processum, ut in tertia et quarta forma supra alleg. ti. de mādatis quę fiunt iudi. de quibus uide doc. in c. insinuante. de offi. deleg. et c. causam quę. co. ti. et causam quę. de iudi. et Feder. in consil. Non autem ad solam allegationem suspitionis iudicis datur nouus iudex, cum habeat allegans remedium arbitrorum, uel collegarum, et multo minus quando recusatur executor in forma dignum, uel alijs huiusmodi qui non teneantur uocare partes, cum illi non possint recusari. Vide no. in c. cum uenissent. de iudi. per Ant. et c. nouit. et c. postremo. de appel. et Rot. co. ti. de concess. preb. in nouis.

Clausula, testes, non solet apponi in aliquibus rescriptis, quę sequuntur.

Super usuris, quādo impetratur contra clericos tantum, uel clericos et laicos simul, et nec in causis matrimonialibus, aut consanguinitatis, uel affinitatis, nec dotis accessorie, uide c. de prudentia. de dona. Inter uir. et uxo.

et uxo. nec super manuum iniectione, contra clericum et laicum simul, uel contra clericum tantum, etiamsi dicatur super alijs rebus iniuriari conqueren. nec super crimine uel diffamation. eius, nec quando dicitur contra iuramentum super hoc prestitum temere ueniendo, nec cum in literis dicitur extra tenorem priuilegiarum uel indulgentiarum, nec in literis post iter arreptum, nec cum committitur causa iuxta priorum continentiam literarum, nec in literis preces et mādata, et cum olim, quę dantur uolentibus ingredi religionem, nec quando dicitur in appellationis causa huiusmodi, nec quando petitur obseruatio sententię deserta appellatione, uel quia transiuit in rem iudicatam, nec ubi compellitur ferre arbitrium arbiter, nec in literis super absolutione monachorum, nec quando dicitur de utroque processu, nec in literis super defectu natalium, nec quando petitur absolutio ab excommunicato, qui concordauit eum parte, nec in literis cum secundum apostolum, quę dantur ordinibus non habentibus beneficia, nec in cruce signatis, et quando denunciatur excommunicatus, uide in quinterno. ti. de excommunicatibus, alijs in literis, cum mandantur executori, relaxatio sententię excommunicationis late contra formam c. sacro. de sen. excō. et c. reprehensibilis. de appel. sed in executoria eius bene datur, nec in literis si tibi, de quibus uide in quinterno. ti. de restit. in inte. nec quando petitur confirmatio laudi, secus ubi petitur reuocatio. uide in quinterno. ti. de arbit. et compositi, nec ubi de obedientia agitur, uel ubi subiecto, uel uisitatio denegatur, nec in literis contra indult, nec in beneficio ad cuius collationem se quis per

per parentes literis obligauit, quia iam constat per literas, prout in multis superioribus, nec quando dicitur prout in literis inde confectis, nec in literis quod excommunicatum clericum recipiat ad diuina, nec quando littere bullantur cum serico, nec quando publicatis a testationibus testes quandoque admittuntur & appellatur. Super iniurijs non est stylus firmus, quidam dederunt, alij non, propter uerbum iniuria, quod trahitur etiam ad crimen.

¶ Et quando questio principalis est super crimine, aut aliqua materia, in qua non ponitur clausula, testes, si appellatio interponitur super grauamine per iudicem illato, non ponitur in rescripto clausula, testes, propter euentum cognitionis cause principalis. in c. ut debitus. de appel. faciunt no. per Oldr. consil. cccxx.

¶ Clausula, legitimi impedimenti, & ex ratione est huiusmodi, de qua in quinterno ti. de presentationibus.

Sed dictus A. legitimo, ut asserit, impedimento detentus, non fuit appellationem huiusmodi infra tempus debitum prosecutus. Quare nobis humiliter supplicauit, ut lapsu dicti temporis non obstante sibi super hoc oportune prouidere paterna diligentia curaremus.

Quo circa,

¶

¶ Sequuntur

¶ Sequuntur formae conclusionum, quibus hodie utitur Cancellaria in rescriptis meræ iustitiæ. Nam in forma, humilibus, aliquid gratiæ concedit Vicecancellarius, siue Cancellaria in administratione iustitiæ circa commissionem iudicium de antiqua consuetudine, ne partes expectando signaturam, quam omnino haberent, vexarentur, expensis & dispendio moræ, quod maxime debet euitari tam in

Rota, quam in Cancellaria.

ut in conclu. Rot.

CCCCCLVII.

CONCLUSIO communis in conquestibus & quarelis, & quomodo appellatur ab interlocutoria uel grauamine. Vocatis, qui fuerint euocandi, & auditis hincinde prepositis, quod iustum uel canonicum in matrimonialibus fuerit, appellati re. decernas facien. quod decreueris per censuram ecclesiasticam firmiter obseruari. In causa spolijs dicitur, & dicto tali, sicut iustum fuerit, restituito.

¶ Nota, quod in conquestibus contra uniuersitatem, officia

officiale, siue dominum alicuius terre post uerbum, obseruari, dices prouisione in uniuersitate predictam, uel in terram dicti officialis, uel comitis, excommunicacionis uel interdicti sententiam proferas, nisi a nobis sit per hoc mandatum receperis speciale, nisi impetretur super usuris, uel iniectio manu uiolenta in clericos, uel causse matrimoniali.

¶ Appellatio ab unica diffinitiva in causa matrimoniali. Mandan. quatenus de sententia huiusmodi legitime cognoscens, quod canonicum fuerit appellanti reo decernas, facien. &c.

¶ Appellatio a duabus diffinitivis non matrimonialibus in qua secunda confirmat primam. Mandan. quatenus in causa ultima appellationis huiusmodi legitime procedens, dictam posteriorem sententiam confirmare uel infirmare app. re. curetis, prout de iure fuerit faciendum.

¶ Appellatio a secunda sententia confirmatoria prime, in causa matrimoniali. Mandan. quatenus de ultima sententia huiusmodi cognoscens legitime, quod canonicum fuerit ap. re. decernas facien. &c.

¶ Vbi sunt contrarie sententie diffinitive, & appellatur ab ultima, etiam si sint due consequenter late pro uno. Mandamus &c. de utroque processu cognoscens, legitime, illum ex eis quem rite factum fore repereris, autoritate postea ap. re. approbes, reliquo sicut iustum fuerit reprobato.

¶ Vbi sunt contrarie sententie in causa matrimoniali. Mandan. quatenus de utroque processu cognoscens legitime, quod canonicum fuerit ap. re. &c. facien. &c.

¶ Quando

¶ Quando mortuo iudice qui cognoscebat de causa committitur alijs. Quocirca quatenus uocatis qui fuerint euocandi, & causse ipsa in statu debito per uos re sumpta, illum ulterius audiat, & quod iustum fuerit ap. re. decernatis, facientes quod decernatis. &c.

Commissio admissio, cessionis bonorum, pro clerico excommunicato, qui est paratus satisfacere quamprimum peruenerit ad pinguiorem fortunam.

¶ Quocirca &c. si est ita, uocatis creditoribus prefatis, & alijs qui fuerint euocandi, receptaque per uos ab eodem cessione bonorum predictorum, nec non idonea cautione, ut si ad pinguiorem fortunam peruenerit debita persoluet, sententiam predictam relaxare procuretis, prout de iure fuerit faciendum. & uide c. odoardus. de solu. &c. peruenit. de fideius. super monasterio grauato onere debitorum. uide formam in quinterno ti. de usuris.

Quomodo petitur obseruari sententia interlocutoria, a qua nulliter fuit appellatum, vel quia deserta fuit & committitur eisdem iudicibus.

¶ Quocirca &c. uocatis &c. si uobis de nullitate siue desertione appellationis huiusmodi legitime constiterit, contra predictum Io. ad ulterio

ra procedatis, iuxta ipsam formam & continentiam litterarum. Olim huiusmodi littere etiam mittebantur alijs sub forma, ut postquam cognouissent de nullitate uel desertione remitteret causam prioribus iudicibus, uide no. in c. ad huc. el. primo & c. ex ratione. de appel. Et de uerbis continentiam, & tenorem in formam, & huiusmodi. uide no. in c. si cum. & c. si apostolica. de preb. li. vj. & c. significare. de appel. & c. quia. v. de iudi. & in multis alijs iuribus.

Quomodo petitur obseruatio sententie diffinitive, & excommunicationis.

QUOCIRCA & c. si est ita diffinitiuam sicut ritè excommunicationis sicut rationabiliter prolata sunt, sententias huiusmodi faciat autoritate nostra, usque ad satisfactionem condignam inuolabiter obseruari. uide gloss. & doc. in c. quoniam abbas. de offic. delega. & Spec. tit. de remissionibus.

¶ Conclusio absolutionis ab excommunicato, qui est paratus satisfacere de consensu partis & parere iudicato, & literis.

¶ Quocirca & c. Mandan. quatenus si est ita predictum. P. postquam literis ipsis legitime paruerit cum effectu, & ad hoc dicti. S. consensus expressus accesserit ab eadem sententia, & alijs censuris per eum occasione premissurum inuensis, hac uice duntaxat autoritate nostra absoluitis in forma ecclesie consueta, & iniungatis ei pro modo culpe poenitentiam salutarem, & alia que de iure fuerint iniungenda. Et si iniuriatus ex non rationabili causa reniteretur absolutioni. uide no. per Hosti.

Hosti. in summa. de poeni.

Conclusio pro excommunicato ratione contumacie, qui est paratus parere.

QUOCIRCA & c. E. si hoc legitime petierit, recepta tamen prius ab eo cautione idonea super eo, quo excommunicatus habetur, ab excommunicationis sententia huiusmodi de ipsius domini consensu hac uice duntaxat absoluitis in forma ecclesie consueta, iniungatisque ei pro modo culpe poenitentiam salutarem, & alia & c. uide de his absolutionibus, an sint pro contumacia, an pro offensa in c. qua fronte. de appel. & c. ex parte. de uer. signi. el. primo. & c. uenerabilibus. de sen. excom. li. vj. & glo. in c. ex literis. de offi. delega. & Spec. tit. de contu. quando uero committitur absolutio super iniectione manuum, tunc ponitur prestatio iuramenti, quod deinceps talia non committet & c. & idem fit in uolatoribus ecclesiastica libertatis, & alijs huiusmodi. uide in c. ex timore. de senten. excom.

¶ Obseruatio sententie, que per desertionem transiit in rem iudicatam, cum taxatione expensarum. Mandan. quatenus si uocatis qui fuerint euocandi, uobis de desertione, appellationibus huiusmodi legitime constiterit, sententiam predictam sicut ritè prolata est, faciatis autoritate nostra app. re. firmiter obseruari, & expensas prouida moderatione taxare curetis, & si taxationem ipsam per uos fieri contingerit, faciatis idem. B. per censuram ecclesiasticam, appellatione cessante, de expensis ipsis debitam satisfactionem impendi. Iste stylus super uocationem uidetur consonare cum opi. Bar. in l. j. ff. nil

noua: appel. pen. & Balin l. eos. C. de appel. Satis probat tex. in l. ij. uersus si. C. de temp. appel. & uide canonicas recentiores in c. ex ratione. de appel. post Inno. But. & Imo. contrarium tenentes.

Quando excommunicatus petit absolutio-
nem, & relaxationem interdicti.

QUOCIRCA & c. uocatis, qui fuerint euocandi, si uobis constiterit dictum B. eidem G. de premissis satisfecisse, predictum B. hac uice duntaxat autoritate nostra absoluatis, in forma & c. salutare & interdictum huiusmodi relaxetis.

Conclusio quando petitur observatio laudi siue arbitrii, a quo non fuit intra tem-
pus debitum declaratum, nec acceptatum.

MANDAMUS, quatenus dictum arbitrium, sicut ius-
tum est, faciat per poenam in compromi-
so huiusmodi appositam autoritate nostra ap. re. firmiter obseruari. uide doct. in c. quinquaginta. de iureiur. & c. de arbi. l. pen.

Observatio sententiae, quae transiit in
rem iudi.

QUOCIRCA & c. uocatis dicto tali, & alijs qui fuerint euocandi, si uobis de re iudicata huiusmo-
di legitime constiterit, sententiam predi-
ctam sicut rite probata est faciat, autoritate nostra fir-
miter obseruari. uide quae habentur in c. ea quae. de re iud. di. Et haec forma quo ad uocationem & citationem, con-
sonat

sonat opi. gl. l. ij. C. de inof. test. & Cy. in l. ab executore. C. quoru app. non recip. de quo per Inno. in c. ex ratione. de appel. & c. cum sup. de re iud. & Bar. in l. diuo pio. §. in ueditioe. ff. de re iud. in causis aut matrimonialibus, quis quo ad aliquos effectus transcat in re iudicata, ut in c. dilecte. & sua nobis. de appel. per doct. tamē Cancellaria non solet dare executionem, siue obseruationē sub praedicta forma, sed quando petitur dat simpliciter clausulam, uocatis & c. in snia aut super separatōe thori, benē datur obseruatio: licet 10. an. & quidā alij doc. uideatur aliud sentire in c. ex literis. de diuor. & c. lator de sen. & re iud.

Si non obstante lapsu temporis committatur Iudicibus ut ad ulteriora procedant.

QUOCIRCA & c. Mādā. quatenus si qd. de impe-
dimēto huiusmodi proponitur, ueritate scilicet, lapsu
dicti temporis non obstante & c. ulterius in cau-
sa ipsa, iuxta literarū praedictarū cōtinentiā & tenorē,
procedatis. & uide Spec. ti. de remis. & no. in c. si eum.
de preben. l. yj. & in c. exhibita. de iudi. per 10. an.

His formis Cancellaria utitur hodie in rescriptis iusti-
tie, & in appellationibus, quāuis clausula, uocatis & c.
sit communis & frequentissima in simplicibus cōquesti-
bus, querelis, & quibusdam alijs rescriptis. Reliquae au-
tem formae rescriptorum simplicium, in quibus ponun-
tur clausulae speciales in cōclusionibus eorū, et in quibus
non sit mentio de appellatione, possunt colligi ex quin-
tano Cancellariae, super quibus hodie non est aliquid
immutatum, uidelicet, in materia arbitrorum iniectio-
nis manuum, usurarum, matrimoniorum, indebitarum

alienationum, neq; in quibusdam alijs, sed seruatur antiquus stylus Curie. Super reuocatorijs uero in causis appellationum non ponuntur hodie forma, quæ habentur in libro reuocatarum, & referuntur per Spec. tit. de appel. §. de officio uersu. ut autem. & in rub. de remis. sed plerunq; in illis exemplis Spe. ponitur clausula, uocatis, in conclusion. uel clausulis de quibus supra. Prædicta autem clausula, uocatis, quæ, ut dixi, ponitur creberime in simplicibus rescriptis, & in appellationibus à grauamine, uel interlocutorijs, ponitur etiam in casibus sequentibus, quando pars reclamatione laudo uel arbitrio: & quando iudex uel pars post appellationem à grauamine uel interlocutoria procedit ad diffinitiuam, uel ad ulteriora temere attentando, uel quando processus uel sententia petitur nulla decerni, & quando sunt late duæ interlocutorie contrarie, nec tunc dicitur de utraq; & c. Et quando iudex, qui nullam habet iurisdictionem, de facto processit, uel quando remittitur causa per iudicem ad examen sedis apostolicæ, uel ad curiam, quod idem est, ut no. glo. in c. statutum. de præben. li. vj. & in similibus ponitur dicta clausula, uocatis.

¶ Et quia diuersa est conclusio in appellationibus, & diffinitiuæ, & interlocutorie, ponuntur aliquæ remissiones, ostendentes quæ dicantur diffinitiuæ uel interlocutorie secundum doctrinas doc. & stylum, seu consuetudinem Cancellariæ.

¶ Impositio perpetui silentij est diffinitiuæ. Vide Bald. post Spec. tit. de sen. pro lata. Sententia lata super articulis iuris, est interlocutoria. no. Bal. in c. sua nobis. de appel. & l. præses. de sent. & interlocu. iud. C.

¶ Sententia

¶ Sententia excommunicationis, suspensionis, uel interdicti, habetur pro interlocutoria, & ponitur de stylo clausula, uocatis. no. glo. ij. q. j. In summa. nec propriè debet appellari sententia. uide Archi. xviij. dis. c. si nec tran sit in rem iudicatam, quin possit semper agi per uiam querere, ut no. in c. sacro. de sen. excom.

¶ Confirmatio electionis absq; contradicte, non habetur pro sententia, & si fiat cum causæ cognitione per controuersiam. Contradicte habetur pro diffinitiuæ, & ponitur clausula, in appellationis & c. uide Hosti. & doc. in c. constitutis. cl. iij. de appel. & 10. an. in c. auaritia. de elec. lib. vj. & uide decij. Egid. de Bella. titu. de re iudi.

¶ Sententia, qua approbantur fideiussores, habetur pro interlocutoria, & ponitur clausula, uocatis & c. Vide Ludo. consi. lxxij. Præceptum iudicis factum in confessum de soluendo absq; termino ad respondendum, quare non debeat fieri præceptum, non est diffinitiuæ, uide Bar. in l. non fatetur. ff. de confess. uide Ang. in l. si debitori. ff. de iudi. Et an sententia qua pronuntiatur aliquid esse absoluendum sit diffinitiuæ. uide do. meum Alex. in l. j. ff. de iurisd. om. iu.

¶ Sententia quæ profertur in actione quod metus causa, & similibus propter poenam, uel restitutionem habetur pro diffinitiuæ, & ponitur clausula, in appellationis. & c. uide doc. in c. j. quod met. cau. & Bart. in l. sine exceptione. §. hæc autem actio. ff. quod met. cau.

¶ Pronunciatio quod aliquis sit, uel non sit legitimus pcurator, uel tutor. & huiusmodi habetur pro sententiæ interlocutoria, uide Bal. in l. ij. de epis. au. & c. ex parte de ap.

D

¶ Sententia super cessione bonorum habetur pro diffinitiva, & uide Dominos de ro. in duabus decis. & Egid. deci. cxcix.

¶ Sententia per quam pronuntiatur esse locum purgationi habet uim diffinitive, & ponitur clausula, uocatis & c. sed per quam mandatur purgatio est interlocutoria, & per quam diffinitur aliquid, nisi se purgauerit est diffinitiva, & ponitur clausula appellationis & c. uide doc. in c. cum. p. de purg. cano. & c. quod ad consultatio nem. de re iudi.

¶ Sententia qua pronuntiatur aliquem non audiendum si lis contest. fuerit: habetur pro diffinitiva. uide doc. in l. diffamari. de inge. & man. C.

¶ Sententia super nullitate oblato super hoc libello habetur pro diffinitiva, alias secus. uide doc. in l. quod iussit. de re iudica. ff. & Bala. in l. j. de fer. & Rota in duabus decis. lxxxv. & cccxlj.

¶ Sententia qua aliquis absoluitur a contentis in libello, uel ab obseruatione iudicij habetur pro interlocutoria habete uim diffinitive, & ponitur clausula, uocatis. & c. uide doc. in l. litia. de accu. & Bal. in l. j. de epi. au. & Ang. in consi.

¶ Sententia que imponit alicui silentium ex lapsu dilationis est interlocutoria, & datur clausula, uocatis & c. uide Bal. in addi. Spec. de dila.

¶ Sententia super alimentis nisi agatur incidenter, est diffinitiva. uide doc. i. l. si quis a liberis. s. si quis. de li. agno. ff.

¶ Sententia super estimatione seu condemnatione eius habetur pro diffinitiva, uide in l. uinum. si cer. pe. ff. & Bal. in l. fideicom. lib. C.

¶ Sententia.

¶ Sententia super possessorio lite contestata in eo est diffinitiva, & ponitur clausula, in appellationis & c. uide Bal. in l. j. de epi. aud. & uide doc. in l. quod iussit. de re iudi. & c. consultuit. de offi. deleg.

¶ Pronunciatio super compromittendo, uel nō, est interlocutoria habens uim diffinitive, uide Bald. in l. j. si quacumq; pr. po. C.

¶ Sententia que fertur super reuocatione attentatorum habet uim diffinitive, & in ea ponitur clausula, uocatis & c. uide glo. in c. non solum. de appel. li. vj. & Rot. de c. lxxx.

¶ Reuocatio inhibitionis, uel inhibitoria, que sit per iudicem ad quem est interlocutoria. uide Fed. in consil. & doc. in c. cum teneamur. de ap.

¶ Sententia super executione instrumenti, uel sententia est interlocutoria. uide Ange. in Lab. executore. ff. de appel. & Bald. in Lab. executore, quorum appella. non reci.

¶ Sententia super liquidatione instrumenti, uel sententia est interlocutoria, uide Bal. in l. si. C. de sent. que si ne cer. quanti.

¶ Sententia super probatione admittenda, uel non, habetur pro interlocutoria. uide doc. in c. significantibus. de no. ope. nunt.

¶ Sententia, qua decernitur ueniendum esse ad primum uel secundum decretum, est interlocutoria. Bal. in l. per hanc. C. de tempo. appella. & ipsa decreti impositio est etiā interlocutoria: uide Fed. in consi. & no. in c. j. de dila.

¶ Sententia super taxatione expensarū, uel expē. facta si mul, uel cū principali diffinitiva, est diffinitiva seu p. as

eius, sed lata ante diffinitiuam est interlocutoria, uide Ang. in l. j. ff. de usur.

¶ Sententia super uerbis priuilegiarum, lite super hoc contestata, est diffinitiuā, aliā est interlocutoria: uide doc. in c. olim. de priuileg. et in c. ueniens. de uerbo. signi.

¶ Sententia, qua pronunciatur appellationem esse de- fertam, est interlocutoria, et in ea ponitur clausula, uocatis, quāuis habeat uim diffinitiuā, uide Bal. in l. ij. de epi. audi. et decisi. Rot.

¶ Sententia, qua prouunciatur fuisse benè appellatum, uel laudatum, est diffinitiuā, sed si pronuncietur male, appellatum habetur pro diffinitiuā respectu iudicis, et in ea ponitur clausula, uocatis, et c. uide doc. in l. fi. C. commu. deleg. et Pau. de ca. consi. xxvj.

¶ Sententia super potentia appellandi, habet uim diffinitiuā, et in ea ponitur clausula, uocatis, et c. uide Bal. C. ne liceat tertio prouo. et decisi. Ro. lxxxij.

¶ Sententia, qua pronunciatur esse probatum, uel non, est interlocutoria. Bal. in l. ante. C. quo. ap. non reci.

¶ Sententia super recusatione, est interlocutoria: uide Archi. in c. iudex. de offi. deleg. lib. vj.

¶ Sententia qua fertur super processu causæ, si agatur principaliter de ualiditate, uel inualiditate eius, est diffinitiuā, aliā non: uide Bal. in rub. ne liceat tertio prouo. et in l. si pates. C. quomodo, et quando iud. et Collee, in c. quod ad consultationem de re iudi.

¶ Sententia, qua pronunciatur instantiam esse peremptam, est interlocutoria: uide Bal. in l. fi. C. si tutor, uel curator mor. sue.

¶ Sententia super quibuscunq; exceptionibus, est interlocutoria,

terlocutoria, et si committatur causa huiusmodi appellationis, ponitur clausula, uocatis et c. uide c. si. de app. lib. vj. et glo. in cle. si. eo. ti. et Bal. in l. ij. de sen. experi. reci. datio apostolorum dicitur etiam interlocutoria, et publicatio attestacionum, et pronuntiatio, quod testibus ad futuram memoriam examinatis credatur, uide Bal. in addi. Spec. de appel. et in l. publicati. C. de testa. et in auct. si quis. C. de testi.

¶ Commissio examinationis testium facta alteri iudici, et declaratio super libello, sunt interlocutorie, uide Bal. in l. iudic. es. C. de fide instru. et in l. edita. C. de ed. et pronuntiatio, quod dos non sit liquida. idem in l. fin. C. de sen. que sine cer. quant. prof.

¶ Pronuntiatio super incompetencia iudicis, est interlocutoria: uide glo. in auct. habita. ne fil. pro patre.

¶ Sententia lata super appel. interlocutoria, etiā est interlocutoria, et de stylo ponitur hodie clausula, uocatis: uide Bal. in auct. hodie. C. de iur. cal. et Bar. in consi.

¶ Sententia per quam ponitur silentium accusatori, dicitur interlocutoria. in l. fi. de sent. ex peri. reci.

¶ Deputatio loci, uel tribunalis, per iudicem, dicitur interlocutoria, uide Bal. in c. de probi. feud. alie.

¶ Sententia super etate uel super inquisitione, est interlocutoria: uide Bald. in l. fi. C. si minor. dixerit. et l. etiam. C. de fur.

¶ Quando iudex procedit ad ulteriora, reiectis tacite exceptionibus, est interlocutoria, et ponitur de stylo clausula, uocatis. uide Spec. ii. de appel.

¶ Sententia, qua pronunciatur super syndicato, quia pronunciatur non esse probatum, et de restituendo in

integrū, ē iter locutoria. uide Bal. l. cū iudex. C. de sen. & in addi. Spec. de syndico. & l. si. C. de sen. q. sine cer. quā.
¶ Repulsio presentari, non seruato ordine iudiciario in cognoscēdo, nō dicitur diffinitiuā sentētia, sed potius decretū approbatoriū uel admissoriū, & idē die in similibus pñcia iombus super admissiōe uel nō admissiōe ad aliquē magistratū uel officiū, & ponitur clausula, uocatis & c. uide inn. in c. cōstitutus. de ap. & Oldra. confi. xvij. & l. hi qui. C. de ap. & ibi doc. maxime Gallicanos.
¶ Si appellat a spoliatiōe, seu priuatiōe pp nō residētia, pōit clausula, uocatis. doc. de cle. nō resi. et Old. cōs. 195.
¶ Et generaliter aduerte, quōd omni casu, quo proceditur super aliquo articulo oblato libello super eo & non incidenter, dicitur sententia diffinitiuā, & ponitur clausula, in appellatiōis & c. alijs in dubijs ponitur clausula, uocatis & c. uide ad hoc Bar. in l. j. §. si. de prae. sti.

Sūma doctrinalis collecta ex formis antiquis Cancellariæ, & iuribus, & dictis doctorum, ad quem debeat uel possit appellari omissio medio uel gradatim.

Appapā appellari potest omissio medio. ij. q. vj. ad Roma. cū alijs iuribus. Fallit qñ delegatus papæ, subdelegat causam alteri nō in totum. c. super questionum. §. porro. de offi. deleg. & c. si delegatus. de offi. deleg. li. vj. & talis appellatio est nulla, quādo fuit oppositum per partem. ut per Archi. in c. si deleg. & in tali casu, si iudex subdelegatus deferret appellatiōi, deuolueretur ad papā, nec posset delegatus renocare, etiam si subdelegasset cū clausula, donec duxerit renocandū.

Lap. in

Lap. in d. c. si delegatus. & uide Ro. ij. uel antiquo ti. de appel. Si uero delegatus subdeleget in totum, tenetur appellare ad papam, & non ad delegantem. ut d. §. porro. Item in duobus, uel pluribus delegatis a papā, si unus cōmittit alteri, uel alicui tertio, etiam non in totum debet tunc appellari ad papam, omissio medio. gl. in d. c. super questionum. & si duo. de offi. deleg. li. vj. & doc. ibi. licet Rot. ti. de offi. deleg. in nouis, uidetur dicere, quōd possit, nō quōd debeat. Alius casus est in c. si subdelegato. de offi. delega. libro. vj. Et a subdelegato, uel delegato alterius quā papæ, potest appellari omissio delegati ad papam. doc. in d. §. porro. & in c. cū Bertoldus. in si. & a delegato Episcopi potest appellari ad legatū. ut in c. cum uenissent. de eo qui mitti in pos. & doc. in c. dilecti. de appel. sed in subdelegato delegati ad uniuersitatem causarum sit differentia, an in totum uel non, ut in c. dilecti. per doc. & c. cum causam, de appel. Et a delegato Episcopi ad eius uicarium ualet appellatio secundum Rot. sed non a uicario ad Episcopū etiam si Episcopus delegaret. c. ij. de cons. lib. vj. ab officiali foraneo sine uicario speciali appellari debet ad Episcopum, nō ad Archiepiscopū, nisi appellaretur ad papā. uide doc. in c. ij. & cle. ij. de rescri. Et a delegato officialis foranei appellari debet ad eū. nō ad Episcopū. uide gl. in d. cle. a sentētia delegati. a uicario Episcopi uel prelati subditi Episcopo, pōt appellari ad Episcopum uel uicariū eius, uel Archiepiscopū, uel papā. uide gl. & doc. in dictis locis. & Rot. & a subdito Episcopi ad uicariū eius. & ipsum Episcopū uel Papā. Et si sunt duo delegati a sede apostolica, & unus cōmittit in totū uices suas, collega uero cōmittit

mittit alteri, sed non in totum, appellatur ab istis ad Papam: per regulā Spec. et lo. an. in addi. tit. de appel. quod qualitercūq; permiscetur delegatam et subdelegatam in totum cum subdelegatis in partem semper appellatur ad papam: ut no. in d. s. si uero. Et si appelletur a prelato subdito alicui Archidiacono, qui Archidiaconus est subiectus Episcopo, tunc poterit appellari ad Episcopum omisso mediocrum Archidiaconus non facit tunc gradum cum Episcopo, sed ambo concurrunt simul, ex eo quod Episcopus est ordinarius totius dioecesis ad quem appellari potest, ut in c. Romana. §. j. et. xj. q. de persona poterit ergo appellari ad utrumq; et idem in omni casu, ubi iurisdictio mediata et immediata concurrunt simul: ut per doc. d. c. dilecto. Et quando Episcopus recusatur suspectus, et ipse delegat causam alteri, tunc a sententia talis delegati non appellatur ad Episcopum, sed ad archiepiscopum. glo. in c. si is cui. de offi. deleg. li. vj. et uide doc. in c. si quis contra clericum. de for. cō. pe. Et quando proximus in gradu non est catholicus, uel est excommunicatus aut suspensus, tunc posset appellari omisso medio. d. c. si is cui. et c. qui diligentia. de elec. Ad legatum pape in tota eius delegatione potest appellari omisso medio, ut fieret ad papam. glo. in c. j. de offi. deleg. et d. c. Romana. et Spec. et legatus debet committere causas iuxta formam c. statutam. etiam si sit delegatus natus. Vide in d. c. in decis. Bella. de offi. dele. Et quando archiepiscopus litigat contra subditam Episcopi, et appellatur ad papam. lo. an. in c. Romana. et Ab. in c. dilecti. de appel. Et quando Episcopus litigat cum eius subdito, debent eligi arbitri. vj. q. j. si clericus

clericus. et ab eis appellari debet ad papam. glo. in c. ab arbitris. de offi. deleg. lib. vj.

¶ A' sola citatione admittitur appellatio a cancellaria, si fiat narratio sub hac forma. Sua nobis et c. filso refertē D. preposito et c. quod idem L. quasdam pecuniarum summas tunc expressas et c. idem prepositus eundem L. in quem nullam iurisdictionem ordinariam, seu etiam delegatam habeat, ut infra certum tunc expressum terminum, sub certis etiam tunc expressis censuris et c. querelis dicti Responsurus corā eo cōpareret, citari fecit: unde dictus L. sentēs et c. appellauit et c. uide Spec. ti. de citatione. et Pau. ibi. et Collect. in c. j. de dila.

¶ A' grauiamine, uel sententia lata a iudice seculari, etiā extra terras ecclesie, contra clericum de facto admittitur appellatio, et datur clausula, uocatis, et c.

¶ Quando quis citatur ad locum nō tutum, et appellatur, non dantur hodie literæ, nisi dicatur iudicem requisitum noluisse alium assignare securum, de quo per doc. in c. ex parte. de appel. Et in hoc stylus Cancellarie fuit uariis, nisi ubi impetrās narrat locum notoriē fuisse non tutum. uide de his formam quinterni de iustitia ult. in tit. de mand. que si iud. d. in tenen. caus. in suspes. et in tract. Martini de Ebulo. tit. de appel. et Anto. de bu. et imo. in d. c. ex parte. et Ang. in quadam dispu. et Collec. qui refert hanc uarietatem Cancellarie, in c. accedens. ut lit. non contest. Et etiam ab arctitudine dilationis notoriē nimis breui admittitur appellatio, et dantur literæ, aliis nō, nisi dicatur iudicem fuisse requisitum de competenti dilatione, et illam denegasse. uide ad hoc doc. in c. j. de dila. et Bar. in li. j. de re iudi.

¶ Et

¶ Et nota etiā, quod super spolio beneficii, uel alterius rei prophana, nō solent dari literæ per Cancell. nisi spoliatus dicat aliquid de proprietate, hoc est, quod tale beneficium canonicè sibi collatum affecutus, aliquandiu tenuit & c. uel si esset res prophana, eam ad se spectare, uide 10. ganfr. in c. in literis. de rest. spo. qui meminit etiā huius styli.

¶ Et aduerte, quod licet ubi est contrarietas doc. index erigendo unam opinionem excusetur, tamē Cancellaria non solet dare literas pro appellante ubi sunt cōtrarie opi. notabilium doc. an illud sit grauius, uel non, ne papa grauiamen iustum fuisse, & alteram ex opinionibus approbare uideatur, per no. per Abb. anti. & alios in c. Romana. §. quod si obijciatur. de appel. lib. vj. & per recentiores in c. dilectus. el. secunda. de rescrip. & per insi. a no. & decis. Bellame.

¶ Nec solet multo fortius Cancellaria concedere declarationes super casibus, in quibus celebres doct. diuersa opinati sunt, & præsertim in sacramentalibus, uel concernentibus peccatum: ut not. per doc. Gallie. in c. uir. de sec. nup. nisi per cōtinuatam, & antiquam cōsuetudinē, & interpretationem Cancellarie, fuisset una ex illis opinionibus acceptata, & firmata: ut in l. minime. ff. de legi. & ad hoc Rot. de fil. presby. in nouis. & si de hoc nō constat in dubijs, abstinet. Vide ad hoc 10. Ganfr. in c. finem litibus. de dolo, & contu. & alios doc. Gallie. & præsertim 10. de Censel. in c. accedens. ut li. non. contest. & Abb. anti. in c. consulti. de regu. facit gl. in ele. dudū. de sepul. & c. de. astanda. de cōces. præb. li. vj. & no. in §. si. insi. de satisf. tunc ergo stylus Cancell. facit ius quomodo

modo est tali antiquitate approbatus, de cuius contrario non extat memoria hominum, & fuit continuè obseruatus. Secus ergo quando stylus non est antiquus, nec constans, & tenax, sed uariis, & non firmatus: ut probatur in l. si. C. que sit long. consue. & ibi per doct. Gallie. & Bal. in recolec. cum equipararetur ibi stylus Curie consuetudini antiquitus obseruata, & uerbū antiquitus innuit non extare memoriam hominum de contrario: ut no. glo. qui. seu. dar. pos. in prim. & no. in c. audientiam. de reb. eccle. non alie. & facit l. si. ubi hæc enus. C. de iniu. facit ad hoc quod no. Collecta. in c. ex insinuatione. de rescrip.

¶ A monitione & mandato ex abrupto per iudicem factis, admittit Cancellaria appellationem, & dat literas super ea, etiamsi non dicatur fuisse requisitum iudicem de reuocatione mandati, & hoc quando index non adiicit terminum ad implendum mandatum, apposit tamē poenam: sed si non esset apposita poena per iudicem, uel esset apposita cum adiectione termini, non darentur literæ super appellatione. Vide ad hoc doct. in c. cum sit. de appel. & Collec. in c. consuluit. eo. tit. & Inno. in c. cum cessante.

¶ Appellationem extraiudicalem à futuro grauiamine, à iudice ex coniecturis inferendo, non admittit Cancellaria: ut not. Collec. in c. de priore. de appel. Vide no. in c. cordi. eo. ti. lib. vj. & in c. bone. à parte autem admittitur, iuxta l. diffamari. super iactatione. Vide Innoc. in c. causam. qui fil. in iudicio autem, an admittatur appellatio cōditionalis à grauiamine inferendo, uide no. in c. significauerunt. de test.

¶ Si clericus, qui traxit laicum coram iudice ecclesiastico, non asserat illum fuisse competentem ratione consuetudinis, aut quia causa forum ecclesiasticum concernebat, uel alias, et appelletur a sententia illius, negabatur olim litera per Cancellariam, attento malo initio, et iniusta citatione. hodie dantur ratione tacite pro rogationis, si ille iudex erat ordinarius clerici. Vide ad hoc leopiscopale. de epi. audi. et Collec. in c. dilecti. de appel.

¶ Baptizatus fuit infans in domo per necessitatem, deinde in ecclesia iterum baptizatus solemniter, precedente cathacismo, tenuerunt aliqui infantem in solemnibus baptismis, cum dubitaretur, an esset contracta compaternitas saltem ratione cathacismi in solemnibus baptismis facti, et peteretur super hoc declaratoria sub plumbo a Cancellaria, uidelicet, nullam compaternitatem fuisse contractam ab his, qui in solemnibus baptismis infantem tenuerunt, fuit data per me de consilio periculis uiri domini Nicolai de Castello, et aliorum dominorum de Parco, accedente etiam consilio Reuerendi atque optimi patris, et consumate doctrine uiri domini Ioan. andr. Episcopi Alexandrini, quamuis R. P. D. Fely. Auditor Rotae, uir plurimae lectionis, et splendide ac opulente doctrine, esset in contraria opinione dicens, propter praedictum cathacismum, et alias solemnitates in primo baptismis omittas, quae postea retrahuntur, fuisse contractam compaternitatem, per no. in c. peruenit. cum gl. xxx. q. j. et iq. iij. si quis. et quia finguntur tunc fuisse facta, ad quod c. sicut. de conse. dist. iij. uide materiam gloss. lxxv. dist. j. quod uero, et capit. ij. de apost.

apost. et Lap. in c. ij. de cog. spili. vj. et no. in d. c. peruenit. Nec defuit quidam ex doctoribus, qui diceret materiam de contractione compaternitatis propter cathacismum non habere locum, quando consecutiuus, et absque magno intervallo baptismus subsequitur cathacismum cum eisdem compatribus et commatribus, ut sit hodie in infantibus, sed habuisse locum olim in adultis, qui ueniebant ad baptismum postquam aliquo tempore prius fuerant cathecumini cum alijs compatribus. et ita intelligebat praefatus doc. d. c. peruenit. et facit pro eo c. in cathecismo. de conse. dist. iij. cum multis alijs. Facit tamen contra d. c. si quis, quod loquitur in infante, hodie autem non solent esse diuersi compatres siue patres in cathecismo et baptismis, ut uolebat iura antiqua. uide Host. in summa, de hac materia. Quatum autem ad casum nostrum, mihi uisum fuit debere dari declaratoriam maxime propter d. c. in uer. praecedat, quod indicat ita demum contrahi compaternitatem, si procedat quod hic non fuit: quia longo post tempore secutum est. Et si dicatur, praecessit saltem istud secundum solemnem. dico quod non praecessit baptismum uerum: quia istud secundum baptismum, quamuis solenne, nihil fuit, cum non debeat reiterari. ut. C. ne sanc. bap. reiter. et si replicetur retrahitur. Etiam hoc non inuenio in iure, quod habeat locum retractio in hoc, maxime cum non sit necessaria, nunc post perfectum actum, qui actus non indiget illis adminiculis nisi suo tempore fiant. Hic uero fiunt tempore quo non est necesse quod fiant, quia iam erat perfectus baptismus per sua essentialia factus. c. j. de sacra. non iter. et de cons. dist. iij. in multis canonibus. facit etiam d. c. ij. de

apost. et illud quod recedit a tempore debito, recedit a forma l. qui Ro. §. augerius. l. bonorum. ff. rem rat. hab. ff. de accusat. tu. l. seire. §. consequens. fictio etiam non habeat locum, per no. per Bar. in l. si quis pro emptore. ff. de usur. cum extrema non sint habilia. et no. per glo. in l. si ego. de neg. gest. faciunt etiam no. in c. non prestat. de re iudi. l. vj. et per Oldr. clxvij. consil. praesertim in spiritualibus. ad hoc. xxxv. q. ix. et no. per Archi. in c. de uoto. lib. vj.

¶ Cum queretur de iniquitate arbitri, qui arbiter non solum declarauerat debitum esse, sed etiam adiecerat tempus solutioni fiende, non fuerunt datae litterae. Vide tex. in l. seruos. de manu. testa. et formam.

¶ Si iudex secularis condemnat clericum in causa reali, dantur litterae per Cancellariam super nullitate, contra opinionem. Gallic. uide doc. in c. qualiter. de iudi.

¶ Cum appellatum fuisset, quia iudex non compulerat fidei iuramentum ad satisfaciendum de iudicato soluendo, fuerunt negatae litterae. uide doc. in l. de satisfaci. §. sin autem. et formam.

¶ Vbi in rescripto fit mentio de cessione, donatio, uel alienatione minoris, et huiusmodi, semper ponitur, quod praedicta sint facta rite.

¶ Cancellaria indistincte cogit arbitratores ad laudandum, seu arbitrandum postquam susceperint onus. Vide in quinterno iustitiae. tit. de reuocatio. compositio. et tit. de ar. nec fit differentia, an sit appositae poena uel no. de quo in c. quinquauallis. per doc. de iureiuran.

¶ Et notatur, quod litterae in forma, significauit, minus taxantur per Cancellariam pro clericis, quam pro laicis. et ita

et ita debet fieri in alijs, ar. l. cum clericis. C. de epi. et cle. ¶ Citatio per edictum bene datur per Cancellariam absque signatura in rescripto in forma, humilibus: sed absolutio ad cautelam in excommunicatione a iure non datur. ¶ Cancellaria indistincte dat relaxationem iuramenti super omni contractu, in quo quis narret se enormiter fuisse lesus, propter presumptionem doli aduersarij, et peccati, uel temeritatis iurantis, ubi est conscia, aut si non sit conscia datur relaxatio, quia non uidetur cogitatum de dolo etiam re ipsa per iurantem.

¶ De uerbo, curare aliquid fieri, quod ponitur sepe in rescripto significauit, quid significet, uide Pau. in c. generali. de elec. lib. vj. et no. in c. hac constitutione. de offi. deleg. l. i. et de uerbo, inducere, uide eod. tit. de elec. c. sciant cuncti. de uerbo autem, instigare et sollicitare, uide Bal. Ang. et Imol. in l. quid ergo. §. pe. de leg. et de uerbo, per omnia, uide in d. c. hac constitutione. quia nihil adaptabile excludit.

¶ Etiam si fuerit iuratum per partes stare laudo, nihil minus super iniquitate eius et reductione, ad arbitrium boni uiri dantur litterae per Cancellariam, cum non obstaret iuramenti. Vide in quinterno iustitiae tit. de arbi. in iij. forma. et Spec. e. ti. et Inn. et alios in c. quinquauallis. et c. ueniens. de iureiur. sed cum ista reductio petere tur a Cancellaria inter laicos et arbitro laico, fuit dubitatum an possit dari, et fuit conclusum quod sic, cum sit uidendum primo, an iuramentum de stando laudo laici, obliget iurantem in eo, quod praetendit inique uel nulliter arbitratum, de quo non potest cognoscere, nisi iudex ecclesiasticus. Et satis uidetur hoc probari in d. c.

ueniens. & c. quinquaginta. & uide ibi Anto. de but. in xxxiiij. & xxxvij. col. Vnde est notandum, quod ubi commissum est iuramentum, ut communiter sunt, non poterit reduci ad arbitrium boni uiri, donec sit declaratum per iudicem ecclesiasticum, iuramentum non ob stare propter iniquitatem uel nullitatem laudi. Et uide eundem Anto. in c. cum sit. de for. compe. v. col. & c. dilecto. de appel. pen. col. & in c. si clericus. de for. compet. & Feder. in Consl.

¶ Impetrabat rescriptum quidam Panormitanus clerus coniugatus, super hypotheca cuiusdam nauis consistentis Neapoli, contra quendam alium Panormitanum, & petebat iudices in ciuitate Neapolita. fuerunt ei negati per l. j. §. si quis de nauis. ff. de ui. & ui armata.

¶ Verbum, niti, uerificatur quando aliquid tentatur fieri uel incipit fieri, uel est iam factum contra id, quod est prohibitum fieri à lege uel ab homine. ut no. in c. ex eo. & c. certum. de re iud. lib. vj. & c. ij. de suppl. neg. prel. & c. cum contingat. de iure iur. & c. dudum. el. ij. de elec. & c. gratum. de postu. præ. Osius de elec. c. dilecti. & c. genua. de spon. c. j. & c. clericis. de immu. eccle. li. vj. c. Ioannes. de cler. coniug. & c. quia nonnulli. de cler. non resi. cum multis alijs quæ not. pro rescriptis in forma, conquestus, in quibus Cancellaria sæpe utitur hoc uerbo, nititur.

¶ Et de uerbo, nequiter, quo similiter Cancellaria utitur in rescripto in forma, significauit, pro occultis detestoribus. uide in c. sedes. de rescrip. & c. a nobis. de apost. & c. ut inquisitionis. de hæret. lib. vj. & l. deinde. de liber. xxi. & l. bouem. §. mortis. de edic. ff. cum alijs. Et quid sit

quid sit propriè nequitia, & unde dicatur, uide beatum Augustinum in lib. de beata uita, post Varronem. Ouidius ait, Nequitia est, quæ te non sinit esse senem.

¶ De uerbis, dinoscitur, pertinere, & huiusmodi. uide no. in c. Cum uenerabilis. & de priui. & c. fi. de offi. ord. li. vj. & c. quoniam. de immuni. eccle. lib. vj. & c. dilectis. de appel. & c. conquestus. de foro competen. & c. cum dilecta. de rescrip. & c. fi. de pigno. & multis alijs ubi interdum est uerbum narratiuum, interdum dispositiuum, iuxta materiam in qua ponitur.

¶ Et nota quod si aliquis impetret literas iustitie, in quibus faciat mentionem quod obtinet duo incõpatibilia: nõ sufficit quod dicat illa se canonicè obtinere, sed est necesse de stylo, ut asserat se illa obtinere ex dispensatione apost. quia illud uerbũ, canonicè, est nimis prægnans, ut no. in c. dudum. el. ij. de elec. & c. ordinarij. §. certum. de offi. ordi. li. vj. & c. cum singula. de præben. li. vj. & solet referri tantum ad potestatem conferentis, non autem ad habilitatem recipientis, ut not. ibi per Spec. ti. de dispen. §. uindendum. uer. sed nunquid nocet. & Pau. in c. non potest. de præben. li. vj. Et idem fit de stylo, quando aliquis impetrat rescriptum super aliquo, quod dicit se canonicè uel legitime obtinere, cuius commune resistit, necesse est eum exprimere consuetudinem, uel priuilegium, uel huiusmodi: ut in religiosis qui dicunt se exemptos, uel in rectore qui dicit legitime pertinere ad se iurisdictionem in certis clericis, uel in similibus, & nisi allegetur priuilegium uel consuetudo, non dabuntur literæ, etiam si uelit ut ponatur in eis uerbum, legitime uel canonicè. faciunt: quæ habentur in decis. Bella. decis. lxxv. & xvij.

Et no. in c. licet. de proba. Et in c. si. de resti. spo. li. vj. Et c. j. de prescrip. eo. lib. Et decis. cxvj. eiusdem Bellameri. Et per Oldra. consi. cclxj. Et facit optime quod no. in. in c. ij. de dilat.

¶ Item aduerte, quod si pars petat rescriptum in forma, querelam, uel conquestus, uel dilectus, Et uelit in eo facere mentionem de sententia lata, uel appellatione, uel aliquo actu iudiciali, non datur ei litera in dicta forma. Vide no. in c. ex parte. de rescrip. sed bene dantur in extraiudicialibus grauaminibus in dicta forma, ubi non narratur appellatum, uel aliquis actus iudicialis. Sed si narretur appellatum, dantur tunc in forma, sua nobis. Et ident fit in casibus in quibus non obstat. Sententijs potest ueniri de nouo: nam tunc si petantur litera cum narratione literarum uel litis preteritis Et iuste causse impetrandi, dabuntur in forma, sua nobis. Et ita fit in matrimonialibus. faciunt ad hunc stylum no. in c. ex parte. de resti. spo. Et Bal. in l. deo nobis. de epis. Et cler. Et Lapus ut datur uelle, quod ualeat rescriptum in matrimonialibus absque mentione litis.

¶ Solet Cancellaria, si impetrans rescriptum hoc petat, comittere causam nullitatis laudi, uel reductionis ad arbitrium boni uiri distinctiue in eodem rescripto, pro quo stylo facit decis. Rot.

¶ Quando aliquis fuit presens interemptioni alicuius, Et petit declaratoria super irregularitate, inuenio fuisse datum sub hac forma. Et licet dictus L. in morte eiusdem P. minime aspirauerit, nec preceptum, consilium, auxilium, cooperationem, uel causam predictae morti presterit, nec alias in ea culpabilis existat, dubitat tamen, quia

quia presbyter est, se premissorum occasione status, Et fame, ac rerum suarum dispendijs affici, a suorumque ordinum executione repelli indebite posse. Super quibus per nos opportunè sibi, puideri humiliter supplicauit. Quocirca fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus si uocatis, qui fuerint euocandi, Et inquisita per te super premissis diligētius ueritate, reppereris esse, prout superius enarratur, auctoritate nostra nuncies predictum presbyterum occasione premissorum nullam incurrisse irregularitatis, Et inhabilitatis, aut infamiae maculam, siue notam, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendum. Et haec forma ita generalis est tutior, si concordat cum narratiua: nam materia irregularitatis in casu mutilationis uel homicidij circa particularia, habet multam difficultatem in recte declarando, propter non satis exactam theoricam doctorum in hac materia, Et difficultatem cognoscendi, culpam, Et causam, remotas, uel propinquas, seu consequentius ad actum, ex quo contrahitur irregularitas, maxime cum possit contrahi sine culpa. Quando uero datur interfectori, narratur hoc modo. Quod cum L. P. prefato. C. uim inferente, ex qua nisi illam ui repulisset, mortis periculum inuitabiliter incurrisset idem C. se defendendo, Et uim huiusmodi ui, cum moderamine tamen inculpata tutelae, repellendo, prefatum L. uulnerauit, unde idem L. expirauit. Et licet idem C. minime operam dederit rei illicitae, ex qua dictus L. ad inferendum eidem C. uim huiusmodi impulsus, aut prouocatus fuerit, nec alias, quando, ut praemittitur, in eiusdem L. morte culpabilis sit, tamen dubitat Et c. Et haec formae probantur per totum titulum de homicidijs. Et de cleri. percus. Et in c. quassitum. de pœ-

nit. & remis. cum alijs iuribus. Et de uerbo repereris, ul. de decif. Rot. in antiquis. & Bella. & not. in c. dudum. de presum. per doc.

¶ Et pro accipiēte ordinē sacrū antequā esset doli capax, & postea uolēte contrahere matrimoniu, fuit data declaratoria per Cancellarium de cōsilio peritorum, & præsertim domini Alexandrini sub hac forma. Dilectus filius Augustinus &c proponi fecit coram nobis, quod alias eius genitor dū in humanis ageret, & certus prior desideran. eundem Augustinum ad sacros ordines promoueri, ipsum Augustinum impuberem, & minime doli capacem, & quid sacer ordo importaret in scium, per certum catholicum Antistitem ad subdiaconatus ordinē promoueri fecerunt. Et postmodum eodē eius genitore uita functo, præfatus Augu. impubes, & super hoc melius informatus, ad cōtinētiā se obligari nolens, super præmissis reclamauit, & priusquā ad pubertatē deuenit subdiaconatus ordinem huiusmodi ratū gratū habere, eoq; uti, ac ante pubertatē huiusmodi, & post cōtinētiā seruare nolle asseruit, prout etiā protestatus fuit. Quare pro parte eiusdē Augustini asserētis, se postquā doli capax effectus fuit, & ad pubertatē peruenit, ordinē subdiaconatus huiusmodi nunquā cōsensisse, nec eo uti uoluisse, sed matrimoniu cōtrahere, & patrē libero rum effici desiderare. nobis fuit humiliter supplicatum, ne famæ suæ dispēdiū patiat, ut in præmissis ei opportunē puidere de benignitate se. Apost. curaremus. Quocirca fraternitati tuæ per apost. scripta mandamus, quatenus sit inquisita per te super hoc diligētius ueritate, rē ipsam inueneris ita esse, prout superius enarratur, auctoritate

toritate nostra denuncies dictū August. præmissorū occasione ad seruandam continentiam nō teneri, alio non obstante canonico matrimonium huiusmodi contrahere liberē & licitē posse, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendum. Vide doct. in c. j. de elec. per sal. promo. & Cald. in consi. & non ponitur clausula, uocatis, de stylo in similibus, non apparente aperto interesse alterius, nec existente materia iudiciali, nec ueniunt uocandi qui non possunt cōtradecere cum effectu, ff. de fideicō. liber. l. ergo. §. illud. de re. iur. qui potest, ut probatur in noua & fin. forma. ti. de relig. in quinterno. Faciunt not. in c. dudum. de presum. & de cetero. de re iudi. & reor tamen, quod si quis uellet se plenē affectu rare, non tantum quo ad famam & conscientiā, sed etiā quo ad bona & alia quæ possent concernere interesse uel præiudiciū aliorum, ne in futurum molestarer, esset fienda quedam uocatio generalis eorum, quorum interesse posset iuxta no. in c. si. qui ma. ac. pos. & l. j. C. si minor ab her. se absti. cum auctoritate ibi posita, & in l. Titia. ff. de accus. & l. de atate. de minor. & l. decem. de uer. obli. & l. admonendi. de iure iur. & c. si. de elec. & c. exhibita. de iud. cum multis alijs. Nec credo sic ordinatum teneri ad dicendum officium, eū non habeat executionem ordinis, aliā quam culpa sua, faciunt no. per glo. in c. si tibi. de præben. lib. vj.

¶ Pro eo autem, qui inuitus suscepit sacros ordines, seu coactus, data fuit etiā declaratoria per Cancellariam sub hac forma. Dilectus filius N. quod olim eius genitor dum in humanis ageret, cupiens quod idem L. ad sacros ordines promoueretur, ipsum L. aliquem ex ordinibus

huiusmodi suscipere venientem, multis uerberibus et
minis et aliis iusto metu ab eo ad id coactum et ad or
dinem ipsum, ac continentiam obseruandam se nolentem
obligare, per certum Antistitem ad subdiaconatus ordi
nem promoueri fecit, prefatusq; L. quamprimum, metu
huiusmodi cessante, commodè potuit super hoc reclama
uit, quare pro parte dicti L. asserentis se prædicti sub
diaconatus ordini nunquam libere consensisse, nec illum
postea gratum, aut ratum habuisse, nec ad eum promo
ueri, aut eo uti ullo unquam tempore uoluisse nec uelle,
sed matrimonium contrahere et patrem effici libero
rum desiderare, nobis fuit humiliter supplicatum, ne sa
me sue dispendium patiatur, ei in præmissis oportune
prouidere de benignitate sedis apostolicæ dignaremur.
Quo circa etc., ut supra.

¶ Et nota, quod testes, ad perpetuam rei memoriam,
pro uolente se defendere in futurum, dantur per Can
cellariā sub hac forma. Dilecti filij Abbas et Conuen
t. nobis humiliter supplicarunt, ut cum super conces
sione quorundam decimarum canonicè eis facta, quas se
à prima ipsius monasterij fundatione obtinere propo
nunt, aliqua non appareant publica instrumenta, et su
per eisdem decimis moueri sibi timeant in posterum ab
aliquibus questionem, ne per defectum probationis ius
suum deperire contingat, prouidere super hoc eidem
monasterio paterna sollicitudine curaremus. Nos itaq;
etc. Testes quos idem Abbas etc. super præmissis duxe
runt producendos, prudenter recipere, et diligenter exami
nare curetis, et ipsorum dicta redigi faciatis in publica
monumenta, denunciando illis quorum interest, ut huius
modi

modi testium receptioni, si uelint, intersint, et super de
nunciatione sibi facta cōfici faciatis publicam instrumē
tum. Vide de hac materia doc. in c. significauit. de test. et
formam in ti. de test. et in quinterno iustitie.

¶ Forma autem pro testibus, de quorum morte, uel ab
sentia timetur pro actore, iuxta c. quoniam frequenter.
et c. cum dilecti. de confir. util. uel inutil. dantur in hunc
modum. Vener. frater noster C. Episcopus, nobis humili
ter supplicauit, ut cum super castro diocæsis ad men
sam capitularem etc. pertinente, nonnulli testes existāt
de quorum morte uel diuturna absentia timeatur, et su
per eodem castro et eius pertinēti. cum illorum deten
toribus quamprimum possit capiat iudicialiter experia
ri, ne ueritas occultetur, et probationis copia fortuitis
casibus subtrahatur, prouidere sibi super hoc de benigni
tate apostolica dignaremur. Nos igitur huiusmodi sup
plicationibus inclinati etc. quatenus uocatis eidem de
tentoribus, et alijs qui fuerint euocandi, senes, et uale
tudinarios, ac alios testes, de quibus ex aliqua rationabi
li causa timetur, quos idem Episcopus super præmissis
duxerit producendos, prudenter recipere et diligenter
examinare curetis, prout de iure fuerit faciendum. Te
stes autem prefatos si se gratia, odio etc.

¶ Si remittatur causa ad examen sedis apostolicæ per
delegatū uel etiā ordinariū, et aliqua ex partibus ue
lit habere iudices super illa causa, petens, ut committa
tur in partibus, datur ei per Cancellariā indistincte, quā
uis nō exprimatur causa remissionis. Et si à delegato fiat
remissio, solitū fuit dici, quod causa in debito statu re
sumpta, ad ulteriora procedat, iuxta priorem continen
tiam

tiat litterarum. Si uero ab ordinario, dicitur quod causa in statu debito reassumpta quod iustum fuerit, ut apparet in formis antiquis. Mar. de Ebu. de qua remissione, uide no. in l. j. C. de relat. et in auth. in medio litis. non fieri sacras iustiones. §. si uero. et c. prudentiam. de offi. deleg. et de offi. leg. licet et de testibus. cum olim. et in c. intimasti. de appel. Ego autem ut tutius agerem, et ne iudex, maxime ordinarius, temere remitteret causas, et grauaret partes in expen. posui semper in huiusmodi rescriptis clausulas, uocatis et c. quod iustum fuerit, nihil dicens de assumptione causae. per no. in d. auth. et l. iij. de peda. iudi. C. et l. ij. de legi. C. et c. cum eterni. de re iudi. et si diceretur pars consensisse, uidetur tacite, ex quo non appellauit tempore remissionis. Respondebitur, quod potuit esse, quod aliqua ex partibus, cuius interest non remitti, erat absens, et haec ignorabat, et etiam si non appellauit contradixit tamen, et in actis potuit constare de contradictione euidenter. Et sic tutius uidetur, ut committatur simpliciter quod iustum fuerit, et includatur iustitia, uel iniquitas remissionis, antequam cognoscatur de causa principali. Faciunt no. per gl. et doc. Gallic. in d. l. licet. de offi. leg. quando uero de utriusque partis consensu remitteretur, tunc haberet locum materia c. unici. de lit. contest. et ueniret ponenda clausula, uocatis et c. uide ad hanc materiam quandam decis. seu conclusionem Bella.

¶ Declaratoria super matrimonio contracto per uim, et publicae honestatis iustitia. Dilecta in Christo et c. Tua dioc. preponi facit coram nobis, quod olim ipsa cum Barant. laico dictae dioc. matrimonium per uerba de

de presenti contraxit, et ad hoc coacta per uim, et metum, qui cadere poterant in constantem, copula tamen carnali inter eos minime subsecuta. postea uero dicta dilecta, ui et metu huiusmodi cessantibus, quamprimum potuit contra huiusmodi matrimonium, in quod nutu, signo, uel facto nunquam consensit expresse, reclamauit, et deinde cum lo. p. eiusdem B. fratre laico dictae dioc. matrimonium per similia uerba contraxit, illudque carnali copula consumauit, dubitat tamen se praemissorum occasione quominus cum praefato lo. in huiusmodi matrimonio licite remanere possit. Super quibus per nos sibi oportune prouideri humiliter supplicauit. Quocirca et c. uocatis et c. et inquisita per te super praemissis diligentius ueritate, rem ipsam reperiens ita esse prout superius enarratur, dictum primum matrimonium inter B. et D. praefatos contractum, nullum, et secundum inter eosdem lo. et D. contractum, alio canonico non obstante, ualidum fuisse autoritate nostra denuncies, prout iuxta casus huiusmodi successum fuerit de iure faciendum et c.

Declaratio super secundo genere affinitatis.

DILECTVS fil. Ia. B. laicus, et dil. fil. in Christo filia, eius in praesentiarum uxor, coniuges proponi fecerunt coram nobis, quod licet ipsi olim nullo eis canonico obstante impedimento matrimonium inter se per uerba de presenti contraxissent, illudque carnali copula consumassent: quia tamen certa prima Iacobi uxor, et certus Mariae praedictorum primus maritus dum uiuerent

rent tertio consanguinitatis gradu inuicem coniuncti erant, dubitant prædicti coniuges indebite impediri, seu aliis in eorum statu, & fama præmissorum occasione dispendijs affici, super quibus per nos oportune eis prouideri humiliter supplicatur. Quocirca &c. Si uocatis, qui fuerint euocandi, & inquisita per te super præmissis diligentius ueritate, re ipsam repereris ita esse, prout superius enarratur, auctoritate nostra nuncios matrimonium prædictum, alio non obstante canonico, ualidum fuisse, & esse, in illoq; eosdem coniuges licite remanere posse, prout iuxta casus huiusmodi successam fuerit, de iure faciendum. Dat.

Declaratoria super proponente seu uolente ingredi, & infra tempus exeunte, non tamen uolente perseuerare.

Dil. fil. Crispinus clericus &c. cum nimio ex quadam eius infirmitate fuisset mortis pauore concussus, si eum deus ab huiusmodi infirmitate liberaret, domum aliquam fratrum ordinis minorum de obseruantia intrare uelle, uerbis affirmauit, & corporis per eum sanitate resumpta, domum &c. cum illo proposito, quod si asperitatem ordinis sustinere ualeret, disciplinam profiteretur eiusdem, alioquin liceret ipsi ad statum pristinum remeare. Quamquam simplicitate ductus, propositum suum non fuerit protestatus, uerum cum idem Crispinus propter sue complexionis debilitatem, præfati ordinis non ualeat tolerare rigorem, ab eo, nulla facta professione, domum prædictam exiit, ac habitu eiusdem ordinis dimisso ad seculum est reuersus, in illoq; sub timore domini

domini in statu clericali dies suos finire concepiscit: unde nobis humiliter supplicauit, ut providere sibi super hoc paterna diligentia dignaremur. Quocirca &c. mandamus quatenus nisi præfatus Crispinus expresse uel tacite professus fuerit, seu alias euidenter appareat, quod absolute uitam mutaret, seu perpetuo in religionem domini non seruire uoluerit, denunciemus eundem Crispi. propter præmissa ad regularem obseruantiam non teneri, prout de iure fuerit faciendum.

¶ Et nota, quod rescriptum in forma, ea quæ de bonis, non extenditur ad futura, ut per lo. gans. in c. ad hoc. de rescrip. & in dicta forma possunt trahi plures, quam quatuor: ut per lo. an. in c. cum in multis. & Collec. in c. sedes. de rescrip.

¶ Cancellaria non dat literas appellanti propterea, quia impetrans non habeat speciale mandatum. Vide Archi. lxxxj. di. Maximianus. et Collec. in c. nonnulli. de rescrip.

¶ Committens uices suas, in totum commississe uidetur: ut no. in c. super questionibus. de offi. deleg. & in c. si duo. c. ti. li. vj. tamen Cancellaria non admittit, nisi exprimat, quod iudex totaliter uices suas commiserit, qui stylus tam olim tempore Collec. obseruabatur, ut ipse no. in d. c. super questionum.

¶ Et nota, quod ubi Canonicus impetrat pro iudice canonico, uel ubi alias causa suspitionis in rescripto aperitur, uel est nota, ut quia impetratur filius, uel pater pro iudice &c. Cancellaria non solet cedere literas: ut no. per Collec. in c. cum. P. de offi. deleg. in. j. tam casu uidi cedere, cum non sic faciliter recusetur canonicus, sæpe satis facit magis parti aduersæ quam alius, nec est suspitio ualde

urgens,

urgens, nisi allegetur in partibus, & interea subit expē-
sas impetrans quas perdet si legitime recusetur iudex.
Ad quod faciunt not. per 10. an. in addi. Spec. ti. de testi.
§. j. & in c. accedens, ut lite non contest. el. primo & c.
postremo. de appel.

¶ Si petatur rescriptum contra heredem eius, aduer-
sus quem est interpretatum rescriptum, Cancellaria so-
let dare literas: quamvis regulariter nō soleat dare, ubi
iudex, coram quo causa pendet, possit de iure communi
facere id, quod pars in rescripto petit ad quod l. unica.
de thesauris. dicit tamē Collec. in c. quia in causis. quod
si impetrato rescripto appelletur, & pendente appella-
tione moriatur impetrans, non dantur literæ per Can-
cellariā etiam uniuersali successorī absq; signatura pa-
pæ. Vide ad hoc no. in c. significante. de appel. & de re
scrip. significauit. & in c. quia. v.

¶ Clericus in Cancellaria reputatur potentior laico.
Collec. in cap. j. de alie. mu. iud. cau. fac. Vide ad hoc que
no. in tit. de censi. in quinterno iustitie. & Ro. in nouis.

¶ Cancellaria non dat literas captionis super debito ci-
uili. uide ad hoc in c. ex rescripto. de iureiur. & ita nega-
ui etiam allegata consuetudine, nec per signaturam con-
ceditur, nisi fortē in debito camerali seu fiscali.

¶ Super appellatione alternatiua, uel ad sedem aposto-
licam dantur literæ per Cancellariam, & uidetur tunc
ponenda clausula, uocatis & c. non autem in appel. cau-
sa, nisi iudex deferret quo ad appellationem ad sedē. Fa-
ciunt no. per Collec. in c. si duobus. de appel. & c. dilecti
per alios.

¶ Victori appellanti propter expensas, dantur literæ.

Vide

Vide Spec. de appella. §. in quibus. & Collec. in cap. si
duobus.

¶ Hodie non seruatur tanta seueritas in Cancellaria ut
olim, uidelicet, quod nō detur unicum rescriptum super
pluribus grauaminibus, ne uno tantum expresso delega-
tus nequeat de alijs cognoscere. Ideo narrantur plura
grauamina, & datur super omnibus unicum rescriptū.
& uide de his Pau. de eleaz. in cle. appellanti. & Col-
lect. in c. bona. de appel. & no. in c. cum olim. de offic.
deleg.

¶ Et nota, quod quando sententia fertur lata contra im-
petrantem rescriptum, solet de stylo dici, in rescripto
appellationis, sententiā promulgauit iniquam, quam-
uis iniquitas sit tantum re ipsa & non iuxta acta. Di-
cit tamen 10. Ganfredi in c. ut debitus. de appel. stylum
Cancellariæ habere, quod ubi proceditur per uiam ex-
traordinariam, puta inquisitionis, ille contra quem fer-
tur sententia si appellat, exprimit causam, ut puta si reus
fuerit absolutus dicet actor, licet pro parte dicti talis in-
tentio sua probata fuisset, & similia. Et si reus condem-
netur, dicetur, cum nihil contra dictum talem legitime
probatum fuisset. Faciunt ad hoc not. per Innoc. in cap.
constitutis. el. tertio c. de appella. Et ita seruamus ho-
die in narratione super processu delegatorum, in prua-
tionibus, & similibus.

¶ Cancellaria non dat literas super compositione, el
arbitrio rectoris, nisi autoritas ordinarij interuenerit si
agatur de iuribus ecclesiæ. Vide in forma quinterni. tit.
de arbi. & Collect. in c. ex multiplici. de deci.

¶ Nec etiam dat confirmationem sententiæ latæ coram

F

ecclesiastico, tracto laico à clerico, nisi dicatur de expressa prorogatione, uel allegetur consuetudo, aut sit casus concernens forum ecclesiasticum. Vide ad hoc Collect. in c. ad petitionem. de accusa.

¶ Iudeus percutiens clericum, non incidit in canonem. uide Host. in summa de iude. sed potest per ecclesiam aliis puniri. Et ideo in rescripto super manu iniectione ponitur clausula, nocatis &c. Nec etiam absoluitur à iuramento secundum ritum suum prestitum, nec relaxetur ei si fuerit enormiter laesus. Sed tunc uidi poni in literis, quod non obstat iuramento per dictum iudeum in dicto contractu, iuxta ritum suum prestitum, admittat eum ad effectum agendi, uel restituat in integrum &c. Et hoc ubi alius papa in causa iudei, aliis quam ratio iuramenti iudaici esset iudex: nam si non esset iudex papa, quia non ageretur super contractu usurario, uel aliis forum ecclesiasticum concernente, licet per iudeum iuramento uallato non legi unquam, nec audiui à Cancellaria fuisse concessas literas, nec ego dedi, nisi inter iudeos terrarum ecclesie. Quid autem de cathecumino, an iniciens manus in eum incidat in canonem? uide Archid. de conse. dist. j. eos. Et uide Collect. in c. postulasti. de iude. ad predicta & faciunt no. per Bella. in quodam celebri consilio fundata super materia e. gaudemus. de diuor. & uide etiam Durandum theologum.

¶ Si sententia fuerit lata in curia, & dati executores, & appelletur ab eis in casu à iure permisso, Cancellaria non solet dare literas: quia semper posset sic appellari, & nunquam esset finis litium. Vide Collect. ad hoc in c. significantibus. de noui ope. nun.

¶ Solet

¶ Solet Cancellaria dare rescriptum in forma, significat, pro omni restitutione secretò fienda, seu satisfactioe super quacumque iniuria illata, etiam in fame uerbis facti, uel scripturae, de quibus in c. quod dica. xiiij. q. iij. & in toto ti. ad leg. aquil. ff. & l. j. §. iniuriam. & v. q. j. quidam. & litem. §. ait prætor. de iniur. & v. q. j. ex merito, & c. deteriores. & v. q. j. sunt plurimi. Et ad hoc quod not. gloss. in c. si quis contristatus. xc. distin. & tex. xlv. dist. qui emendat. & c. de occidendis. xxij. q. v. & in multis alijs iuribus. Et datur predictum rescriptum pro damnis, ratione iniurie patri pro filio in potestate, & uiro, uel sponso pro uxore, aut sponsa, non autem e contra. Et dantur heredi propter damna illata de functo, uel cadaueri, aut expensas, ad quod insti. de iniur. §. patitur. & l. ij. ff. de iniurijs. & l. j. §. sed & si forte. & faciunt nota. in c. olim. de iniur. & cap. j. eodem titu.

¶ Si tamen iniuriatus reniteretur recipere satisfactioem rationabilem, & moderatam, uide Host. in summa de poeni. Pro iniuria facta clerico suo, non uidi dari literas Episcopo, nec formam antiquam: sed uidentur posse dari etiam si esset dissimilata per clericum. Vide c. parochianos. de senten. excom. & que habentur. ff. de iniur. & no. in c. si diligenti. de foro compe.

¶ Reductio ad arbitrium boni uiri, committitur per Cancellariam super laudo lato à clerico, etiam inter laicos. Et dantur iudices, prout in appellatione. Vide Bar. in l. si societatem. §. arbitratorum. ff. pro socio. & in l. j. C. ubi, & apud quæ. & doc. in c. quin. & Ange. in distu. duo inuicem.

¶ Secundum rescriptum dans formā super prima commissione censetur esse idem, sed pinguius concl. Rom. xxxix. de bella.

¶ De consuetudine Curie, Cardinales possunt committere eorum auditoribus observationes terminorum, absque speciali mandato papae. vide Bella. concl. xliij.

¶ Signatura contra ius, non est concessa Vicecancellario, Bellame. concl. xlvj. & lxxxj.

¶ Commissio de procedendo, omisso graamine, nō tollit effectus graaminis. vide concl. liij.

¶ Ius quesitum etiam super ordine iudiciario in partibus non est auferendum per stylum Curie. concl. lxxiiij.

¶ Processus extra Rot. de partibus modicum valent, ibidem. Expressa in gratia debent probari, tacita uero non. Vide concl. lxxvj.

¶ Citatus pro interesse, & admissus, habetur pro principali. vide concl. xev.

¶ Lite pēdente, potest acquiri nouū ius in possessorio, & petitorio. vide concl. iij. & cccxlj. & ti. de rescri. in nouis.

¶ Gratia, ante consecutionem literarum, est in formis, & sic non habet proprie esse. vide concl. ix. & est regula Cancellarie.

¶ Actus sunt indiuiduorum, non generum, ibi.

¶ In confirmatione requiritur expressio defectuum specifica. exvj.

¶ Ius in re non potest ex pluribus causis quari. concl. cxxxij.

¶ Verbum, ex certa scientia, non tollit expressam surruptionem. concl. clviij.

¶ Rectoria,

¶ Rectoria, & uicaria, non possunt esse apud eundem. concl. clxij.

¶ Confessio in beneficialibus, nō ualeat ad effectum ad iudicationis. conclu. clxxxij.

¶ Ante acceptionem, gratia est conditionalis, & acceptatio presumitur durare, & inualida potest ratificari, & acceptatio dat ius ad rem. concl. ccclviij. & non recipit conditionem neq; diem. ibidem.

¶ Quae ueniunt contra ius commune, & sunt secundum ius cōmune, non strictē interpretantur. conclu. ccccvij.

¶ Perinde ualere, trahitur ad confirmationem. conclu. ccccxix. nec inducit nouam prouisionem. ibidem.

¶ Aequitas est perficere gratiam, quae casu fuit impedita perfici. conclu. ccccxliij.

¶ Non subintelliguntur tacita in gratia, quae potuissent principem mouere ad difficilius concedendum. ibidem.

¶ Condicio nunquam subintelligitur, quae posset magis iustificare gratiam si neutri, nec alia qualitas ex qua euitaretur surreptio. Et plene sunt narrandae reliquae si et inutiles in gratia impetranda. ibidem.

¶ Vicecancellarius dicitur minister papae limitatus. conclu. cccclvj.

¶ Per mandatum, de prouidendo, non caussatur ius in re. conclu. cccclxiiij.

¶ Nec titulus habilis de futuro caussat ius in re. conclu. cccclxiiij.

¶ Omnes causae quae sunt de iustitia, possunt committi per cancellariam. conclu. dic. ij. & concl. xlvij.

¶ Commissiones in curia latae sunt interpretandae cōcl. dic. vj.

¶ Reservatio habet vim nouæ prouisionis. concl. dic. xxxv.

¶ Non presumitur papam tollere ius ad rem, nisi per clausulas tollentes, dic. lv. Et facilius est gratia de uacantibus in Curia, quam extra. ibidem.

¶ Ad purificandum gratiam non est præfixus terminus ab homine, nea à iure. concl. dic. lxxij.

¶ Expectans in forma pauperum, ante purificationem non habet ius ad rem. dic. lxxij.

¶ Non uitiat gratiam illius taciturnitatis, quod ex narratis, et eorum forma principi debet esse notum. concl. dic. xcvij. et in no. ti. de resc.

¶ Sufficit tacita uel cõteta narratio, aut inclusa, seu notoria expressio ad tollendam surreptionem, ibidem.

¶ Presumitur papam non ignorare stylum, sed gratiam fuisse factam, iuxta stylum et regulas eius. ibidem.

¶ Requiritur in impetratione, ut fiat mentio de iure competentem alteri, licet sub conditione, uel modo, quæ per impetrantem impediri possint. concl. dic. xxxix.

¶ Taciturnitas iuris, quod posset alteri competere, nisi præueniretur per impetrantem, non inducit surreptionem. concl. dic. clij.

¶ Consultus à quodam amico super regula Cancellarie, de publicanda resignatione beneficii infra sex menses et c. An resignans, qui post terminum remanet in detentione beneficii et capit fructus, et ille in cuius fauorem fuit resignatum, sint tuti in foro conscientie. Credidi saluo saniori consilio, quod non: posito primo pro constati, quod in ueritate beneficium nõ uacet in casu dictæ regule, sed titulus sit penes eum, in cuius fauore est facta

facta resignatio licet ueniat resoluendus, et cassandus ipso iure in euentum, quo resignans decesserit in possessione, uel proprius detentione beneficii resignati. Nam proculdubio resignans non est iustus, cum mala fide capiat fructus beneficii, in quo non habet amplius ius, quod per resignationem, seu renunciationem amittit. c. post translationem. §. rursus. de renuti. et c. dilecto. de preb. cum alijs iuribus, immo et possessionem dicti beneficii amisisse uidetur, ut uoluit Oldr. cons. cccxxvij. et per Ro. de remun. in nouis. nec nomine illius, in cuius fauorem est facta resignatio, non potest salua conscientia capere, quia literis non expeditis, cum quide preb. lib. vj. ergo et c. Ille autem in cuius fauorem est facta resignatio, etiam uidetur esse in mala fide, siue capiat fructus, siue non, nam ubi capit, aut capit absque literis, et sic peccat per supradicta, et tenetur restituere fructus, uel concordare de eis cum ordinario, uel camera. ar. c. sacro. de sententia excommunicat. et capitu. pastoralis. de appellationibus. cum ibi nota. aut non capit, quia non uult infra terminum dictæ regule expedire literas, siue publicare, cum possit: sed uult resignantem capere fructus quamdiu uixerit aut ad aliquod tempus, et etiam peccat, quia non uult subire onus ad quod tenetur per acceptationem beneficii, et permittit alium, uidelicet, resignantem capere fructus, et deseruire beneficio, in quo certo scit deseruientem non habere ius, et etiã impedit per eius negligentiã uel doli, quominus aliquis tertius, qui expediret literas, ei publicaret et caperet possessionem, et deseruiret beneficio si illud habeat. ar. no. à c. ex tua. et c. ad audiendi. et ibi Ab. de ele. nõ re. et no.

in c. commissu de elect. lib. vi. ad quod fac. c. quod semel. de reg. iur. & in aut. de litig. §. omne. & C. de emen. l. i. fin. Codicis. in fin. & quod not. Collect. in c. ad questio. nes. q. fin. de simo. & facit etiam tota materia de inobediencia legis positiue fundata in ratione naturali, diuina, uel morali, quod censeatur peccare. Ad quod uide Abb. in c. iua. de usur. & doc. in c. canonam.

¶ Bona que auferuntur damnato, non acquiruntur fisco de iure naturali, Bellame. concl. vij. cxliij. & ita uidetur quibusdam Theologis. Vnde considerant nonnulli, quod non teneatur quis, quamuis condemnatus de crimine, propter quod ueniant bona etiam ipso iure publicanda fisco, in foro conscientie exhibere, & manifestare bona sua, sed possit illa celare, dummodo absque scdalo id fiat. & hoc arg. not. per Inno. in c. quia plerique de immu. eccle. & in c. sicut dignum. de homi. & l. si. C. cum de iure naturali non perdatur dominium illorum absque uero consensu domini, propter crimen etiam non occultum, ad quod l. nihil. de regulis iuris. & l. in ambiguis. §. quatenus. eodem titulo. ff. & not. per Archidia. in c. felix. & Bald. in titu. de feud. & Barto. in l. post contractum. Et per Abb. in c. cum non ab homine. & docto. in alijs locis intelligantur in foro iudiciali, non autem in foro conscientie. Sed cogita, quia delinquens, tacite uidetur consentire in poenam committendo delictum, & sic in amissione domini, ut l. §. bestias ff. de postulati. & ibi gloss. in epistola, inter claras. §. liquet. C. de summa trinitate. & uidetur text. in c. impares. x. questione. iij. Posses respondere, quod ille consensus non est naturalis, nec proprius, aut uerus, sed fictus, & civilis,

civilis, ideo non obligat in foro conscientie, ubi non curatur de fictione in proprietate & presumptione. c. tua. de sponsa. c. literas. de testi. spol. c. a nobis. de sent. excom. elij. faciant not. per Bald. in l. j. C. de sacrosan. eccle. & xj. q. iij. c. sententia sed tantum curatur in conscientia de uero interesse, sed in hoc casu fisci naturaliter non uere interest, cum nihil ei absit in ueritate propter delictum: nam nil de suo perdidit, nisi quod delinquens censeatur eum, id est, principem, & legem contempnissse delinquendo, qui contemptus iam purgatur per poenitentiam, nec quo ad deum curandum est de poena exteriori extra id quod abest, ut dixi, nec obligatur quis in foro conscientie ad huiusmodi poenas, nisi ubi sequitur scandalum in non parendo principi uel legi, praesertim quando non delinquatur ex contemptu legis, seu principis, sed ex iracundia, uel calore concupiscentie, uel negligentia, ubi non censeatur contempnere derelinquens, ut per Zab. in cle. eos. de sepul. & Collec. ad que faciunt not. per Ioan. and. in c. quamquam. de usur. & Calde. in proce. decret. & Fede. in consi. & no. in c. significasti. de homi. & in c. fraternitatis. xij. q. ij. & faciunt optime not. per Card. in cle. pastoralis. uer. ceterum.

¶ Vbi papa concedit gratiam per supplicationem, uel alijs, & expresse, uel tacite, uult quod dicta gratia non ualeat, nisi expediantur literae: utens effectu illius gratiae literis non expeditis, non uidetur tutus in foro conscientie. arg. no. in c. quia plerique per Inno. Cum gratia praedicta dependeat tantum a sola uoluntate papae & principis, quae quidem uoluntas potest per eum limitari per modum & conditionem tacitam uel expressam, quantum

quantum sibi placet, & potest ipse solennitates & formas, prout ei libuerit, ad perfectionem & esse dictæ gratiæ apponere. Secus autem est in his, quæ de iure naturæ dependent à uoluntate & consensu partium dumtaxat, non superioris, uel principis, ut est in contractibus, & ultimis uoluntatibus, & huiusmodi, in quibus ex sola uoluntate partium ualent contractus, etiam si per principem & iura positiua adhiberi debeant certæ solennitates. Et faciūt hæc ad questionem, quod quis salua conscientia non possit recipere, aut soluere pensionem super aliquo beneficio ecclesiastico assignatam, nisi literis expeditis, cum consensus partium non possit operari ultra consensum papæ, seu principis, qui quidem princeps in hoc casu uult tacite, quod ad effectum perfectionis gratiæ, literæ expendantur: nam per signaturam censetur papa facere gratiam iuxta stylum per cancellariam limitandum, seu declarandum, & illa est tacita uoluntas sua, ut uult Bella. concl. cccxcv. de quo per Old. conclu. cccxvj. & per Bald. in c. j. per quos fiat inuesti. & Milin. uersus gratia. & facit optime. xx. regula Cancellariæ. Et sic necesse ut literæ prædictæ conficiantur, & expendantur iuxta stylum Cancellariæ, & dictis literis expeditis, tunc gratia dicitur habere effectum. Bella. conclu. cx. & in ea tunc ostenditur aperta mens principis, & expressa, sed in dictis literis pensionis ponitur de mente papæ, postquam dictæ literæ tibi præsentatæ fuerint & c. ergo ante præsentationem, & multo minus ante expeditionem non potest exigi uel solui pensio. Credo tamen quod in foro conscientiæ, si partes essent certæ de expeditione literarum, quanquam non præsen-

non præsentarentur literæ, possent soluere uel exigere pensionem, cū tacita uoluntas principis nō excludat hunc casum, hoc est, quod uelit necessariò literas præsentari, & nō habere pro præsentatis, cū hec præsentatio sit inducta in fauorem partis solutis, & ne recipiatur pensiones super beneficijs ecclesiasticis absq; assignatione superioris, & uoluntate, de qua uoluntate si mihi aliter cōstat quā per præsentationē, quo ad conscientiam uideor esse tutus, dummodo, ut dixi, in ueritate literæ sint expeditæ. Et idem uideretur mihi esse dicendum in omni casu, i quo esset de uoluntate principis tacita uel expressa, quod deberent literæ expediti, quod ante expeditionem, nō posset quis uti eis absq; peccato. Et sic in omnibus cōmissionibus gratiosis habetibus clausulā, uocatis, uel requirētibus informationē, aut cognitionē uel huiusmodi, ut est in dispensatione super irregularitate, & huiusmodi, qui requirūt aliquā præcognitionē de iure, uel ex stylo, & sic ex mente papæ, Secus fortē in dispensationibus ad duo, & super defectu nataliū, & similibus in quibus nō uidetur esse de mente papæ expressa, uel tacita, quod dictæ literæ necessariò expediātur, ad hoc, ut in foro cōscientiæ releuēt dispensati, sed tantum ut nō suffragetur impetrantibus absq; expeditione: ut habetur in regula Cancellariæ, de dispensationibus. Et uerbū suffragari, non uidetur trahi ad forū conscientiæ, sed potius ad contentiosum, cū significet ppriè aliquid repulsiuum, & cōtrouersiale. ar. no. per spe. de adult. in fi. & per dor. in Rubri. de suffra. C. Si ergo habenti supplicationē signatam super dispensatione ad duo nō moueatur lis. Neq; obijciatur de inhabilitate per aduersariū, neq; detur ei de illa regula,

gula, uidetur quod non expeditis literis possit illa tenere in foro conscientie, cum mens pape, ut dixi, fuerit grata eum in euentum, quo ei moueretur controuersia per aliquem cuius interesset. Secus si absque contraditione possidere dicta duo etiam literis non expeditis. Et ita uidi quosdam doctores, et unum notabilem, et eruditissimum predicatorem tenere, pro quorum opi. facit gl. in c. fraternitas. xij. q. ij. et no. per Bar. in l. sequitur. si. uiam. Sed facit contra eorum opinionem principium dictae regule, et uerba, temere, et facere, in dicta regula posita: quare cogit, quia magis declino pro nunc in partem quod non sit tutus in foro conscientie, et sic quod teneatur ad fructus restituendos Camere nullo existente contraditione, deductis alimentis suis necessarijs, et si quae uertit in utilitatem ecclesie, quam non dispensatus possedit: quia non habetur pro dispensato, ex quo non expeditis literas per supradicta. Sim autem uicis uocis oraculo esset ei concessa gratia, uel quod sola signatura sufficeret, tunc bene esset tutus utens gratia in foro conscientie, cum appareat de uoluntate concedentis non curantis expeditionem literarum, et ita uidetur debere intelligi tex. et gl. in c. dudum. super uerbo, de sepul. et glo. in c. institutionis. xxv. q. j. quod gratia pape uerbo solo facta ualeat, quando papa hoc expresse uult, et ita quotidie predicatur in Curia. Postea dixit mihi quidam theologus se credere, quod si mens principis uolentis tacite, quod super gratijs per eum factis expediantur literae, et aliter non ualeant, moueatur non propter intentionem ut melius examinentur in expeditione, sed tantum ut ex illa expeditione ueniat ei lueri, quod eo casu etiam

etiam non expeditis literis, ego possum uti gratia mihi concessa propter malam intentionem principis et iniquam: et si super hoc fecerit legem, esset iniqua talis lex: quia lex debet fieri ad utilitatem communem, non autem propriam. et facit pro dicto suo quod no. in c. canonum. de const. et c. erit autem lex. iij. dis. et. viij. dis. quae contra, et quia tunc excedit potestatem constituentis, quo ad Deum, qui non ligat nos ad parendum in foro conscientie principi iniuste praecipienti, cum non dederit ei potestatem iniquam legem condendi ad quod c. qui resistit. xj. q. iij. et si is qui. s. Sed nolo intrare pro nunc hanc materiam, quia difficilis, et in dubijs constat esse parendum principi, et praesumendum quod ad bonum finem fecerit legem, ex quo aperte non est contra decalogum, uel bonos mores: per no. in c. ij. de maio. et obe. et in d. c. canonum. et xj. q. iij. non semp. c. Iulianus. et c. imperatores, cum alijs iuribus. Et si est incommoda lex soluenti taxam, non est mirum, quia, ut ait Linius, nulla lex satis commoda omnibus esse potest. Licet ergo interdum incommoda sit lex singulis secundum quid est, tamen commoda in communi, et ex alio respectu commodissima. Et satis bene nobiscum ageretur si huiusmodi pecuniae distribuerebantur in eos usus, ad quos destinate sunt, qui usus est commodissimus reipublicae christianae. In illo autem semper dubitavi, an constet esse ueram opin. Inno. et sequacium, in d. c. quia plerique, quod ubicunque est tradita aliqua solemnitas per iura positiua seruanda in contractibus et inuoluntaria contractum, si non seruentur, puta in alienationibus rerum ecclesiasticarum et minorum, quod nihilominus si dictae alienationes

tiones fiant aliis legitimè, sed non seruata forma prædicta, quod emens, & uendens sint tuti in foro conscientie, nam uidetur eos non esse tutos, cum non sint domini rerum emptarum absq; solennitate, & sic possideant illa emptores mala fide. Item quia continue stant in peccato detinendo rem emptam contra uoluntatem, & præceptum superioris, qui potuit in huiusmodi rebus peruenire ad curam suam apponere legem, quam edidit: & cura sacrorum & spiritualium pertinet ad eum, & per consequens bonorum pertinentium ad rem spirituales, uel sacram, & sunt in continuo contemptu superioris, ergo in peccato, per no. in d. c. ij. & c. canonum. cum alijs iuribus, maxime cum sit de mente doct. & præsertim Bald. in c. si quis per triginta. si de ueri. s. contra. quod quando lex aliquid prohibet fieri propter aliquod ualde æquum & bonum publicum, & contra illud fiat, ligat in foro conscientie. & facit etiam ad hoc quod ipse notat in extrauag. ad reprimendam. loquens de macedoniano & uelleiano. & facit etiã optimè quod sint in peccato not. per Abb. in c. sacris. cum ibi not. de his que uiuunt. uel cau. si. Quare cogita, & quo ad materiam pensionum, credo etiam quod si literæ non præsentarentur, nisi post duos, aut tres annos post assignationem, nihilominus deberent solui pensiones integre pro tempore præterito etiam in foro conscientie, quanquam nunc fuerint expeditæ, cum illa conditio, postquam tibi prædictæ literæ præsentatæ fuerint & c. non suspenderit obligationem, sed solutionem & exactiorem: ut in illo qui promittit & assignat ex nunc x. mensura super tali fundo suo, quæ tamē nō uult solueri

uere donec merces suas uendiderit, uel postquam creditor præsentauerit ei literas saluiconductus, & alijs huiusmodi exceptis, quod nota ad praticam. ad quod. l. his uerbis. C. quan. dies leg. & quia fuit apposta dies seu conditio gratia pñsina ij. ad qd. l. si ita. s. pegasus. de leg. ij. ¶ Ad materiam contractus qui soluitur & uiolatur per mortem alicuius & Canthalonia appellatur uoluntarium: quia facile perit, ut uiolentia sit licitum, uide quæ no. Collec. in c. j. de emp. & uendi. ubi dicit, sed nunquid licet alicui emere redditus ad uitam suam, ita quod salua conscientia possit retinere? Dicendum quod si uerisimile est quod emptor debeat recipere redditus magno tempore, & ultra communem ualorem, ut cum homo iuuenis emit magnum redditum, hoc casu, quia est uerisimile, quod satis ultra uiuet, totum id quod receperit ultra pecuniam quam dedit, sana conscientia retinere non potest, quia quodammodo usura est. in capit. nauigati. de usur. & facit, quia ratione incertitudinis licita est conuentio, quæ aliàs esset illicita. C. de usur. si ea. nec obstat iura quæ uidentur simpliciter uelle, quod liceat ad uitam emere propter incertitudinem, quod dicendum est uerum esse, dum tamen data fuerit pecunia secundum probabilem modum contrahendi. Et ita refert l. determinatum fuisse. hæc Cy. in d. l. si ea. uide quæ colliguntur infra. cap. ad nostram, per quæ fraude usurarum cessante aliud uideretur posse dici. hæc Collec. Et uide Anc. & Io. de Ana. post Inno. in c. in ciuitate. qui tenent esse licitum, quod Roder. negat si redditus emanatur ad uitam emptoris, propter uotum captandæ mortis, quo cessante non esset peccatum. Et uenditione

uenditione uiolarij, uide unam no. Cyn. in l. si pater. ij. C. de inoffi. test. Et an appellatione, usufructus, ueniant pñsiones uiolariorum, allegari posset l. ancimus. C. de donat. ubi uidetur proprietas non usufructus. Et uidetur quod si uolarius quod emeram ad uillam delegauiero creditori meo, quod soluens pensionē teneat illam prestare quādiu creditor uiuat, nec morte mea finiatur, sed creditoris. uide nota. in l. si usufructus. ff. de noua. per doe. gallicanos.

¶ Refert Io. gansfedi in c. ad nostram. de emp. Et uen. di. se uidisse dubitari in Cancellaria, quod cum quidam emisset quasdam possessiones appposito pacto, quod uenditor asportando pretium posset post certos annos illas possessiones recuperare, et uenditionem rescindere. Dominus Fede. de Senis inuabat, et defendebat cōtractum non esse usurarium: scia alij tenebant cōtrarium, et ita dicit fuisse obtentum congregatis doctoribus, cum apposita fuerit conditio contra naturam contractus, propter quod dicebatur non esse recurrendum ad coniecturas. Vide ibi per eum, et aduerte quia non loquitur in pacto de reuertendo.

¶ Stante consuetudine, quod ecclesia habet lectum, qui cum funere ad ecclesiam portatur, rector uult permutare ius lecti huiusmodi cum uno pradio, quod perpetuo ad ecclesiam pertineat, nūquid possit? Fede. arguit quod nō possit fieri: quia simonia esset, tamē in decimale permutari potest, quod est spirituale cum re temporali. de re. permut. cum uniuersorum. Ipse tamen solus hoc non posset alienare. de reb. ecclesie non alie. c. j. lib. vj. cum simil. non enim omnia que sunt ratione sepulture sunt

sa. 34

ficta spiritualia: ut not. xij. q. ij. clerici. uide Collect. in c. relatum. de sepul.

¶ Duo tractauerunt de beneficijs permutandis adinuicem, et data fide promiserunt procurare dictam permutationem per superiorem, uel illos quorum interest, an possit alter pñiteret? Et si alter instet qui est paratus implere ex parte sua an posset alius compelli adimplendum? Et uidetur quod non, cum talibus debeat cessare omnis pactio, et conuentio de pactis. c. si. et no. in c. cum pridem. cum si. et c. Fede. de Senis no. contrarium: quia isti non simpliciter paciscuntur, sed promittunt inuicem dare opera et curare, ut hæc permutatio ueniat ad effectum per debita media, uidelicet, per superiorem, uel illos qui eam admittere, et quorum autoritate perfici potest, quod de iure non uidetur prohibitum. de resti. spol. c. ex parte. et c. uenerabiles. de confir. uil. uel inutil. et facit quod no. de rescrip. ad audientiam. in gl. et de præb. significatum, cum fidei datio equipolleat iuramento, quod quidem iuramentum debet seruari, nisi uergat etc. unde postquam ipse partes adinuicem promiserunt ad curandum, uidentur quantum in se est conditionaliter consentire, habito consensu superioris, a quo non possunt resilire, nisi fecerint quod in se est respectu habende uoluntatis a superiore, et procurandi, ut conditio eueniat ad quam procuracionem sunt obligati, non conditionaliter, sed pure, que promissio procuracionis in hoc casu non uidetur prohibita per suprā dicta. Et ideo post hanc promissionem, non est iam amplius in facultate alterius resilire, sed superioris admittere, uel non. Vide ad hoc Collect. in c. cum olim. de rer.

G

permut. Nihilominus cum olim fuissent petite literæ a Cancellaria super hac promissione, de curando et dando operam contra partem quam permutuerat, fuerunt negatæ. Credo propter fundamenta Host. 10. an. in c. quæ sit de re. permut. Et dicit Inn. in c. inter. de præb. quod permutantes habent ius in beneficijs permutatis statim, quod superior auctoritatem inter posuit. et uide Fed. q. xxvij. et Abb. in d. c. inter. unde non tantum habet regressum permutans ad beneficium suum alio nolente permutare, sed etiam uidetur quod possit nolentem permutare, seu resignare ex causa permutationis compellere. Sed dictum Inno. intelligitur, ubi sunt admissæ hinc inde resignationes, licet non sit facta traditio possessionis. et uide ad hoc Fede. consi. clvj. et omnino ad hanc materiam multas decis. Rot. ti. de renun. in anti. et de re. permut. et quandam regulam Cancellarie ad hoc.

¶ Parochiani habent nominare rectorem Capituli, et Capitulum unum de nominatis habet præsentare Episcopo, quidam expectant ad præsentationem, uel collationem Capituli, nunquid tale beneficium cadat in gratiam? Dicit Collec. in c. cum dilectus. de iurepatro. quod audiuit multos dicere quod sic, cum tale beneficium uideatur esse de patronatu. Quare et c. de præb. c. cum illis. in fi. et quia nominatio habet uim præsentationis, nec ius tribuit. c. nobis. ti. de iurepatro. de elect. cum terra. sed ubi Capitulum non haberet præsentare de nominatis, credit Collec. bene habere locum. Sed in casu nostro non est libera potestas presentationum penes Capitulum, et sic non dicitur solidè patronus. Quare et c. de recti. spo. pisanis et cum illis. in fi. præiudicaretur parochianis,

chianis, quibus papa præiudicare non intendit, nisi ex primat. c. quamuis. et d. c. cum in illis.

¶ Inter duos nominatos, de quorum anteriori nominatione non constat, quis alteri debeat præferri, uide Old. consi. ccxvij.

¶ Quod pensiones, quæ constituuntur et assignantur hodie super fructu beneficiorum, non sunt beneficia, neque habent effectum eorum, nisi in casibus expressis, uidetur probari ex definitione beneficij, et requisitis ad illud. de quo per Old. in quodam consi. et Ant. in reg. j. de reg. iij. Et inter cetera est necessaria perpetuitas, ut in c. pastoralis. vij. q. j. in gl. in c. unico. de capelano. lib. vj. quæ quidem cessat in his pensionibus, cum extinguuntur lapsa tempore quo impositæ sunt, uel per obitum recipientis. Facit etiam definitio Matt. de monte lau. in ele. j. de sup. neg. præl. et gl. q. j. in summa. Item quia huiusmodi pensionem recipientes possunt illas remittere ad tempus, uel in perpetuum, uel illis renuntiare absque auctoritate superiorum: nec tunc impetrantur, nec uacant, sed extinguuntur tanquam debitum pecuniarium per remissionem, nec requirunt residentiam, nec habent nomen tituli, nec illas recipientes habent uocem, uel stallum in choro beneficiatorum. Item in regulis antiquis Cancellarie ponuntur ut diuersa in expectationis, nec examinantur per Cancellariam hi quibus pensio assignatur, ut soleat fieri in titulis. Si tamen assignaretur aliqua pars fructus alicuius beneficij pinguis, non ad particulare commodum unius, sed ad hoc, ut deinceps esset beneficium ecclesiasticum dictum, fortè pensio uel portio tunc bene esset beneficium, ut in cap. conquereute. de cler.

non reli. & c. ex diligenti. de simo. & xvj. q. vj. illud. &
q. v. possessioni. ij. quest. iij. clerici. & c. si Episcopus. &
uide ad hoc no. in cle. si Romanus. de preb. & in c. pos-
sultasti. & c. ad audientiam. de rescrip. & cle. ij. de uitā
& hone. cle. & c. quamuis. de preb. lib. vj. ad hoc Ra-
bar. in c. constitutis. de rel. g. domi. & Anto. de bur. &
Bald. in d. c. ad audientiam. & no. per Castren. & Pont.
in consil. & Rot. in antiquis titu. de rescrip. Et forma li-
terarum satis ostendit non deberi pro beneficijs, cum
plerumq; fundetur, ne resignantes nimium dispendium
patiantur, et sic exonerantur à titulo, & per conse-
quens ab onere. Recipiunt tamē partem fructuum qua-
si tanquam laici qui possunt recipere pro alimentis &
uictu uel statu decenter tenendo. & no. xxij. q. fi. tribu-
tum. & xvij. q. ij. Eleuterius. & c. quanto. de iurepa. &
l. commodis. ff. de re iudi. & l. stipendia. C. de execu. rei
iudi. Faciunt hæc ad materiam, an pensio faciat incom-
patibile sub eodem tecto cum beneficio, & an recipiēs
pensionem non intitulatam, prout sunt hodie, teneatur
dicere officium, uel interesse processionibus huiusmodi?
Et ex his potest eriri determinari, an huiusmodi pen-
siones moderne possunt redimi.

¶ De regno Scotia seu Rege dubitatur, an sit uerus rex:
ut per glo. xxxij. q. ij. & per Brixien. in reperto. super
uersicu. Rex. & appellatur regulus à glo. in c. uenerabi-
lem. de electio. & uidetur olim fuisse subiectus regi An-
glie, ut patet in chronis, & præsertim in historia, quæ
dicitur mappa mundi. & not. in cle. j. de magistris. & de
eo fit mentio in c. cum dilectus. de fi. de instru. & c. sane.
de temp. ordi. & non ungetur, ut patet in prouinciali ec-
clesie

clesie Romana. Ista inter alia adduxi coram Reueren-
dissimo domino meo Vicecancellario, contra oratores
præfatiregis, contententes de prelatione, cum orato-
ribus Ferdinandi regis Sicilie siue Apulie.

¶ An per assencionem secundi beneficii sub eodem te-
cto, uacat ipso iure primum. Vidi, concludi quod non,
per no. in c. literas. de conces. preb. sed habere locum in
materia monitionis, de qua in c. referente. & c. præter-
ea de preb. uide doc. in c. qui nonnulli. & c. si de cler.
non resid. tamen Cancellaria expedit literas tanquam
pro uacante, & uide Rot. in antiquis. & late Milum in
repertorio.

¶ Beneficium residentis in curia non promoti infra an-
num, dicitur vacare curia in secundum. Collec. in c. eccle-
sia. de sortileg.

¶ Prestantissime doctor, cupit scire humanitas uestra
perstrictissime, & resolutissime à tenuitate nostra, quid
mibi uideatur de gratiis per literas apostolicas cōcessis,
per quas committitur constitutio & assignatio pensio-
nis in partibus, an expirauerint, seu extinctæ fuerint
per mortem papæ concedentis illas re integra? Respon-
deo uideri mihi non expirare, nec extinctas esse, eion te-
neam pro constanti, quod ubi alicui quamuis tertio, est
quæsitum ius in re, uel ad rem, aut saltem officij iudicis
imploratio per literas apost. gratiosas, siue gratiæ sint
puræ, siue in diem, siue conditionales, tales gratiæ non
extinguuntur per obitum concedentis, nec executorum
iurisdicatio seu potestas finitur. Et propterea idem credo
in literis priuationis in forma iuris, cum prouisione al-
teri fienda: & in literis in forma, dignum & unicum:

Et in literis accedens super dispensatione ex defectu natali: Et ferme in omnibus que hodie emanant à Cancellaria. Et sit ratio, quia in omnibus his gratia est iam facta, non fienda, quamuis non executi, cum quesitum sit ius in re, uel ad rem, uel saltem ius implorandi officium iudicis, seu executoris. Hoc credo per non a. c. si cui nulla. de preb. Et c. si super gratia. de offic. dele. lib. vi. quamuis gl. Et quidam docto. forte non satis practici, aut parum aduertentes ad stylum Cancellarie modernum, Et illius temporis, exemplificent mandata de providendo dei gratias fiendas, Et non factas. Cum fiende sint, ubi ius non est quesitum alicui modis predictis, sed est concessa facultas: Sed potestas ad contemplationem seu fauorem tertij, esse uoluntarium ministrum, siue mandatarium gratie fiende illi tertio, ut puta, si papa intelligens aliquem scholarem studuisse in aliquo studio longo tempore, Et esse sufficientem ad gradum doctoratus, contemplatione seu fauore illius scholaris det alicui persone facultatem, siue potestatem doctorandi illum, non tamen mandet, ut requisitus id faciat, seu facere tenetur: nam in tali uel simili casu expiraret gratia per obitum concedentis re integra cum non sit proprie mandatum, nec aliud quod ius quesitum illi doctorando, nec etiam ipsi commissario, cuius contemplatione, seu fauore non fuit data ei a Papa predicta facultas, seu potestas doctorandi illum. Et uerbum, mandatum, ibi in §. secus, capitur pro committitur, seu facultas datur, ut declaratur in principio d. §. Et etiam uerbum seu fauorem, declarat non esse proprie factam gratiam illi doctorando. Et ita esset in similibus casibus, si hodie papa illo modo antiquo scriberet,

beret, Et ita resoluo me in hac male exemplificata, Et ideo intricata materia dictorum capitulorum, uisis omnibus scribentibus super eis. Et Oldra. in consi. Et de eis. Rot. in nouis, que uidetur facere differentiam inter mandatum de providendo de beneficio uacante, aut uacaturo, non quoad durationem gratie, sed quoad durationem potestatis executoris, ut in uacaturo non duret, nec quando committitur causse cognitio una cum gratia. Et bene ualeat prestantia uestra. Et uide Bellam. ram in quodam consilio, qui uidetur dicere consona predictis.

¶ Concurrentibus duobus magistris in theologia, ceteris paribus, in quodam beneficio, quorum magistrorum unus erat predicator, Et ualde eruditus in doctrina theologie concernente partes iusticie, Et curae animarum, Et confessionum, Et sacramentalium, Et alijs materijs mixtis cum iure Canonico, Et concernentibus uitam actiuam. Alter uero de Trinitate, Et de natura angelorum, Et metaphisicalibus, Et alijs subtilitatibus. Vidi, concludi esse preferendum primum, per nota in capitulo nisi cum pridem. Et in capitulo cum sit ars arrium. Facit iudicio meo capitulo. Quia nonnullis. §. sancimus, ibi preesertim. Et capitulo super specula. ibi ad iustitiam. de mag. Et c. cum ex iniuncto de here. Et inuenies multa iura in decretis ad hoc, Et faciunt nota in c. inter cetera. de offi. ordi.

¶ Quod exigentes talias gabellas, Et uestigalia, que sunt precise pedagia, Et guidagia, non sint ipso iure excommunicati. Vidi, concludi inter doctos uiros, cum c. quamuis. Et cle. presenti. extendi non debeant, sed in alijs exactioibus

remaneat dispositio. cap. non minus. & c. aduersus. & aliorum iurium decretalium. & C. Quamuis Pe. de an. & quidam alij uideantur aliud sentire, exponendo pedagium pro omni uectigali, seu portio: cum tamen glo. sentiat pedagia & guidagia, & salinaria esse species uectigalium, non autem esse idem, & ideo dispositum in una specie non extenditur ad aliam, & multo minus ad genus. Facit optimè forma Cancel: in ti. de pedagijs. for. i. quinter. de iust. ad. j. opinionem. & ita obseruamus. & uide Bal. in ru. de reb. credi.

¶ Quod papa non possit legitimare filium regis nō recognoscens superiorem, tenet Imo. in c. grandi. de sup. neg. prel. in præiudiciam alicuius de sanguine regio, ad quem pertineat de consuetudine successio in regno. Nec obstat. no. per Bar. & alios in l. gall. §. & quid si tantū. de li. & post. quia habet locū in alijs personis: quibus licet de primo suo liberè disponere, & non in rege, quia non potest absq; causa auferre successionē illis de sanguine suo, facit aperte contra hoc dictū tex. in c. per uene. ubi papa legitimauit filium Regis Francie, quod non potuerat esse absq; præiudicio illorum de sanguine regio. Sed uide Iacobum Cijonem Episcopum Ilerden. doctorem Cathalanum in d. c. super uerb. gratiam. qui dicit, quod qui dicit, quod rex Francie habebat filium ex priori cōiuge, ut ait apparere ex antiquo decretali.

¶ Prædictus Episcopus Ilerdensis, in c. fraternitatis. de frigi. narrat, quod tempore suo fuit quidam homo in Cathaloniam tantum potens in re uenera, quod qualibet die cognoscebat exactè uxorem suam triginta uicibus, quæ uxor secretè recurrit ad regem Aragonum, qui uocato

uero,

uero, confessus est ita rem se habere: unde mandauit ei sub pœna capitis, ne amplius quàm sexies in die uxore suam cognosceret. ne, ut ait, mortis periculū mulier incurreret. Sed de potentia uiri non tantum mirari oportet, quantum de querela uxoris. Vnde illud, Et lassata uiris nondum satiata recepit. Et Prouer. xxx. c. Tria sunt insaturabilia, & quartum quod nunquam dicit, sufficit. Infernus, & os uulnæ, & terra quæ non satiatur aqua, ignis uerò nunquam dicit, sufficit.

¶ An si legatum pro pia causa efficiatur caducum, uel quasi, remaneat penes heredem simpliciter, uel debeat conuerti in aliam piam causam. Vide Guasquinum doc. Cathalanum. q. xxxij. in questionibus suis. & concludit quod non, sicut in alio legato caduco. Adde no. per Bar. in l. pater. §. tusculanus. de leg. iij.

¶ An appellatione parentorum intelligitur suppellectilis. Guasquinus, q. iij. tenet quod sic. uidetur mihi in digesta decisio, & remittenda ad theoricam. l. quod labeo. de sup. leg. & l. uniuersorum. & l. si seruos. de pig. cum simi.

¶ Fran. de maronis, in iij. lib. sententiarum, super Augusti. de ciuitate dei, ait, quod in tota sacra scriptura non reperitur, quod femina unquam successerit in regno, in alijs autem hereditatibus sic: ut patet Nume. xxij. & xxvij. c. Ego in Iosepho legi, Alexandriā clarissimam Reginam regnasse in Iudea etiam uiuentibus filiis: sed ibi uidetur fuisse ex uoluntate testatoris, & cōsensu filiorum, non uero successionis debite. lege Ioseph. li. xij. antiqui. Iudaice. Imo uidetur cum maiore filio conregnasse, ut uidere licet in eodem autore lib. j. de bello iudeo.

G 5

daico aude Balin Lin multis. de sta. ho.

¶ Licet tutela impuberis finiatut captiuitate. ut insti. quib. mod. tut. fini. §. item finitur tutela. secus tamen in cura adolescētis. Ita tenet Guaschi. Cathalanus in qua. stio. suis. q. lxxxij. fundat se, quia ille principaliter datur personæ, iste uero bonis. Facit pro dic. curatore. P. c. ptiui in Tunitio, & gestis per eum.

¶ Io. de Seysello doct. Gul. in apost. egregij patritij Petri Iaco. de Montepesulano, super ti. de statu Cu. Ro. dā. nans hanc uasitatem, & inuicationem opinionum quæ multiplicatae sunt in iure nostro, dicit per necessarium fore, ut fieret noua reformatio, tam in iure ciuili, quam cano. & reseruatis argumentis disputationum, & subtilitatibus, & uarietate opinionum fierent nouæ decisiones per electionē alicuius, ex illis opi. Et quod fieret noua editio iurium magis conueniens isti seculo. quod fluxit post illa antiqua iura, maximè circa substitutiones, transmissiones, siutiones, præteritiones, in quibus iura Romana magis considerasse uidentur acumina, & utilitatem, quam præsumptam mentem defuncti. Item circa interdicta, & actionum uarietates, & testamentorum diuersitates, captiosas, & inutiles. Item circa seruos, & officia iam obliata in tribus libris. C. itē circa seruitutes, in quibus est mera subtilitas potius, quam æquitas, aut ratio ugens. Item circa publicæ honestatis iusticiam, & redditionem, & non exactionem debiti coniugalis, & circa matrimonia uiderentur immutanda multa, & quod quis posset esse heres, ad tempus & decedere intestatus pro parte, & quod intricatio bo. pos. cōtra tab. & sec. tanquā pœna puerilis tolleretur, & quod ieiunia non obligarent

obligarent sub pœna mortali, sed darentur indulgentie ieiunantibus. Item quod summus pōtificatus nō esset perpetuus. Et super ingressus religionis, quod non obligaret usq; ad. xxj. annu, nec matrimonij contractio absq; copula. Et circa compaternitatem, & uarietatem religionum, & quod Abbacie uel huiusmodi non essent dignitates, nec committerentur eis causæ, & quod omnes legendæ sanctorum Apochriphe tollerentur, & quod ordo Antonistarum extingueretur & applicaretur Militie sancti Iohannis Hierosolimitani. Et alia quedam reformarentur, ut ibi per eum, quod paucissimis daretur facultas interpretandi, aut glossandi. Et quod interpretata non redigerentur in scriptis, nisi eorum qui longo tempore practicaissent, alias credit rem uenturam in tantam confusionem, quod nihil haberetur liquidum iudicantibus. Vnde ut dicit, tūc ipse hanc immutationem, & cupiens consulere nomini suo, post. xxx. annos exatos, in exercitio iuris scripsit librum de natura animalium, existimans illud opus fore magis duraturum, quam scripta iuris: sed an illud opus durauerit, ego ignoro. Nō inficior tamen, quod scribentes res naturales, historiam & medicinam, certiore perpetuitate sperare debeant, cum huiusmodi scripta cuiusq; nationi, & religioni, ac tempori, utilia sint, & placeant, præsertim si sale eloquentie condiantur. Sed quid dixisset predictus doctor, si uidisset tot libros post tempora sua fuisse à centum annis citra in utroq; iure editos? Et uide Zabarin c. nobis. de inrepa. ad hæc. & Iaso. in operibus suis.

¶ Cum in ciuitate Neapolis quidam ex nostris Cathalanis reliquisset in testamēto libertatem cuidam seruo suo nigro

nigro post quinquennium, & fuissem interrogatus an quinquennium inciperet à tempore conditi testamenti, uel mortis testatoris, dixi, quod de hoc erat casus no. in l. qui duos. §. fin. ff. de manu. test.

¶ Quod filiusfamilias rixosus possit inuitus emancipari à patre, casus est secundum ia. de insula. in l. quidam cum filio. de uer. oblig.

¶ Seruus stipulatus alternatiue illis, aut illis dominis suis, nihil agit ratione incertitudinis. casus est not. in l. cum seruus. §. & si non duo. de stip. ser. allegauit saepe ad materiam incertitudinis. & l. duo sunt Titij.

¶ Si seruus stipuletur x. quando erit sui iuris, alienatus nihilominus acquirit domino cuius erat tempore stipulationis facta, in l. si. de stipul. ser. est text. not. allegauit contra monachum, qui stipulatus fuerat à quodam consanguineo centum libras quando translatus fuisset ad ordinem canonicorum regularium, tamen uidetur nunc mihi exactius cogitandum, an deberentur primo uel secundo monasterio, tunc credidi per illum text. deberi primo.

¶ Ad ualiditatem statuti dantis licentiam depredandi cum allegaretur Bal. post text. not. in c. j. de milit. uasali. qui con. est. dixi intelligendum Bal. iuxta terminos illius tex. uidelicet, ex iusta causa propter defectum iustitiae ut in represalijs, per not. gloss. in l. nullus. C. de iudeis. & eorum quae not. Abb. in cap. cum non ab homine. de iudi. & in l. ait pretor. §. si debitorē. de his quae in frau. cred.

¶ Quantum tempus dicatur uetustum, uide glos. quod xl. anni. in l. ius. C. de fin. patri. lib. xj. & in l. fin. de fin. rei pri.

rei priua. de longeuo. uide cap. cum consuetudinis. de consuet.

¶ Non dicitur quis morari posse in loco, ubi sine pūdo re, & uerecundia morari non potest: neq; ad illum locū posse accedere, qui non potest adire locū absq; uerecundia. uide gl. in c. an ille qui fratrem domini. & uide etiā glo. in l. fin. §. si foenerator. quod me. cau. iuncto tex. facit materia lincpos. de uer. sig. & quae not. in cau. iuxta. de offi. ordina.

¶ Cum esset questio inter duos scholares Perusij, an afinitas & incestus inter affines esset de iure gentium, allegauit quod sic, tex. in l. si. §. si. de cond. sine cau. & l. si. de rit. nup. quod facit ad multa, & parificatur consanguinitati. ut l. adoptiuus. §. j. co. ti. facit pro compositionibus ciuilijs.

¶ Materia de bonis uacantibus non habet locum in rebus habitis pro derelicto. l. j. nec in casu aut. omnes peregrini. C. commu. de succes. nec in l. cornicularij. de ap. par. praefec. pretor. nec in feudalibus, ut no. Petrus iacobus. doctor gallicus, in ti. de condution. ex moribus. Vide ad hoc c. ij. de feudis. nec in rebus inuentis uel thesauro. uide Bertran. de ocreo. l. j. de naufrag. & de thesauris quod glo. in rub. de bon. uacan.

¶ Querebatur Romae, an emptor rei hypothecat. etene tur euincenti per hypothecā de deterioratione rei absq; culpa sua facta. Dixi quod non, sicut e contra liberatur praestando primam aestimationem: uide l. in his. de praed. & omni. re. nauicul. li. xj. & l. si. de censu. & censito. & facit l. Paulus. §. domus. de pignor.

¶ An post didicita testificata, si testes nisi se nescire, uel non

uel nō recordari, possunt testes alij produci. Pater meus do. Iacobus paulus, doctor optimi iudicij, & celebris doctrinæ, in provincia nostra solebat distinguere: aut ille qui uolebat produxit testes illos, & tunc aut ipsemet in eadem instatia, uel causa appellationis, mult alios producere, & non potest propter timorem subornationis: quia uidens se non probasse, facile subornaret alios ad probandum deducta per se. Aut est aduersarius, qui uelit producere, & uidetur quod possit admitti ad producendum, cum non absit timor subornationis, cum si nollet alios producere non esset sibi necessarium, cum id quod per eius aduersarium producentem probandum erat, minime fuisset probatum, & ita intelligebat Bal. in cap. si enim domino. quid sit inuesti. & hæc distinctio dicitur obseruari in multis Curijs.

¶ An lucrum quæsitū per filium s. ex peculio castrense, si censeatur castrense uel aduentitium, & quod partim censeatur castrense, & partim aduentitium faciunt nō. in simili, uidelicet, de lucratu ex peculio profectio: in l. cum oportet, de bo. libet. per Bar. & Bal. not. in l. qui contra, de iurepa. & l. queritur. & l. in seruitute. §. si patroni. ff. de bon. libet. in contrarium uerō, quod censeatur castrense, monent urgentissime tex. in l. pater. §. si seruus. et l. hereditate. §. j. ff. de cast. pecu. et l. j. C. de cast. pecu. lib. xij in quibus ponderatur medium seu instrumentum, cum quo res queritur, cogita.

¶ Aduerte, quod quauis regulariter in contrahibus nō habet locū ius quæsitū, tamē uidetur ualere ubi aliquā esset concessum duobus quādiu ipsi uixerint: nam in tali casu, etiam post ius quæsitū, habet locum ius accrescenti inter

di inter eos. Vide tex. in c. unico. de duob. fun. d. capit. b. uest. Facit ad restringendū materiam l. si mihi & titio. de uer. obli. & accidit de facto, & solebat dictus pater meus etiam allegare illum tex. ad limitationem Bart. in materia l. heredes me. §. cum ita. ad trebel.

¶ Cum quæreretur in ciuitate Nepefina, an si ordinarius qui delegauit causam uni, committat illā alij, non facta mentione de litispendentia uel prima commissione, posset opponi de surreptione? Dixi quod Colloc. uidebatur tenere, quod sic. in c. ex lucris. de offi. deleg. & uide nō. in cle. ij. de offi. ordi. & per Bella. post alios, in cap. cum in multis. de rescrip. et decis. cccxij. & nō. per Spe. ti. de remis.

¶ Iudex referens uel secundam inuisionem expectans, nō incidit in pœnam rescripti. Vide Collect. in c. licet. de offi. deleg.

¶ In quadam terra patrimonij, cum quidam mandasset cuidam consanguineo suo fieri certa maleficia & dāna in armentis & bonis cuiusdam inimici sui, & ille nō uisisset exequi, sed mandasset certis amicis suis ut illa suo nomine & mandato facerent, quærebatur an primus mandans teneretur de illo maleficio, & dānis? Et cum quidā aduocatus allegasset super hoc multas rationes, dixi uideri mihi easum in l. si ego. ff. quod ui aut clam.

¶ Quidam reus introrsus ecclesiā fuerat absolutus per prauaricationē, & postea mortuus est, quærebatur an posset de crimine cognosci? Allegabatur inter alia tex. in l. eius qui delatorem. uer. plane. de iur. fis. ubi uidetur text. quod licet ficta confessio resultans ex corruptione delati non noceat heredi, ut ex hoc conuinci possit, tamen

tamen operatur quod scito de prauaricatione cognoscat
tur de crimine, de quo per prauaricationem fuerat reus
absolutus. Sed respondebatur, quod in casu dictæ legis,
etiam non stante confessione, potuisset agi contra hære-
dem, quia agebatur de confiscatione bonorum propter
crimen aut indignitatem possessoris, quæ etiam ab hære-
dibus extorquetur. l. lucius. eo. ti. Videtur ergo, quod ubi
cuiuslibet ageretur de crimine, ficta confessio bene posset
operari quantum litis contestatio quæ sufficeret. ut Lex
iudiciorum. §. si. de accusa. ubi uero criminaliter ageres-
tur, uideretur dicendum quod non, cum ficta confessio
non debeat plus operari, quam uera: sed uera non suffice-
ret nisi lata sententia. uide in tunc ex delicto. de fun. et si re-
plicares, imò debet haberi sententia condemnatoria
prolata. ex quo malo facto delati lata non fuit, dico non
obstare. ar. l. j. ff. de requi. reis. quid fuerit postea conclu-
sum, ignoro.

¶ Pœna stupri in uirgine, an habeat locum in prima de-
floratione tantum, uide no. in l. stuprum. de rit. nup. et
in c. ij. de adul. et xxxvj. q. j. §. stuprum. et optimam gl.
in c. nemo. xxij. q. iij. in concubina autem alterius, non
uidetur habere locum, per no. per Bar. in l. si uxor. ff. de
adul. cum possit haberi res cum ea sicut cum meretrice,
ut ibi per eum, et sic est penitus impunitus coitus cum
concubina alterius secundum eum. Tamen cogita circa
dictum Bar. et purificationem cum meretrice, per no.
in iurib. supra alleg. et no. per doc. in l. neq. natales. C.
de proba. l. data opera. qui accu. non posnam si concu-
bina alicuius non est meretrix, uidetur habens rem cum
ea puniendus, ut puniatur habens rem cum soluta non
meretrix.

meretrice. Nec obstat l. si uxor. quia non negatur ibi
quin alia pœna, quam adulterij, ueniat coitus punien-
dus. et uide ibi glo.

¶ Referebat do. meus. Fran. de are. uir acutiss. et uarie
lectionis, quod olim apud Romanos eadem erat pœna
incestus, et eius qui habebat rem cum uirgine Vestali,
id est, Templo deæ Vestæ, et sacris ignibus dedicata. et
alleg. Liuium, Tu uide etiam Suetonium ad hoc. Et hæc
uirtutes uidentur hodie imitari moniales, et qua pœna pu-
niatur hodie habens rem cum eis, uide tex. in auth. quo-
modo oportet. episcopus eligi. §. oportet. et §. qui uero
eas. et l. si quis non dicam rapere. et glo. in c. uirginibus.
xxvij. q. j. et c. si quis est. cum alijs. et uidi, concludi
Bononiæ à multis magistris in Theologia, et doctori-
bus, quod est grauius, et magis peccatum habere rem
cum moniali, quam cum iudea, uel saracena, quâuis po-
pularis opinio sit in contrarium. Allegabatur, quia cum
moniali committitur stuprum, et adulterium, item sa-
cilegium, et incestus, et uiolatio clausuræ, et persua-
sio fractionis uoti, et corruptio ancillæ Dei. Quæ au-
tem esset pœna uiolantis uirginis Vestalem, uide in Li-
uio et Plutarcho, in problematibus. De pœna autem
habentis rem cum iudea, aut saracena, non memini me
legisse aliquid speciale in iure. In patria nostra infidelis
habens rem cum christiana puniatur ad mortem, et etiã
ipsa: sed christianus cum infideli muliere non, cum tamen
uideretur esse contrarium propter periculum partus,
qui ad tempus sequitur matrem infidelem. Sed lex no-
stra patriæ considerauit incontinentiam, et insaniam
maiores in muliere subiciente se seruo, uel quasi seruo

infideli, quā e contra. arg. l. unica. de mul. que pro ser. se. con. C. & l. fin. commu. de manu. & c. & si iudeos. de iudæis. ideo grauius punit mulierem fidelem, & seruum infidelem, quā uirum Et uide Oldr. consi. cccxxxij. et Deuterono. ubi non punitur ad mortem coitus cū alijs, quā filiabus Israel. & ad idem Leuit. xj. c. de cocunte cum ancilla gentili.

¶ Ad intelligentiam titu. de cap. & postli. reuer. nota, quod postliminium non habet locum in his qui se dedunt hostibus, id est, pactione sibi uitam paciscuntur, & seruire, uel cum hostibus fideliter morari absq; fuga promittunt. ut l. postliminia carēt. ff. de capti. & l. eos. §. si. eo. ti. sed tantum gaudent postliminio illi, qui absq; deductione, ui compulsiua ab hostibus capiuntur: quamuis gl. & aliqui doct. non ita intelligant d. §. j. glo. tamen in d. l. postliminio, satis aperit hunc intellectum. Et est ratio: quia fides etiam metu, uel ui causatiua premissa seruanda est hosti per presidem, siue duccm de toto statu belli, & per militem de eo quod ipse de se promittere potest, puta de non fugiendo, uel huiusmodi, ut in l. v. §. si. de capti. & l. j. ff. de lega. & xxij. q. j. c. noli. & not. in l. conventionum. ff. de pact. Si ergo post promissionem factam captiuus fugit, non gaudet postliminio, ut dixi. Nec ob. l. nihil. eo. ti. de cap. ibi, ui uel fallacia. & c. quia non loquitur ille tex. de captiuo dedito, sed de alio captiuo, qui non promittit fidem, uel pretium redemptionis. nec etiam ob. l. j. ff. de dolo. quia non dicitur ibi esse bonum dolum, quādo est promissa fides, & facta deditio: quia quod semel placuit. & c. Et placuerunt hæc considerationes do. meo do. Franc. de are. cum essem Senis. Et ciunt

clant hæc ad questionem que tangitur per Bald. post text. & gloss. in l. nam. & Seruius. ff. de nego. gest. & in l. in adoptionem. C. de adop. & uide gloss. in c. ius gentium. j. dist. & Fulg. in l. lex hoc iure. de iusti. & iure. & Saly. in l. ab hostibus. de cap. & beatum Tho. & l. cum tres. de nego. gest. & in cle. pastoralis. per glo.

¶ An Imperator, uel aliquis Rex Christianorū possit inire pacē, aut longas inducias cū Saracenis, uel Turcis sine uoluntate aut consensu summi Pontificis: Et uidetur quod non, cum Saraceni, & Turci sunt hostes fidei, & Christianorū, ppter nomē & religionē Christi, & cōsequēter uicarij Christi, qui est Papa, qui Papa præest Imperatori, & ceteris Principibus Christianorū, tum ratione fori pœnitentialis, tum etiam quia in pluribus casibus habet iurisdictionem in laicos etiam principes. c. nouit. de iudi. per uenerabilē. qui fil. sint leg. & c. Imo uidetur criminofum inire pacem cum hostibus illius cui quis subest, præsertim cōtra hostes religionis, & fidei. iuxta l. j. cum seq. ff. ad leg. iul. maieſta. Committunt enim laici crimen lese maieſtatis contra papam. c. felix. de poen. lib. vj. Tenentur etiam principes seculares auxilium præstare ad arcendum hostes ecclesie. ut per lo. an. in c. si. de dila. & glos. xxij. q. v. administratores. & nulli sunt diuiores, quā hostes fidei. Si enim principes absque consensu papæ ineant pacem, aut fœdera cum Turcis aut Saracenis, facilius alij Christianorū expugnabuntur ab ipsis infidelibus. Et quod non possit Imperator, uidetur text. in cle. unica. de iure iuran. §. porro. & eadem ratio uidetur esse in alijs Principibus:

Liencia del papa &c.

et en
prador
ni Rey
Christia
no, pp
puede
acomp
Chlor
hugo
ni
vra
no

quia licet Reges non præstent iuramentum fidelitatis papæ, ut facit Imperator, ut in d. cle. tamen, ut dictum est, subsunt papæ ratione fori poenitentialis. Item successerunt Imperatori in eorum regnis, & sic uidentur successisse cum eisdem honoribus, cum quibus ille terre ubi sunt instituta regna tenebatur ab Imperatore. Vnde alii qui doc. Gallicani tenuerunt, quod papa potest compellere Reges ad præstandum ei iuramentum, ut facit Imperator, per not. in §. fuerat. Instit. de actio. & l. ij. de adop. C. l. sepe. §. gaio. de fun. instru. xliij. dist. legimus. cum simi. & faciunt not. per Bal. in c. j. quæ sint rega. in fi. & in c. j. §. si uasallus. de pace iur. str. & in multis alijs casibus recognoscunt papam reges, ut per Im. in c. cum te. de re iudi. Item hoc saltem uidetur, quod Reges Christianorum præstant obedientiam papæ, faciunt ad hoc no. per Oldra. consi. lxxj. & ij. & c. dispar. xxij. q. viij. & c. alius. xv. q. vj. cum glo. & c. iuratos. ea. q. & nota. per Bal. & alios doc. in l. conuentionum. ff. de pact. ubi concluditur, quod nisi sit caput & dominus totius belli, non possit facere pacem, & nullus Regum Christianorum censetur esse caput, uel princeps, aut dominus belli aduersus hostes fidei per supra alleg. Sed principaliter contingit papam, qui est princeps fidei, & oppugnatorem inimicorum eius, & ad eum spectat infidelibus indicare bella, & conficere pacem. Vt legitur de beato Gregorio, qui etiam inuito Imperatore fecit pacem cum Longobardis, propter periculum quod uidebat imminere Vrbi, & Italia ob malitiam & segnitiam imperatoris degentis Constantinopol. Vide ad hoc c. si ut morte Longobardorum. xxij. q. viij. & faciunt ad prædicta

xxij.

xxij. q. per totum, & præcipue c. pro membris & non inferenda. c. qui potest. ubi bonus text. ad hanc materiam. c. ostendit. c. si quis a catholica. & c. quando uult. & c. sicut. ubi etiam bonus text. cum c. seq. & c. conueniet. uersu fi. & c. infames. vj. q. j. & no. in c. consuluit. de ap. pel. l. iij. Et cum fuisset de facto hoc dubium, & tractaretur pax per Mahometum Hocor Oratorē Regis Tunizij nomine eiusdem regis clariss. me. Ioannem Regem Aragonum, fuimus aliqui doc. consulti a Rege præfato Barchione. Et declinauimus in partem, quod non posset facere pacem inconsulto papa. Postea occurrerunt mihi duo text. ad hoc, uidelicet c. significauit. & c. quod olim. de iude. & nota. in extrauagan. unam sanctam. & quod not. Oldra. consilio. lxxxvij. ubi ostendit papam in huiusmodi personis infidelibus, & circa illas esse superiorem, & posse præcipere regibus, & faciunt etiam nota. per eum consi. lxx. & c. xxxvij.

¶ Quod nouus emphiteota nō teneatur ad cēsus præteritos, tenet Bertran. in l. fi. C. de fide. instru. Sed aduerte, quia fundamēta eius sunt duo. Primò, quod actio personalis non sequitur fundum. respondebitur, quod etiā cōpetit hypothecaria, ut alleg. text. Bald. in aut. si quas. C. de sacrosanc. eccle. & Barto. hoc tenet in l. j. ff. in quib. cau. pig. tac. contr. in addi. & alleg. text. in l. etiam. C. qui potior. in pig. Aliud fundamentum est, faciendo quod hypotheca competeret, tamē ex quo dominus directus cōsensum præstitit alienationi, iuxta l. fi. C. de iure emphi. tacite uidetur remittere hypothecam. l. item liberatur. cum alijs. Hec ille. Sed posses replicare, quod necessariò habebat dominus directus cōsentire, quia lex stringit eū

H 3

alias eo inuito fieret, & talis consensus necessarius non debet ei prauiudicare. arg. l. cum quidam. de adm. tut. sed replicaretur, quod non precise compelli poterat, & habebat etiam remedium saluandi sibi ius hypothecae, iuxta l. si debitor. §. j. quib. mod. pig. uel hypo. sol. & sic uideatur imputandum sibi. Vnde examinata hoc modo hac questione concluditur, Bertran. bene dicere, nisi ubi nouus emphyteuta absq; consensu domini directi obtinisset possessionem rei emphyteoticae, cum remaneat hypotheca in re propter censum. Petrus de Anchara. consil. cccxxix. uidetur uelle, quod etiam si tempore contractus considerato, uenditio fuerit iusto pretio celebrata, tamen si postea nihil, aut minus dimidia praecipitur de re emptae, habeat locum remedium l. ij. C. de rescin. uendi. quod professio uideretur esse falsum, per not. Bar. in l. eodem. de publi. allegantem l. si uoluntate. in fi. C. eo. tit. & l. ij. §. diui fratris. de iure fisci. & ita dixi pro hospite Anticulano in Campania Hernicorum.

¶ Cathalani fecerunt pacem cum Genuensibus, ut commune, & singuli teneantur seruare sub certa poena. Vnus priuatus contrauenit, an commune incidat in poenam? uide Rapha. cu. in similibus terminis, quod non, sed ipsi priuati tantum incidant in l. Caesar. de pub. & uide not. in c. in nostra. de in iur. nam illa conuentio, seu pax habet uim legis, ut est glo. in d. l. Caesar. & uide not. per Bar. in l. iij. §. actor. de re iudi.

¶ Cum quaesitum fuisset à me Romae, an uenditor post uenditionem, & ante traditionem posset impignorare rem uenditam, & an teneret impignoratio, seu hypotheca: dixi quod sic, & idem in promittente rem ante traditionem.

tionem. Vide Lad cum quem. §. lucius. ff. de donat. Imò absq; speciali obligatione huiusmodi res promissae, uel uenditae, ueniunt in generali hypotheca: ut l. i. iuncta gl. C. de iure fisci.

¶ Ad declarationem tit. de manumiss. uindicta, haec scrutatus sum, quae maximè placuerunt do. meo do. Bal. nouello fundamèntale doctori & solido. Manumissus uindicta dicitur ille, qui manumittitur inter uiuos, & causa cognita: ut probatur per totum tit. ff. de manumiss. uindicta. & C. eo. praesertim in iuxta causam. & l. illud. ff. & C. l. j. & l. ij. C. si aduer. lib. & est gl. in sti. de liber. §. multis. super uer. uindicta. Et consequitur seruus taliter manumissus plenam libertatem, & efficitur eius Ro. ut in sti. de li. ber. §. liberti. & C. de manu. uindi. l. nihil. & C. de lat. li. ber. tol. §. illo. & l. ij. C. de manu. de manu. & hoc uoluit gl. sub dubio in l. qui Romae. §. flauius. de uer. oblig. & habuit ortum haec liberatio, & manumissio uindicta à uindictio quodam seruo domus nobilis Romae Vitellorum, qui primus eo modo, id est, cognita causa, manumissus fuit: nam coniurationem quandam Romae patefecit: ut innuitur in l. ij. §. & cum placuisset. & ibi gl. ff. de orig. iur. & declarat hoc Titus Livius in prima Decade lib. ij. sic dicens. Prosequendo historiam, & coniurationem praemium indici pecunia ex aerario, libertas, & ciuitas data. Ille primus dicitur uindicta liberatus, uindictio ipsi nomen fuisse post illum seruatum, ut qui ita liberati essent in ciuitatem accepti uiderentur. Haec Livius. Quisdam autem ferunt Boetium dicere, manumissum uindicta dici à uirga Praetoris, cum qua percutiebatur manumissus, & dicebat ei Praetor tribus uicibus percu-

tiendo, aio te liberum, & hoc refert gl. in d. §. multis. Ad quod facit illud Perusij, Vindicta postquam mens a Præ tore recepi. Et illud Horatij: Postquam vindicta ter quas terq; imposita. Imperator autem absq; causse cognitione potest plenam libertatem conferre: ut l. apud. ff. de manu mis. & posset fortè dici, quòd illa uirga Prætoris accēpit nomen ab illo seruo Vindicio, & uirga Centurionis dicebatur Athis. Qui autem manumittebantur uindicta non conseq̃uebantur plenam libertatem, nisi à principe id fieret, ut dixi, & uide Corne. Tacitum.

¶ Querēbatur in ciuitate nostra, an pater qui exheres dauerat filium, uideretur etiam reuocasse donationes: Et allegabatur glo. in l. fin. ff. pro donato. quòd sic. Sed contra d. glo. solebat allegare pater meus text. l. j. de asiliis ber. §. assignare. uer. sed si potest assignatio.

¶ Qualiter maritus teneatur de bonis dotalibus ad debita uxoris, distingue: Aut enim maritus conuenitur ad dotem, uel ad res dotalis ex delicto uxoris, aut ex contractu. Si ex delicto, tunc nunquam est priuatus dote, nisi in quinq; casibus. l. quinq. ff. de bon. dam. Si ex contractu, aut mulier contraxit ante matrimoniū, & tunc obligauerat res quas postea dedit in dotem, & tali casu capiuntur res dotalis, & in eis fit executio, ut l. meua. §. j. sol. mat. & l. qui res. in princip. de solu. ff. & idem si conuenitur rei uendicatione, ut l. j. C. de iure do. cum multis alijs. quia non potuit mulier res alienas dare in dotem: Aut mulier contraxerat non obligando aliqua de suis bonis, & tunc aut dedit bona in dotem in fraudem creditorum, & distingue, ut in text. l. fi. §. si quis à socero. ff. de his, qui in frau. credi. ubi tex. concludit, quòd si quis non fuerit

fuerit particeps fraudis, nō tenetur, nec in talibus rebus est fienda executio, cum uir dicatur habere causam onerosam in dote. Aut mulier cōtraxit post dotem datam, nec tunc multo minus tenetur uir, neq; ad bona dotalia potest haberi recursus, ne sit in potestate uxoris auferre dotem uiro. ar. d. §. si à socero. & uide lo. an. in addi. Spe. cu. tit. de sen. execu. §. sequitur uidere. uer. quid si filius. & nota hanc materiam ita discussam, & distinctam in practica.

¶ An cessio bonorum, facta cum uno ex creditoribus, noccat alijs: tex. uidetur quòd sic, in l. is qui bonis. §. sabinus. de cessi. bo. etiamsi alij non fuerint uocati, nec oportet quòd iterum cedat, si alij creditores postea egerint. Credo tamen quòd creditores possent cessionem impugnare. ar. in aut. de here. & sal. §. p. & l. si. §. licenius de cessi. bo. faciunt no. per Canon. in c. si. de offic. iudi. & ita uidi practicari, nisi omnes fuerint uocati, & si post cessionem contrahat eam alijs, illi præferuntur creditoribus ante cessionem in bonis de nouo quasitis, ut uoluit Cy. in l. iij. C. de bon. auc. iudi. pos. per tex. in l. iij. quod eum eo. uide Bella. concl. excv. vij.

¶ Aduerte, quòd creditor etiā ex causa lucratina præfertur legatarijs, iuxta §. & si præfatam. l. fi. de iur. delib. tex. & iuncta glo. ij. in l. hereditarium. ff. de bon. auc. iudi. pos. & l. j. co. ti. Allegabatur Romæ à quodam aduocato contra heredem beneficiati, & legatarios qui conueniebantur à donatario, cui uiuens beneficiatus certa bona ex causa donationis hipotecauerat, quæ tamen mortens legauerat.

¶ Concurrēbant Romæ, creditor qui exposuerat pro

funere defuncti, & alius qui exposuerat p alio funere, ad quod defunctus tenebatur, quesitum fuit quis esset preferendus: tex. in l. quesitum. de priuat. delict. uidetur sentire quod pariter concurrant.

¶ Faciat mihi legata res & Titio cōiunctum, & accesserat tanquā fideiussor quidam tertius in parte mihi soluēda: Titius uel repudiavit legatum, uel conditio defecit, & totum legatum debetur mihi iure accrescendi, an etiam possim agere contra fideiussorem pro toto legato, & obligatio fideiussoria censeatur extensa nō tantum ad accessoria, sed etiam in æquē principalibus, cum fuisset de facto? Pisis fuit determinatum, quod competere actio contra fideiussorem pro tota re, per tex. in l. fi. quorum leg. & uide tex. in l. pe. ut leg. no. ca. & uide gl. in l. stipulatio ista. de no. ope. nun. multis hominibus boni iudicij, sed non iuristis uisum est iniquum iudicium, seu iniquam determinationem.

¶ Relictum fuit legatiū pro liberatione carceratorum quolibet anno, an possit distribui i impediedo, ne intret quis carcerem? Videtur quod non, quia non dicitur liberatus, ut in l. decem. de uer. obliga. & l. j. uer. cum qui de ui & ui ar. sed contrarium uidetur probari in l. pen. de aqua plu. ar. & l. quo minus. de solu. nam paria sunt impedire consequens, uel impedire actum per quem peruenitur ad consequens. Faciunt etiam no. ueteres. de iti. aa. et uq. priuat. & adde s. cum qui. posset respōderi, quod de natura illius interdicti est restitutio possessionis, quæ præsupponit priuationem, credo hoc tamen in dubio preferendos carceratos, qui essent in loco relictī carcerandi.

¶ Quod

¶ Quod donatio Constantini etiam de facto nō fuerit, lege Laurentium Vallam, & papam Pium in dialogo. nec de tali donatione quicquam legi apud probatum historicum, præsertim eos qui scripserūt illa ætate, uel illi proxima. Nam nec Eusebius, qui fuit diligentissimus narrator rerum Christianorum, non meminit, quod tamen nullo modo uidebatur obmitendum, nec Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Basilius, Ioan. Crisostomus, nec Amianus, nec historia tripartita, nec ipsemet Damasius papa in sua Chronica, nec Beda, nec Orosius meminerunt, & constat per plures, quā. ccc. annos post Cōstantinum Imperatores tenuisse gubernacula urbis, & Italiae per duces, præfides, & exarchos Urbis Romanæ usq. ad tempora inn. ij. ut patet apertè in chronicis, & historijs. & de Iustiniano patet l. j. & ij. de offi. præfec. prætorio. & in proœmio Instituti. & in epistola interclaras. ibi nostrum firmat imperium. & in l. fi. C. de uet. iur. enucl. & in l. bene à zenone. & in aut. ut etiam Romana ecclesia. ibi ad ecclesias nostras, & usq. ad Oceani recessus. & in aut. ut proprio nomine imperato. Et in uita Phocæ Imperatoris legitur impetrasse Pantheon Bonifaciū papā ab eo. unde ergo habuerit terras ecclesia uide gesta Caroli Magni, & Pipini, & Pii in dicto dialogo, & collecta nouissimè per do. Bartholomæū de Platina bibliothecarium, qui omnia instrumēta pertinētia ad statū ecclesie in temporalibus, præsertim circa acquisitionē terrarum, & aliorum iurium, & censuum collegit in ualde magno uolumine, ad cuius collectionē etiā operam nostrā præbuimus in reuידעdo. Et de dicta donatione, & curatione lepræ Cōstantini lege quæ late scribit Renu

Renus Episcopus Paduanus in historia sua de uitis pontificum. Et nota, quod translatio Imperij à Romanis in Germanos, quæ prius fuerat facta per ecclesiam à Græcis in Romanos seu Gallos tempore Caroli Magni, fuit facta Anno domini. D. ccc. lxxxiij. tempore Gregorij. v. qui fuit consanguineus Ottonis Imperatoris Germanicæ nationis. Res ergo fuit ordinata per Theutonicos, nec mirum ergo, ut quidam dicunt, si ordinauerint, quod electio fieret per eos, et fuerint contempti Italici, Galli, et Hispani clarissimæ nationes Christianorum, qui quidem Hispani, et Galli nunquam consenserunt huic translationi, nec multominus potestati eligendi Theutonicis cōcessæ per pontificem Theutonicæ generis, uel secundum alios per Grego. v. Licet in prædicta potestate ad colorem dicatur Archiepiscopus Colonien. esse Cæcellarium pro Italia, et Treueren. pro Gallia, tamen, si Itali et Galli non habeant prælatos sue nationis aptissimos ad electionem, et oporteat suppleri per Theutonicos, quos est uerisimile non eligere alios, quam sue nationis, et ideo noluerunt habere Italos, et Gallos, nisi nomine tantum, cum tamen Itali, et Galli, et Hispani sunt antiquiores in fide Christiana, et gentes habiliores ad gubernationem, et mouenda arma per mare, et per terram contra hostes fidei. Et forte foret longè commodius et utilius pro Christiano Imperio, et religioe, ut ex omnibus Principibus Christianis eligeretur unus ad Imperium aptior, non à Theutonicis tantum, cui alij parerent, qui foret adeo potens, ut facillè esset ei expugnare barbaras, et infideles gentes. Nam postquæ Christiana terra fuerunt diuise in plura regna, non recogno-

scencia

scencia superiorem, inualuerunt infideles contra nos: nam segnius expediunt commissa negotia plures, et quod commune est facillè negligitur l. j. C. quando et qui. quot. pars. lib. x. et c. ar. cap. in apibus. vij. q. j. et eorum quæ disputat Aristot. in Politicis. et not. per doct. Cano. et legistas, ac Theolog. in multis locis. Item expediret hoc maxime clarissimæ Italie, quæ contumue uexatur tyrannis et factionibus, et cuius incolæ solent optare et fouere mutationes et rebelliones in stas autoris auditu, et dominatibus: unde frequentes cedes, confinatio ut, et ad hoc nes, proscriptioes, et exilia quotidie uidemus apud eos S. D. N. D. propter hæc mutationes, et diuersas gubernationes, et Alexan. sua dominia nullo capiti supposita. Vnde quantum sit Italia diuina prouidentia exposita periculo, et cladi infidelium hostium, ex de- dentia papæ, factu unius magni principis temporalis, cui totam Italiā ui. simul, et parere oporteret, satis aperit cognoscitur: et utinam eius clarissimæ in futurum, Deo per clementiam auertente, non uideat. Cesarē Bor- tur, cum sit Italia regio, et situ et ubertate maiori ex gia de Fran- parte consumatæ felix, et Imperij ingeniorum et mo- cia Valerin- derationis uitæ ac cultu parens, ut indignissima profectus et Urbini- to, ut à barbaris incolatur, quos si irruerint, aut man- Ducē, et c. sufacit, aut non diu patitur. Solent uulgares Italici se excellentissimæ quenti acclamatione extollere nomen libertatis, cum tamen et B. S. R. mē, si rectè inspexeris, nulla gens Christianorum magis primipilia- hodie seruiat primoribus communitatum, seu maius ty- rium specia- rannis, sub nomine libertatis, quæ uera est sub principe, liter deputa- uit. et dignior. Vnde Claudia.

Fallitur egregio quisquis sub principe credit
Seruitium, nusquam libertas gratior ulla est,
Quam sub rege pio.

Vide

Vide ad hoc no. per Oldr. consi. lxxix. et per glos. Chronica Damasi, in uita Pauli. j.

¶ An officialis creatus à Rege aliquo extra regnum creans, possit exercere ea quæ sunt uoluntarie iurisdictionis: uidetur quòd sic, per no. in l. j. de offi. procons. Sed uidetur contra, quia creans nō posset, ergo nec creatus. et illa l. loquitur de tempore, quo omnes Officiales erant sub uno Principe, ad quod faciunt no. per glo. in rubr. de stud. liber. urb. Ro. sed Bar. in l. j. si ut proponis. in repe. C. de digni. uidetur sentire, quòd possit uoluntariam exercere, cum possit milites creare. Certum est autem, quòd si reges in quorū territorijs exercebatur iurisdictionis, erunt federati exercentis, aut nō hostes, quòd possit exerceri per eos, uel eorum officiales uoluntaria iurisdictionis, per l. non dubito. de cap. et l. postliminij uis §. postliminio. eo. tit. et uide ad hoc Ballame.

¶ An, quando agitur ciuilitè de crimine, conuentus, qui non potest cauere, admittatur cum cautione iuratoria? uidetur quòd sic, cum titulus, qui satisfactio. generaliter loquatur de causis ciuilibus, quæ causa dicitur ciuilis etiam si ex crimine descendat: ut in l. defuncto. ff. de pub. iudi. et l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. In contrarium uidetur facere diuersitas rationis, quia in causa ciuili non est mirum si stet iuratoria, cautioni, quia non potest succedere pœna corporis loco solutionis, cū cedendo bonis liberetur reus: iuxta l. j. C. qui bon. ced. poss. quod secus est, ubi agitur ciuilitè de crimine: quia tali casu qui non habet in ære et c. nec admittitur cessio bonorum. ut no. doct. in d. l. j. et in l. quicunq. de ser. fugi. et ideo talis iuratoria cautio esset elusoria pœna

pœne corporalis: unde uidetur eadem ratio quæ in criminali, ergo idem ius. Faciunt ad hoc not. per Bald. in l. j. de cust. reo. et hanc partem tenuit Callius doctor Cathalanus in simili materia de treuga. et p. xvij. dubio. Unde posset inferri, quòd in causa merè ciuili, si sit talis in qua non admittatur cessio bonorum, quòd in tali casu sit locus iuratorie cautioni, attento, quòd in causa condemnationis ueniret detinendus in carceribus, quos non posset euadere cum non ualere cedere bonis.

¶ Vendita fuerat, et tradita res emphiteotica cum consensu domini ne caderet in commissum: fuit postea de consensu uenditoris et emptoris resoluta uenditio, absque tamen reuenditione, fuit questum de facto, an requireretur consensus domini directi in hac resolutione, et consequenter an haberet solui laudimium, quod solet solui in patria nostra tantum pro libra domino directo? Et uidetur quòd non sit necessarius consensus domini: quia hic non est uenditio, sed resolutio prioris uenditionis, quam non est necesse dissolvere per nouam reuenditionem, ut dicit gloss. in l. prima. quamdo lice. ab emp. dis. quam sequitur Cyn. Barto. et Angel. omnes, propter quod tenet Barto. in l. ab emptione. de pactis. quòd nec noua gabella solui debet ratione resolutionis talis uenditionis, ex quo non causatur contractus reuenditionis. Sed in contrarium, quòd requiratur domini directi consensus, et sit locus solutioni laudimij, uidetur facere, quia licet talis resolutio non sit uenditio, tamen sit retraditio, et dominij translatio, et per consequens censetur alienatio.

alienatio, & sic uidetur habere locum l. fina. C. de iure
emphiteo. & consequenter laudimij solutio, ad quod fa-
cit l. quicunq. C. de seruis fugitiuis. Nec obstat, quod
Barthol. dicit de gabella, quia gabella soluebatur ratione
contractus: & ideo cum prædicta resolutio nō sit pro-
priè contractus, sed potius distractus, non fuit locus ga-
belle, sed in casu nostro non soluitur laudimium ratioe
contractus, sed quia in alium transfertur dominium rei
emphiteoticarie, iuxta dispositionē d. l. fin. quæ de domi-
nij translatione loquitur. Sed cum per talem resolutio-
nem auferatur dominium per traditionē, uidetur requiri
domini directi consensus, & per consequens debet
solui laudimium pro luidation. & approbation. retra-
dition. Sed instabitur, hic nō est translatio domini, quia
non est reuenditio, nec alius titulus, sed mera resolutio,
& nuda, ex qua non transfertur dominium, cum non
asit titulus: ut l. nunquam. ff. de acqui. re. do. & no. in l.
traditionibus. Respondere poteris, quod hic non est nu-
da traditio, cum habeat causam, uidelicet, resolutio-
nem & distractionem ex consensu, quæ sufficit: ut d. l.
nunquam.

¶ Tilius de Galletia origine natus, & educatus à tene-
ris annis in Grecia, & habens ibi domicilium, & uxore
rem uirginem grecam, uolebat promoueri ad sacros or-
dines, & opponebatur ei quod non posset cum esset na-
tione Latinus, quia ex patre Latino, & occidentalis. Al-
legabatur ad hoc no. per Barthol. in l. j. §. remouet. ff. de po-
stu. & l. prouinciales. & l. is qui natus de uerb. signi. &
l. urbana. eo. tit. & no. in c. nicena. & c. aliter. xxx. dist.
& per doc. in c. olim. de cleri. coniug. ibi pater eius &c.

Ex quibus

Ex quibus uidetur colligi quod non poterat, & intelle-
xi emanasse quandam declarationem Eugenij. iij. super
huiusmodi dubijs, uidelicet, etiam super illo, quando pa-
ter est Græcus, & mater Latina, & e contra, quam nō
dum uidi. & uide ad materiā. c. illa. xij. dist. & Archi.
xxxij. dist. quoniam. & not. per Innoc. de tempo. ordi.
cum seruus.

¶ Procurator cum cautione de rato potest solam dire-
ctam actionem iudicati intentare. l. non solum. §. inter-
dum. de procu. ff. & sic illa directa habet effectum man-
dati debiti, aliis nisi caueat de rato, non potest agere
iudicati.

¶ An absens causa mercaturæ, dicatur absens ex caus-
sa probabili, uide not. in l. inter minores. per Barthol. de
resti. in integ. & Pe. la. qui tenet quod non, in tit. de re-
sti. in integ. secus in absente causa peregrinationis, ex
uoto tamen, & non aliis. & uide Rosfred. in libellis, &
gl. in l. j. §. legatis. in uer. uenerat. ff. de iud. quæ uidetur
tenere absentiam causa religionis esse probabilem, non
distinguendo de uoto ad aliam simplicem deuotionem.

¶ Quidam uendiderat usumfructum certorum castro-
rum in territorio Montispesulani Titio ad certum tem-
pus, decessit Titius ante tempus, an finiatur ususfructus
per mortem Titij ante tempus? ista quæstio mouetur in
lib. apocripho, qui appellatur additionis. Barthol. in l. neces-
sario. §. si. de peri. & commo. rei uedi. ubi allegatur Iac.
bu. tenere quod non, nisi elapso tempore, etiam si usus-
fructuarius decesserit medio tempore. in contrarium ue-
rō uidetur text. in l. ambiguitatem. C. de usufruct. & ibi
uide an Bal. hoc notet, & cogita, quia ualde fuit agita-

ta hec questio me tunc adolefcentulo, & existēte causa studij in Montepesulano, & uide no. ff. de noua. l. sit usufructus.

¶ Quidam mercator noster nauigās in Siciliam, deposuerat quendam seruum Barchinone apud quempiam affinem suum, cui ille seruus surripuit notabilem quantitatem pecuniarum, cum prima facie diceretur dominum serui non teneri, nisi ad dandum seruuum pro noxa, postea fuit declaratum dominum predictum teneri in solidum, per l. si seruus communis. §. quod uero. ff. de fir. & uisum est omnibus esse casum notabilem.

¶ Duo contraxerunt societatem omnium bonorum, an tempore diuisionis quilibet eorum percipiet dimidium bonorum omnium, an uero fiet diuisio, quod quisque capiat partem bonorum quam habebat tempore contracte societatis? uidelicet, si unus habebat tunc mille in bonis, & alius centū, tempore diuisionis detrahat prius unusquisque eorum capitale quod posuit? Glo. & doct. inciderunt in l. j. C. pro socio. dicunt, quod in diuisione societatis, capitale unius sociorum non remaneret ei saluum, imò communiter diuiditur. Et mouetur per tex. l. j. §. si ff. pro socio. & sic glo. aperte sentit, quod illa communicatio, quæ fit in societate omnium bonorum, intelligitur taliter fieri, quod etiam tempore diuisionis quilibet habeat dimidium. doc. autē ibi omnes, uidelicet Cy. Bal. Salice. tenent contra glo. in casu ipsius glo. sentiunt tamen in societate omnium bonorum idem quod gl. quid respondentes ad l. j. ff. pro socio. dicunt illum tex. loqui in societate omnium bonorum. Quare satis aperte ostendunt

dunt doct. quod dissoluta societate omnium bonorum, quilibet capit dimidiam partem, non habito respectu ad quorū tempore contracte societatis: unde ex his aperitur optima uia ad ea quæ dicuntur, & fuerūt practicata. Liquidum est de iure, quod societas omnium bonorum potest contrahi inter uirum & uxorem, iuxta l. alimen. ta. §. si. ff. de ali. leg. ergo quilibet eorum tempore diuisionis habebit dimidium bonorum, licet non equaliter habuerint tempore contracte societatis. Tamen contra hoc uidetur facere tex. in l. cum hic status. §. si inter. de dona. inter uir. & uxo. ubi text. dicit, quod causa donationis non potest inter eos societas contrahi, sed tantum hoc casu causatur tacita donatio inter eos. Potes dicere, quod tex. loquitur, quando uolebat alter donare, sed in fraudem dicebatur societas: in casu autem nostro fiebat uera & aperta societas, & licet in consequentiam insit tacita donatio, lex non improbat: propterea mutua donatio non reprobatur à iure inter uir. & uxo. ut dicunt doct. in l. si pater. C. de inoffi. testa. unde uidetur hic mutua. Cogita, quia esset magna cautela ad donationes inter uirū & uxorem, & fuit practicata de facto Romæ, ut dixi.

¶ Quod per sententiā relegationis non efficiatur quis inhabilis ad beneficia, faciūt no. per gl. in §. relegendi. in sti. qui. mo. ius patri. po. sol. & quod no. per Pe. de Anc. in cle. si Romanus. de præb. & no. in c. cum non ab homine. & in c. si clerici. de iudi. sed cogita de infamia in dignitatibus, & uide not. in decis. Rot. tit. de re iudi. iij. uol. antiq.

¶ Quod habilitatus ad alia quæcunque, & qualia

eunq; beneficia, expressis quibusdam secularibus, non cō
secatur habitatus ad regularia, faciunt not. de dictione,
alia, per Oldr. consi. exc. Domi. in c. cum in illis. de prae-
ben. cum relatiuum similitudinis, non dissimilitudinis l.
fi. §. cui dulcia. de uino tri. de ol. leg. ad hoc l. non solum.
§. quæritur. de procu. et c. sedes. de rescrip. nam relatiuum,
alius, refert similitudinē cum expressis: ut in cle. j. de res-
scrip. quæ non est, quia sunt dissimilia in perpetuitate
et alijs: et quia habitatio est strictē interpretāda etc.
¶ Quod regule etiam reuocatorie expectatiuarum,
absq; tamen decreto irritante, non ligent manus execu-
torum expectatiuarum, uidetur probari in c. fi. in princ.
de conces. preb. lib. vj. ibi nullius fore decernimus firma-
tis. iuncto capitu. fina. et in c. quodam. eodem titu. tamē
cogita.

¶ Quid si presbyter clericus simplex, uel cum unica et
uirgine coniugatus, delinquat tali crimine, quod bona
eorum patrimonialia debent confiscari, cui applicabun-
tur, an fisco ecclesie, uel potestatis temporalis? Bal. ali-
quid tangit in l. si quis presbyter. C. de episco. et cleri.
Guil. de eu. in l. j. C. de hered. decur. et ibi distinguit in-
ter immobilia, ut illa applicentur domino temporali, et
mobilia fisco ecclesie. Oldr. consi. seu questio. xvij. uel
xviij. uidetur etiam aperitē sentire, quod applicentur do-
mino temporali. Tamen in prosecutione uidetur innue-
re idem si non essent bona, quæ pro tali domino non te-
nerentur, dūdo in eius territorio sita essent. Et pro hoc
uidetur facere c. cum secundum. de heret. lib. vj. ubi bo-
na condemnati de heresi sita in territorio dominorum
temporalium eis applicantur, nec distinguuntur an dam-
nati de

nati de heresi essent laici uel clerici. Videtur tamē quod
10. an. in cle. nolentes. de heret. sentiat quod c. cum secun-
dum. intelligatur in laicis de heresi damnatis, non autem
in clericis sentiens ibi super uersicu. ecclesiarum, quod
bona clericorum propria fisco ecclesie applicarentur,
nec distinguit mobilia ab immobilibus. Idem tenet gloss.
quæ habetur pro singulari, in c. quia diuersitatem. de cō-
ces. preb. et pro hoc facit text. in c. excommunicamus. §.
j. de hereti. licet 10. an. in d. cle. nolentes in uer. applica-
re. uelit quod d. c. excommunicamus. §. j. loquatur de bo-
nis ecclesiis, sicut cle. nolentes. quod profectō est uiola-
re tex. qui expresse dicit clericorum bona. Præterea do-
cto. in d. cle. scribentes, dicunt simpliciter clericorū pro-
pria fisco ecclesie applicari, non distinguentes mobilia
ab immobilibus. Ad hæc uidemus quod ecclesia succedit
clerico detedenti ab intestato deficiente parentela in om-
nibus bonis patrimonialibus, siue mobilibus, siue im-
mobilibus, non nulla differentia sit in hoc: ut in c. ij. de
succes. ab intest. et l. si quis presbyter. C. de episo. et cle.
excluso fisco. Idem ergo uidetur posse dici damnato cle-
rico, ut ecclesia omnia capiat. Et quod d. c. cum secundū.
debeat intelligi in laicis de heresi damnatis, et non in
clericis, uidetur probari in aut. ut cum de ap. cog. §. ge-
neralem. uer. si uerō. coll. viij. quæ est breuiata in auten.
idem de nestorianis. C. de heret. ubi tex. uult, quod bona
clerici heretici, qui coniunctos orthodoxos non habet
ecclesie debeant applicari, nec sit ibi differentia, an sint
bona mobilia, uel immobilia. Et quando tenentur pro lai-
co quod ei applicentur, satis innuit Innocē. in c. uerum.
de for. competē. Et pro prædictis etiam faciunt not. per

eundem Innocen. in c. postulasti. de for. competen. Et ex dictis ibi per Innocen. & in d. c. uerum uidetur. Ostendi, quod dicta applicatio per secularem fiscum fieri nequeat, donec talis clericus sit condemnatus per ecclesiasticum iudicem, ad quem spectat cognitio criminis, cum iudex secularis, neque criminaliter, neque civiliter de crimine cognoscere ualeat: iuxta c. j. de cler. coniug. li. vj. etiam quo ad effectum priuandi talem a feudo, uel emphyteosim, ut dicit Innocen. in d. c. uerum. Ergo multo minus poterit sibi dominus temporalis aodialia clerici applicare, nisi precedente condemnatione iudicis ecclesiastici. Pro quo optime d. capi. c. i. secundum. §. fin. ubi in casu quo iudicium spectat ad ecclesiasticum, etiam si domino temporali bona ueniant applicanda, tamen non potest dominus temporalis occupare, donec per ecclesiasticum sit iudicatum. Et si iudex ecclesiasticus nollet iustitiam facere, tunc uidetur sentire Innocen. in dicto capitulo. postulasti. prout Hostien. uoluit eum loqui in ecclesiastico, quod posset dominus secularis represaliare, hoc est, bona sita in suo territorio occupare. iuxta capi. dominus noster. xxij. questione. ij. Et ideo posset consili, quod si aliquis ex talibus clericis, precipue simplicibus uel coniugatis aliquod graue crimen committeret, quod forte si laicus foret, bona perderet, quod tali casu fiscus principis secularis instaret literatorie requirendo, aut aliis condemnationem coram iudice ecclesiastico, & si denegaretur, aut retardaretur, tunc uideretur excusatus dominus temporalis, si bona patrimonialia talis clericus occuparet, propter offensam in sua re publica, & uiolatum eius territorium, de qua iustitia consensu

qui non

qui non ualuit coram iudice ecclesiastico. per supra notata. Innocen. in dicto capitulo. postulasti. li. et Anto. de bu. in dicto capitulo. postulasti. dicat Innocen. non loqui in clericis, sed dicta per eum habere locum in laico delinquente, & habente bona in loci iniuriato, extra territorium tamen delinquente, sed uelle consulere dominis temporalibus, ut multi docto. in partibus nostris hispanie consulerunt, quod ante iudicium factum per iudicem ecclesiasticum, aut denegatum, uel retardatum per eum, domini temporales apprehendere ualeant bona clericorum delinquentium, etiam immobilia, & etiam si pro eis tenentur in feudum, uel emphyteosim, non uideatur per supradicta posse defendi. Licet gloss. in l. ad dictos. de episco. audien. uideatur innuere, quod possint: sed potest intelligi post eodem notionem per proprium iudicem ecclesiasticum factam, & Oldra. cum intelligit super dicto modo, cum in questione sua pre-supponat clericum per episcopum condemnatum. & uide eum consilio. lxxxij. licet sit uerum quod predictus Oldradus in dicta questione. vj. & propter hoc sentiat, quod dominus temporalis posset clericum ad rerum amissionem sui territorij condemnare, de quo est uehementissime mirandum. Et ad leges per eum ibi allegatas uidetur perquam facilis responsio: quia tempore earum ita erat de facto etiam in omnibus, cum non haberetur respectus clericorum, imò nec Christianorum ante tempora Constantini: ut in l. habeat. C. de sacrosanc. eccle. sed postea secus: ut in aut. statuimus. Item contra ius Canonicum. & forte Oldra. tenebat opinionem Gallicanam, quod in actione in rem clericus poterat conueniri coram laico,

quam refert Petrus Iacobi in titu. de duello. & uidetur sequi Hostien. in summa. que tamen opinio non tenetur per Canonistas communiter, nec per Bertrā. de octo. in l. ij. C. de imp. luer. descri. uide ad hoc Guliel. de ualle sicca doc. Catalanum in. xxj. chart. not. & ad totam materiam non omitas dicta Inno. in c. non minus. de immuni. ecclē. ubi dicit, quod licet persone clericorū sint de foro ecclē. res tamen eorū sunt de foro laici. & uide Pet. Iacobi in illa magna additio ne, que incipit, illi Philip. po. ubi illud dictū declarat. Lege præterea eundē Inno. in c. nouerint. de senten. excom. & uide not. per Io. an. c. ex parte. de cler. coniu. & Inno. in c. significasti. de offic. delega.

¶ Cum petiissent quidam amici Romę, an filia haberet regressum contra patrem cuius dote ei per patrem data: dixi quod sic, usq; ad concurrentem quantitatem legitime, cum dos ipsa computetur in legitimam. l. quoniā. de inoffi. test. & si datam pro legitima euincitur, datur regressus contra patrem uel eius heredem, ut l. scimus. in princ. de inoffi. test. ergo consequenter in dote. & sic uidetur limitandus §. si fundus. l. mēcia. ff. so. mat. & idē uidetur dicendum in donatione propter nuptias facta filio eadem ratione.

¶ Quod possit constitui procurator ad presentandum aliquem ad certum beneficium uacaturum per resignationem, facit c. si in ratione sui. de concess. præb. & gloss. c. accedens. eo. ti. & alias fuit ita determinatum in Rota. Et quod possit cōcedi ius presentandi ad beneficium uacaturum pro una uice, uide doct. post tex. in c. ex insinuatione. de iurepat. quod nota.

¶ An pater,

¶ An pater, qui habet usumfructum bonorum aduentitiorum, possit dimittere illum pro alimentis præstandis filio, & aliis, an teneatur præstare filio alimenta de alijs bonis ipsius patris, an uerō possit deducere ut fructibus aduentitionum? Cum esset de facto, uisum est esse tex. quod teneatur præstare alimenta de bonis suis, in l. si. §. ipsum autem. C. de bonis que liberis. secus si pater non haberet usumfructum ex illis bonis, uel essent castrensia, uel quasi, per l. si quis à liberis. §. sed si filius. ff. de liber. agno.

¶ Contingit sæpe in ciuitate nostra, quod post factum testamentum per testatorem, & receptum per notariū, ipsi testatores superuiuentes, aut alias sani solent repetere scripturam aliam testamenti à notario: & prædicti testatores recuperata dicta scriptura testamenti, nihil in ea cassant, adijciunt, uel mutant, deinde moriuntur, quesitum fuit an tale testamētum censeatur reuocatum eo ipso, quod fuit repetitum ab ipso testatore? Maior pars notariorum ciuitatis nostrę interrogati de hoc à iurisperitis, ut intellexi à patre meo, tenebant quod tale testamentum esset reuocatum, dicentes, quod tali animo cēsentur testatores illud repetere, tum quia nondū erat publicatum nec redactum in formam publicam, nec positum signum eorum: tum quia potuit ipse testator, uel alius, hoc medio tempore aliquid addidisse uel immutasse, maxime si manu testatoris erat scriptum, præsertim in dicta ciuitate ubi frequentissimē Tabelliones nihil sciunt de scriptis in testamento: quomodo ergo saluacō scientia poterint post mortem testatoris illud publicare, & pro certo testamento in publicam formam redige

re, & tale esse affirmare, quod ipsi olim habuerat? Vi-
deretur ergo quod potius notarij deberent abstinere à
tali assertionem, quando medio tempore fuit apud testato-
rem, cum debeant habere uerā scientiam de his quæ asse-
runt: ut in aut. de tabe. per totum. In contrarium potest
argumentari: quia ad hoc quod testamentum censeatur
relocatum, aut habet contingere uerbo, aut facto. Ver-
bo fit per aliud testamentum. Insti. quib. mo. test. infir. §.
ex eo. & per Bar. in l. si iure. de leg. iij. facto uero fit per
intercisionem, cancellationem, indictionem, deletionem,
lineationem, & huiusmodi: ut in toto titu. de his quæ in
test. dele. & l. nostram. C. de test. Cum ergo in casu præ-
dicto, nec uerbo nec facto cognoscatur aliquid immuta-
tum, uidetur constare suis iuribus. Et pro hoc uidetur fa-
cere, quod olim, ut satis aperitur ex multis iuribus, testa-
mentum apud testatorem stabat, & id quod faciebat in
testamento in scriptis, uidelicet, subscriptiones, & si-
gilla, facit nunc notarius. Et quod apud testatorem sta-
ret, maximè probatur in l. ij. C. quemadmo. testa. aper.
illa ergo eadem contraria, quæ diximus, poterant con-
tingere olim in testamento in scriptis, cum etiam testes,
qui se subscriberebāt, ignorabant contenta in testamento:
ut patet Insti. de pupil. Item ad hoc adduci potest l. fina.
de his quæ in test. delen. quod testator tabulas in publi-
cum depositas abstulit, atq; deleuit & c. ergo non sim-
pliciter sufficiebat abstulisse, nisi & deleuisset. Nec ob-
stat ratio, quomodo Notarius publicabit cum aliquid
potuerit addi? Quia idem timor, & eadem ratio esset
in testibus subscriptis in testamento in scriptis facto, ta-
men nihilominus iura permittere uidentur tale testamē-
tum posse

tum posse stare apud testatorem, ut postea testatore mor-
tuo cognitis subscriptionibus & sigillis, in publicā for-
mam redigatur. Idem ergo facit notarius, cum nihil co-
gnoscat immutatum, etiam si suspitio posset esse de con-
trario, sicut in testamento in scriptis more antiquo ma-
ximè, quia hic tractatur de interesse illius qui actus sta-
ciebat. & est uerisimile, quod ipse in re sua fuit diligens
custos. Item quod aliquid ipse non addiderit, cum non
ignoraret id fieri non potuisse absq; periculo euer-
sionis totius testamenti, cum ergo facile esset sibi addere
uel immutare accersito Notario, non uidetur se expo-
nisse illi periculo. Facit l. iij. de testa. mili. nec de opinio-
ne Tabellionum est curandum, cum non adducant ali-
quid iuris, & in hoc potius est inspicienda mens testan-
tis repetitis testamentum, quam mens Tabellionum tra-
dentium.

¶ Ad declarationem lilla institutio. & Captatorias.
de here. institu. ff. quia uidi accidere de facto, aduerte,
quod materia d. laudetur optimè declarari ex l. si ita scri-
psero. de condi. & demonstra. & Labeopompus. & ibi
nota. ff. de dote præleg. hoc modo, nam interdum com-
mittitur dispositio in alienam uoluntatem, in casu pro-
culdubio est uoluntas captatoria, & non ualet, nisi ad
pias causas, iuxta latissimè dicta per Bar. in l. j. de sacro
san. eccle. interdum uero non committitur dispositio in
alienam uoluntatem, sed reuelatur, seu aperitur tertio
per testatorem eius mens, siue uoluntas: quia testator di-
cit talem scire eius uoluntatem & mentem, & cōsequē-
ter mādāt stari dicto suo, in casu reputetur talis disposi-
tio captatoria, & nihil ualeat? Videt Bar. sentire, quod
sit captā

sit captatoria, non tamen totaliter: nam si ex aliquibus
coniecturis potest apparere, quod illud quod tertius ille
dicit, fuisse mentem defuncti, sit de mente defuncti, de-
bet stari dicto illius tertij. Et ita secundum Barto. debet
intelligi d. l. theopompus. Et l. que heredi. de reb. dub.
Et sic tali casu non est simpliciter uoluntas captatoria:
Et ita uidetur intelligenda Et limitanda d. l. captato-
rias, ibi, dum dicit in secretum alienae uoluntatis, quod
intelligatur non de secreta uoluntate per tertium decla-
randa, Et à testatore iam ei manifestata, seu commissa,
sed de uoluntate dicti tertij de nouo, Et ex se formata,
Et aperienda, dummodo a sint coniecturae, ut supra di-
ctum est. Interdum uero non committitur dispositio uo-
luntatis alteri, nec etiam manifestatur, uel reuelatur ei
dispositio defuncti uerbo, sed est tradita in scriptis ma-
nu defuncti. Et tali casu nullo modo est captatoria, imò
simpliciter ualet. Et est ratio, quia nihil in effectu com-
missum est tali, nisi depositum scripturae manu propria
defuncti scriptae, quae etiam potuisset in aliqua arca de-
poni, Et nulla fraus etiam committi, quo casu per com-
parationē litterae de manu defuncti appareret. Et ita lo-
quitur Barto. in l. si ita scripsero. de condi. Et demon. Si
autem scriptura esset de manu guardiani, prout ibi lo-
quitur Bar. uel alterius ad cuius manum testator se retu-
lisset, sentit Bar. ibi talem uoluntatem simpliciter non
ualere, cum posset talis scribere quod liberet. Videtur
tamen illud limitandum, prout dicitur per ipsum Bart.
in d. l. theopompus, uidelicet, quod tali scripturae stetur
casus, quo habet suffragia uerisimilium coniecturarum,
quemadmodum si dicto eius, tanquam scientis uolunta-

tem

tem defuncti, testator stari uoluisset, Cum eadem sit ra-
tio. Quod nota, quia uidi aliquos se pro doctis gerentes,
cum accidisset in facto non ita exacte intellexisse. Et ui-
de Pau. de cast. Et Alex. in l. stipulationū §. illud. de uer.
obl. Et io. de imo. in l. illa institutio. de here. insti. Et c.
cum tibi. de testa. ad materiam.

¶ Institutus fuerat quidam in testamento, deinde in eo-
dem exheredatus, an ualuerit exhereditatio? Aduerte ad
hanc materiam, quia secundum litteram negatiuam est
tex. quod nō, in l. si certarum. §. si eodem. ff. de test. mili.
Et hoc uidetur Bar. sentire, Et sequi. gl. in l. pater. ff. de
here. insti. uidetur contradicere. Verum est tamē, quod
dicta gl. loquitur, quando erant duo instituti, Et unus
in eodem testamento exheredatus: Et est aperta ratio,
quia tunc testamentum remanet ualidū, cum sit ibi alius
heres. secus autem quando solus esset quis institutus, et
in eodem testamento exheredatus: nam tunc uidetur nō
posse stare exheredationē, cum tali casu remaneret te-
stamentum absq; heredis institutione, quod fieri nō po-
test. Inst. de fidei. hered. §. in primis. et l. proxime. de his
quae in testa. del. ff. Et ita uidetur limitari §. si eodē. per
d. glo. pro qua uidetur esse tex. secundum lecturam Gan-
fredi de Sillaniaco doct. gallicani, in l. i. uer. Et si here-
ditatis. ff. de his quae in testa. del. ubi secundum eum est ca-
sus, quod ademptio hereditatis facta eodem testamento
ualet, si ille à quo adimitur, habeat coheredem aut sub-
stitutum: quia uidetur non data per rationem text. ibi,
secus si solus esset institutus. Et Raph. uidetur hoc teri-
gisse ibi, tamen. in l. pater sequen. Ange. uidetur tenere,
quod etiam si solus sit institutus teneat exhereditatio, Et
allegat

allegat §.j.d.l.proxime. qui text. in ueritate loquitur, quando habet substitutum. & hoc sentit imo. quod exheredatio ualeat in l. si ita. §. j. de lib. & posth. & Nico laus de Matar. in illa notabili distinc. relata per Sal. in l. hereditas. de his qui ut in d. g. simpliciter allegat. d. §. j. l. j. quod ademptio ualeat in eodem testamento, quia uideatur non data. Et hæc omnia procedunt quando in eodem testamento, & consistet differentia inter dictos doct. in hoc. Quia secundum illos, qui tenent quod etiã ademptio seu exhereditatio potest fieri in eodem testamento solo hærede instituto, cui non est datus substitutus, quia uidetur non institutus, tale testamentum remanebit nullum, ac si nemo esset in eo institutus. Secundum uerò alios, qui tenent quod ademptio non ualeat, remanebit institutus hæres ex ipso testamento. Vbi autem in alia uoluntate quam testamento sit ademptio uel exhereditatio, tunc distingue iuxta distinctionem Nicol. de matar. in d. l. hereditas. recensita per Bal. Vnum tamen non omittas in hac materia, uidelicet, falsum esse quod dicit Barto. in d. l. pater. de hæredi. institutu. quod exhereditatio facta coram septem testibus, de hærede instituto in alio testamento si habeat cohæredem, ualeat: quia nullo modo ualeat, cum liquidissimum sit exheredationem non fieri, nisi in testamento d. l. hereditas. nec potest dici testamentum absque hæredis institutione. d. §. in primis. Ex his fuit responsum ad dubium testamenti hospitis nostri Viterbiensis.

¶ Differentia quo ad restitutionem fructuum inter illum, qui uenit ui directæ substitutionis, & illum qui uenit

uenit iure fideicommissi, consistit in hoc: quia si fructus sunt præcepti medio tempore, hoc est, antequam sit locus fideicommissio uel substitutioni directæ, si tales fructus sint iam consumpti talicasu, sicut non ueniunt in fideicommissaria, iuxta l. in fideicommissaria. ita nec in directâ, in l. centurio. in fin. de uulga. & pupilla. ibi, inuentis in hereditate. Si autem sunt præcepti, sed non consumpti, & tunc etiam non ueniunt in fideicommissaria, sed in directâ sic, ut in d. l. centurio. Si uerò essent fructus pendentes nondum collecti tempore quo locus est fideicommissio, etiam tales uenirent in restitutione fideicommissi, ut uoluit gloss. in l. in fideicommissi. de usur. & hæc nota sic declarata pro causa Dyonijsij & Iacobi fratrum tuorum, & Brigidæ sororis.

¶ Querit. P. V. R. quid sentiam de uerbo, quilibet, super quo fuit facta tanta uis hodie in congregatione. Certum mihi uidetur, quod proprie & lauine loquedo, prout loquebantur iurisperiti, qui enumerantur in libris digestorum, quilibet capitur pro, aliquis ex pluribus: ut probatur passim apud Ciceronem & alios probatos autores. & in l. possideri. §. j. ff. de acquir. pos. & l. si pater. §. qui duos. de adop. xviij. dis. multis. & xij. de liti. & l. si seruus. §. j. de leg. j. & l. j. si pluribus. de lega. ij. & l. si hæredi. de cond. insti. et l. institutor. de insti. & l. peculium. de peculio. & in mille alijs legibus, & decretis antiquis. Et facit compositio, quia componitur de quis & liber. Nec ob id non distinguemus. alleg. per Barto. in §. cōplures. quia illam exponerebat Fran. de Are. quilibet, id est, aliquis, non determinato certo, uel unus, id est, certus:

certus: aut pōt dici quōd ponatur uel pro, id est, postea
uero dēficiēte illa puritate lingue latine, p̄sertim per
tempora decretalium Sexti, ac clementinarum, cēpit
dictio, quilibet, capi pro quisq;. Et ita legitur in c. sin. de
his que si. ā. m. p. ar. cap. Vnde nostra etate dictio, quili
bet, uidetur capi pro quisq;, licet, ut dixi, non ex uera et
antiqua latinitate: ut si quis in testamentis, uel cōtracti
bus, aut aliis uellet exponere pro aliquis, faceret dire
ctē contra uoluntatem testatoris, uel contrahentium: nā
si diceretur, lego cuilibet ex seruitoribus meis decē, cer
tum est hodie, quōd debet exponi illud, cuilibet, pro cui
ex eis uoluerit, uel libuerit, ut exponebatur olim per no
ta. in l. quōd labeo. de suppl. leg. cū attendenda sit po
tius consuetudo loquendi in hoc, quā barbara seu mi
nus latina, quā uera antiqua significatio. per no. in d.
l. quōd labeo. et l. non aliter. cum sua materia. de legi.
et l. cum de lanionis. s. asinam. et c. p̄terea. de uer. si.
gni. et c. intelligentia. eo. ti. et c. ex liceris. de sponsa. Et
miror aliquando de nostris doctoribus, qui non distin
guentes tempora cum discutiūt proprietatem alicuius
uocabuli, allegant pariter iura. ff. et iura Decretalium,
et Sexti ac Clem. cum aliter locuti fuerint illi antiqui,
et aliter posteriores, et locutiones notariorum hodie
maiori ex parte sunt improprie et semibarbarę, si re
spicias ad illam tersam latinitatem antiquam. Vidi etiā
allegari tex. feudorū ad significationē uerā alicuius uo
cabuli, quibus textibus nihil est fœdus, aut magis bar
barum, tam in sensu, quā etiam in contextura et uer
bis. In casu ergo congregatiōis, uidelicet, in uerbo, quili
bet, posito in statuto, ego non dubito quin debeat capi
pro

pro quisq;, per ea que sup̄a dixi, et fœliciter ualeat.
P. V. R. sed prius quā claudere epistolā occurrit mi
hi tex. Suetonij in uita Octauij, ubi inquit. Solebat etiam
circa spectaculorum dies, si quando quid inusitatum di
gnūq; cognitu aduectum esset, id extra ordinem quoli
bet loco publicare, ut Rinocerontem apud septa Tygri
ni in scena auguēni quinquaginta cubitorum pro comi
tio. In hoc text. apertē uidetur significatio huius uerbi.
Et iterum optime uale pater amplissime.

¶ Legatus fuerat aqueductus ex certa palude pluribus
dominis diuersorum prædiorum, nō tamen communij,
querēbatur an esset locus inter eos iuri accrescēdi. Alle
gabam gl. in Laquam. ff. quem. ser. amit. quod sic, et si
prædia essent communia pro indiuiso, tunc haberet lo
cum ius non decrescēdi, per nota. in l. re coniuncti, de
legat. iij.

¶ Relicta fuerat quedam domus Rome à quodam Cu
riali certis fratribus, cum his uerbis. Relinquo domum
meā in qua habito preciose sicuti est Monasterio et c.
Fuit factum dubium, an intelligeretur de domo instru
cta, ut erat, uel nuda tantum, et quod paramenta, et
suppellex, ac utensilia, et alia spectarent ad heredem.
Dixi uideri mihi casum, quōd spectaret ad monasteriū.
in l. prædia. s. pe. ff. de fun. instruc. Adducebatur cōtra,
quōd uideretur intellexisse testator de trabibus, et alijs
cementis, et lapidibus paratis ad absoluenam dictam
domum, que nondum erat in totum perfecta, non de
alia instructione. Videtur amplius cogitandum, tamen
magis moueor in primam partem. per d. text. et uerbū,
p̄cise, per quod ostēditur maior uoluntas et exactior

defuncti, facit c. ij. de rescri. et c. pe. de arbi. et ibi no. et per alios in l. cunctos populos. et dominum meū Alex. in quodam consi. et Ange. in alio. et quia fuit legatum pio loco, quod autem parata et destinata domus persciende etiam debeantur, faciunt no. in l. cetera. §. fin. de leg. j.

¶ Testator fecerat quendam legata Rome certis personis, quae personae postea exercuerunt graues inimicitias cum testatore, propter quandam suspicionem falsi testamenti in eum: et postmodum lapsis duobus annis a tempore ortae inimicitiae, mortuus fuit testator, dicebatur legata tacite fuisse adempta, per §. non solum. l. si quis. de adi. leg. Replicabatur de glo. no. in Lathlete. §. dat remissionem. de excus. tut. in uer. priusquam. uidelicet, quod tantum temporis effluxerat, infra quod testator praedicta legata potuisset expresse reuocare, uel adimere, quod tamen non fecerat, ergo uidebatur, non obstantibus inimicijs, uelle persistere in relicto facto: maxime, quia erant consanguinei, et nemo praesumitur sanguinem suum odio habere saltem in fine obitus. Contra praedictam glo. allegauit tex. in l. pe. quem in simili casu allegabat pater meus de adimen. leg. ubi post ortas inimicitias testatrix habuit tantum temporis, quod fecit codicillos, in quibus nil ademit, et tamen remanet prima tacita ademptio. et uidetur iste tex. fortiter urgere contra praedictam glo. sed posset forte responderi, quod in casu d. §. pe. non negatur peti legatum a calumniatrice, ratione tacitae ademptionis, sed ratione delicti, in quo tamen est cogitandum. Et uide ad hoc no. in l. cum tabulis. §. quonia. de his qui. ut indig. per Bar. et l. si inimicitia. eo tit.

eo. tit. sed ubi essent consanguinei, ut in casu nostro, bene sequeretur glossa. quia intentio testatoris fortasse fuit non adimere legatum consanguineo, quamuis inimico, sperans per mortem legatarij extinguere inimicitiam, et bona legata permanere apud filios, uel consanguineos illius sui consanguinei, et sic apud personas de sanguine suo. et ita odium tantum restringebatur ad hanc mediam personam, non ad alios ad quos postea uolebat, ut bona legata deuenirent, cum uideatur respexisse totam consanguinitatem. ar. l. j. et ij. ff. de liber. cau. et l. raptores. de epi. et cler. maxime cum uotum successionis in bonis consanguineorum sit de iure naturali. l. si. C. quorum bono. et c. seiant cuncti de elec. lib. vj. et c. unica. de homi. l. cum acutissimi. de condi. et demō. cum annus. ff. et de pact. l. tale pactum. §. si.

¶ Aduerte, quod aut legatur, uel fidei committitur a primo herede instituto, eadem res uel quantitas dixeris et sub uarijs, seu diuersis conditionibus, et tali casu quilibet potest petere sibi cauere ab ipso herede, ut l. iij. ut leg. nomin. et Letia. §. i. ut in pos. leg. et hoc in euentum suae conditionis. Aut legatur uel fideicommittitur ab herede alicui, puta Gaio, pure, uel sub conditione, et ab ipso Gaio Menio sub conditione, tali casu habet locum dispositio §. si uero. l. is cui. ut in pos. leg. uidelicet, quod possit praeferre Menius satisfari sibi a Gaio etiam pendente conditione ipsius Gaii. Et si non caueat Menio Gaius, tenebitur sibi cauere heres primo loco institutus, si prius non caueat Gaio. Si autem caueat Gaio, talis cautio ex iuris dispositione, Gaio non cauet ipsi Menio, transfertur ad Menium, ita quod Menius

in uim cautionis prestita Gaio per heredem poterit adu-
niente conditione agere contra heredem, ut in d.l. is cui.
§. si. ut legat. omni. c. Et hæc nota bene extricata cum ac-
cedissent de facto.

¶ An possint codicilli euerri per querelam tanquam offi-
ciosi, cum accidisset de facto? Quidam allegabant quod
sic, ex no. per Bald. in l. parentibus. de inoffi. test. C. ubi
dicit esse locum inofficiose diuisioni, sed intelligo de in-
officiosa diuisione facta in testamento, quod rescinditur
per querelam. Secus si fuerit facta in codicillis, et ra-
tio, quia tali casu filius iam est heres ab intestato una
cum alijs. Reor tamen, quod si quartam non habet, po-
test illam petere coheredibus ab intestato uel legatarijs.
l. quotiens. et l. si cogitatione. fa. eris. C. heredes enim
etiam ab intestato habent ius defalcandi, ut innuit d.l. si
cogitatione. et ibi no. per glo. que falcidia computatur
in quartam. l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. test. Et
ideo non immerito non reperies aliquam legem, ni fallor,
que loquatur de codicillis inofficiosis, quod per quere-
lam inofficiosi possint euerri: et est ratio in promptu,
quia filius, et heres potest defalcare ab intestato, si le-
gata excesserint dodrantem. secus autem est conditio in-
testamento, quia tunc filij omni medio sunt destituti, ni
si querelam intentent. Et satis uidetur hoc innuere Azo
in summa huiusmodi, de inoffi. test. et Gafre. de Salanica
eo doctor Gallicanus, in l. non est nouum. de bon. posses.
contra tabu. in. viij. c. bar. a. apertus hæc dicit. Et etiam
tangit quid sit hodie aucta legitima, quia triens de iure
autem cum teneatur quarta falcidie trebellianicæ, si fi-
lij ab intestato grauati essent legatis, uel fideicommissio
non suffi-

non sufficeret ad legitimam, imò deficeret una untiæ,
quod remedium esset pro illa untiæ, uide ibi per eum.
Quid autem aduersum inofficiosam donationem caussa
mortis? idem uidetur quod in codicillis eadem ratione,
quod etiam tenet idem Gausfre, in l. si filius emancipa-
tus. ff. de leg. prest. et idem in cæteris donationibus, que
morte confirmantur, puta inter patrem et filium, ut pro-
bat tex. in. l. ij. de inoffi. don.

¶ Quod pater teneatur dotare filiam diuitem de pro-
prio, allegabatur l. si pater. de dot. promiss. cum ibi nota.
dicebam non uideri mihi, quod probaretur, neq. ibi, neq.
alibi: imò in dicta. l. si pater. innuitur, quod si pater non
simpliciter, sed expresse dotaret filiam suam de bonis
ipsius filie, quod non teneatur dotare de suis, ibi in uers.
utraq. igitur. et ibi, paternæ liberalitati. et ibi, libera-
litas, itaq. quia in necessitatibus nemo liberalis etc. et
est ratio euident, cum pater non teneatur alimentare fi-
liam diuitem. ff. de liber. agno. l. si quis à liberis. §. sed si fi-
lius. ad que alimenta fortiori uinculo obligatur, quia de
iure nature. §. distin. ius autem naturale. post datam au-
tem dotem, et ius filie in ipsa dote quæ situm, si filie su-
peruenirent alia lucra, aut relationes dotis, aut alia, nõ
credo quod pater posset reuocare, quod filie semel in do-
tem constituisset, cum semper attendatur tempus quo
filia incipit dotari. in aut. de equal. dot. §. quia uerò iam
legem. et uide do. meum do. Barba. uirum celebratissime
et fecundissime memorie, aliquid tangere in quo-
dam consilio. Esset tamen difficile in practica contra cõ-
munem opinionem, in re que tam sepius occurrat, ob-
tinere.

¶ Collato beneficio mihi absenti per ordinarium, si pa-
pa conferat illud alteri non facta mentione de collatio-
ne ordinarij ante ratihabitionem, non ualet collatio
ipsa tanquam surreptitia. uide ad hoc Collec. in c. eccle-
sia. de sortile.

¶ Solebat frequenter dicere domi. meus domi. franci-
seus de Aret. quod doctores nostri superioris etatis
multum largè, & plusquam ueritas esset, extenderant,
seu interpretati fuerant l. j. C. de sacro. san. ecclesijs. di-
cens se non credere, quod mens Constantini imperato-
ris conditoris illius legis uoluerit aliud disponere, quàm
facere deinceps capaces ecclesias, & collegia Christi-
anorum ad suscipienda legata, & concedere liberam fa-
cultatem cuilibet relinquendi eis, cum antea non liceret:
nā prædicta legata, uelut facta collegio reprobato per
impetratores paganos, applicabantur fisco, nam Chris-
tiani non poterant habere collegia, nisi clam: ut proba-
tur apud historicos, & in l. diui. de natu. liber. C. & xij.
questione. j. c. futuram. & xv. dist. canones. Et sepius ar-
guebat prædictos doc. quod fuerint parum curiosi histo-
riarum, & temporum. præter Specu. 10. an. & Old. Tu
uide ad hoc de hac licentiosa extensione, seu interpreta-
tione d. l. Abb. in c. relatum. de testa.

¶ In quadam terra italie est statutum super crimine
peruerse ueneris, quod rei illius criminis condemnentur
pœna pecuniaria, & confiscationis extra terras eccle-
sie, pro qualitate personarum, & excessus, arbitrio pos-
testatis moderanda. in eadem terra fuerunt nonnulli rei
inuenti de dicto crimine per uaria interualla temporis,
in quorum punitione circa maioritatem pœnæ pecuni-
aria, &

rie, & diuturnitatem consinium potestas, quæ tunc erat,
seruauit hunc modum. Nam adolescentulos minori pœ-
na condemnauit, quàm senes: & non coniugatos, uel in-
carceratos etiam minori multo quàm coniugatos, uel non
incarceratos: quosdam autem, qui cum proprijs uxori-
bus illud scelus commiserant, minori pœna condemna-
uit, quàm eos qui cum maribus. Visum fuit quibusdam
probris iurisperitis fuisse rectum iudicium. per not. in ti-
tu. de delict. puer. & Lauxilium. §. in delictis. ff. de minor.
& per nota. in capitu. ut clericorum. §. fina. de ui. & ho-
nesta. clerico. cum alijs iuribus. quod & mihi idem ui-
sum est, præterquam in ultimo delicto, in quo certè ui-
detur acrius cæteris puniendus, cum tale crimen longè
detestabilius & grauius sit, si cum cōiuge perpetretur:
ut in capitu. adulterij xxxij. q. vij. & est ratio, quia præ-
ter paritatem sceleris cum alijs, & maioritatem, quia
in uxore habet promptum uis debitum uir quærens in-
sana diuenticula, in uxore est quidam etiam abusus quo
dammodo carnis propriæ, cum reputentur una caro. ca-
pitu. j. de coniug. leprof. & de conuer. coniug. ad aposto-
licam. Item est uiolatio fidei tacite promissa de coniun-
ctione carnali inter eos fienda, propter bonum prolis,
quæ etiam promissio in benedictione nuptiali confirma-
tur, quod bonum per hunc nefandam coitum apertissi-
mè tollitur. Præterea est maior, & specialior contem-
ptus Dei, qui instituit matrimonium illum effectum
multiplicandum prolem. Est etiam contemptus reipu-
blicæ, quæ maximè fauet matrimonijs ad effectum ex-
tendendi rem publicam per sobolem. Item est ibi lu-
dibrium & prophanatio fœderis matrimonij, & ir-

ritatio uxoris ad querenda adulteria, & omne nefas
patrarium. Et ad consonantiam dicti iudici potestatis
adduxi text. cuiusdam canonis, in consilio Antiocheni,
qui loquitur sub his uerbis sub rub. de his, qui cum ma-
sculis polluantur, hi qui irrationabiliter in his uersati
sunt, ante nicesimum annum, tale crimen commiserint,
quindecim annis exactis communionem mereantur, &
infra. Qui autem exacta. xx. annorum etate, uel uxore
habentes hoc peccato prolapsi sunt. xxv. annis pœnitenti-
am gerentes in communionem suscipiantur, infra. Quod
si qui & uxorem habentes & transcendent quinquage-
simum annum ita deliquerint, in exitu uitæ duntaxat
communione gratiam consequantur. Et in similem sen-
tentiam est alius canon super incestuosus, quem refert
Martinus archiepiscopus Bracaren. in collectaneis Cō-
ciliorum antiquorum, & subsequitur ibi alius canon,
qui appellat huiusmodi uitium morbum lepræ, & præ-
cipue ut pœnitentes de hoc uitio non possint orare, nisi
in angulis ecclesiarum, ut dæmoniacti. & uide ibi glo. or-
dinariam, quare dicatur morbus lepræ, fortè propter
contagionem, & difficultatem curationis. Postea legi-
mus Martinum magistrum theologum Parisien. qui uidetur te-
nere, quod grauius peccatum sit coire contra naturam
cum masculo, quam femina, cum ibi sit a-
liis personæ, & uasis, hic autem uasis tantum. Tenet euidenter etiā
idem doctor, quod maius peccatum sit seipsum pollue-
re, quam cum masculo coire, cum in primo sit abusus
personæ suæ, & modi, & uasis, de quo dubito, nec in-
uidentur aperte imponere pœnas ita in hac pollutione,
sicut in alio peruerso coitu, nec tantum leditur respu-
blica, &

blica. & ibi abusus personæ suæ, & alterius, hic suæ tan-
tum. Ad quod facit quod no. glo. in c. omnes. xxxij. q. vii.
& in eo saltem qui se polluyendo cogitat de uase mulie-
bris, omnino credo esse minus peccatum, cum tantum pec-
cet in omittendo uas, re, non mente. Et aut. ut non luxu.
contra natu. loquitur in coitu extra naturali uerè sodo-
mitico. Nec obstat quod ibi dicitur semetipsos & eam
glo. ibi intelligit de sodomitico uero, ut declaratur infra
in tex. & glo. ibi, & ciuitates eam eorum habitatori-
bus percant & c. Præterea ibi alleg. l. cum uir. C. de adul.
quæ expresse loquitur in uero sodomitico, quamuis non
defuerunt qui dicerent d. l. loqui in uiris, qui de facto nu-
bunt alijs uiris, quod execrabile scelus olim factum fuisse
legitur apud historicos & poetas, Iosephum contra
Apinionem, Suetonium, Martialem, Iuuenalē, & alios.
Et quod ait Paulus, neq; moles, neq; masculorum con-
cubitores & c. apud idoneos & antiquos autores expo-
nuntur moles, id est, patiei, eathamiti, & cuitati, non au-
tem se polluentes. ad quod facit quæ not. August. in lib.
de ciuitate dei, loquens de sacerdotibus Cybelis. Hæc re-
spondi cuidam docto uiro, qui nitebatur uelle tueri opi-
dicti magistrum Parisien. aut saltem parificare etiam quo
ad pœnam ista duo crimina. & allegabat dictā aut. &
dictum Pauli. Et cōtra eum est aperte. §. item lex iulia.
de adulterijs. Insti. de publi. iudi. qui uidetur text. illius
aut. quamuis etiam non defuerint qui uelint illum text.
habere locum in frequentissimè delinquentes, propter
uerbum exercere. Ad quod c. clerici. de excess. præla. Et
qualiter debeant cohiberi pueri ab his flagitiosis libidi-
nibus, lege sapientissimum doc. Iaso.

¶ Quod crimina possint deferri Papæ absq; denuncia-
tione uel accusatione, & etiam non precedente moni-
tione, & per solā uiam querelæ. Et quod in delictis, un-
decunq; pateant, non teneatur Papa obseruare formam
iuris, sed possit ponere pœnam condignam, allegantur
not. per Hostien. & in c. tam literis de testi. & per Aba-
batem in c. cum super de confes. & Imo. & alios in c. cū
olim de re. permuta. quod no. Hostien. in c. in nostra de se-
pul. & Bald. in l. princeps de leg. & notā in c. sicut de iur-
reuer. & in c. nouit de iudi. Adducta fuerūt hæc in causā
suū processus extraiudicialis super prætensa dilapidatio-
ne, & alijs criminibus Episcopi Leodien. coram Reuca-
rendiss. domino meo Vicecancellario, & alijs tribus Car-
dinalibus Commissarijs domini nostri Papæ in dictā causā
sa, quodā an indistinctē in alio crimine, quā dilapidatio-
nis sit uerum, uide quæ posui infra in alio memoriali, &
in apostillis ad allegationes celebris aduocati & opti-
mi uiri domini Baptiste de sancto Seuerino.

¶ Super beneficio potest transigi autoritate delegati,
dummodo habens ius in eo non renunciet, aliās non pos-
set, nisi autoritate ordinarij fieret transactio in non re-
seruatis, uel coram eo, uel alio nō habēte facultatem re-
signandi. Et posset imponi aliqua pensio interdicti lega-
ti, uel census, etiam absq; consensu ordinarij. Composi-
tio autem gratuita potest fieri absq; uoluntate alicuius
superioris delegati, uel ordinarij, nisi interueniat renun-
ciatio iuris alterius possidentis beneficium, quia tunc re-
quiritur consensus ordinarij modo quo supra. Hæc colli-
guntur ex not. per Abb. post alios in c. statuimus. c. de cæ-
tero. c. super eo de transac. & in c. nisi essent de præbē.
et uide

et uide ad prædicta Collec. in c. forus de uer. sig. qui in-
nuit, quod dare aliquid pro expensis, causā concordie,
non sit simoniacum, & quod pensio imposita ex prædi-
cta causā transeat ad successores, si fuerit facta concor-
dia autoritate ordinarij. et uide Hostien. in dicto. c. nisi.
Et dicitur gratuita compositio, quando partes promit-
tunt acquiescere dicto peritorum super lite, uel discede-
re simpliciter à lite tanquam ius non habentes. Et hæc
nota ita declarata, quæ passim de facto accidunt. Et quod
super spolio beneficij possit transigi, uide Abb. in ca. ij.
de arbit.

¶ In causā mea Maioricens. An in spatronatus alicuius
beneficij à laico ritè fundati, & competens præfectis sa-
brica laicis, dicatur laicale, uel ecclesiasticum, seu ele-
ricale? Et capio pro fundamēto, quod in spatronatus nō
ideo dicitur laicale, quia quasi possideatur à laicis, nam
à clerico possessam dicitur in spatronatus laicorū, dum-
modo ex prima fundatione, seu successione patrimonial-
i, siue laicali uenerit ad clericū. Et sic nō uidetur cura-
re iura ad distinguendum in spatronatus clericorū, à iu-
repatronatus laicorum, de persona quæ illud possidet,
sed de primā radice & fundatione, uidelicet, an fuerit
fundatū in persona laicali ut laica, & ab eo, & successo-
ribus in patrimoniali laicali tenendū, & tūc dicatur esse
de iurepatronatus laicorum, ut probatur per omnia in-
ra loquentia de iurepatro. laicorum, & præsertim in
capitu. filijs. & cap. quicunq; capitu. si plures. & cap.
considerandum. xvi. questione. vij. ubi fit mentio de hære-
dibus, & successoribus in iurepatro. ratione patrimo-
nij. & idem probatur in ca. j. & c. cum secundum. & c.
cum di-

cum dilectus de iure patro. & in d.c. cum dilectus. glos. in duobus locis hoc sentit, exponendo quid sit presentia re tanquam laicum. & idem no. in c. cum nos. de offi. ordi. per Abb. & per glo. si in ele. plures. de iure patro. & per doc. in c. unico. de iure pat. lib. vj. & in c. ij. de preb. & in alijs iuribus. adeo, quod si quis laicus, uel clericus de bonis patrimonialibus in fundatione alicuius beneficii ritē de autoritate Episcopi fundati, expresse uellet Episcopum, aut Abbatem, aut aliquam personam ecclesiasticam esse patronum, & successores in dicta ecclesia, nemo dubitat quin talis patronus censeatur ecclesiasticus, seu secularis, cum hic nulla sit successio patrimonialis, seu laicalis de succedendo. Ergo ad casum nostrum, cum uoluntas fundatoris huius beneficii fuerit facere magistros fabricę ecclesię, seu operarios patronos illos, qui tunc erant, & pro tēpore forent, apparet manifeste eum non habuisse uoluntatem fundandi in patronatus predictum, ut patrimoniale, seu laicale, sed potius uoluisse fundare in personis illorum, & successoribus eorum ratione officij pii, quod gerebant, & administrationis bonorum ecclesię non curando alias de qualitate personarum, an essent consanguinei sui, uel descendentes clerici, an laici, sed curauit administrationem, et pietatem exercitij, quod est maxime pium, & necessarium ecclesię, ut dicit tex. in c. si de his que fi. a. ma. par. capi. Cum ergo hic nō fuerit aliqua consideratio patrimonialis, seu laicalis successionis, non dicitur in patronatus laicale, per supra alleg. Erit ergo in patronatus ecclesiasticum siue clericale, cum huiusmodi magistri fabricę, quamuis fortē laici, quo ad hanc administrationē & curam,

& curam, habeatur pro personis ecclesiasticis cum possint & trahi, & trahere super dictis bonis, & eorum administratione coram iudice ecclesiastico tanquam persone ecclesiasticę: ut no. doc. in c. nullus. de foro compe. & Cancellaria quotidie dat literas magistris fabricę, & contra eos quamuis laicos, dummodo agant, uel conueniantur ratione officij predicti. nec immerito, quia in illa cura & administratione representant personas eorum, qui de iure habent curam fabricę, uel bonorum illi destinatorum: ut no. in c. decernimus. de iudi. & ibi Abb. Cura autem, & administratio predicta pertinet ad Episcopum, Capitulum, & Rectorem ecclesię, prout late no. per doc. in c. j. & c. de his. de eccle. adi. & in d. c. si de his que fi. a. ma. par. cap. & in c. si propter. de rescri. & in c. si de testa. & in extrau. suscepti. & facit optimē cap. si monachus. xvj. q. j. ubi cura fabricę uocatur opus ecclesiasticum, & sic in patronatus fundatum super personis tenentibus illam curam ecclesiasticam, debet appellari ecclesiasticum. facit c. unio. x. q. iij. & ea. cau. q. j. & multa alia iura. Cōcluditur ergo, dictū in patronatus esse ecclesiasticum ratione finis, cum persona fundas illud in predictis ministris, qui sunt media, uidetur, ut dixi, habuisse respectum fundamentale ad illas personas cuius illi uices gerunt, qui finis debet potius quam medium, seu qualitas laicalis medię attendi. c. ad nostram. de appella. l. quicquid. §. j. de acquir. re. do. ff. cum alijs iuribus scholasticis notissimis. faciat illud, quod isti operarij sunt subrogati, & quasi procuratores personarum ecclesiasticarum, & subiecti eis, ut dictū est, quo ad hanc administrationem rei ecclesiasticę, ergo est in patronatus

patronatus clericorum ratione huius subiectionis, per
no. in d. e. cum dilectus. nam nomine ecclesie censetur
hoc facere. Et facit ad hanc opi. quam proculdubio pu-
to uerissimam, decis. Ro. in antiquis ti. de iurepa. qua lo-
quens de beguinis, inter alias rationes, dicit in patrona-
tus earum esse ecclesiasticum, cum possit conueniri co-
ram iudice ecclesiastico, prout diximus conueniri opera-
rios ratione huius officij, ad quod direxit fundamentum
et finem testator, seu fundator beneficij.

¶ Cum uerteretur in dubium, an in ciuitate Romana
duraret uniuersitas, siue studium generale, prout olim.
de quo in ti. de stud. lib. urb. Ro. et proce. ff. §. discipuli.
Euge. iij. concessit ciuitati Ro. nouum priuilegium stu-
dij generalis, quod iudi. Curie autē Rom. iam olim Bo-
nifa. viij. priuilegium concesserat, in corpore postea in-
ris elausum per consti. c. cum de diuersis. de priu. lib. vj.
Cum quidam a domino nostro petisset, uoce secum dis-
pensari in diuersis uotis et alijs coacernentibus tantū
conscientiam, et Papa uice uocis oraculo respondisset,
placet nobis, dixit sufficienter secum fuisse dispensatū,
etiam quoad omnia capita. Et inter cetera allegabant
que possunt notari, et no. in c. osius. de postu. prel. et
c. inter dilectos. de fide instru.

¶ Quantum ad id quod R. V. exposulat, an sciens ali-
quem commisisse furtum, uel habere rem furto sublatā,
incidat indistinctē in excommunicationem contra scientes,
et non reuelantes promulgatam, si non reuelat uel
manifestet. Breuiter, credo quod in casu uestro, tū quia,
ut dictis, esset periculum et scandalum reuelanti, tum
etiam quod non potest probare, si opus esset, cum iste
uester

uester solus uiderit illum furantem, et ille intellexerit
se uisum ab eo, et si furtum etiam secretē detegeretur,
et fieret etiam ipsi furi per superiorem monitio secreta
de restituendo, semper orietur suspitio contra hunc re-
uelantem de reuelatione, et negante fure, et insurgen-
te contra reuelantem semper inania sibi incussa, fortē
oporteret reuelantem publice referre crimen, quod nō
posset probare. Nam ut colligo ex doct. in uarijs locis,
uidelicet in c. si quis cum fure. de fur. et in l. chule. ff. e.
ti. et de simo. c. nemo. et c. ij. de offi. ordi. et ex alijs lo-
cis, et Scoto in quarto. non tenetur quis reuelare, et iā
secretē, ubi timet scandalum aut periculum sibi uel se-
cundum aliquos etiam alijs, uel ubi non posset probare,
et reuelatio esset fienda publice: ut in c. placuit. xj. q. ij.
et c. si peccauerit. ij. q. j. et in cle. de heret. Et secun-
dum aliquos etiam si secretē et priuatē, quāuis alijs sci-
ret, cum tali casu periculi, uel scandali, uel quia non pos-
set probare immineret sibi periculū corporis proprii,
aut bonorum suorum, que uidentur preferenda pericu-
lo, uel damno bonorū alterius, cū sit maius periculum
corporis, quā bonorum, et in pari dispendio bonorū
charitas incipiat a seipso, ut potius conseruē mea, quā
aliena: maxime ex quo reuelatio criminis non est de ue-
ritate uita, præsertim in hoc casu furti iuxta no. in c. sa-
ne. de tēpo. ordi. per doc. iuncta gl. in l. iij. §. si tibi. ff. de
condi. ob. tur. cau. cum l. j. in fi. et l. ij. eo. ti. arg. in ser-
uorum. ff. de pœnis. et in aut. de manda. princip. §. oportet.
et ij. q. vij. plerūq. et xlij. dist. xxi. et l. si præses.
C. de ser. et aqua. et ar. no. in cap. ij. de no. op. nunci. et
cap. qui scandalizauit. de reg. iur. cum tota materia de
scandalo

scandalo. & faciunt optime ad hoc no. per Abb. Sicut in c. officij. de pœnit. & remis. Et uidemus quod Cancellaria in excommunicationibus generalibus in forma. significauit, pro furtis, uel occulte detentis, caute ponit iniquitatis filios detentores, & temere ac malitiose occultantes, uel nequiter detinentes. non ergo intendit ligare eos qui non inique, uel temere nõ reuelant, sed ex iustis causis, puta superius expressis, abstinere a reuelando, maxime cum excommunicatio non extendatur in personas ultra tacitam uel præsumptam uoluntatem excommunicatoris. ut no. doc. in c. ex parte. el. primo. de offi. delega. & faciunt no. in c. p. & g. de offi. deleg. & c. j. de iudic. & l. si cui. de seruit. sed excommunicator, hic censetur huiusmodi personas tacite eximere, & si non faceret, sententia esset iniqua, quæ in foro conscientie non esset timenda. ij. q. iij. s. ex his. & idem crederem ubi ex alia iusta causa, in ratione naturali fundata, non tenetur reuelare, utpote filius patrem furem, uel econtra. Et forte idem posset dici in omni casu, ubi quis non posset cogi ad testificandum expresse, quia multominus ad iudicandum uel reuelandum. Et satisfaceretur ad hoc not. per Archi. xxij. q. ij. s. ite. & no. per doc. in c. j. de testi. cog. & per Abba. sicut in c. cum super. de confess. & alios in c. ij. de maio. & obe. & in c. quisquis. ij. q. iij. & c. qui reficit. & faciunt no. in c. qualiter & quando in utroq. de accusa. & per optime tex. vj. q. j. si omnia. & c. oues. & c. cum ex merito. & no. per Inn. c. j. de scrut. in ord. faci. Non tamen propterea negarem, quin posset habere locum materia denunciationis euangelicæ fiendæ per hunc scientem illum furem, seruatis loco, et tempore, & debita

debita forma, ad hoc d. c. plerumq. & xxiiij. q. ij. tam sacerdos.

Notabilia de expectatinis, & alijs literas gratiæ concernentibus, excerpta ex notulis Antonij de Corthesijs, et aliorum Abbreviatorum:

P R I N C I P I U M gratiarum expectatiuarum est sci re, an partes impetrantes sint presentes in Curia, an non. Et si sunt presentes, debent examinari, nisi forte graduati uel officiales papæ fuerint, uel gratia fiat motu proprio, uel pro cōmēda, uel pensione, et pro presentibus examinatis graduatis officialibus, et habētibus motu proprio, datur duæ literæ: una gratiosa, & alia executoria. Absentibus uerò datur una litera in forma, dignū. ¶ Item presentes in Curia impetrantes, habent in literis apostolicis uitæ, ac morum honestas &c. uel literarum scientia, aut nobilitas generis, seu religionis zelus &c. secundum qualitatem eorum. Absentibus uerò datur indifferenter in forma, dignū &c. Nisi esset doctor, uel officialis, aut motu proprio: quia licet sint absentes, datur duæ literæ tanquam presentibus, quia non examinatur. Et similiter non examinatur quando beneficia non dantur in titulum, ut in commendis & pensionibus. ¶ Nota, quod licet quis tempore datæ non fuerit præsens, si tamē est præsens tēpore expeditionis, debet dari litera tanquā pro præsentē. Item si tēpore datæ, uel expeditionis fuerit absens, dummodo aliquo tempore fuerit præsens, & examinatus, datur tanquā pro præsentē

¶ Item nota, quod in expectatiuis in clausula, aut si hoc die pro alio uel alijs etc. debet exprimi collatio eius, ad quam datur beneficium, nisi haberetur in genere ad cuiuscunq; collationem: quia tunc diceretur in fine illius clausule, de similibus beneficijs prædictæ diocesis tacita de collatione. ut lib. B. fo. xxij.

¶ Item nota, quod quando dicitur ratione dignitatum, personatum, administrationum, uel officiorum, debet sequi, quos, quas, seu que in illis obtinet. secus si dicitur administrationum, et officiorum, quia tunc sufficit dicere, que in illis obtinet.

Electionem. ¶ Item nota, non debet dici electionem, nisi quando ponitur, etiam si consueuerit quis per electionem assumi.

Inhibitio. ¶ Item, quod quando creatur canonicus in ecclesijs collegiatis, inhiberi debet Episcopo, et aliarum ecclesiarum Capitulis: secus si non creatur canonicus in dictis collegiatis, quia tunc solum inhibetur Capitulis.

Statutis. ¶ Item nota, quod quando in gratia expectatiua non datur aliquod beneficium in cathedrali, uel collegiata, clausula uo tunc in non obstantijs, non fit mentio de statutis.

Clausula uo tunc in non obstantijs, non fit mentio de statutis. ¶ Item nota, quod quando creatur canonicus, et reseruumus autem item nota, quod quando creatur canonicus, et reseruumus etc. uide fo. tur dignitas, personatus, administratio, uel officium cu ij. 8. li. b. et ratum, et datur aliud curatum, in fine ponitur clausula fo. cxxij. eo. restrictiua, Volumus autem, quod quamprimum uigore presentium dignitatem etc. Aliter non, uel nisi dispsetur ad compatiblea.

Secularis ad regulare. ¶ Item nota, quod si secularis petit ad collationem Episcopi, et Capituli alicuius ordinis, dicitur sic, beneficium ecclesiasticum clericis secularibus assignari solitum, et non ponitur clausula, dummodo canonicatus, et præbenda

benda ecclesia cathedralis existat.

¶ Item nota, quod in executorijs expectatiuarum, cor- In executoria. rector Anselmus cassauit consuetum clericis secularibus assignari, etiam si canonicatus etc. in collegiata, uel eisdem cura imminet animarum, tamen hodie est ad placitum.

¶ Item cassauit, per se, uel procuratorem suum ad id le fo. xcvj. li. b. gitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam sibi etc. usque ad conferenda.

¶ Item nota, quod si in supplicatione gratie expectati Clericus. ue dicat, supplicat Io. Anto. Perusinus, et non dicitur clericus, quod in minuta potest addi clericus: quia papa intendit providere clericis, secus si esset secularis.

¶ Item, si clericus francigena impetrat gratiam expectatiuam ad duas collationes, quarum una sit in Fracia, li. i. ut. par. et alia in Alemania, in ualore debet dici, librarium Tuaro. paruorum, quæ est moneta Francie, et non marcaris, quæ est moneta Alemanie.

¶ Item, si in gratia expectatiua datur ad minorem ualorem quam dicat regula, literæ non sunt scribende si pars contentatur de minori ualore. et hoc intellige usque ad tertiam partem ualoris expressi, iuxta regulam Cancellarie apostolicæ.

¶ Item nota, quod in minuta semper potest addi, et gratia aggruari, non autem impingui ultra tenore supplicationis. facit tex. in Lueteribus. ff. de pac.

¶ Item, quando datur gratia expectatiua pro graduato ad unum beneficium, datur ad unum cuiuscunq; taxæ. Sed si gratia expectatiua datur ad duos, ponitur taxa secundum regulas limitatas.

¶ Item nota, quod nunquam datur perpetua administratio.

Perpetua ad

stratio, nisi quando est petatum in supplicatione, & quādo petatur, datur indifferenter, siue creetur canonicus, siue non: consuetudo tamen est ponere quando creatur canonicus, aliis non.

¶ Item nota, quod quando datur gratia expectatiua ad unum, uel duo, tunc ponitur collatio retrō, uidelicet, ad uenerabilis fratris nostri Episcopi, & dilectorum filiorum capituli Amaen, & abbat, ac conuentus monasterij &c. Sed quando creatur canonicus, dat ad illud beneficium, tunc primò dicitur ad collationem &c. uenerabilis fratris nostri &c.

Non obstant.
&c.

¶ Item nota, quod quando est in forma unum uel duo, ponitur non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis: quia expectatiua non debet dari nisi ad unum beneficium.

¶ Item nota, quod quando quis creatur canonicus, uel habet ad unum, uel duo, tunc dicitur, nō obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis. Secus si datur ad unum beneficium duntaxat, quia tunc dicitur non obstantibus quibuscumque statutis, & consuetudinibus &c. cum consuetudines, constitutiones, & ordinationes apostolicæ tunc non obstant, nisi habeat alia beneficia.

Portiones.

¶ Item nota, quod ad portiones datur gratia, quādo in supplicatione petatum fuit.

Patrimonialia.

¶ Item nota, quod nunquam datur ad præstimonialia, quia sunt de irrepatronatus laicorum.

Inhibitio.

¶ Item nota, quod quando creatur canonicus, & reseruat præbenda, tunc inhibetur solum Episcopo, & Capitulo, & non dicitur Decano, capitulo, canonicis, & personis: quia solum ad Episcopum, & Capitulum pertinet collatio

net collatio præbendæ.

¶ Item nota, quod quando quis creatur canonicus cum Literæ speciales reservatione præbendæ, ac dignitatis &c. tunc ibi inducitur ciales generalis dicitur corporale possessione præbendæ ac dignitates &c. & non additur canonicatus, & dicitur inducitur &c. corporale possessione canonicatus, et præbendæ &c.

¶ Item nota, quod quādo prouidetur de canonicatu, & creatur canonicus cum reservatione præbendæ & dignitatis, & datur gratia ad aliud beneficium, tunc dicitur, Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de canonicatibus & præbendis ipsius ecclesiæ, ac hmoi speciales, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus generales. In forma uero unū, uel duo, dicitur speciales, uel generales. Quādo uero creatur canonicus in una uel pluribus ecclesijs, tunc dicitur de canonicatibus, & præbendis, ac dignitatibus, personatibus, administrationibus, uel officijs earundem ecclesiarū, uel ipsius ecclesiæ speciales, uel alijs beneficijs &c. generales. Ratio est, quia ponitur in fauorem impetrantis, quia illa clausula, & huiusmodi speciales, refertur & ponitur respectu illorū, habentū similem gratiam quādo ponitur speciales, uel generales, ponitur respectu aliorum habentium in forma, unum uel duo.

¶ Item nota, quod quando datur ad collationem duarū Inhibitio collegiarū in forma, unū uel duo, ibi districtius inhibendo, non dicitur, uenerabili fratri nostro, quia datur tertia collatio, & hoc quando dicitur, unam uel duo: scilicet si creatur canonicus ad alteram.

¶ Item, quod clausula, per priorem soliti gubernari, nō per priorem debet poni quādo dicitur ad collationem dilectorū filiorū, soliti gubernari, & conuentus monasterij &c. quia fortassis ultra nari.

prior est Abbas: sed bene ponitur in iudiciis, quia est necesse quod prior sit dignitate monasterij constitutus.

Derogatio ¶ Nota, quod nunquam debet derogari statutis de opta-
statutorum de do in gratijs expectatiuis, etiam si habent signaturam in
optando, supplicatione: sed debet dici, non obstantibus statutis et
consuetudinibus, in quibus derogatur dictis statutis, uel
datur indultum.

¶ Quando datur gratia expectatiua ad collationem certam,
ut Abbatis, et conuentus, clausula ibi, aut si hodie p alio
et c. debet repeti, dicta collatio ad collationem et c. Abba-
tum, et conuentuum predictorum, secus si non habet gra-
tiam ad certam collationem, sed in genere ad collationem to-
tius diocesis: quia tunc diceretur de similibus beneficijs
predicta diocesis, non exprimendo in specie ad collatio-
nem alicuius. Et si exprimitur, debet dici collationem
ordinariorum. Sed si regularis petit gratiam expecta-
tiua ad collationem Abbatis alterius monasterij, ubi non est
pfectus, tantum debet dici clausula, ut ad illud monasterium,
ad cuius collationem beneficium assequetur, transferatur.

Translatio.

¶ Quando conceditur gratia expectatiua alicui regu-
lari, cum quo fuisset dispensatum, ut unum beneficium
obtinere posset, tunc effectus dicta dispensationis debet
poni in principio littere, ibi existit, cui nos dudum, ut
quodcumque, et c.

**Expectatiua
in prelato.**

¶ Aliquando gratia expectatiua conceditur Prelato ad
beneficia sibi commendata, et tunc debet poni clausula,
et per te, una cum ecclesia magna cui preesse dignosceris.
¶ Si uero dantur dicta beneficia eidem Prelato in titu-
lum, tunc in fine littere debet poni dispensatio, ut illa be-
neficia possit tenere una cum episcopatu suo et c.

¶ Sed si

¶ Sed si in primo casu Episcopus non habet possessionem
episcopatus Maguntinensis, tunc, quia debet dici, ut possit
tenere illa beneficia usquequo assequatur possessionem
Episcopatus, uel aliter secundum formam supplicationis.

¶ Aduerte, quando datur gratia expectatiua ad benefi-
cia tantum, debet dici ut in formis: si uero datur ad Hospi-
talia uel portiones, tunc debet premiti in principio lite-
re. Cum itaque, sicut accepimus, in ciuitate et diocesi Perpetue
et c. sint nonnulla hospitalia, seu nonnulla perpetue portiones.

¶ Quando datur gratia expectatiua ad collationem Epi-
scopi, et illi inhibetur, potest poni executor uicarius,
uel officialis suus: ut fo. 1j.

¶ De etate, puta quod in xx. anno, si fiat mentio in gra-
tia expectatiua quod datur ad curatum, tunc in fine li-
tere apostolice debet poni clausula, ante quod de dese-
ctu etatis pateris antedictum. et postea debet sequi,
quod sit in dicta etate constitutus. et si ponitur, non
debet dari gratia ad curatum beneficium, ex quo appa-
ret, quod potest illud habere iure, uel habet dispensa-
tionem, uel si daretur, tunc deberet dici in illa clausula,
aut si hodie pro alio duxerimus conferendum, nos enim
tam illas, quam presentes casu quo ad hoc quod post-
quam legitime fueris etatis ipsarum presentium uigore
litterarum tibi de dignitate, personatu et c.

¶ Nota quod si statutum, uel consuetudo, quod dignitas
non possit teneri, nisi per canonicum actu prebendam, uel
alia similia, tunc aut debet creari canonicus cum resigna-
tione prebende et prouideri de dignitate: aut debet de-
rogari dictis statutis, ibi, non obstantibus et c. statutis,

consuetudinibus, in illis præsertim quibus cauere dicitur
et c. ceterisq; contrarijs. Et in fine debet poni indultum
ante decretum, uidelicet, Et insuper eidem. N. ut in ec-
clesijs prædictis dignitatē huiusmodi, si sibi uigore præ-
sentium conferatur recipere et c. ualeat quod canonici
eius actu præbēdatus in illis non existat, ut præfertur su-
pradiotis quoq; statutis, et consuetudinibus, ceterisq;
contrarijs nequaquam obstantibus et c. indulgemus.

Volumus au-
tem et c.

¶ Clausula, quod quæ imprimis, ponitur eò quando in
duabus collationibus datur dignitas, personatus, admi-
nistratio, uel officium curatum, et creatur canonicus,
aliter non.

¶ Si habens gratiam in forma pauperum, impetret gra-
tiam in speciali, debet extunc cassari prima litera in
forma pauperum: si uerò impetraret beneficium uacans,
tunc literæ prædictæ debent dici quod sunt cessæ, post-
quam possessionem beneficii fuerit assecutus.

¶ Inhibentes pro præsentē, inhibendo pro absente.

¶ Prima uice dum communiter uel diuissim in collatio-
nibus, postea in clausulis generalibus coniunctim uel di-
uissim separatim spectantibus.

¶ Quando quis creatur canonicus cum reservatione
præbende, dignitatis, personatus, administrationis, uel
officii, tunc si quæ, uel si qua. Si uerò creatur canonicus
in una ecclesia, dicitur ad aliud beneficium, tunc ponitur
in neutro genere, et dicitur, si qua uacant ad præsens.
Et similiter in alijs, ubi debet repeti, et quas, quos, seu
quæ, tantum acceptandas, acceptandos, uel acceptādā,
et similiter in alijs conferendis.

¶ Aduerte, quod quādo reservatur dignitas et c. debet
dici sic,

dici sic, ad dignitates, personatus, administrationes, uel
officia, ita quod ponatur uel officium, quia non debet sta-
re, et officium. Sed postea ibi, etiam ratione dignitatum,
personatum, administrationum, et officiorum, potest
dici, et officiorum: et debet sequi tunc quæ in illis obti-
nent. In literis gratiofis incipitur, si nō obstan. et post-
ea dicitur, seu: sed in executorijs incipitur, per seu. Aut, seu.

¶ Quando creatur canonicus in duabus, uel in una so-
la ecclesijs, et ad aliud beneficium, tunc non dicitur spe-
cialem gratiam facientes, sed in forma unum, uel duo, di gratiam faci-
entem semper specialem gratiam facientes. et uide in cien. facere
char. se. uerbo. uolentes.

¶ Aduerte, quod quando fit expectatiua in forma unū,
uel duo et c. et dicitur, etiam si quodlibet eorum cano-
nicatus et c. administratio, uel officium fuerit. Et ad di-
gnitatem, administrationem, uel officium huiusmodi co-
sueuerit quis per electionē assumi, debet dici, Eorumq;
alteri cura imminet animarum, et non, eiq; cura immi-
neat animarum: quia refertur ad illud quodlibet.

¶ Item, quando expectatiua dispensatur ad incompati-
bilia, et parochiales, debet narrari regula dispensatio-
nis, uidelicet, quod per quamcunq; signaturam.

¶ Nota, quod quando quis non creatur canonicus, non
potest in literis derogari statutis, de nō recipiendo, nisi
nobiles, uel alijs statutis similibus: quia derogatio est statu. de non
specialis, gratia uero generalis, sed debet dari indultum recipiendo
per literam ad partem. ignobiles.

Notabilia super uacantibus nō reservatis.

GRATIAM Beneficii impetrans, nō tenetur facere
mentionem de qualitate ordinis annexorum in bea

neficio impetrato secundum Anto. ut not. Cal. de referi. in nostra. uer. tertio quarto. nec etiam facere mentionem de titulo beneficij patrimonialis. ut ibi no. anno. uer. seq. De primo dicto tex. in c. ei cui. de præb. in. vj. et ibi hoc not. io. an. super uerbo. quod possit. in nouella.

¶ Gratiam beneficij collegiati uel conuentualis impetrans si hoc exprimit quod sit collegiatum. uel conuentuale. non tenetur aliter facere mentionē de cura. etiam si habet curam parochialem extra collegium. uel conuentum. nisi essent due ecclesie separata. scilicet. collegiata. uel parochialis simul iunctæ et unita. ita quod una non sit alteri annexa. nec ei subsit. not. Lap. in c. cum in illis. de præb. in. vj.

¶ Gratia non est surreptitia. licet impetrans tacuerit modū uacationis beneficij: sufficit enim quod uacationē exprimit. et dicetur simpliciter. uacet. intelligitur quod uacat uacatiōe iur. et facti. not. Lap. alle. lxxxix. col. vij.

¶ Curata ecclesia propriè dicitur. quæ habet curam actu: illa autem quæ habet curam habitu duntaxat. habetur pro non curata. saltem quoad uitandam pœnam constitutionis de curata loquentis. no. io. an. de elec. licet canon. in. vj. in glo. ordi. et c.

¶ In beneficijs habitu curatis non ponitur constitutio. execrabilis. nec in beneficio cui cura per uicarium perpetuum exercetur. et tunc non ponitur. c. de multa. sed ponitur per assensionem et c.

¶ Nota. quod clausula. cōsiderationis talis et c. ponitur quando supplicat Cardinalis. uel Imperator. aut Rex. seu Regina.

¶ Clausula uerò. pro quo talis supplicat. ponitur quādo supplicat

do supplicat Episcopus. uel dux. aut alia persona.

¶ Item nota. quod cum dicitur. Cum itaq; et c. ecclesiā sanctæ Mariæ loci de Canispencstren. dioc. debet postea dici. Volens dilectum filium. M. dilecti loci. et nō dicere decanis. et dictæ dioc.

Si uacant canonicatus et præbenda. aut dignitas cuiusdam ecclesiæ. et conferantur. uel mandentur conferri alicui. non est de stylo. et in minuta ponitur. quod ille si mul obtinere possit. c. j. de consue. li. vj.

¶ Item si beneficium uacans est dependens à monasterio. uel alio loco regulari. uel dicatur in supplicatione. quod illud beneficium dependat. uel pertineat ad collationem regularium. semper debet dici. per clericos seculares regi consuetum. quando confertur seculari.

¶ Item. si beneficium dependens ab aliquo monasterio. consueuerit regi per seculares. et conferatur religioso. debet dari regulariter. in commendam. aliàs titulū cum dispensatione. Si uero consueuerit regi per Monachos monasterij. debet dari fratri mendicanti in commendā. Ratio enim diuersitatis est. quod si daretur beneficium. quod cōsueuerit regi per monachos. in titulum. tunc est necessaria translatio.

¶ Nota. quod impetrans parochialem ecclesiam solitā regi per canonicos regulares. debet dici talis monasterij. et inhibetur Abbati. et Conuentui. et derogatur statutis. et ponitur clausula. admitti et c.

¶ Si prouidetur mendicantibus de parochiali ecclesia. dicitur. Dilecto filio. N. ordinis fratrum minorū professo. fori. et nō dicitur rectori. an nō obstā. dicitur. ac dicti ordinis statutis quodq; ordinē predictū expresse p̄fessus existis.

existis, dicitur, quādo in domo ordinem prædictum expressse professus fuisti.

¶ Si cardinali prouidetur de beneficio regulari, tunc debet dari, in commendam tenendum, una cum alijs suis beneficijs que obtinet. Et sic rationabiliter fieri. Si uero uelles dare in titulum, tunc deberes ponere in fine dispensationem, ut illud posset obtinere.

¶ Aduerte, quod in executorijs de beneficijs uacantijs non ponitur, specialem gratiam, sed simpliciter dicitur, hodie dilecto filio. M. &c. & idē in expectatiuis, nisi quādo datur in forma, unum, uel duo, uel unum tantum, quia tunc in executorijs dicitur, hodie dilecto filio Ioāni &c. specialem gratiam. Et ita obseruat stylus. Sed si poneretur specialem gratiam in uacan. propter hoc literæ non essent rescribendæ nec subreptitiæ.

¶ Si quis petat sibi de pluribus beneficijs prouideri in una supplicatione, per fiat ut petitur, intelligitur esse prouisum de omnibus; dumtamen ualeāt ultra centum florenos. & ita obseruat Cancellaria, & hoc quando uacant per unum modum, ut per mortem unius. Si uero uacarent ex diuersis capitibus, tunc non uenit, nisi primus modus uacationis, nisi signatura diceret, fiat ut petitur de omnibus.

¶ Quando prouidetur de præstimonijs, ponitur clausula, admitti, quoniam ad canonicos pertinere consueuerit, admittere tales. Et nota, quod generaliter ubicunq; præsit superior de iure uel de facto, debet poni clausula, admitti. & quando requiritur alicuius uel aliquorum consensus.

¶ Nota, quod in regularibus, cathedralibus, seu collegiatis

giatis ecclesijs ac monasterijs, nunquam ponitur clausula, Aut si præsens non fueris: quia beneficiati in illis semper debent esse præsentis, & residere in eis: & quia dum emittunt professionem, tunc præstāt iuramenta. Et si alicui conferatur beneficium in ipsis ecclesijs seu monasterijs, quod consueuisset regi per seculares clericos, etiam dicta clausula poni non debet, quia statuta & consuetudines duntaxat extenduntur ad regulares earundem ecclesiarum & monasteriorum.

¶ Quādo aliquis est officialis in Curia, tunc debet affirmatiue ponitur tibi qui Secretarius noster existis. Si uero est officialis extra Curiam, tunc assertiue: ut tibi, qui, ut asseris, dilecti filij nobilis uiri. E. ducis Mediolani Secretarius existis.

¶ Clausula, alijs ius quæsitum, ponitur quādo uacatio beneficij est in suspensu, quia adhuc non uacat, sed debeat uacare: ut est in beneficio, quando quis uult resignare in partibus, quando committitur quod recipiat resignationem beneficij & illud alteri conferat. Et ista clausula, dummodo tempore datæ præsentiam non fuerit alicui specialiter ius quæsitum, ponitur in omnibus beneficijs non reseruatis. Ponitur etiam in beneficijs reseruatis, quando exprimis detentorem: alijs in beneficio reseruato ponitur clausula, dummodo eius dispositio.

¶ Item nota, quod illud quod ponitur in præiudicium supplicantis, non repetitur.

¶ Gratiam beneficij impetrans, licet de beneficio quod detinet teneatur facere mentionem, siue de iure siue de facto teneat, si tamē dicit se id canonice tenere quod de facto

facto obtinebat, non propterea gratia uitiatur: quia quod iuste uel iniuste teneat, est quid extrinsecū a gratia, nisi iniusta detentio redderet eū inhabilem ad beneficia. not. Fran. in Cle. si Romanus, in fin. de praben. & uide infra char. i. in uerb. gratiam beneficij. & in alia char. ij. uerb. gratiam beneficij. & char. ij. uerb. gratia beneficij. & seq.

¶ Super eo quoq; dicitur quando pertinet ad collationem, alijs dicitur, & super eo lis & c.

¶ Per diligentem examinationem, dicitur in curatis, in alijs dicitur, si post diligentem examinationem.

¶ Clausula, alijs de uic ac morum & c. illud alijs ponitur quando impetrans est inhabilis uel minor annis, & ponitur ibi, meritū a hoc alijs idoneū. Licet in supplicatione dicatur nullum beneficium obtinens, in litera apostolica illud non debet dici: quia ex quo in ipsa litera non dicitur quod habeat alia beneficia, apparet quod nullum habet: ideo superflue diceretur nullum beneficium ecclesiasticum obtinens.

¶ Clausula, ceterisq; contrarijs quibuscunq; nunquam debet poni quando debet subnecti aliud contrarium. Et ideo debet tunc poni, statutis & consuetudinibus contrarijs quibuscunq; Et non debet dici ceteris. Et postea debet subnecti, aut si aliqui uel aliter, secundum materiam.

¶ Si quis petit provideri de beneficio, & nō dicit illud esse cum cura uel sine cura, tunc in minuta potest addi, quod sine cura sit, et posset addi, quod esset curatū, nisi diceretur quod sine cura est. Et postea in clausulis generalibus esset dictum in supplicatione, etiamsi ei cura imminet

mineat animarum in dignitatibus, secus in alijs, ut not. ij. infra uerb. in uacante.

¶ Clausula, aut ex alterius cuiuscunq; persona, quæ cō Alijs quous modo. fuenit poni in uacan. ideo ponitur, quia alijs si beneficium uacaret per obitum alterius persone narrata, uel alijs quomodocunq; non ueniret beneficium, etiamsi esset appositā clausula, uel alijs quouis modo. Cuius uigore licet ueniat alius modus, non tamen uenit, nisi ex persona illius de quo est facta narratio, siue mentio in literis: quia uerbum, alius, est relatiuum similitudinis, ut in c. sedes. de rescrip. & per gloss. in cap. damnatus. in uer. alius. de sum. trini. & habetur in l. si fugitiuus. C. de ser. fug. & quid si exprimitur modus uacationis per consti. execrabilis, cum clausula, uel alijs quouis modo, & uacet per non promotionem, uel ingressum religionis. uide Rot. de rescrip. in nouis prima in ordine, & in nu. xxvij.

¶ In uacante debet dici affirmatiue, quod sit curatū, uel sine cura, & non potest tolerari: quia diceretur, etiamsi ei cura imminet animarum, nisi in dignitatibus in quibus posset dici. uide supra in secunda notula.

¶ Item nota, quod si Capella est corpus de per se, non uenit clausula, admissionis, sed quo ad Altaria, & uicarias, quæ sunt in ecclesijs uenit clausula, admissionis, etiā quo ad altaria quæ sunt in ecclesijs parochialibus.

¶ Item, si altaria sint in ecclesia parochiali, nō oportet facere mentionem de statutis, & iuramento, & tūc debet inhiberi Capitulo, seu si uenerabili fratri nostro. & c. Capitulo ecclesie predictæ, & idē si depēderēt a monasterijs, uel alijs regularibus locis, quæ haberēt statuta.

¶ Item

¶ Item nota, quod quando nō datur reseruatō de principali dignitate, puta quia cōmittitur resignatio ad partes, nūquā debet doceri de principalitate: ratio est, quia non datur reseruatō. Item tunc non debet dici, dummodo eius dispositio, sed dummodo in ea non sit alicui specialiter ius quesitum.

¶ Item, non debet poni decretum de reseruato.

¶ Item nota, quod quando beneficiū, uel prioratus dependet ab alio, semper debet poni clausula, facientes dictum Ioannem &c. ad beneficiū, uel procuratorem huiusmodi, ut est moris, admitti.

¶ Item omnis prioratus, qui non est conuentualis, dependet ab alio: & ideo debet poni clausula, admitti, & etiā in conuentuali si dependeat, & non obs. monasterij a quo dependet.

¶ Item si in supplicatione dicatur, Lis in Romana Curia uel extra eam pendeat indecisa, tunc simpliciter dicatur in minuta, aliās dicatur sic, & super eo inter alios quos lis, cuius statum presentibus haberi uolumus pro expresso, pendeat indecisa, & nō intulatur quis de beneficio litigioso, etiamsi illud possideat.

¶ Gratiam beneficii impetrans tenetur facere mentionem de alio beneficio quod obtinet, licet de facto, & nō de iure, sed occupatum teneat. e. cum teneamur. de prab. & facit c. in nostra. de rescrip. & ibi uide plenissimē & copiose per R. P. D. Fely. nō. de prab. eum cui. lib. vj. in gleadem ratione. Item tenetur facere mentionem de beneficio in quo ius habet, licet possessionē nō habeat, dūmodo sciat sibi collatum esse: secus si ignoret, de rescrip. cap. gratia. lib. vj. nam et si spoliatus est beneficio, tenetur

tenetur de illo facere mentionem. nō. Io. an. de rescrip. in nostra. uer. nemo ad quæstiones. in impetrationibus literarum ad beneficia, debet fieri mentio de beneficijs super quibus essent signatæ supplicationes, licet super illis literæ apostolicæ confectæ non fuissent. Et etiā de gratia expectatiua, cuius habet supplicationem signatā si intendit illam expedire.

¶ Item, quando in narratiua dicitur, parochialis ecclesia, postea in processu literæ non debet dici, de dicta ecclesia, cui cura imminet animarum: quia ex quo dictum est quod est parochialis, superflue dicitur quod cura illi immineat animarum.

¶ Item nota, quod prioratus, siue administratio monachalis committi alicui, uel cōferri nō potest, nisi expresse professus sit ordinem monachalem: ut in cle. ne in agro. s. sanc. & hoc uerum, nisi diceretur, in commēdā, quia tunc non requiritur quod sit professus.

¶ Item nota, quod clausula quæ ponitur in beneficijs deuolutis, uidelicet, dummodo deuoluta sint, ut prefertur, non debet poni, nisi quando beneficium est de iure patro natus laicorū: quia Papa nō intendit aliquo modo prouidere, secus in alijs beneficijs.

¶ Item nota, quod quando uni est prouisum de beneficio, & postea per asssecutionem uacat, non est necesse quod exprimat quomodo tunc uacauit, sed sufficit dicere, tunc certo modo uacante prouisum fuit, si non fuisset prouisum, puta quod literæ non fuerant executæ, aut non fuerant expeditæ, tūc debet incipi, & narrari primus modus uacationis. Ratio diuersitatis est, quia in primo casu uacat per asssecutionem fiedam, ex quo pro-

uifum fuit. In fecundo cafu uacat adhuc per primū modū uacationis, & ideo ille modus uacationis debet narrari.

¶ Itē nota, quōd in fecularibus, & regularibus, cathedra lib. ecclefij, ac monafterijs canonicorū regulariū, dicitur Capitulū, in alijs regularibus dicitur Conuētus.

¶ Item nota, quōd quādo dicitur beneficium fimplex, nunquam debet dici, quōd fine cura eft.

¶ Item nota, quōd in fupplicatione non eft neceffe exprimerē ualorem beneficij, quod per affecutionem alterius dimitti debet.

¶ Item nota, quōd quando unus intitlatur, de beneficio, dummodo non dicatur parochialis &c. femp̄r debet dici clerico, uel p̄fbytero perpetuo beneficiato. Sed fi dicatur, rectori parochialis ecclefie, nō debet addi p̄fbytero, uel clerico: quia de neceffitate nullus potest eſſe rector parochialis, niſi p̄fbyter, uel clericus, qui infra annum promoueat.

¶ Item nota, quōd ordinatio ſemp̄r inhibetur, licet ad eius collationē nō pertineat beneficiū, & ita inhibetur ordinatio, et Abbati, uel illi ad quē pertinebit collatio.

¶ Item nota, quōd ſi ecclefia cathedralis uacat, uel ſit commendata, debet dici, ibi inhibentes, ſeu ipſi Epifcopo pro tempore exiſtenti. Si tamen eſt dubium de uacatione, uel commenda, poteſt dici, ſeu ſi uenerabili fratri noſtro Epifcopo Magalon. &c. ſi certū eſt de uacatione, uel comenda, ſic dicitur, ſeu ſi uenerabili fratri noſtro Epifcopo Magalonen. credo quōd litera tranſiret, & non eſſet reſcribenda.

¶ Item nota, quōd pro tempore exiſtenti, etiā ponitur quando ordinarius ſe inieciſſet prouiſioni, &c.

¶ Item

¶ Item nota, quōd dictio, uel apud nos debite &c. commendatam, tunc ponitur, quando narratur aliquod factum prius, ut defectus natalium, uel inhabilitatio, & ſimilia.

¶ Item nota, quōd tunc ponitur uerbū, aſſecutus, quando de iure ſit aſſecutio: ſi autem de facto, tunc dicitur et ponitur uerbum, apprehendit.

¶ Item nota, quōd in beneficijs uacantibus ponimus extenſe, uidelicet, Præpoſituram quam. q. F. ipſius ecclefie Præpoſitus dū uiueret obimebat, per ipſius. F. obitum, qui extra Rom. Cu. &c. In nouis uerō prouiſionibus, & alijs narratiuis debemus dicere breuiter, uidelicet, Præpoſituram per obitum. F. extra Rom. Cu. de fun. & uacant.

¶ Gratiam beneficij impetrans, licet de beneficio, adde, quōd non ſolum de iniuſta detentione, ſed etiam de fructibus perceptis tenetur facere mentionem, niſi ipſos in utilitatem ecclefie conuertiffet. ut no. 10. and. in addi. Spec. in tit. de diſpenſa. §. uidendum. circa fin. uer. ſed ſponte aliquis fuit factus inhabilis ex perceptione fructuum ad beneficia, ſecundum Hoſti. ut no. Spec. ibidem. et idem no. 10. an. ſecundum Hoſti. cap. dudum. ij. de elec. ſuper uerb. canonicè.

¶ Itē, quōd ſemp̄r debet onerari conſcientia, niſi quādo ponitur, uocatis uocandis, & tūc cōſueuit dari unus oneramus, iudex tantum.

¶ Item nota, quōd quando fit mētio de cathedrali, dicitur Ecclefie Bononien. Si autē nominetur in eadem litera alia ecclefia Bononien. dicitur maioris Bononien.

¶ Item nota, quōd pro abſente datur unus iudex, quia

oneratur eius conscientia propter examen, sed quando non debet examinari, possent dari tres iudices, ut in graduatis, & alijs quibus datur gratia motu proprio.

Vt asserit. ¶ Item nota, quod ut asserit, dicitur quando impetrans est supplicans, ut asseritur, quando duo supplicant, ut in permutantibus, quando alius pro eo supplicat, ut accepimus, quando motu proprio Papa facit.

Vt accepimus. ¶ Item nota, quod aduerbium, semper, debet iungi uerbo, ut canonice prouisum, &c.

¶ Item nota, quod, & nihilominus, est continuatiuum ad superiora, unde quando diuersificat factum, debet dici, Et insuper eidem Macario, &c.

¶ Item nota, quod forma digni, &c. non datur, nisi quando beneficiū mandatur dari in titulum, & non quando mandatur commendari, uel pensio reservari in quibus non examinabuntur.

Fauore pfe. ¶ Item nota, quod in forma dignum, dicitur fauore pro qui gratioso sequi gratioso, & non specialem gratiam facere. Item **Effectus eorum.** dicitur, effectus eorum, & huiusmodi gratie.

¶ Item nota, quod ecclesia debet poni post Romanam, ut Romana ecclesie nomine, &c.

¶ Clericus impetrans beneficiū, nō habet necesse exprimere locū originis, sed sufficit dicere, L. uel. N. diocesis.

Quādo suppletur cognomen. ¶ Nota, quod si ille, per cuius obitum uacat beneficiū, non habet cognomen, tunc dicitur ultimus rector: ut dicendo, prapositura, &c. N. diocesis, quam. q. F. ipsius ecclesie ultimus prapositus.

¶ Per fiat ut petitur, uenit unum sortē, & aliud debuit quando plura petuntur.

¶ Item nota, quod ciuitas dicitur communitas terre, uel loci, &

loci, & locorum, & castrorū uniuersitas, unde dilectis filiis, communitati ciuitatis, & uniuersitati terrarum, castrorum, & locorum.

¶ Gratiam beneficii impetrās, licet teneatur facere mentionem de alijs beneficijs, & praestimonijs quae obtinet, tamen non de hospitali, quia non in titulum, sed in administrationem conceditur, & similiter nec de pensione, quia non habet in titulum, sed in stipendium. no. An. in cle. si. de offi. ordi. & no. Ro. q. cxxxij. in antiq. Et si militer non tenetur facere mentionem de titulo sui patri monij, ad quem fuit ordinatus. no. Io. an. de rescrip. postu lasti. nec de uictualibus clerico pro uictu suo assignatis, super quibus Episcopus eum ordinauit. no. Pau. in cle. ij. de uita & hone. cle. ut no. iij. q. ij. clericos. Similiter non tenetur facere mentionem de beneficio sibi ad tempus, & non in perpetuum collato. ut no. An. in dicto capitu. postu lasti.

¶ In literis apostolicis sufficit apponere nomen & cognomen, maxime quando unum ex eis esset nomen singulare, & recognitibile. Si uero essent nomina multum communia, tunc esset bonum addere agnomen. ut per. Io. an. in d. c. postulasti. & liij. ff. de libe. & posthu.

¶ Quando non prapponitur reservatio, nunquam in literis ad beneficia debet in clausulis generalibus dari aliqua clausula generalem reservationem importans. Sed si ego possideo beneficium ex collatione ordinarij, uel ex alio capite, & non sum pacificus, & litigās cedit, & impetro de nouo, tunc potest dari clausula, etiamsi per cessionem huiusmodi generaliter reservata existat.

¶ Quando litera expeditur super beneficio, quod de sui

natura tale est, quod ueniat appellatione beneficij, ut parochialis ecclesia, uel capellania, tunc in clausula, seu si super prouisionibus sibi faciendis debet dici, de huiusmodi, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus speciales, uel generales. Si uero beneficium quod confertur, non comprehenderetur appellatione beneficij, nisi exprimeretur, ut in canonicatu, et prebenda cathedralis ecclesie, uel dignitate in c. super eo. de preb. in. vj. tunc in dicta clausula debet sic dici: Aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de canonicatibus, et prebendis, ac dignitatibus, personatibus, administrationibus, uel officijs Lodonen, ecclesie, ac huiusmodi speciales, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus, generales, et hoc habet locum tam in expectatiuis, quam uacantibus. Sed in expectatiuis ponitur, ad huiusmodi, ut supra in uacantibus uero non ponitur.

¶ Aduerte, quod quando in beneficialibus est derogandum alicui regule, semper illa regula debet narrari in principio literarum, uidelicet, post exordium, ibi, hinc est, quod nos, qui dudum inter alia uoluimus. et postea in non obstantibus debet poni, non obstante uoluntate priorum, et ordinationibus premissis, ac constitutionibus etc.

¶ Ad gratiam liberales, dicitur in beneficialibus, specialibus fauoribus dicitur, in dispensationibus, in alijs specialibus fauoribus et gratijs, uel aliter pro libito uoluntatis possumus dicere sancte Marie, uel beate Marie, ut placeat.

¶ Quando quis dimittere debet beneficium, non est necessarium ut ponatur in non obstantibus beneficialibus, sed sufficit quod ponatur clausula, uolumus autem.

¶ Litera

¶ Litera apostolica, quamuis debeat narrare dispositum, tamen litera gratie expectatiue possunt narrare dispositum, uel assertum, ut dicendo. Nos qui dudum tibi, ut asseris, de uno etc. et in uacantibus reseruatis Papa loquitur dispositum: ut, cum itaq; parochialis ecclesia etc. non reseruatis loquitur, sicut accepimus literarum uigore. quando habet titulum pretextu uel obtentu, quando propter illius literas illud facere non poterat.

¶ Si quis supplicauit sibi prouideri de duobus beneficijs uacantibus, quorum fructus etc. xxx. flor. au. de camera, et simul expressit ualorem dictorum beneficiorum, ut dicendo, quorum fructus etc. ut supra, et postea uel itaq; expedire literas super uno beneficio, tunc in ualore ipsius presentis beneficii debet sic dici: Videlicet, cuius cum tali ecclesia etc. de qua hodie tibi concessimus prouideri fructus etc. xxx. flo. ut in forma, alias si non uellet propter Cameram, quod fieret expressio de ualore illius alterius beneficii, super quo litera apostolica non conficerentur, tunc est necesse quod habeat reformationem, et exprimat ualorem beneficii cuiuslibet de p se etc.

¶ Gratia motu proprio facta de beneficio curato, uel in principali ecclesia, dicitur surreptitia, nisi in ea fiat mentio de cura et principalitate beneficii, not. Ro. s. cxxviii. Hoc limita, nisi in dicta gratia sit postea generalis clausula, non obstan. etc. que clausula hodie ponitur in supplicationibus super beneficijs. et not. Lap. in capitu. si eo tempore. etc. quamuis. et c. si propter. de rescrip. lib. vj. sed Lap. de Castillione tenet, quod dicta clausula generalis nil operatur quod ad premissa nota. infra. s. proximo.

¶ Quando est examinatus quis ad beneficium, ponitur, mandamus, quatenus per uos, uel alium, seu alios si uero non est examinatus, et sua natura indiget examinatione, et quod debeat aliquis uocari, tunc ponitur inducens per te, uel alium, seu alios: quia ad examinationem, uel ad habendam informationem, uidetur electa industria iudicis. Ideo non potest alteri committere, ut dicatur mandamus quatenus si per diligentem examinationem, et tunc postea in clausula inductionis in possessionem, ponitur. Inducens per te, uel alium, seu alios etc.

¶ An Episcopus, qui est in curia, possit conferre beneficium uacans in partibus. Alleg. no. per lo. an. in Nouel. in c. si apostolica. de preb. quod sic. et alleg. Io. monachi ita tenent eum. Tamen communiter Episcopi uadunt extra urbem ad conferendum ad hoc, ut dicatur esse in aliena diocesi, ut practicitur uide in c. uolentes. de offi. leg. et in l. si de offi. procon. et leg. et ibi Bar.

Præstimonium ¶ Beneficij appellatione continentur præstimonium, quando clericis solita sunt concedi in perpetuum beneficium. no. Fede. in tractatu permut. q. ix. et Compast. de elect. statuimus. et p. lo. de rescrip. postulat. et ibi per Anto. et eo. ti. in nostra. uer. ueniamus. ad quaestiones. Sed licet præstimonium appellentur beneficia, non tamen intuluntur, nec in titulum, siue pro titulo beneficij assignatur. ut no. doct. d. ele. non. res. c. si. et de preb. de multa. in j. dist. et Guli. in ele. gratia. de rescrip. quem ibi sequitur do. Ant. in. vj. Sed idem. d. Ant. in ele. si. de offi. ordi. tenet, quod præstimonium dantur in titulum. pro hoc uidetur tex. in c. si. in fi. de concess. preb. li. vj. et uide Fede. in trac. permut. quaestione. ix. alleg. xliij.

¶ Beneficia

¶ Beneficia non possunt uacare in ecclesia, in qua non est certus numerus canonicorum, nec distinctio prebendarum. no. Lap. super tractatu per Fede. q. xxxij. in adi. ibi posita, et tunc non fit deuolutio ad superiorem ex negligentia semestris, iuxta statuta Lateranen. Concilij, et est casus notabilis in c. ex parte. de concess. preb. idem si esset certus numerus, sed statutum et ordinatum est, quod ad minorem numerum reducatur, ita quod aliquo ex eis cedente uel decedente, nullus eius loco substituatur, donec sit euentum ad numerum rescriptum. ut not. Fed. in trac. prædicto. q. xxxij. et xxxv. seu. xliij. et xliij.

¶ Beneficium potest conferri subalternato modo uacandi, ueluti si uacat tali modo, uel tali, uel quocumque modo alio.

¶ Item potest conferri etiam non expresso aliquo modo uacandi, sed sufficit dicere, conferendo tale beneficium uacans. no. Lap. alle. vj.

¶ Concessimus prouideri, dicitur quando est signata Concessimus supplicatio, et literæ non sunt expeditæ. Mandamus Mandamus prouideri, dicitur literis expeditis per quas mandatur prouideri.

¶ Prouidimus, dicitur quando prouidit. Prouisum fuit, Prouidimus quando autoritate papæ, uel alterius fuit facta prouisi. Prouisum sioliteris expeditis, et executis, siue præmissis, siue alio fuit. quouis modo, dicitur in reseruat, et in his in quibus siue præmissis affirmatur modus uacationis, siue ut præmittitur, siue so. aliis quouis modo dicitur, quando modus uacationis siue, ut præmittitur, non affirmatur.

¶ Gratiam beneficij impetrans, licet de omnibus bene.

ficijs quæ obtinet, teneatur facere mentionē, tamen non de qualitatibus ipsorum beneficiorum. nor. glo. in cle. j. de præb. et no. Ro. consi. lxx. licet ergo qualitatem ex se per abundantiam exprimat, puta si dixit, illa beneficia suis se per eū creata, et dotata, probare non tenetur. no. Ro. ma. consi. lxxxj. Sed si ualorem ipsorum beneficiorum expressit, illam probare tenetur si negatur, alias non. not. Ro. consi. xxvij. licet autem regulariter nō teneatur impetrans dictas qualitates exprimere. Fallit in tribus casibus. in qualitate dignitatis, in qualitate continus residentie, et in qualitate cure, secundum Calde. ut no. An. de rescrip. in nostra. in uer. tertiū quæro. tamen dicit gl. contrarium, in d. cle. j. de qualitate cure.

¶ Gratia beneficalis censetur subreptitia si impetrans habens canonicatum et præbendam, et expressit canonicatum, et tacuit de præbenda, quod est uerum quando præbende sunt distinctæ in ecclesia, aliis secus. no. Ro. consi. xliij. si autem solum canonicatum habet, et illum tacet, an gratia sit subreptitia? Glo. in c. nostra. de rescrip. dicit quod sic. idem dicit Archid. de præb. si motu proprio. in uerbo beneficij. lib. vj. uide Ro. consi. ccccxxvj. et idem dicit Lap. in Canonicatu super numerario, in d. c. si motu proprio.

Notabilia super uacantibus reseruatis.

¶ Nota, quod præsens in Curia, et qui nō examinatur, semper intitulatur de beneficio reseruato, quod sibi confertur, etiamsi esset portio in ecclesia reseruata. Fallit in portione præstimoniali, quia potest teneri per laicum, sed absenti mandatur conferri beneficium reseruatum.

¶ Nota,

¶ Nota, quod in omnibus reseruatis, nisi in dignitati. Clausula dñe bus maioribus post pontificales, uel principales, in colle modo. gratijs ecclesijs ponitur clausula, dummodo eius dispositio ad nos hac uice pertineat. In beneficijs uero: non reseruatis, semper ponitur clausula, dummodo tempore date presentium non sit in eo alicui specialiter ius quæsitum.

¶ Item quando confertur beneficium uacans per mortem familiaris Cardinalis, licet in hoc debeat accedere obitum ipsius uoluntas ipsius Cardinalis, secundum regulam Nico. v. liaris Cardis tamen de dicta uoluntate non debet fieri mentio in litera. nalis. ris apostolicis, sed de dicta uoluntate per scripturam Cardinalis debet fieri fides in Cancellaria.

¶ In reseruatis uacantibus dicitur, siue præmissis, siue Dicitur siue alio quouis modo. In non reseruatis dicitur, siue ut præmissis, si mittitur, siue alio quouis modo. et c. et ita de stylo. ne alio, siue

¶ Nota, quod in maioribus post pontificales, et principi ut præmitti palibus in collegiatis ecclesijs, ac conuentualibus dignitatibus, si uacent extra Curiam, non ponitur clausula, Clausula dñe earum dispositio, uel dummodo tempore data et c. quia modo. sunt reseruata ratione beneficiorum, sed si uacant apud sedem, tunc ponitur clausula, dummodo eorum dispositio: quia tunc sunt reseruata ratione persone morientis apud dictam sedem.

¶ Quando habenti dignitatem prouidetur de beneficio quantuncumque modico reseruato, si litera est gratiosa, semper debet intitulari de illo reseruato quod confertur, licet habeat aliud beneficium magis dignum.

Quando cui

¶ Nota, quod uacante beneficio reseruato, si scholaris prouideat quod non præsens in Curia non Clericus illud impetrat, litera non est clericus. potest

potest esse gratiosa, ex quo ille debet insigniri clericali charactere, antequam sibi beneficium cōferatur. Sed debet sibi dari tres iudices, ut in gratijs expectatiuis, quando uult creari Canonicus.

¶ Quando prouidetur de principali dignitate in Collegiata, & Canonicatu, & prębenda reseruatis, debet dici, dummodo eorum Canonicatus & prębendę dispositio &c. nulla debet fieri mentio de dignitate principali, si uacat extra Curiam. Si uero uacat apud sedē, debet poni clausula, dummodo, ut supra in alijs.

De patrona ¶ De beneficio iurispatronatus laicorum quandoquę tu laicorum, uacet in Curia uel extra eam, etiamsi derogetur iurispatronatus, nō datur reseruatō. Idem de hospitalibus quę committuntur iuxta formam Clementis editam in concilio Vienens. Secus si hospitale daretur in titulum beneficij, quia tunc daretur reseruatō.

¶ Vacante canonicatu & prębenda, ac dignitate, tunc in reseruatiōe debemus dicere, dudum siquidem omnes Canonicatus, & prębendę, ac dignitates, cęteraq; beneficia &c.

Vacant. per
affecutionē. ¶ Beneficia uacantia per affecutionem alterius beneficij ab expectante sunt papę reseruata, nec de illis ualet renunciatio facta in manibus ordinarij, ut iuxta extrauagan. Cum super. 10. xxij. posita in tit. de censibus. hodie ista extrauagans reseruatur, quia Cancellaria dat literas de reseruatis, secundum constitutionem ad regimen.

¶ Item omnia beneficia reseruata sunt ex tribus Capitulis: aut ratione loci, ut de uacan. apud sedem: aut ratione personę, ut officialiū sedis apostolicę: aut ratione beneficiorum

beneficiorum, ut in dignitatibus maioribus post Pontificales, & in principalibus Collegiatis ecclesijs, ac dignitatibus Conuentualibus.

¶ Affectum dicitur beneficium ratione litis, ratione cōmende, & ratione expectantis, qui acceptauit, & non fecit sibi prouideri, & ubicunq; Papa appositum manum etiamsi moriatur. uide not. in cap. tibi qui. de rescrip. lib. vj.

¶ In parochiali ecclesia reseruata hodie debemus dicere, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura. Et non dicimus, dudum siquidem omnes parochiales ecclesias, prout dicebatur antiquitus.

¶ Quando beneficium est curatum dicimus, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, cum cura & sine cura. Si uerō est sine cura, omittamus dicere, cum cura & sine cura, & dicimus, dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica apud sedem apostolicam uacantia.

¶ Quando dignitas maior post pontificalem in cathedralibus uel principalibus in collegiatis ecclesijs uacant, tunc in reseruatiōe non fit mentio de utroq; sed solum de uacan, uidelicet, dudum siquidem omnes dignitates in collegiatis ecclesijs, principales tunc uacan.

¶ Clausula, dummodo eius dispositio ad nos hac uice clausula dū pertineat, non ponitur ratione reseruatiōis expresse modo eius di in litera: quia ex quo reseruatō probatur, certum est dispositio. quōd illius beneficij dispositio ad Papam pertinet. sed ponitur ratione clausule generalis, siue pręmissio, siue alio quouis modo &c. unde quando nō poneretur, alius modus uacationis, quam expressus in reseruatiōe, tunc omittitur

omittitur clausula, siue præmissio. Et illa omissa non ponitur clausula, dummodo eius dispositio.

¶ In clausulis generalibus non debet poni aliqua clausula conditionalis de ipso impetrante. Noua prouisione de reseruato, non debet dici, etiam si per reseruatiorem ipsius impetrans: quia de factis suis supplicans non debet dubitare, sed de illis certus purè, et simpliciter, et non dubitatur, et non conditionaliter exprimeret.

¶ In beneficio reseruato quod tenetur per alium occupatum, ponitur clausula, dummodo tempore data præsentium. Et non, dummodo eorum dispositio. Et clausula, siue ut præmittitur, siue alio quouis modo uacare repperis. Et non dicitur siue præmissio, siue alio et c. uacet et c. ut de reseruatis dici consuevit.

In beneficijs ¶ In beneficio occupato per alium, si non est reseruatum, dicitur, uacauerit, et uacet ad præsens, licet dilectus, et occupatus filius. L. illud obtineat indebite occupatum, uel in patris per absentem, nos uolentes dilectum filium. N. asserentem, quod dilectus filius. P. et c. detinet indebite occupatum. Ratio est, quia in non reseruatis incipit. Cum itaq; sicut accepimus, unde bene sonat, licet dilectus filius. Sed in reseruatis loquitur Papa assertiue: ut, cum itaq; parochialis et c. uacet, unde si sequatur, licet dilectus filius. P. illam detineat indebite occupatam, uidetur Papa asserere illi occupanti ius non comperere. Et ideo, quia ibi non cadit bene, postea sequi debet quod pars asserit illum occupare.

Commisio. ¶ In beneficio occupato per A. semper debet iudici committi, quod uocato dicto. A. et alijs qui fuerint euocandi etc.

di ecclesiã prædictam cuius fructus etc. siue, ut præmittitur, uel alijs quouis modo etc. repperit beneficiũ uacare, amoto exinde dicto. A. et quolibet alio illicito detentore. Et est hoc uerum in non reseruatis, sed in reseruatis non dicitur, sed solum ponitur, uocato dicto. A. et alijs qui fuerint euocandi ecclesiam prædictam etc.

¶ Nota, quando uacat dignitas principalis, uel maior post pontificalem apud sedem, tunc datur reseruatio si cui de uacantibus apud sedem, et non de uacantibus ratione principalitatis, seu beneficij, dicendo sic: dudum siquidem omnes dignitates, ceteraq; beneficia ecclesiastica apud sedem etc. Et tunc ponitur clausula, dummodo eius dispositio, propter alios modos uacationis, uidelicet, quia non datur reseruatio tanquam de reseruatis ratione principalitatis, uel maioritatis: et tunc, quando tunc est dignitas principalis, uel maior, debet dici ibi, dicit decanatum prædictum qui dignitas etc.

¶ Quando uero uacaret extra Curiam, tunc datur reseruatio tanquam de reseruatis ratione principalitatis, uel maioritatis, dicendo: dudum siquidem omnes dignitates in collegiatis ecclesijs principales. Et tunc non ponitur clausula, dummodo eius dispositio etc. quia docetur in Cancellaria de principalitate, uel maioritate. Et tunc debet dici in principio, quod est dignitas, uidelicet ibi, Cum itaq; postmodum decanatus ecclesie etc. qui in ibi dignitas etc. Si uero detinetur per alium occupatam, tunc ponitur clausula, dummodo tempore data præsentium etc. Et idem dicendum est in dignitatibus conuentualibus, et præceptorij generalibus quorumcunque ordinum, non tamen militiarum reseruatis, per

Dudum siquidem.

Dudum siquidem.

per regulas Nicolai. v.

¶ Item nota, quod si conferantur canonicatus, et prebende, dignitates ecclesie reseruate, tunc debet intitulari de utroque, ut dilecto filio Petro Canonico, et Decano Mediolanen.

De iuramento.

¶ Et aduerte, quod dignitatibus maioribus post Pontificales, aut principalibus in collegiatis ecclesijs requiritur iuramentum, unde si impetrans est presens iurat in Curia. Et nunc si litera est in forma, dignum, debet poni, inducens per te, uel alium eundem. A recepto prius ab eo. Et c. iuxta formam quam sub Bulla nostra mittimus introclusam solito iuramento. Si uero pro absente est in forma gratiosa, ut uita. Et c. puta, quia non debet examinari, quia doctor, uel motu proprio, et tunc de iuramento prestando non debet fieri mentio, sed litera gratiosa, sed in executoria ibi, inducens te. Et c.

De iuramento.

¶ Præterea quando uacat sola dignitas in ecclesia cathedrali, uel collegiata, et non est maior post pontificalem, nec principalis in collegiata, et alias est reseruata, tunc litera apostolica debet in omnibus, et per omnia expressi, ac si esset dignitas maior, uel principalis, excepto quod de iuramento nulla fiet mentio, quia non iuratur nisi ratione dignitatis maioris, uel principalis.

¶ Item nota, quod in uacantibus dicitur apud sedem apostolicam, diem clausit extremum, apud sedem ipsam uacauerit, et uacet ad presens, et apud sedem bis repetit, quia primo ponitur narrative, secundo affirmatiue.

Constitutio execrabilis.

¶ Nota, quod quando beneficium uacat per constitutionem execrabilis, et non fit mentio quanto tempore detinerat,

detinuerat, semper simpliciter dicitur quod beneficium tale uacat ex eo, quia talis talem parochialem ecclesiam obtinens, aliam parochialem ecclesiam talem extitit affectus, tunc ponitur, mandamus quatenus si est ita. Et c. Si uero dicatur quod detinuerit per annum uel totum mensis, tunc dicitur, uocatis dicto tali et alijs. Et c. et si, ut premititur, uacare repereris. Et c.

¶ Nota, quod in literis apostolicis semper gratiosa debet esse de per se, et executoria in alia litera: et hoc per Cancellariam, quia per Cancellariam possunt poni gratiosa et executoria in una litera.

¶ Aduerte, quod quando beneficium reseruatum, de quo prouidet successor, uacauit tempore obitus predecessoris, in principio non debet narrari reseruatio, sed dicitur hoc modo: Dilecto filio. Et c. Cum itaque tale beneficium uacauerit, et uacet ad presens, nullusque de illo præter nos hac uice pro eo quod nos dudum. Et c. narratur reseruatio hic.

¶ Item, quod quando beneficium est de iure reseruatum, sicut quando uacat apud sedem, tunc debet narrari in principio iuris, uidelicet, papa. Et nunquam fit mentio de declaratione quod remanserint affecta, quia remittitur iuri, sed fit simpliciter, scilicet, nullusque de illo præter Ro. pontificem hac uice. Et c. reseruatiōe et decreto obstitentibus supradictis. Et c.

¶ Item non obstat, quando narratur, et postea sequitur aliud, dicitur obtinere: si uero non sequitur aliud, dicitur, noscitur obtinere.

¶ In uicaria perpetua parochialis ecclesie, quando de illa prouidetur, debet poni clausula, admitti. Et c.

N

¶ Nota, quod monasteria monialium de stylo Cancellarie nunquam sunt reseruata, etiam si uacarent per liberam resignationem in Curia in manibus papæ. Et ita d. A. d. Cor. de consilio presidentium in parco. Et d. Spoletanen. expeditur quoddam monasterium monialium Mediolanen. uacant. per liberam cessionem in manibus papæ, quia non erat reseruatum. Et posuit in littera de simili consensu, quod alia, pro qua fuerat supplicatum præstatur in Abbatissam, si ad hoc Conuentus dicti Monasterij accederet assensus. Nota, quod hodie datur reseruatio de monasterio monialium per obitum, uel resignationem uacant. in Curia.

Sequuntur beneficia reseruata generaliter.

OMNES dignitates etiam patriarchales, et beneficia uacantia apud sedem apostolicam.

¶ Item, beneficia per dispositionem, priuationem, translationem, autoritate apostolica factas, et fiendas.

¶ Item, beneficia super quibus electio, uel postulatio facta autoritate apostolica est cassata, uel repulsa, uel renunciatione admissa.

¶ Item, beneficia Cardinalium, et legatorum, et quorumcunque officialium Romane ecclesie, et sedi apostolice, ueniendum ad Curiam Ro. uel recedentium ab eadem, si propè curiam infra duas dietas obierint, dummodo inibi non habeant proprium domicilium.

¶ Item, beneficia uacantia per promotionem ad Episcopalem dignitatem, et superiores, uel ad regimina monasteriorum.

¶ Item,

¶ Item, uacant. per assecutionem alterius beneficii autoritate apostolica collati &c.

¶ Item, uacant. per consti. 10. papæ. xxij. que incipit Excecrabilis, sunt etiam generaliter reseruata.

¶ Item, dignitates maiores post pontificales in cathedralibus et metropolitanis, et principales in collegiatis ecclesijs, necnon prioratus, prepositurae, et prepositus, ac alie dignitates, conuentuales, Præceptorie generales quorumcunque, sed non militiarum.

¶ Item, beneficia familiarium Papæ, et Cardinalium, de beneficijs que obtinent, et in posterum familiaritate huiusmodi durante obtinebunt, etiam si ab illa per obitum Cardinalium, uel alias recesserint.

¶ Item, beneficia collectorum, et in singulis diocesis subcollectorum, sicut in dictis regulis &c.

¶ Item, quorumcunque curialium, quos, dum Ro. cu. de loco ad locum transferretur, eam sequendo decedere contigerit quouis loco, etiam a dicta curia remoto.

¶ Item, quorumcunque Cubiculariorum et Cursorum suorum.

¶ Item, beneficia ad collationem Cardinalium a Ro. cu. absentium ratione quorum et eorum cardinalatus ecclesiarum, et titulorum pertinen. quandiu absentia huiusmodi durauerit, sunt sedi apostolice generaliter reseruata, ut in literis Nicolai. v.

Alia beneficia reseruata.

ITEM, beneficia reseruata per prædecessorē, et tempore obitus ipsius uacant. remanent affecta.

¶ Item, erunt reseruata generaliter omnia beneficia, que per Pontificē ex causa generaliter reseruabuntur.

Et quia generalis reservatio quæ in iure scripto deciditur, ut in uacant. apud sedem apostolicam, ut in cap. ij. de præb. in. vj. dignior, & efficacior est ceteris alijs reservationibus. Idcirco ubi illa reservatio dari potest, illa dari debet, & non alia ex prædictis modis generaliter reservatis, uel ex alijs modis specialiter reservatis, ut in Ecclesijs cathedralibus, & metropolitanis uacantibus. Quæ si uacant extra curiam, sunt specialiter reservata secundum regulas. Si uero in Curia, sunt generaliter reservata ut uacant apud sedem apostolicam, ecclesia cathedrali, tunc dicimus &c.

Reservatio ¶ Dudum siquidem provisionem ecclesiarum omnium ecclesiarum apud sedem apostolicam tunc uacant. & in antea tunc uacatura collationi & dispositioni nostræ reservamus decernere &c.

Reservatio ¶ Si uero uacat monasterium apud sedem, tunc dicimus **monasterio** sic: Dudum siquidem provisiones ecclesiarum, & monasteriorum quorumlibet apud sedem apostolicam tunc uacant. & in antea uacaturorum collationi &c.

¶ Si uero dignitas post pontificalem maior uacat apud sedem apost. per mortem officialis, tunc non debet dari reservatio tanquam de dignitate maiori, uel tanquam de reservatis post mortem officialis propter constitutionem ad regimen: sed tanquam de reservato apud sedem uacant. & dicimus sic: Dudum siquidem omnes dignitates, ceteraq; beneficia ecclesiastica, cum cura, & sine cura, tunc apud sedem apostolicam uacant. Si uero dicta dignitas uacat extra curiam, tunc addetur quod sit dignitas maior, & dicetur sic: Dudum siquidem omnes dignitates maiores in cathedralibus post pontificales tunc uacant. &c.

¶ Si uero

¶ Si uero non fuerit dignitas maior post pontificalem in cathedrali uel principali in collegiata ecclesia, sed alia dignitas fuerit, dicetur sic: Dudum siquidem omnes dignitates, canonicatus, & præben. ac dignitates, ceteraq; beneficia ecclesiastica: prout in antiquis formis observabatur.

¶ Et adverte, quod in beneficijs curatis, uel alijs in quibus cura solet imminere, ut in dignitatibus, semper debet addi, cum cura uel sine cura. In non curatis uero dicimus: Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica apud sedem &c.

¶ Quando dignitas maior post pontificalem in cathedralibus, uel principalis in collegiatis uacat, tunc in reservatione non fit mentio de utraq; sed solum de uacante. uidelicet: Dudum siquidem omnes dignitates in cathedralibus ecclesijs post pontificalem maiores uacant. &c. uel sic, omnes dignitates principales in collegiatis ecclesijs principales &c.

¶ Nota, de beneficijs officialium, quod a patriarchali usque ad infimum beneficij descendendo cadens, alijs in reservatione ex constitutione ad regimen, quæ habetur in quintero Cancellarie, est reservatum, & debemus scire si in Curia, siue extra eam uacant &c.

¶ Per obitum extra Curiam: dudum siquidem omnes Canonicatus, & præben. ceteraq; beneficia ecclesiastica, quorumcumque Capellanorum sedis apostolicæ, ubicunque decedentium, tunc uacant. & in antea uacatura &c. Cum itaq; postmodum Canonicatus, & præben. ecclesiæ. N. quos quondam. N. ipsius ecclesiæ Canonicus dum uiuere obtinebat, per obitum eiusdem. N. qui Capellanus præfate sedis, & Palatii apostolici causarum Auditor

existens, extra Roma. Curiam diem clausit extremum, uacauerit &c. Nos uolent. &c. Vel sic, per obitum. N. qui familiaris noster, ac Scriptor, etiam Abbreviator, necnon Corrector literarum apostolicarum existens, apud sedem predictam &c. diem clausit extremum.

¶ Per obitum Cardinalis in curia: Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica, tunc apud sedem apostolicam uacant, & inantea uacatura &c. per obitum ipsius Cardinalis extra Curiam &c. Dudum siquidem omnia beneficia ecclesiastica quorumcunque sancte Romae ecclesie Cardinalium, tunc uacant, & inantea uacatura. Idem est iudicium de Cardinalibus & omnibus officialibus infra scriptis, uidelicet.

Vicecancellarij.

Camerarij.

Septem notarij.

Auditorum Rota.

Auditoris literarum contradictarum.

¶ Correctorum, & scriptorum apostolicorum, tam Cancellarie, quam Pœnitentiariæ, qui Cancellariæ centum unus, & Pœnitentiariæ uiginti quatuor existunt. Abbreviatorum literarum apostolicarum.

Secretarij, & Solicitatorum.

Familiarium commensalium.

Capellanorum sedis apostolicæ in epitaphio descriptorum.

Legatorum, seu Collectorum sedis apostolicæ.

Rektorum & Thesaurariorum in terris ecclesie.

¶ Et sicut prius dictum est de beneficijs officialium, similiter de beneficijs familiarium Papæ, & Cardinalium, Collectorum in singulis diocæsibus unicum, subcollectorum,

etorum, ac curialium, etiam in quouis loco, dum Curia transfertur de loco ad locum decedentium, necnon Cubiculariorum, & Cursorum, ut supra per regulas.

Notabilia de uacantibus speciali reservatione.

Nota, quod beneficia specialiter reseruata dicuntur quatuor modis. Primo per matrimonium contrahendum, per ingressum religionis & professionem faciendam, & per assecutionem auctoritate ordinaria faciendam, per munus consecrationis impendendum.

¶ Item, si reseruetur beneficium per contractum matrimonij, non dentur alij modi uacationis de futuro, nec conferatur beneficium reseruatum specialiter uel affectum, nisi sequatur matrimonium.

¶ In beneficijs per promotionem uel assecutionem uacaturis, ponatur clausula, cum beneficia huiusmodi præmissa uel alio quouis modo &c. præterquam per obitum obitantis uacare contigerit, & si uacet &c. ut habetur in regula Nicolai. v.

¶ Impetrans beneficium & narrans illud uacare per consecrationem uel assecutionem alterius beneficii, si re uel per munus non uacat, sed speratur uacare præmissa modo ante consecrationem uel assecutionem literarum, poterunt confici literæ tanquam uel assecutionem uel assecutionem in reuerso, uidelicet si narrationem aliter uacaturum & re uel uacat, quia antequam literæ terius, conficiantur, poterit habere tanquam de uacante. Io. xxij. in reg. ij. & Nico. v. & xxxvij.

¶ Beneficia promoti ad ecclesiam cathedralem non

possunt conferri per papam ut uacant. antequam promotus possessionem ecclesie pacifice adipiscatur. no. glo. in cle. j. ut lit. pē. quod intelligitur de potestate ordinaria: sed de absoluta potest. cum in beneficiis liberam habeat potestatem, ut patet in tex. d. cle. in fi.

¶ Beneficia non uacant per sponsalia, sed per matrimonium per uerba de presenti contractum, licet non consummatum: quanquam de hoc secundo fuerit dubium. not. Ro. cccxvij. alijs. xij.

Nota plura notabilia tam circa beneficia reservata, quam non reservata.

QUANDO examen non committitur in provisionibus beneficiorum, dicitur effectus huiusmodi gratie. Similiter dicitur in omnibus gratijs, quando dicitur in principio gratiam facere specialem, tunc dicitur effectus huiusmodi gratie. Secus fit in permutationibus, ubi tantum dicitur effectus earum &c. quoniam nulla uidetur fieri differentia, ubi unum p. reliquo datur.

¶ Quando providetur presenti, tam de beneficio reservato, quam non reservato, semper post uerba, uos, uel duo. &c. ponitur immediate post uos, uel alium, seu alios &c. ut reperitur in minutis antiquis. quando uero absentis mandatur provideri, ponitur. Inducēs per te uel alium, seu alios.

¶ Quando in literis apponitur clausula, uocatis &c. non possunt dari iudices extra ciuitatem, uel diocesim absq. derogatione constitutionis Bonifacij, nisi in casibus in eadem constitutione expressis.

¶ In mandato de providendo haberi in forma dignū &c. si bea

si beneficium non sit reservatum, ponitur in fine clausula decreti: Si dictus. N. repertus fuerit idoneus. &c. uel Clausula de ignorantia contigerit attentari, ac si de data presentium creti. &c. In reservatis uero non ponitur, si dictus &c. sed datur magnum decretum.

¶ Item, quando beneficium uacat per cessum, uel decessum, aut alias possessione non habita, debet exprimi modus uacationis, per quem sic cedens, uel decedens obtinuit. Intellige quando est duntaxat concessum, uel mandatum provideri.

¶ Commissio hospitalis, dispensationes matrimoniales, & super defectu natalium pro scholari in forma, ex parte &c. debent fieri ordinario.

¶ Quando fit unio de parochiali ecclesia alicui monasterio, uel alteri regulari loco, debet poni clausula, reservata congrua portione pro uicario &c. ubi melius poterit aptari.

¶ In literis facultatum non ponitur clausula, Nulli ergo &c.

¶ Quando scribitur alicui iudici, nisi sit in dignitate, Quando scribitur uel personatu constitutus, dicitur sic: Discretionis tue, si bitur non habet forsan tu sili prior non sis in dignitate praeeditus, aut benti digni personatu obtineas, ac ciuitatis, uel diocesis aliquis praetatem. latus S. R. E. fidelis non reperitur, ad praesens per apostolica scripta mandamus. &c.

¶ In nouis provisionibus beneficiorum uigore gratiarum expectatiuarum praedecessoris acceptatorum, bonum est dicere hoc modo, uidelicet. Vigore gratiae expectatiuae sibi per se. re. N. praedecessorem nostrum concessa, prout &c. acceptauit, & de illo eodem praedecessore adhuc in humanis agente provideri obtinuit. Cum

autem eadem petitio subiungebat.

¶ Et si detur noua prouisio super beneficio acceptato uigore gratie papæ tunc uiuentis, aduerte in fine literarum cassare. Et c. uidelicet, quando, ad beneficium super quo datur noua prouisio.

¶ In noua prouisione de beneficio collato per legatum se. uacan. Venerabilis frater noster. N. Episcopus Ostië. tunc in illis partibus apostolica sedis Legatus, habent ad hoc, ut dicebat, specialem ab eadem sede per ipsius literas facultatem illius uigore beneficium prædictum, ut præmittitur, uacans eidem. N. contulit. Et c.

¶ In duobus casibus tanquam iuri cōtrariis, etiamsi signatura sit pinguis, non debes extendere ultra, quam in corpore supplicationis contineatur uidelicet, in dispensationibus, et expectatiuis in quibus nō datur clausula, ad curatis, et electis, nisi in supplicatione contineatur.

¶ In narrationibus semper debes sequi ordinem rerum, ita ut prius referas quæ prius acta fuerunt.

¶ Quando intitulus aliquē beneficiatum, præponas clerico, uel beneficiato, et deinde immediatè perpetuo beneficiato in ecclesia Et c.

Perinde uale. ¶ Item super prouisionibus factis per papam, uel uigore literarum eiusdem de certo beneficio, nunquam datur noua prouisio, sed perinde ualere.

Presentatio facta papæ à patronis in partibus. ¶ In beneficijs de iure patronatus laicorum, si patroni præsentat aliquē papæ, debes dicere. Nobis infra tēpus legitimū præsentari, prout in quodam publico instrumento, siue literis autenticis Et c. plenius continetur. Nō autem quādo datur noua prouisio per papam de beneficio, ad quod quis præsentatus fuit ordinariō.

¶ Item

¶ Item in literis prouisionum ecclesiarum cathedralium, et monasteriorum, quando promotus est constitutus in minoribus, et absq; aliqua dignitate, tunc debet exprimi eius cognomē, uerbi gratia, Dilecto filio Iohanni dominici electo Et c.

¶ Item: comites, et principes nō ponūtur alicuius diocesis in literis gratiosis.

¶ Si quis tenet beneficium sine titulo, et percipit fructus, si petat de eo prouisionē à Papa, debet ponere clausulam, abolitionis, etiam si nō petatur in supplicatione, ex qua si constituerit illum nō percepisse fructus, tunc non indiget. Et similiter quando defectum natalium tacuisset in impetratione beneficii.

¶ Nota quod in ecclesia cathedrali nullus potest esse canonicus, nisi per fecerit. xiiij. annum, et ita tenet Abb. in c. super inordinata, de præb. licet gloss. in c. ex co. de elect. lib. vi. teneat contra. Et postquam peruenerit ad xiiij. annum, si non fecerit se promoueri ad sacros ordines infra, semestre, est priuatus omni iure canonicatus et præbendæ. in extrauagan. Nico. v. quia Roman.

¶ In his quæ sunt contra dispositionē iuris communis, dispensatio, datur dispensatio, in alijs uerò non: talibus, ut puta contra statuta foundationis uel regulas, datur indultum. Et c.

¶ Nota, quod si mādatur inhiberi Episcopo, dicitur auctoritate nostra. Si inferioribus, per censuram ecclesiasticam Et c.

¶ Quando ex narratiua cōstat beneficium detineri et uacare, si sit reseruatum, dicitur: cum autem secundum præmissa prædictū adhuc, ut præfert, uacare noscatur. Si uerò nō sit reseruatum, dicitur: Cum autem secundum præmissa,

premissa, collatio, et prouisio prædictæ uiribus nō subsistat, et sicut accepimus beneficium adhuc, ut præmittitur, uacare noscatur.

¶ Non derogatur constitutioni Bonifacianæ in literis gratiæ, nisi hoc in supplicatione petatur, uel nisi Papa in signatura det iudicem: in literis iustitiæ, sic.

Surrogatio ¶ In subrogationibus, si neutri, et nouis prouisionibus, si neutri. non oportet narrare in supplicatione modum uacationis, sed potest in minuta supplicari, nisi beneficium esset reservatum, tunc enim non uenit reservatio, nisi in supplicatione exprimat.

¶ Quando Papa mandat provideri de beneficio reuocabili ad nutum ordinarij collatoris, quia deuolutum, non definit propterea, quin ille, cui confertur, possit ad nutum ipsius collatoris amoueri. ut in extrauag. Nico. v. cum de beneficio. et no. 10. an. in c. dilecto. de præb. et in c. presenti. de offi. ordi. lib. vj. in nouella.

Resignatio ¶ Si obtinens beneficium de iure patronatus laicorum, in manibus patronorum. illud resignat in manibus patronorum, et ipsi resignationem admittant, admissio est de facto, et quicquid inde sequitur impetrando quis super hoc nouam prouisionem, debet omnia annullare, et datur sibi prouisio cum huiusmodi annulatione, nec tenet resignatio. ut in c. q. in dubijs. de renunc. dicit tamen gl. eo. c. quod tenet, quod ad resignantem, ita quod non potest repetere ecclesiā, sed nō quo ad ecclesiā uel superiorem, quin possit repetere sic resignantem.

Nota unio ¶ Obtinens beneficium aliquod, cui ad eius uitam dumtaxat, uel quandiu obtinuerit, est aliud beneficium unitum, est uerus titularis utriusq., constante unione sunt unum

unum corpus, et ideo per eius obitum, dissoluta unione, uacat. Sed in unito dices quod per. N. obitum dissoluta unione, uacat et c. Et si obtinens resignet beneficium, cui est unitum, uacat per dissolutionem unionis factam per eandem resignationem et c.

¶ Impetrando dispensationem quācumq., si obtines aliam quod beneficium, maxime si ei cura imminet animarū, teneris exprimere qualitates eius: uidelicet, si curatum et electum: ut in c. cum illis. de præb. lib. vj. et cle. j. eo. ti. nisi si narraueris priorem dispensationem, et in illa fuerint expresse qualitates et c.

¶ In noua prouisione beneficij collati per electum, nō confirmatum, inspicies collationem, quia de facto facta: ut c. nostri. de elec.

¶ Si uerò sit confirmatus, dabis, Cū autem dubitet et c. Ex quo potuit conferre: ut in c. transmissa. eo. ti.

¶ Si super quouis beneficio litigioso sententia contra unum ex colligantibus feratur, et ab illa appellet, et causa appellationis non commissa cedere uelit, cedat in iuri, et liti, quia causæ non potest renunciare, cum nō sit se. aliqua causa commissæ.

¶ Nota, quod per quamcūq. litem pendentiā in Ro. cu. in qua non fuit dictum de iure actoris, post annum nō censetur beneficium iure effectum, quin per eius collatorem liberè de illo provideri possit. uide in extrauag. Martini. v. statuimus. caue quia istud est contra ius commune. c. j. et ij. ut lit. pen. lib. vj. et cle. j. si uerò. eo. ti. et contrarium obseruatur in practica. uide decis. Rotæ in ti. ut lite pen. in antiquis. quæ est. iij. in ordine, et nu. ccccxxij. quæ incipit, nūquam reo. posset tamen habere locum

locum in casu regule de annali possessore.

¶ Item, quando mandatur provideri absenti de beneficio curato reservato, non ponitur in fine literæ, Et insuper si dictus Ioannes ad hoc &c. sed solum, Et insuper ex nunc prout est &c.

¶ Nota, quod in beneficijs cum cura semper ponitur, uel per constitutionem execrabilis.

¶ Canonicatus nō dicitur esse sine prabenda, quia aliās esset nomen inane, contra c. relatum. &c. dilectus. el. primo. de prabend.

¶ Nota, quod in spiritualibus queritur dominium sine traditione. Imo. in c. inter cetera. de prab. & habetur in c. si postquam. de prab. lib. vi.

¶ Nota, quod beneficia secularia curata unita regularibus, debent regi per seculares instituendo per ordinarium, sicut prius consueverunt. in extrauag. cum nōnullis. Bonifaci. viij.

¶ Canonicatus, & prabende, ac dignitates, semper dicuntur ecclesie, nisi dignitas sit cognominata, & tunc dicitur in ecclesia: uerbi gratia, Archidiaconis de certo in ecclesia Rodonen. &c.

Clausula ¶ Clausula, fraternitati tue, de qua in his, & alijs specimen suum calem fiduciam obinemus, ponitur quando mandat recipi informationem de his, quæ committuntur, & in cationibus. sibus sequentibus.

¶ In dispensationibus matrimonialibus.

¶ In tabellionatus officio.

¶ In commutatione uoti.

¶ In absolutionibus incendiariorum.

¶ In alienationibus uotorum ecclesiasticorumq; locorum.

¶ In

¶ In concessionibus reservationum, & conditionum monasteriorum, & aliorum ecclesiasticorum locorum.

¶ Quando committitur, quod dentur alimenta patrono ecclesie redacto ad pauperatē.

¶ Quando mandatur de incertis male ablatis assignari usq; ad certam summam.

¶ Quando mandatur recipi informatio de aliqua re ardua, & postea referri.

¶ Quando committitur erectio parochialis ecclesie in collegiatam, & statutorum per patronum laicum in eadem aditorum.

¶ Quando mandatur absolui ministerium inutilem a regimine, & administratione, quam habet. Sed aduerte, quod moderni Abbreniatores præmissa clausula non ueniunt, nisi in dispensationibus matrimonialibus, & interdum quando iudex datur in signatura.

¶ In licetia pro ecclesia ad recuperandum rem alterius ecclesie male a laico detentam, appone hanc clausulam, priori ecclesie. N. præstita cautione, ut si ad pinguiorē fortunam deuenierit, rem ei restituat, prius sibi de præstatio satisfacta.

¶ In translatione monasteriorum, & ecclesiarum de loco Proniso, quod ad locum, ne primum monasterium destruat, pone clau ad prophanos sulam, Proniso quod ad prophanos usus nō redigatur. usus &c.

¶ Auditores Rote, Clerici Came. & Accoliti, papæ sunt capellani.

Illegitimus

¶ Nullus illegitimus intulatur nobilis, nec dicitur religiosus.

¶ pro nobilitate generis: nec, qui, ut asseris, de nobili genere percreatus existis. sed bene dicitur, qui, ut asseris, defuncti natalium patris ex nobili coniugato, & moniali &c. tata.

genitus,

genitus, nec etiam aliquis religiosus dicitur nobilis, nec pro eo nobilitas generis, sed in prosecutione bene dicitur, qui, ut asseris, de nobili genere &c. procreatus existis.

¶ Nota, quod quando aliqua constitutio continet decretum, indiget derogatione, & ad hoc, ut ei derogetur est opus signatura speciali. Si uero non contineat decretum, tunc sufficit dicere simpliciter, non obstante tali constitutione, qua cauetur. &c.

¶ In beneficiis de iure patronatus laicorum, quorum collatio est deuoluta ad sedem Apostolicam, ponitur clausula, Dummodo eius collatio deuoluta sit. &c. Et tempore date presentium &c. In alijs uero deuolutis, non ponitur clausula, dummodo eius collatio: sed duntaxat, dummodo tempore date presentium.

¶ Si in prouisione alicuius beneficii, ille cui de illo prouidetur, aliud obtineat quod dimissurus sit, semper debet intitulari de beneficio dimittendo, nisi de illo sibi gratiose prouideretur, & tunc de illo intitulandus est.

Nota super habilitatiōe. ¶ Quando impetrans possedit, & percepit fructus de facto, indiget habilitatione si illud de facto est contra ius scriptum, alijs non: ut puta, contra regulam Cancellarie, uel contra aliquam reservationem non clausam in corpore iuris, & similia quae iuste potuit impetrans ignorare.

Suppletio qualitatum. ¶ Quaedam sunt qualitates, quae quamuis in supplicatione non ponantur, possunt tamen in minuta suppleri, ut si quis sit doctor, licentiat, familiaris alicuius praelati, uel principis, & similia, quae potius mouerent pauperem ad concedendum gratiam &c. quam suppletionem intellige

intellige ueram, quando principalis est praesens: quia alias cum difficultate suppleretur propter maliciam solicitatorum &c. Imo debet attendi ad solicitatores.

¶ Conseruatoria debent committi Episcopis, uel superioribus praelatis, aut Abbatibus, uel personis in dignitatibus constitutis, non autem Canonicis, ut in c. fin. de offi. deleg. lib. vi.

¶ Nota, quod quando aliquid committitur de iure, non datur exordium in literis, nisi daretur humilibus &c. uel honestis supplicum uotis &c. Sed in concernentibus gratiam, semper ponitur exordium, nisi ut matrimonia libus in quibus nullam ponitur.

¶ In beneficio dicitur intrusus, qui illud tenet sine autoritate illius, ad quem de iure spectat collatio: ut in c. iij. de concess. praeb. & in c. ex frequentibus. de institut.

¶ Quando quis tenetur dimittere beneficium, non est necesse ut ponatur, in non obs. sed sufficit quod ponatur clausula, uolumus autem &c.

¶ Clausula, contradictores, ponitur in omnibus literis ante, non obstantibus, exceptis executionibus literarum gratiosarum, quia in illis ponitur in fine, uidelicet, ante datam.

¶ Nota, quod quando conceditur aliquid alicui praeto, sicut abbati, & successoribus suis, uel pro tempore existenti, semper debet fieri mandatum: sed quando conceditur moderno abbati tantum, tunc debet fieri facultas, ut quando conceditur quod dispenset cum monachis in .xxij. annis &c. sed quando ista concessio concerneret futura, fit indultum.

¶ Nota, quod si obtinens beneficium curatum quod re-

Exordium.

Intrusus.

Volumus autem.

Contradictores.

Indultum. Facultas.

quirit residentiā, receperit secundū beneficiū nō curatū,
quod similiter requirit residentiā, quod nō uacat primū.
¶ Beneficiū curatū non uacat, licet quis in eadem
ecclesia assequatur parochialem ecclesiam annexam
prebendam: quia prebenda est beneficiū, quod non est
curatū, et parochialis ecclesia est illi accessorium,
cui deferuitur per uicarium: ut c. super. de preb. li. vj. et
in extraua. execrabilis. in fin.

¶ Beneficia que sunt de mensa Episcopatus, uel mona-
sterij, non dicuntur uacare per obitum rectoris. uide Fe-
der. in tract. permutat. et domi. de Rota concl.

¶ Habens beneficiū curatū, si aliud simile assequa-
tur, nisi primum infra mensem dimittat in manibus or-
dinarij, efficitur inhabilis secundū lo. an. in cle. si plures.
de preb. Et idem dicit in dignitatibus, et ita intelligi-
tur extraua. execrabilis.

¶ Nota, q. baptismus et chrisma non faciunt beneficiū.
no. Hosti. in c. quia nonnulli. de cler. non resi.

¶ Habens canonicum titulum, etiam si uiolenter capiat
possessionem, non dicitur intrusus secundum Do. de
sancto Gemi. in c. eum qui. de preb. li. vj.

¶ Abbas non potest conferre monachis beneficiū ad
tempus, uel perpetuū, quod erat consuetum gubernari
per clericos seculares, neq. impetrans illud tenetur fa-
cere mentionem de tali possessione, neq. est contra Ar-
chidiaconum in Cle. uni. de sup. neg. prela.

¶ Abbas nō potest conferre prioratū uacantē mona-
cho alterius monasterij. c. cum singula. de preb. li. vj.

¶ Abbas si est negligens, infra tempus semestre non
deuoluitur potestas ad conuentum, sed ad Episcopum.
not.

not. in Cle. j. de sup. neg. prela.

¶ Collatio facta per papam ex causa resignationis,
uel permutationis, de beneficio aliis reseruato, uel noua
promissio, seu confirmatio collationis ordinarij cū clau-
sula, nō obstat reseruato. et c. non tollit precedentem re-
seruationem, ita quod cedentibus uel decentibus illis,
qui ex eisdem prouidentur, et illa fuerint assecuti, nul-
lus praterquam papa de illis disponere poterit: ut in
extraua. Cle. vj. que incipit Sed. et in extraua. non
nulli. Benedicti. xxij.

¶ Item, de beneficijs per assecutionem aliorum uacant
de quibus fuit autoritate ordinaria prouisum, et dein-
de habita confirmatione, siue perinde ualere, a papa illis
ceden. uel deceden. non potest de illis prouideri per aliū
quā per Ro. Pont. ut in dictis supra nominatis extra-
ua. uidelicet, Sed et nonnulli.

¶ Reseruato beneficio regulari intelligitur reserua-
tio loci, qui deberetur in ecclesijs illud obtinentibus, ut
in extraua. si quando. Cle. vj. et in decis. Rot.

¶ Si de beneficio reseruato madatur prouideri, seu pro-
uiso confirmari, et antequā fuerit assecutus decesserit,
beneficiū sub reseruacione permanet sicut prius:
ut in extraua. execrabilis. uide in decis. Rot.

¶ Consuetudo optandi non cadit in beneficijs reserua-
tis, ut in deci. Rot. ti. de consue. in nouis. nu. cxxvj. co. ti.
in antiquis nu. cxxix.

Si dispensetur cum monacho, quod possit obtinere unū
beneficiū etiam curatū, nō ponitur, prouiso tamen.

¶ Quando scribitur monacho ponitur cognomen: sed
non Abbati, uel Priori.

¶ Nota, quod beneficium curatum non potest conferri existenti in sacris, si est ante tempus promotus, & ex hoc multo fortius uitiatur impetratio beneficii. nota. in c. pro illorum. de prae. per Abbatem. Quando defectus ordinum impedit impetrationem, uide Doc. in c. si clericis. de prae. in. vj.

¶ Nota, quod si executor literarum apostolicarum occulte excommunicatus, mihi scienti excommunicatum ipsum conferat aliquod beneficium, collatio non tenet, uel est retractanda, secus si ignorabam, quia tunc tenet collatio. Ita dicit Abb. in c. dilecto. de prae. & est limitatio ad l. barbarius. de offi. preto.

¶ Collatio beneficii potest fieri absenti. l. labeo. de par. c. sit ibi absenti. de prae. li. vj. Et si tale beneficium uacabit in Curia, & reservatum collationi Papae, moritur antequam acceptet, uel post acceptationem, ante affectionem autem desinat esse sub collatione papae, & ordinarius possit illud conferre. uide in c. iij. de prae. li. vj. & per lo. an. in addi. Spec. ti. de act. & peti. §. j.

¶ Quando resignatio fit per procuratorem, dicitur, per dilectum filium. N. procuratorem suum, ad hoc ab eo specialiter constitutum. Quando est substitutus procurator, sic dicitur: per dilectum filium. N. procuratorem substitutum a dilecto filio procuratore dicti. N. ad hoc ab eo specialiter substituto.

¶ Quando est beneficium reservatum, non dicitur illi cui detentore, sed detentore tantum.

¶ Quando quis est dispensatus per legatum, dicimus: Exhibita siquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod uenerabilis frater noster. T. & c. tunc in illis

in illis partibus apostolicae sedis legatus, tecumque, ut unicuique parochiali ecclesia & c.

¶ In Sardinia oēs praebendae & canonicatus sunt annexae.

¶ Quando in manibus Papae sit aliquis actus, ut puta cessio commendae, nunquam dicitur: Cum itaque, sicut accipimus: sed, cum itaque dilectus filius & c.

¶ Si habet beneficium, ponitur sic: qui, ut asserit, parochialem ecclesiam cuius fructus & c. Et semper ponatur ualor, etiam si in supplicatione non ponatur.

¶ Quando impetrans petit extra suam diocesim, tunc scribitur ordinario loci in quo impetratur: sed si petat ad collationem ordinarij per se, tunc scribitur tribus iudicibus in sua diocesi.

¶ Quando aliquis impetrat extra suam diocesim, tunc dicitur: ubi dictus. T. suam propriam mansionem se asserit elegisse, Volumus autem quod si tu praesentes literas non potueris, seu uolueris exequi, dilecti filij, praepositi, & decanus ecclesiarum literas ipsas, ac omnia, & singula in eis contenta, secundum ipsarum literarum tenorem exequi possint, & debeant, super quo eis tenore praesentium mandamus, & etiam potestatem & c.

¶ Et insuper praefato & c. ista clausula ponitur diuitiata, quando scribitur ordinario: sed quando scribitur alijs, tunc ponitur ut in textu infra, ubi est totus tenor gratiae expectatiuae. & tunc subiungitur, quod si non omnes & c.

¶ Attento, clausula ponitur, quando resignatio, uel cessio sit in manibus Papae.

¶ Quando in clausula, permutandi, dispensatur, quod aliud dissimile recipere possit & c. ponitur etiam ista

clausula, quod conuentuale, uel claustrale, ut præfertur, non fit, ut in tex.

¶ Non obstat. Bonifa. ponitur propter translationem, aliis non, quod nota.

¶ Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, non ponitur quando est expectatiua ad unum beneficium, nisi ille cui conceditur mutuletur de alio beneficio.

¶ Non obstat. statutis dictæ ecclesiæ, ponitur quando est in cathedrali uel collegiata, et non ponitur se. re. Boni. et c. et alijs apostolicis constitutionibus, quod ponitur in execrabili. Si uero non est in cathedrali, aut collegiata, et habet obstantia, aut absolutionem, ponitur. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, et alijs contrarijs quibuscumque. Si uero non habet obstantia aut absolutionem, ponitur, non obstante si alii qui super prouisionibus sibi faciendis et c.

¶ Volumus autem, quod idem presbyter quamprimum uigore presentium aliquod beneficium fuerit pacifice affectus dictam ecclesiam, quam, ut præfertur, obtinet, et quam ex nunc uacare decernimus, omnino dimittere teneatur, quodque si tu præsentis literas et c. quando autem litigat, ut in alijs, de gratia, consuevit poni.

¶ Sepultura ne dū est de iure canonico, sed diuino et c. facit cap. j. de sepul. et uide. xij. q. ij. per totum. Et nota quod Adam fuit sepultus in ciuitate Abrahæ. ea. cau. et q. e. in aqua.

¶ Obligatio contra ius non ualet c. si. de pac. e. placet. de simo. l. si non sortem. ff. de condi. indebi.

¶ Merita semper præcedunt defectus.

¶ Quando

¶ Quando est ætatis. xiiij. annorum, uel circa, non dicitur: Et insuper tecum, sed ponitur, duxerimus concedendas. Nos enim tam illis, quam præsentibus, et quo ad beneficium cum cura huiusmodi quamprimum ad illud obtinendum legitime fueris ætatis, effectum sortiri uolumus quacumque constitutione apostolica contraria non obstante. nec ponitur, prouiso.

Notabilia super pensionibus.

Nota, quod in pensionibus, et commendis quis non examinatur, nec datur forma, dignum: quia examen, et forma dignum et c. habent locum quando beneficium confertur in titulum.

¶ Literæ reservationis, uel assignationis, et motu proprio cuiusvis pensionis annuæ super alicuius beneficii fructibus, expediri non possunt, nisi de consensu illius, qui dictam pensionem soluere habebit. Nicolaus. v. secunda xxxviij.

¶ Si illi, quibus ratione senij, uel impotentia corporali assignatur pensio super beneficijs curatis, seu dignitatibus, sunt inhabiles ad similia beneficia: nisi tempore assignationis huiusmodi ius habuerint in illis, et si receperint, et per mensam alia beneficia obtinuerint, cessat pensio: ut habetur in extrauag. Nico. v. quæ incipit. Ad futuram rei memoriam et c. Detestabiles.

¶ Non ualet pactum, uel cõuentio inter Abbates et institutos Priores ante uel post institutionem de pensionibus, uel alio onere temporali, uel perpetuo prioratus imposito, uel imponendo: ut in extrauag. intelligitur Alexan. iij.

¶ Pensio immoderata respectu aliorum reddituum

ecclesie, uel que ex post facto inceperit multum graua-
re, potest reduci ad debitam moderationem: ut per nota.
in c. preterea. de iurepatro. faciunt not. in c. j. de consue.
¶ Episcopus cum consensu capituli sui potest impone-
re pensionem ecclesie abundanti soluendam ab susten-
tationem uirorum religiosorum: ut in c. Pastoralis. de his
que s. a. prela. Et sic habes casum, quod non solum papa,
sed etiam Episcopus potest imponere pensionem ecclesie.
Et intelligitur, quando de iacta pensione potest re-
ctor ecclesie congrue uiuere, aliis autem non debet co-
operari unum altare ut discooperiatur aliud, ut in c. cu-
iam dudum. de preb. et uide Nico. in d. c. Pastoralis. et
in c. extirpanda. in si. de preb. ubi bonus tex.
¶ Religioso licite constituitur aliqua pensio seu promi-
sio, non ut eam habeat ut proprium, et sic potest eam
dare, uel in testamento relinquere: sed habebit ut dispen-
sator, uel in administrationem, et poterit illam Abbas
ad libitum auferre, nisi haberet ex confirmatione Papae,
quia tunc per Abbatem non posset illa priuari. Ista dicit
Nico. per illum tex. in c. nisi essent. de preb.
¶ No. glo. et doct. in c. exposuisti. de preb. quod si por-
tio uel pensio duntaxat statuitur Canonico ex redditu-
bus capelle, tunc presbyter instituendus in capella est
prelatus capelle, et habet curam animarum. Sed si ca-
pella annectitur prebende, tunc presbyter illi constitu-
tus, habetur loco prelati domini. uide d. Landulm. Cle.
j. de offi. uic. et lo. de lignano post eum concludit, quod
si certa portio datur canonico, tunc uendicatio rerum,
et iurium capelle, et cura perinet ad presbyterum. Si
uero certa portio perinet presbytero, tunc uendica-
tio rerum

tio rerum et iurium capelle pertinet ad Canonicum, et
cura habitu, sed actu pertinet ad presbyterum. Et loqui-
tur quando ecclesia est annexa prebende, nam ubi non
est annexio, sed solum statuitur pensio, tunc nihil habet
agere Canonicus in capella. Ita dicit Nico. d. c. exposui
sti. Et circa materiam pensionum, uide que habentur su-
pra. char. li. j. et li. j.

Notabilia super clausula, perinde ualere.

Nota, quod literę super gratia, p. inde ualere, sem-
per debent esse gratiose, et dirigere petenti.

¶ Item nota, quod perinde ualere, non datur super gra-
tia facta per alium, quam per papam.

¶ Item nota, quod in dicta gratia ponuntur non obsta-
tes beneficiales.

¶ Item nota, quod si datur, perinde ualere, pro gratia
expectatiua, dicimus ab earum data: Si autem in alijs di-
cimus ad data presentium.

¶ Item, in gratia, perinde ualere, super gratia expecta-
tiua dicimus, in beneficijs si quod uacat ad presens, aut
cum uacauerit, et non in beneficijs que uacauerint an-
te datum perinde ualere, in quibus alijs posset esse in-
questum.

¶ Item nota, quod debemus dicere perinde ualere super
gratia expectatiua, quod literę predictę, et processus
habiti per easdem ab eorundem data, et quecumque inde secuta,
ita quod data non possit referri ad quecumque inde secuta,

¶ Item nota, quod supra dicta, perinde ualere, super gra-
tia expectatiua debemus dicere, non obstantibus premis-
sis, ac constitutionibus, et ordinationibus apostolicis

necnon omnibus illis quæ in dictis literis non ob stare uolumus. Et ponitur constitutionibus apostolicis, quia obstant constitutiones apostolicæ, ex quo fit præiudicium tertio, quia ualidantur ab eorum data. Et in perinde ualere, super uacantibus non ponitur, non obstantibus constitutionibus apostolicis, quia literæ reuoluntur à data præsentium, et non data literarum primæ impetrationis. ¶ Itē in prædicto, perinde ualere, in narratione gratiæ expectatiuæ, si papa prouiderit, debet dici gratiose prouidimus.

¶ Si uerò mandauit prouideri, debet dici, gratiose mandamus prouideri, et debet addi, certis executoribus de super deputatis. Si in fine literæ dicitur, quod executores possunt procedere, uel detur eis alia potestas, aliis non debet dici certis executoribus de super et c.

¶ Item nota, quod in gratia, perinde ualere, non debet suppleri ultra illud quod est in supplicatione, propter iudicia quæ super illis solent exoriri.

¶ Item nota, quod si quis creetur Canonicus in gratia expectatiua, et postea impetratur, perinde ualere, potest intitulari de canonicatu ex quo literæ, et processus reuoluntur ab eorum data.

Si in euidentem notabilia.

Nota, quod quando committuntur diuersa, nisi in euidentem, uidelicet, si uocatis et c. ita esse nec non uenditionem prædictam in euidentem dicte ecclesiæ cessasse repereris, non debet dici post repereris, super quo tuam conscientiam oneramus. Sed bene debet dici post, necnon hoc modo, necnon super quo tuam conscientiam oneramus.

oneramus uenditionem et c. ratio est, quia si poneretur in fine, intelligeretur de utroque, et nunquam dicitur super quo et c. quando dicitur si uocatis et c. non repereris.

¶ Si petuntur suppleri defectus in contractu facto super locatione rei ecclesiasticæ, uel alia materia, nullatenus litera de super concedatur, nisi in petitione de super huiusmodi defectus exprimat, uel per fiat ut petatur, supplicatio signata fuerit. Nico. v. h. xxxvj.

¶ Fuit petita confirmatio obligationis, si in euidentem, cum insertione instrumenti, Papa signauit, fiat ut petatur, et exhibeatur, et clausulam cum insertione instrumenti cassauit, fuit determinatum quod litera daretur grossa, non tamen cum insertione, sed diceretur, quod prout in euidentem utilitatem facta fuit, confirmamus.

¶ Nota, quod quando dicitur in litera apostolica, prout in instrumento publico de super cōfecto plenius dicitur cōtineri, non potest postea dici, nos instrumenti prædicti tenorem præsentibus pro expressis habentes, quia esset contrarietas.

¶ Item, quando petitur confirmari concessio facta de re ecclesiastica si in euidentem, non potest dici concessionem prædictam, ac omnia et singula in prædicto instrumento contenta autoritate prædicta approbes: sed debet dici, sic Concessionem prædictam, et prout illam concernunt omnia et singula.

¶ Quando narratur aliquid fiendum, tunc debet poni, Mandamus quatenus de præmissis omnibus et singulis, ac eorum circumstantijs uilueris te diligenter informes.

¶ Sed quando narratur factum, tunc debet poni, Mandamus quatenus postquam tibi de præmissis legitime cōstitit.

¶ Quando

Conscientiā ¶ Quando narratur causa, tunc oneratur conscientia. oneramus. ¶ Quando nulla causa narratur, tunc conscientia non oneratur.

¶ Quando aliquis Rex, uel Prelatus supplicat pro alio in litera, quæ datur in forma exhibitæ, tunc de Rege uel Prelato non debet fieri mentio in principio, uidelicet: Exhibita pro parte Regis, uel Episcopi &c., Sed tantum de Rege uel Prelato prædicto debet fieri mentio ibi, quare pro parte Regis &c.

Notabilia super dispensationibus matrimonialibus.

FILIVS ex secundo matrimonio natus censetur legitimus, licet pater, cum alia contraxisset primò, si secundum matrimonium fuit contractum, & secunda uxor ignorauit primum matrimonium eius. Secus si sciuit, uel scire debebat: ut, quia primum esset publicè contractum, sed quia secundum matrimonium fuit clandestinum, tunc ex illo natus est illegitimus, licet mater primum matrimonium ignorasset. Si tamen super primo esset lata sententia dimortij, à qua non esset appellatū, tunc natus in secundo esset legitimus, licet sententia dimortij postea retractetur. no. in. & 10. an. in c. cum inhi bitio. de clande. despon.

¶ Filius natus ex muliere cum qua non potuit contrahi, obstante impedimento consanguinitatis, aut affinitatis, aut publicæ honestatis, habetur pro legitimo si de facto fuit matrimonium publicè contractum, cum uerissimiliter, uel alter ipsorum ignorat impedimentum, quod præsumitur si publicè contraxerunt, & succedit patri: ut in

ut in extrauag. Alex. cum quidam. desponsa. secus si clandestinè, quia tunc non habetur pro legitima &c. ut no. 10. an. & in. de clandest. despon. c. habito.

¶ Dispensationes matrimoniales semper committi debent ordinario.

¶ Nota, quòd clausula, de qua in his plenam in domino fiduciam obtinen. propriè debet poni in dispensationibus matrimonialibus, ubi agitur magis de conscientia, quàm in alijs.

¶ In dispensationibus matrimonialibus debet propriè dici committimus, & mandamus. Licet matrimonium sit contractum per uerba de presenti, si nondum est consummatum per carnalem copulam, potest Papa dispensare, ut ego possim assumere aliam uxorem, relicta prima: secus si post carnalem, secundum quod nota. Archi. xxvij. q. ij. c. quia.

¶ In literis dispensationum super aliquo gradu prohibito, ponatur clausula, & mulier raptæ non fuerit. Nicolau. v.

¶ Nota, quòd nati ex concubina retenta per clericum in minoribus constitutum, non legitimantur per subsequens matrimonium, si ille clericus erat beneficiatus, alijs sic. secundum Bar. in l. iij. ff. de concubi.

¶ Affinitas etiam contrahitur per fornicarium coitum, unde nati ex fornicatione, non poterunt contrahere matrimonium cum his, cum quibus non possunt contrahere legitimi. Bal. in l. cum acutissimi. C. de fideicod. & no. xxxij. q. iij. c. obijciuntur. & de eo qui cognoscit consanguineum, c. discretionē, & eo. tit. c. penul. Et an per talem coitum oriatur impedimentum ad contrahendum matrimonium not.

not. xxxv. q. iij. c. extraordinaria.

¶ Affinitas nunquam inducitur sine coitu. Archi. de spons. c. j. li. vj.

¶ Affinitas non contrahitur inter consanguineos mulieris, & consanguineos uiri, sed tantum inter consanguineos ipsius uiri, & ipsam mulierem, ut est tex. vi. c. quod super. de consangu. & affinita.

¶ Dispensare potest papa matrimonium contrahi in secundo consanguinitatis gradu in linea equali, in linea in equali non. 10. an. in c. literas. de rest. spol. & de diuor. gaudemus, sed ex causa potest etiam in linea in equali, ut in quolibet gradu lege diuina prohibito dispensare. no. 10. an. qui filij sunt legi. c. per uenerabilem. in gl. in si. debet tamen esse magna causa secundum Innoc. Hosti. & 10. an. Archi. ubi omnino uide.

¶ Item, potest dispensare etiam in primo gradu affinitatis. tex. est in c. fin. de diuor. nec obstat quod sit prohibitum lege diuina, quae non potest per humanam tolli, quia non totaliter, ex causa enim distinguitur, & hoc fieri potest, ut no. Innoc. de constit. quae in ecclesiarum. ad quod optime facit quod not. 10. an. in regula factum legitime. de reg. iur. li. vj. in mercuriaribus.

¶ Dispensare potest papa quod matrimonium consummatum dissoluatur, si non intersit copula. no. glo. de conuers. coniung. c. ex publico. quod ultimum procedit ex absoluta potestate, sed ordinata non potest, nisi sub sit causa secundum 10. an. & Hosti. ibidem. Maior est potestas papae in dispensando in matrimonio contrahendo, quam dissolueno contractum; quare libere dispensat quod contrahitur contra legem canonicam, etiam si

ne

ne causa, contra legem diuinam, cum causa, ut supra proxime dictum est. in contracto aut dissolueno, si est simpliciter ratum, & lege canonica ualidum, dispensat libere sine causa de potestate absoluta; sed si est consummatum, tunc quia per ipsum reputatur conformitas carnis inter Christum & Ecclesiam, nulla ex causa rumpitur, & qui aliter sentit haereticus est. no. 10. an. in d. c. ex publico. in si. uide glo. in c. si. de transacti.

¶ Dispensatio facta super impedimento affinitatis ualida, & in uim ei in potest dispensatus matrimonium contrahere, licet in dispensatione nulla fiat mentio de impedimento publice honestatis iustitia.

Nota pro subscriptionibus literarum, & primo de ordinibus inuitatis.

PRIORI & fratribus domus de lenis ordini Valiscolarum. N. diocesis, & sunt ibi canonici. Prior & fratres domus ordinum humiliatorum de N. diocesis. Magister generalis ordinis de Sempig. & habentur sorores & monasteria eiusdem ordinis. Abbati & conuentui monasterij sancti Archageli in insula Robolan. N. diocesis, quem ordinem fecit Ioachim, & caput est in Calabria.

¶ Priori monasterij sancti. N. de. A. milicie sanctae Mariae gloriose dioc. Archimodrite monasterij. N. ordinis sancti Blasij. N. dioc.

Prepositus generalis monasteriorum Alemaniae & Bohemiae sub beatae Mariae magdalene nominibus fundatorium, Roman. ecclesiae immediate subiectorum, ordinis sancti i

sancti Augustini. N. diocesis.

¶ Ministro & fratribus domus sancte Trinitatis Oratorii ordinis eiusdem sancte Trinitatis, & redemptionis captiuorum Aquen. dioc.

¶ Raymundo de Francholanchijs, fratri domus de Oratorio ordinis sancte Trinitatis de. N. diocesis. N.

¶ Magistro & fratribus hospitalis sancti Io. de. N. Romanae ecclesie subiectis ordinis sancti Augustini. N. diocesis.

¶ Ordo sancti Victoris non est approbatus ordo.

¶ Dilectis filiis fratri Io. de Cese. ac uniuersis Eremitis de societate quondam fratris Petri de ipsis presentibus & futuris, Salutem &c.

¶ Maiori ministro, & uniuersis ministris & fratribus ordinis sancte Trinitatis & redemptionis captiuorum tam presentibus, quam futuris professis, necnon fratribus, sororibus, & donatis eiusdem ordinis, Salutem &c.

¶ Ordo fratrum secundum instituta beati Petri confessoris uiuentium.

¶ Abbati & conuentui monasterij sancte Iustine Paduan. aggregationis monachorum unitat. alias de obseruantia sancte Iustine nuncupat. ordinis sancti Benedicti.

¶ Dilectis filiis Gubernatori, & pauperibus societatis Iesuatorum nuncupatorum, Salutem. uel sic. Dilectis filiis rectori gubernatori nuncupato, & fratribus congregationis pauperum Iesuatorum nuncupatorum, Salutem.

De monialibus.

¶ Dilecte

¶ Dilecte in Christo filie Ioanne nata dilecti filij nobilis uiri Ioannis ex Comitibus de Salmona, moniali monasterij de oriente ordinis. N. diocesis.

¶ Sorores poenitentium beate Marie magdalene ordinis sancti Augustini. N. diocesis.

¶ Et militi Senen. sub habitu beati Dominici domino famulanti.

¶ Priorissis & conuentibus sororum inclusarum monasterij. N. diocesis sancti Augustini sub cura, & secundum statuta fratrum ordinis predicatorum uiuentium.

¶ Marie de N. mulieri tanuen. tertij ordinis sancti Francisci de poenitentia nuncupati.

¶ Abbatisse, & conuentui monasterij. N. dioc. ordinis S. Clare &c.

¶ Magdalene de Perusio, tertij ordinis sancti Francisci de poenitentia nuncupati generali ministræ.

¶ Dilectis in Christo filiabus Io. & Be. de. N. sororibus tertij ordinis sancti Dominici, de poenitentia nuncupati, in urbe commorantibus.

¶ Priorisse & conuentui monasterij. N. dioc. per priorissam soliti gubernari ordinis. s. Augustini, sub regulari inibi obseruantia degentium.

¶ Abbatissis & conuentibus uniuersorum monasteriorum sancti Iermani, & minorissarum, & sancte Clare ordinis eiusdem sancte sub generalis ministri, aliorumq; officialium fratrum minorum cura ubilibet constitut.

¶ Sororibus tertij ordinis sancti Francisci de poenitentia nuncupati, de N. diocesi de pe. locus. N. diocesis degentibus, Salutem in domino &c.

P

De Mulieribus.

DILECTAE in christo filiae nobili mulieri. N. reli-
ctae quondam. B. de cellario domus micelli uiduae So-
ran. diocesis, Salutem &c.

¶ Dilectae in christo filiae nobili mulieri Isabelle reli-
ctae quondam Conradi militis uiduae, Traiecten. diocesis,
Salutem &c.

¶ Dilectis in christo filiabus uirginibus, & uiduis in
domo dicta sororum Oiten. oppidi Buscoducis Leodien.
diocesis in communi uiuentibus Salutem &c.

¶ Ioanna de. N. mulieri in ciuitate. N. sub habitu soror-
um paenitentium Reginarum nuncupatarum degenti-

De uiris.

DILECTO filio nobili uiro Ioanni, Charissimi in
christo filij nostri Regis Portugalliae illustris na-
to, Comiti Carcelen. Salutem &c.

¶ Dilecto filio nobili uiro Ioanni domicello, nec non
Castellano officialibus communium, & hominibus ciui-
tatis nostrae Nepefin. tā clericis, quā laicis, Salutē &c.

¶ Dilecto filio nobili uiro Ioāni. N. domicello Xachon.
Salu. &c.

¶ Charissimo in Christo filio. P. regi castelle, & legio-
nis illustri &c.

¶ Charissimo in Christo filio Remulo regi Roman. il-
lustri &c.

¶ Charissimo in Christo filio Maximiliano Roman. im-
peratoris semper Augusto, ac Bohemiae regi illustri &c.

¶ Chariff. in Christo filio Io. electo regi Portugalliae
illustri &c.

¶ Excellentis

¶ Excellentibus principibus. L. regi, & Ioanne reginae
Siciliae illustribus, quia munus in praesenti quo &c.

¶ Dilecto filio nobili uiro Comiti Melfiten. magno Re-
gi Siciliae Marescaleo

¶ Dilect. fil. nobili. Cade uite monuetibus comiti uirtu-
tum, in ciuitate Mediolanen. imperiali uicario, Salu-
tem &c.

¶ Dilecto filio nobili Io. de Caesarinis domicello Ro-
mano in ciuitate nostra Normanen. pro nobis, & eccle-
sia Roman. in temporalibus uicario &c.

¶ Dilecto filio nobili uiro Carolo duci, & dilectae fia-
liae nobili mulieri Ioanna ducisse Britaniae, Salutē &c.

¶ Dil. fil. Ioan. de bonis cuius Mediolanen. ac dilectae in
Christo filiae Petronellae eius uxori, & ipsorum liberis,
Salutem &c.

¶ Duci, & consilio, ac communi Ianuen. uel secundum
antiquos Genauen.

¶ Nobili uiro. A. de. N. in arce nostra crescentij, alijs Ca-
stro sancti Angeli de Vrbe Castellano nostro, Salu-
tem &c.

¶ Nobili uiro Io. duci Columbriae, Charissimi in Chri-
sto filij nostri Ioannis regis Portugalliae illustris secun-
do genito.

¶ Dilectis filiis parlamentum regium charissimi in
Christo filij nostri Caroli regis Francorum illustris ten-
nentibus, Salutem &c.

¶ Dilectis filiis Ancianis, Concilij, ac uexillifero iusti-
tie ciuitatis nostrae Bononien. Salutem &c.

De exordijs in beneficialibus.

GRATA tuæ familiaritatis, & deuotionis obsequia, quæ nobis, & apostolicæ sedi hætenus impediisti, & adhuc sollicitis studiis impendere nō desistis, necnon uitæ, ac morum honestas, aliq; laudabilia probitatis & uirtutum merita, quibus personam tuam familiari experientia, quam fide dignorum testimonijs inuari perceptimus nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Cum itaq; &c.

¶ Nota, omnibus graduatis, etiam magistro in artibus, & baccalaureo in decretis datur literarum scientia, ac morum honestas &c. Baccalaureis uero in artibus non, quia non reputatur gradus, neq; intulatur baccalaureus in artibus, sed dicitur, Volentes itaq; tibi qui, ut asseris, Parisijs in artibus baccalaureatum suscepisti.

¶ In prouisionibus ecclesiarum cathedralium dicitur literarum scientia, in electi commendatione, licet electus non sit graduatus &c.

¶ Nobilitas generis, literarum scientia, uitæ, ac morum honestas, aliq; laudabilia, probitatis, & uirtutū merita, super quibus apud nos fide digno commendarijs testimonio, nos inducunt ut tibi reddamur ad gratiam liberales, uolentes &c.

¶ Religionis zelus, literarū scientia, uitæ, ac morū honestas, aliq; laudabilia probitatis, & uirtutū merita &c. dicitur qñ est clericus minor. xiiij. annis: uitæ, ac morū, dicitur quando est clericus, uel scholaris maior. xiiij. annis.

¶ Gratia deuotionis, quando sunt clerici, & officiales perpetui, pro clerico minore. xiiij. annis, pro quo nulla quam debet dari litera gratiosa, sed committitur uniuersi propter examen &c.

¶ Laudabilia

¶ Laudabilia dilecti filij Io. clerici Venetiarum, indolis, & iuuentutis iudicia, super quibus apud nos, quod in uirum se debeat producere uirtuosum, fide digna testimonia perhibentur, merito nos inducunt, ut ipsum apostolici fauoris suffragio prosequentes sibi reddamur ad gratiam liberales &c. Volentes dictum Io. qui ut accepimus, in. xiiij. uel. xv. sue ætatis anno constitutus existit &c. Mandamus, quatenus si post diligentem super præmissis indicij per te habendam indaginem, præfatum Io. huiusmodi circumspecta ætate alias ad hoc idonea oppositione personarum, super quæ tuam conscientiam &c.

¶ Laudabilia infantilitatis iudicia, prout fide dignorum testimonijs accepimus, uerisimiliter præsumitur, quod te in uirum producere debeas uirtuosam, nos inducunt, ut tibi reddamur ad gratiam liberales. Volentes, itaq; tibi, qui, ut asseritur, in quarto tuæ ætatis anno constitutus existis &c.

¶ Laudabilia infantilitatis iudicia &c. ut supra.

¶ Dignum arbitramur, & congruum, ut illis se reddat sedes apostolica gratiosam, quibus ad id propria uirtutum merita laudabiliter suffragantur. Volentes itaq; dilectū filium Io. N. diocæsis. N. apud nos de religionis zelo, de nobilitate generis, de literarum scientia, de uitæ, ac morum honestate, ut supra, secundum eius qualitates.

¶ De exordijs in reservationibus, & resignationibus simpliciter uel ex causa permutationis, uel reseruata pensionem, ac in pensionibus simplicibus, commendis, habilitationibus, unionibus, erectionibus, & monasterijs, uidebis infra in rubricis congruentibus.

¶ Nos uolent tibi, qui ut asseris.

¶ Volentes itaq; tibi, qui presbyter, & magister in artibus existis, ut asseris, ac in iure canonico studes, premissorum meritorum tuorum intuitu, necnon consideratione dilecti fratris nostri, A. t. sancti Laurentij in Damaso presbyteri Cardinalis, pro dilecto familiari suo continuo commensali nobis super hoc humiliter supplicantis gratiam facere specialem &c.

¶ Volentes itaq; dilectum filium &c. commendatum horum intuitu, necnon consideratione charissimi in Christo filij nostri Ludouici Regis pro ipso a dilecto suo Capellano, ac dilecte in Christo filie nostre Elisabeth Regine Hungarie illustris nobis super hoc humiliter supplicantium fauore, prosequi gratioso &c. Mandamus &c. uel sic. Charissimi in Christo filij nostri Io. Alanis Regis illustris.

¶ Volentes itaq; tibi, pro quo etiam uenerabilis noster Episcopus Allerien. asserens te dilectum familiarē suum commensalem fore, nobis super hoc humiliter supplicauit, premissorum meritorum intuitu gratiam facere specialem &c.

¶ Nota, quod non dicit premissorum meritorum tuorum intuitu, aut quod ut asseritur, parochialem ecclesiam, N. N. diocesis nunc obtinere &c. Nota, quod non dicitur, asseris, propter terminum supplicantium.

¶ Ad collationem &c. Episcopi Amelien. pro tempore existentis, ac dilectorum filiorum &c. Et postea quando repetitur non dicitur, nisi eidem Episcopo, & non additur pro tempore existenti.

¶ Volentes itaq; dilectum filium &c. multipliciter commendatum,

mendatum, pro quo etiam uenerabilis frater noster Io. Episcopus Beratomen. asserens eum dilectum familiarem suum, continuum commensalem fore, nobis super hoc humiliter supplicauit, horum intuitu fauore prosequi gratioso, ipsūq; in eadem ecclesia amplius honorare &c. & tunc dicitur, in non obstantibus si presens non fuerit ad præstandum de obseruandis statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesie ratione dignitatis, personatus, seu officij huiusmodi solitum iuramentum, dummodo &c.

¶ Necnon consideratione dilecti filij nostri Fracisci, t. quatuor Coronatorum presbyteri Cardinalis, in spiritalibus & temporalibus ecclesie Bierdegalen. generalis administratoris per sedem apostolicam deputati, pro ipso, uel pro se &c.

¶ Hinc est quod nos dilecti filij Io. Cardinalis Mediolanen. pro te dilecto filio &c. supplicantis, ac tuis in hac parte supplicationibus inclinati &c.

¶ In literis gratiosis non debet fieri mentio de instantia supplicantis de Cardinalibus, Regibus, & Reginis. Ioan. xxij.

¶ Item, de diocesis, & capitulo ecclesie, in qua beneficium existit, etiam si beneficium ad eorum collationem non pertinet. Io. xxij. &c.

¶ Item, de abbate & conuentu, si beneficium fuerit in monasterio. Io. xxij.

¶ Item, de quocunq; alio collatore, uel patrono. Ioan. xxij.

Officiales Curie.

VOLENTES itaq; tibi, qui de nobili genere perentus, ac Accolitus uel subdiaconus, aut Cubicularius, siue Notarius, seu Referendarius noster existis, præmissorū obsequiorū, et meritorū tuorū intuitu &c.

¶ Vel sic, tibi, qui etiam causarū palatii apostolici Auditor existis. Vel sic, tibi qui etiam Clericus camera apostolica existis.

¶ Vel sic, tibi, qui etiam Cubicularius noster, apostolicarum literarum Abbreviator, et in illarum expeditione lo. tt. sanctæ Ro. ecclesiæ Vicecancellario assistis, aut Pœnitentiariæ nostræ scriptor literarum, et apostolicæ camera Clericus existis.

¶ Vel sic, tibi, qui etiam apostolicarum literarum Abbreviator existis, et illarum expeditione &c. uenerabili fratri nostro Episcopo Portuensis, sanctæ Romanæ ecclesiæ Vicecancellario assistis.

¶ Qui literarum apostolicarum registrator existis.

¶ Vel sic, tibi q. literas nostras de mandato nostro scribis.

¶ Vel sic, tibi qui cantor, et capellanus in capella nostra existis, præmissorum meritorum &c.

¶ Vel sic, tibi qui Cubicularius noster, ac supplicationum per nos, seu de mandato nostro signatarum Registrator existis.

¶ Vel sic, tibi q. in palatio apostolico Seruitor existis.

¶ Vel sic, tibi qui, ut asseris, in thesauraria nostra aliquandiu seruiisti, ut præsentialiter in registro supplicationum per nos, seu de mandato nostro signatarum scribendo labores, præmissorum intuitu &c.

¶ Vel sic, qui cursor noster existis.

¶ Vel sic, qui, ut asseris, in cœlani in quo nuper adsummi apostolice

mi apostolatus apicem assumpti sumus, tempore assumptionis huiusmodi uenerabili fratri nostro. P. Episcopo Tusculano. seruiisti, præmissorum &c.

¶ Vel sic, qui asserit, pro unione nuper Pisis in uniuersali ecclesia celebrata scribendo fideliter laborauit, horum intuitu &c.

¶ Volētes itaq; eundem. E. qui ut asserit, in. xxij. uel circa sue ætatis anno, uel circiter constitutus existit, apud nos de uitæ ac morum honestate &c.

¶ Syncere &c. supplicationibus inclinati, ut liceat tibi qui etiam. V. I. D. et sacri palatii apostolici causarum Auditor existis, habere altare portatile &c.

¶ Volentes itaq; tibi, qui, ut asseris, pro parte dilecti filij Alberti electi Ratisponen. nuncius ad generale concilium Pisis nouissimè celebratum destinatus fuisti, præmissorum &c.

¶ Vel sic, qui, ut asseris, nuper causa ueniendi ad curiā in quadam nauī charissimi in Christo filij nostri Ludouici regis Hierusalem, et Siciliæ illustris, in mari per quosdam hostes ipsius regis captus, et bonis tuis apud te repertis spoliatus fuisti, præmissorum &c.

¶ Vel sic, te qui, ut asseris, de nobili comitū genere procreatus existis, præmissorum &c.

¶ Vel sic, uolētes &c. qui, ut asseritur, ex utroq; Parte de nobili Baronum genere procreatus existit &c.

¶ Volentes itaq; qui ut asserit, nullum beneficium ecclesiasticū obtinet, et in uniuersitate studij pacificè existit, et per triennium. N. et ultra in sacra theologia studuit apud nos &c.

¶ Vel sic, qui, ut asserit, cum rigore examinis licentiæ

tus in decretis existit præmissorum &c.

¶ Vel sic, qui, ut asserit, in artibus & medicina magister existit.

¶ Vel sic, qui ut asserit, baccalaureus in artibus existit, & similis non intulatur baccalaureus in artibus, quia non est gradus.

¶ Vel sic, qui, ut asseritur, Subdiaconus & Colonia studet.

¶ Vel sic, qui, ut asseritur, Bononia in iure canonico studet.

¶ Nos igitur uolentes te, qui, ut asseris, ex utroque parte de militari genere procreatus, & in artibus baccalaureus existis, ac in registro supplicationum aliquandiu scribendo fideliter laborasti.

¶ Nos igitur &c. procreatus existit, & in iure canonico per plures annos studuit, necnon pro uisione nuper Pisit in uniuersali ecclesia celebrata scribendo fideliter laborauit, horum intuitu &c.

¶ Volentes itaque tibi, qui, ut asseris, de iudaica cecitate, cooperante domino, ad catholicam fidem conuersus existis, in sacra theologia studere proponis, præmissorum &c.

¶ Volentes itaque tibi, qui presbyter es, & cum quo dudum, ut duo beneficia ecclesiastica curata, seu alias incompatibilia, etiam si parochiales ecclesie, aut dignitates, personatus, administrationes, uel officia in metropolitania, & cathedralibus maiores post pontificales forent, & ad eos consueuissent, qui per electionem assumi, eisque cura &c. si tibi alias canonicè cōferrētur, uel assumeris ad illa recipere, & quo ad uiueres simul retinere liberè & licitè

& licitè ualeres, apostolica fuit autoritate dispensatum, præmissorum &c.

¶ Vel recipere, & usque ad quinquennium insimul retinere, illaque, seu eorum alterum iterum toriens, quotiens tibi placuerit, ex causa permutationis, uel alias dimittere, & loco dimissi uel dimissorum aliud, uel alia simile uel dissimile, aut similia uel dissimilia beneficium, seu beneficia, ecclesiasticum uel ecclesiastica, duo tantum incompatibilia recipere, & etiam usque ad quinquennium huiusmodi retinere liberè & licitè ualeres, apostolica fuit autoritate dispensatum, præmissorum meritorum &c.

Nota, quòd si quis dispensatus ad incompatibilia huiusmodi obtineat gratiam ad curata, tunc fiat mentio in loco ut proxime supra: si autem ad non curata, tunc narratur in fine literæ, non obstat.

¶ Vita &c. Volentes itaque tibi, cum quo dudum, ut asseritur, ut non obstante defectu natalium, quem pateris de presbytero genitus & soluta, ad minores ordines promoueri, & unum sine cura trium, ordinatio primò, & deinde ut ad minores etiam sacros ordines promoueri, & unum cum cura, & aliud sine cura beneficia ecclesiastica obtinere posses, apostolica fuit autoritate successiue dispensatum. Et pro quo uenerabilis frater noster &c. supplicauit, præmissorum intuitu gratiam facere specialem &c.

¶ Dignum &c. uolentes itaque, N. diocesis, cum quo dudum, ut asserit, super defectu natalium, què patitur de presbytero genitus & soluta, ut eo non obstante ad minores ordines promoueri, & unum sine cura ordinatio primò, & deinde ut ad

ut ad omnes etiam factos ordines promoueri, ut tria alia beneficia inuicem compatiencia, etiam si unum &c.

¶ Illorum dignitas, personatus, uel officium in metropolitana uel cathedrali ecclesia foret, si tibi alias canonicè conferetur, recipere & retinere ualeres apostolica fuit auctoritate dispensatum apud nos de literarum scientia &c.

¶ Vel sic. Volentes itaq; tibi, cum quo dudum, ut asseris, super defectu natalium, quem pateris de soluto generis, & soluta, ut eo non obstante ad omnes etiam sacros ordines promoueri, & beneficium ecclesiasticum, etiam si curam haberet animarum, obtinere posses apostolica fuit auctoritate dispensatum, post quam quidem dispensationem clericali charactere fuisti insignitus, premissorum &c.

¶ Vel sic. Volentes itaq; tibi, cum quo dudum, ut asseris, super defectu natalium, quem pateris de presbytero generis & soluta, ut eo non obstante, ad omnes ordines promoueri, & beneficium ecclesiasticum sine cura recipere, & retinere libere & licite ualeres, ordinaria fuit auctoritate dispensatum, post quam quidem dispensationem clericali charactere fuisti insignitus, premissorum &c.

¶ Vel sic. Volentes &c. M. magistrum in artibus, qui ut asserit, olim in diocesi Leodiensi moram trahens, ab Episcopo Leodiensi, qui tunc erat ordinarius sui super hoc licentia non obtenta, se alias tamen, ut erat, rite clericali fecit caractere insigniri, quam quidem insignitionem ratam habens & gratam, apud nos de literarum scientia &c.

¶ Nos

¶ Nos uolentes te premissorum meritorum tuorum fauoribus prosequi, gratiosis tuis in hac parte supplicationibus inclinati, uolumus & tibi, ut asseris, altare sanctorum Symonis & Iude in ecclesia sancti. N. in. N. dioc. cuius fructus &c. non excedunt obtinenti, & cui nuper de beneficio ecclesiastico cum cura, & sine cura ad collationem &c. communiter uel diuissim spectante, uacante, uel uacaturo per alias nostras literas gratiose mandauimus provideri, auctoritate apostolica concedimus, quod prædicta &c.

¶ Volentes itaq; qui in Diaconatus ordine constitutus existis, premissorum &c.

Quando creatur Canonicus in pluribus ecclesiis.

VNUM in B. & alium in. C. ecclesijs Canonicatus cum plenitudine iuris Canonici apostolica tibi auctoritate conferimus, & de illis etiam prouidemus, ac unam in B. & aliam præbendam in. C. ecclesijs prædictis nec non dignitatem, personatum, administrationem, uel officium alterius earundem ecclesiarum, & si ad illam, illum, uel illud consueuerit quis per electionem assumi &c.

¶ Vnum Morurianen. & alium. D. ecclesiarum Canonicatus &c. prouidemus, unam uero. M. & aliam. D. prædictarum præbendarum, nec non dignitatem, personatum, administrationem, uel officium earundem ecclesiarum, etiam si ad illam, illum, uel illud consueuerit &c. assumi.

¶ Vnum Paduan. & alium Veron. ecclesiarum Canonicatus

natus &c. providemus, una uero Paduan. & aliam Viron. predictis preben. ac dignitatem, uel officium alterius earundem ecclesiarum &c.

¶ Vnum beate Marie ad gradus Maguntin. & alium sancti Petri uersidien. N. diocesis, in qua maiores & minores prebende fore noscuntur ecclesiarum Canonici &c. providemus, ac omnem in beate Marie, & aliam ex huiusmodi maioribus preben. in sancti. P. ecclesijs predictis preben. nec non dignitatem, personatum, uel officium alterius earundem ecclesiarum &c.

¶ Vnum Ispalen. & alium Salaman. Canonici &c. providemus, ac unam in Ispalen. & aliam Salaman. preben. predictis, nec non dignitates, personatus, administrationes, uel officia alterius earundem ecclesiarum, etiam si ad illas, uel illa &c. animarum, dummodo aliqua dignitatum huiusmodi maior post pontificalem non existat &c. plurium cedentium uel decedentium, seu illam quomodolibet dimittentis uel dimittentium, cuiuslibet ipsarum ecclesiarum Canonici, aut Canonicoz in eisdem ecclesijs, ac spectalem quorum quidem preestimoniorum, & preestimonialium portionum & beneficiorum &c.

¶ Vnum in Lubicen. & alium in B. in quibusquidem uidelicet, Lubicen. maiores, medie, minores, distincte, Chorales, Psalmiales, Capitulares, non Capitulares, incorporate, & Christiane in B. ecclesijs etiam maiores distincte, & minores preben. fore noscuntur: Canonici &c. providemus, ac unam Lubicen. & aliam B. ecclesiarum earundem etiam ex huiusmodi maioribus preben. & si que uacent ad presens &c.

¶ Vnum

¶ Vnum in Pisant. & unum in Florentin. ac unum in Pistoren. & unum in Lucan. nec non unum in Vulteran. maioribus ecclesijs Canonici &c. providemus. Nec non unam in Pisan. & aliam in Florentin. & unam in Pistoren. & aliam in Lucan. nec non aliam in Vulteran ecclesijs predictis preben. nec non dignitatem, uel personatum, aut officium in una ipsarum,

Quando mandatur creari Canonici in pluribus ecclesijs.

DE uno. B. & alio. D. ecclesiarum Canonici: ab his cum plenitudine iuris Canonici autoritate nostra provideas, faciens ipsum, uel procuratorem suum eius nomine, in eisdem ecclesijs eadem autoritate &c. assignatis, unam uero. B. & aliam. A. predictarum prebendarum necnon dignitatem, personatum & administrationem perpetuam, uel officium alterius earundem ecclesiarum, etiam si ad dignitatem, personatum, & administrationem, uel officium consueuerit quis per electionem assumi, eiq; cura imminet personarum, dummodo dignitas ipsa altera predictarum ecclesiarum maior post pontificalem non existat, sique, sique, uel si qua, uacant ad presens &c.

¶ De uno maioris, & alio sancti. I. maioris pictanen. Romanæ ecclesie immediate subiecte ecclesiarum &c. assignatis, unam uero maioris, & aliam sancti. I. maioris ecclesiarum predictarum preben. nec non dignitatem, personatum, perpetuam administrationem, uel officium alterius earundem ecclesiarum, etiam si ad illam, uel illud consueuerit quis per electionem assumi &c.

¶ Oneraui

¶ Oneramus &c. ei; postquam ipse clericali character fuerit insignitus, de uno in L. & alio Canoniciatibus in B. ecclesijs, cum plenitudine &c. assignatis, ac unam in L. & aliam in B. ecclesijs predictis prebendam, si que uacent ad presens.

¶ De uno Abulen. & alio Sapren. ecclesiarum Canoniciatibus &c. assignatis, unam uero Abulen. & aliam Segobien. earundem ecclesiarum preben. non prestimoniales portiones & simplicia in ecclesijs predictis, aliarumq; Ciuitat. & dioc. unius, duorum, aut plurium cedentis, aut decedentis, seu cedentium uel decedentium, aut illa alijs quomodolibet dimittentis, uel dimittentium ipsarum ecclesiarum, uel alterius earum Canonici, uel Canoniorum, quorum quidem prestimoniorum, portionum, & beneficiorum fructus &c.

Quando creatur Canonicus in una ecclesia.

CANONICATVM ecclesie Lubicen. in qua maiores, media distincte, minores, nonnullae alie preben. fore noscuntur, cum plenitudine iuris Canonici apostolica tibi autoritate conferimus, & de illo etiam prouidemus, ac unam etiam in huiusmodi maioribus prebendis, nec non dignitatem, personatum, uel officium ipsius ecclesie &c.

¶ Canonicatum ecclesie Cabilon. in qua licet sit certus canonicorum numerus, prebendarum, tamen distinctio non habetur &c. prouidemus, prebendam uero, ac perpetuam administrationem, uel officium ipsius ecclesie &c.

¶ Canonicatum &c. prouidemus, prebendam uero, nec

hec non oblegia unius cedentis, uel decedentis, uel illa alijs quomodo libet dimittentis ipsius ecclesie canonice, quorum quidem obligiorum fructus &c.

Quando mandatur creari canonicus in una ecclesia.

DE Canoniatu &c. assignatis, prebendam uero eiusdem ecclesie, si qua uacet &c.

Quando creatur Canonicus in una ecclesia, & datur ad illud beneficium.

CANONICATVM ecclesie Claramont. &c. prouidemus, preben. uero ac dignitatem, personatum, administrationem, uel officium eiusdem ecclesie, nec non beneficium ecclesiasticum &c. etiam si canonicatus, prebenda, dignitas, personatus, administratio, uel officium in cathedrali uel collegiata ecclesia existat.

¶ Canonicatum ecclesie sanctae N. dioc. N. prouidemus preben. uero eiusdem ecclesie, nec non beneficium ecclesiasticum cum cura, & sine cura, etiam si administratio, uel officium in cathedrali, seu canonicatus, & prebenda in collegiata ecclesia existat.

¶ Canonicatum secularis ecclesie sanctorum Cosmae & Damiani. Assuden. Colonien. dioc. in qua preter dilectas in Christo filias Abbatissas, & canonissas, nonnulli Canonici canonicatus, & preben. obtinentes & capitulum facientes fore noscuntur, cum plenitudine iuris Canonici &c. prouidemus, prebendam uero eiusdem ecclesie, nec non beneficium &c.

Quando mādatur creari *Canonicus* in una ecclesia, & datur ad aliud beneficium.

MANDAMVS, quatenus si per diligentem examinationem eundem N. ad hoc idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, decanatum ecclesie Remen. cum plenitudine iuris Canonici auctoritate nostra provideas, faciens ipsum N. uel procuratorem suum eius nomine, in dicta ecclesia, N. in Canoniam cum recipi, & in fratrem, stallo sibi in choro, & loco in capitulo eiusdem ecclesie cum dicti iuris plenitudine assignato, praeendam uero, & perpetuam administrationem, uel officium ipsius ecclesie, nec non beneficium ecclesiasticum sine cura, etiam si canonicatus, & praebenda, administratio uel officium in collegiata ecclesia existat, cuiusquidem beneficii &c.

¶ De canonicatu &c. assignatis, praeendam uero, & officium ipsius ecclesie, nec non beneficium ecclesiasticum, cum cura uel sine cura, etiam si Canonicatus, & praebenda, uel officium in collegiata ecclesia existat, & ad officia huiusmodi consueuerint, qui per electionem assumi, eorumque alteri cura imminuat animarum cuiusquidem beneficii fructus &c.

¶ De canonicatu &c. assignatis, praeendam uero, & dignitatem, personatum, perpetuam administrationem, uel officium eiusdem ecclesie, nec non beneficium &c. etiam si canonicatus, & praebenda, aut dignitas, personatus, administratio, uel officium, aut integra, uel dimidia seu commensalis portio in cathedrali, uel collegiata ecclesia, aut decanatus, uel archipresbyteratus ruralis, quae dignitas

dignitas, extra tamē Cathedralē ecclesiam reputetur, existat, & ad dignitatem, &c. assumi eisq; cura imminuat animarum, dummodo aliqua dignitatum huiusmodi in Handren. & alia in N. cathedrali maior post pontificalem, seu Collegiata ecclesia huiusmodi principalis non fuerit, cuiusquidem beneficii fructus &c.

¶ De canonicatu &c. assignatis, praeendam uero, ac dignitatem, personatum, perpetuam administrationem, uel officium dictae ecclesie, nec non beneficium &c. etiam si Canonicatus, & praebenda, personatus, administratio, uel officium Metropolitanæ, uel Collegiatae ecclesie fuerit &c.

Provinciae in quibus decima reducta est sunt sex, & unus Episcopatus.

¶ Archiepiscopatus Lugdunensis.

¶ Rothomagensis.

¶ Remensis.

¶ Turonensis.

¶ Senonensis.

¶ Bituricensis.

¶ Episcopatus Claromontensis.

Nota circa Collationes.

Ad collationem, prouisionem, presentationem, electionem, seu quamuis aliam dispositionem, Venerabilis fratris nostri Episcopi Eboracen. ratione perpetuae Cappellanie, quam in ecclesia sancti Naldae suae mensae Episcopali canonicè unite pertinet. &c.

¶ Ad Venerabilis fratris nostri Episcopi Carē. & dilecti filij Abbatis monasterij sancti Andree iuxta Lugdun.

num, ordinis sancti Benedicti uicissim pertinē. collatio-
nem &c.

¶ Ad collationem &c. Venerabilis fratris nostri Epis-
copi, & dilectorum filiorum capituli Firman. &c.

¶ Ad collationem &c. Venerabilis fratris nostri Epi-
scopi Amelen. & dilectorum filiorum Priorum, & ca-
pituli, singularumq; personarum ecclesie Amelen. ordi-
nis sancti. B. communiter uel diuissim pertinē. &c.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Prioris,
& portionariorum secularis ecclesie sancte Marie ma-
gdalene Vlixbonen. communiter pertinē.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Præpositi,
& capituli sanctorū Cosme, & Damiani ecclesiarum
de. N. nuicem canonicè unit. N. diocesis cōmuniter, uel
diuissim. pertinē.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Sacriste,
& Capituli secularis ecclesie sancti Vincentij. N. diocæ-
sis communiter pertinē.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorum Sacriste,
Decani, & seniorum de Capitulo ecclesie. N. communi-
ter, uel diuissim pertinē. Et tunc dicitur ibi, seu si eide-
m Decano, & seniori de capitulo &c.

¶ Ad collationem &c. pertinē. dilectorum filiorum
clericorum perpetuorum beneficiorum, hebdomadario-
rum nuncupatorum ecclesie. N.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorum capituli san-
cti. N. Episcopalis Ceble dictæ tuæ diocesis communiter
pertinē.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorū quinq; pres-
byterorum perpetuorum beneficiatorum maioris altaris eccle-

ris ecclesie. N. communiter pertinē. & successorum,
& eisdem beneficijs dicti altaris, & tunc in duabus par-
tibus circa finem ponuntur hec uerba, Et successoribus;
uidelicet, in uobis, Et si eisdē quinq; presbyteris, & suc-
cessoribus suis &c.

¶ Vel sic, Venerabilis fratris nostri Episcopi. N. & di-
lectorum filiorum Decani, & capituli, singulorumq;
canonicorum, & personarum. N. necnon hospitalarij,
seu præbendarij quinq; uicariorum, & sacerdotum ma-
ioris altaris. N. communiter, uel diuissim pertinē.

¶ Ad collationem &c. Dilecti filij 10 annis Sacriste ec-
clesie. N. ratione sacriste, & quorundam perpetuorum
beneficiorum quatorum uulgariter nūcupatorum, quæ
in dioc. obtinet, & successorum eius in eisdem sacri-
sta, & beneficijs pertinē.

¶ Ad collationem &c. Dilecti filij. N. de. N. Canonici
N. ratione capellanarum, quas idē. N. in ciuitate. N. ob-
tinet, & successorum suorum Canonicorū dictæ eccle-
sie capellanis tempore obtinen. pertinē. &c.

¶ Ad collationem &c. Dilecti filij præpositi secularis
ecclesie beate Marie de. N. pertinē.

¶ Vel sic, Rectoris plebani nuncupati parochialis ec-
clesie. N. diocesis pertinē.

¶ Ad collationē &c. Dilecti filij rectoris ecclesiarum
de. N. & A. adnuicem canonicè unitam pertinē.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum duorū re-
ctorum parochialis ecclesie. N. per duos solite guber-
nari rectores, quorum unus duas & quilibet eorū quatuor
tam ipsius ecclesie partes obtinent.

¶ Ad collationem &c. Dilecti filij rectoris quartæ par-

tis ecclesie. N. per tres solite gubernari rectores, quorum unus &c.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum perpetui nicarij, & portonariorum parochialis ecclesie sancti N. diocesis, dictæ tæ diocesis communiter uel diuisim pertinen.

¶ Ad uenerabilis fratris nostri Episcopi. D. & Dilecti filij Abbatis monasterij sancti. N. ordinis. N. uicissim pertinen. collationem &c.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorum capituli ecclesie. N. ordinis. N. communiter, uel diuisim pertinen.

¶ Ad collationem &c. dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus monasterij sancti. N. diocesis Romanæ ecclesie immediatè subiecti ordinis sancti Benedi. &c.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus monasterij. N.

¶ Ad uenerabilis fratris nostri Episcopi. N. & dilectorum filiorum sancti. N. necnon dictæ dioc. monasteriorum Abbatum, & conuentuum collationem &c.

¶ Ad dilectorum filiorum Abbatis de. N. & Dilectarum in Christo filiarum priorissæ, & conuentus de. N. per Abbatem de. N. qui est pro tempore, & priorissam soliti gubernari monasteriorum ordinis sancti. N. diocesis collationem &c.

¶ Ad collationem &c. Abbatis, & conuentus monasterij sancti. D. ordinis sancti. B. &c.

¶ Ad collationem &c. Dilecti filij prepositi, & dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ, & conuentus monasterij de. N. per prepositum & Abbatissam soliti gubernari Cisterciæ ordinis. N. dioc. communiter uel diuisim pertinen.

¶ Ad

¶ Ad collationem &c. dilecti filij maioris prioris ecclesie. N. uel monasterij de. N. ordinis & dioc. prædicti, in qua, uel in quo duo priores, quorum unus maior, alter uero minor prior ipsius ecclesie uel monasterij nuncupati existunt, pertinen.

¶ Ad collationem, uel præsentationem Dilecti filij Magistri domus militie de. N. Cisterciæ ordinis. N. diocesis.

¶ Ad commendationem dilectorum filiorum commendatorum, & fratrum domus hospitalis sancti Io. Ieron. solimitan. in sua diocesi communiter uel diuisim pertinen.

¶ Ad collationem Dilectorum filiorum magistri, & fratrum domus hospitalis sancti. N. Crucifixorum ordinis sancti Augustini, communiter, uel diuisim pertinen.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum sacriste secundæ, & portonariorum ecclesie. N. ordinis. N. communiter uel diuisim pertinen.

¶ Ad collationem &c. Dilectorum filiorum prioris, & fratrum domus sancti Sepulchri dominici Hierosolimitani ordinis sancti Augustini communiter, uel diuisim pertinen.

¶ Ad collationem &c. Dilectarum in Christo filiarum abbatissæ secularis ecclesie sancti. N. N. dioc. communiter, uel diuisim pertinen.

¶ Ad collationem Dilectorum filiorum Magistri, & fratrum domus hospitalis beate Mariæ theutonicorum Hierosolimitan. N. diocesis communiter uel diuisim pertinen.

¶ Ad collationem Dilectarum in Christo filiarum Priorissæ, & conuentus Monasterij sanctæ Mariæ. N. per

Q 4

Priorissim soliti gubernari ordinis. N. sub cura, & secundum instituta ordinis fratrum prædicatorum uiuentium communiter, uel diuissim pertinen.

¶ Ad collationem & c. Abbatisse & conuentus monasterij sancte. N. diocesis eiusdem sancte communiter, uel diuissim pertinen.

¶ Ad collationem & c. Dilecti filij præpositi, & Dilectarum in Christo filiarum Abbatisse & conuentus monasterij. N. Cisterciens. ordinis. N. diocesis per præpositum, & abbatissam soliti gubernari communiter uel diuissim pertinen.

¶ Ad collationem & c. Dilectarum in Christo filiarum magistræ, & sororum, ac Dilectorum filiorum magistri domus leprosarie. N. dioc.

¶ Ad dilectorum filiorum Præpositorum, Decanorum, Cantorum, Custodum, Capitulorum, singulorumq; canonicorum, & personarum sanctorum. N. & felicis. N. diocesis collationem ecclesiarum & c.

¶ Ad dilectorum filiorum uniuersorum presbyterorum, clericorum, & laicorum fratrum maiorum Calendarum nuncupatorum, certis anni temporibus in parochiali ecclesia beate. N. maioris oppidi. N. diocesis commorantium, & ecclesiastica beneficia insimul conferentium collationem & c.

¶ Ad Venerabilis fratri nostri Episcopi Elnen. etiã ratione maioris capellanie ecclesie. N. mensis Episcopali Elnen. & Dilectorum filiorum Albien. capitulorum, necnon Archidi. Sacristæ, & præceptorum Albien. Hebdomadarios sancti. N. singulorumq; Canonicorum, & personarum earundem ecclesiarum collationem & c.

¶ Ad

¶ Ad collationem & c. Dilectorum filiorum Decani, & uniuersorum presbyterorum clericorum, & personarum Calendarum nuncupatorum in parochiali ecclesia. N. diocesis certis anni temporibus uiuentium communiter, uel diuissim pertinen.

¶ Ad Venerabilis fratris nostri Episcopi Geben. ac Dilectorum filiorum Capituli Geben. sancti Iacobi prioratus nuncupati. N. dioc. ecclesiarum, necnon Rectorum priorum, nuncupat. & portionariorum ecclesie parochialis. N. in qua quidem parochiali ecclesia nonnulli clerici, nonnulli perpetui beneficiati portionarij nuncupati, fore noscuntur, collationem & c.

De expectatiuis pro regularibus.

VOLENTES in artibus & c. præmissorum meritorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem, beneficium ecclesiasticum cum cura, uel sine cura per monachos monasterij. N. ordinis. N. diocesis cuius monachus, ut asseris, ordinem ipsum expresse professus existis, gubernari consuetum. Cuius fructus & c.

¶ Volentes itaq; tibi præmissorum meritorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem beneficium ecclesiasticum cum cura, uel sine cura per monachos monasterij. N. ordinis. N. dioc. gubernari consuetum, cuius fructus & c. & in medio literæ, uidelicet, post Districtius inhiben. & ante, non obstan, dicitur sic. Decernen. te quantum uigore præsentium huiusmodi beneficium fueris pacifice affecutus, dum monasterio in hospitali dicti ordinis. N. dioc. cuius monachus, & ut asseris, ordinem ipsum expresse professus existis, ad dictum monasterium.

Q;

N. transferendi &c.

¶ Cum fructus, redditus, & prouen. si beneficiū ipsum in partibus, quibus antiqua taxatio decimæ ad medietatem eiusdem taxationis est reducta, & cum cura. lx. & sine cura. xxx. si uero in alijs partibus & cum cura. lx. & sine cura fuerit. xl. lib. turo. secundum taxationem huiusmodi decimæ ualorem non exceden.

¶ Vel sic, Ad duo beneficia, cuius, seu quorum fructus, redditus, & prouen. si illud, uel illa in partibus, in quibus antiqua taxatio decimæ ad medietatem eiusdem taxationis est reducta, & ipsum unum, uel ipsorum duorum alterum, cum cura. lx. & sine cura. xl. lib. turo. par secundum taxationem huiusmodi decimæ ualorem &c.

De non obstantibus generalibus.

Non obstan. quibuscunq; statutis, & consuetudini bus ecclesie, in qua huiusmodi beneficium forsā fuerit, illis præsertim quibus cauēri dicitur, quod nullus in dicta Ecclesia. N. præbendam assequi ualeat, nisi de minori præbenda ad maiorem gradatim, & per optionē ascendat contrarijs iuramento confirmatione apostolica &c. cū clausula, etiam si Canonicatus & præbenda. ¶ Vel sic, quod antiquiores canonici gradatim meliores, si uoluerint, possint, cum uacant, per se uel per alios optare præbendas, &c.

¶ Vel sic, nisi de minori ad mediam, & de media præben. ad maiorem gradatim, & per optionem ascendat contrarijs &c.

¶ Vel sic, non obstan. quibuscunq; statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesie, illis præsertim quibus cauēri dicitur,

dicitur, quod nullus præfatam præbendam assequi ualeat, nisi de inferiori præbenda ad prædictam præbendam gradatim, & per optionem ascendat contrarijs &c.

¶ Non obstan. quibuscunq; statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesie seu ecclesiarum, in qua seu quibus beneficium, seu beneficia huiusmodi forsā fuerint, illis præsertim in quibus forsā in aliqua huiusmodi cautetur, quod nullus inibi dignitatem, uel personatum, seu beneficium obtinere ualeat, nisi canonicus actu præbendatus, & capitularis, ac emancipatus eiusdem, seu maioris herbipolen. ecclesiarum existat, contrarijs &c.

¶ Non obstan. quibuscunq; statutis, & consuetudinibus dictæ ecclesie, illis præsertim quibus cauēri dicitur, quod ipsam præbendam pro tempore obtinens, infra annum a tempore asssecutionis eiusdem computandum, ad presbyteratus ordinem se promoueri facere teneatur. Alioquin ipsis canonicatu, & præbenda eo ipso priuatus existat, quodq; nulli fructus, redditus, & prouentus ministrari debeant, nisi in sacerdotio huiusmodi fuerit constitutus.

¶ Vel sic, illis præsertim quibus cauēri dicitur, quod nullus Canonicatum, & præbendam ecclesie sancti Germani prædictæ obtinēs illas, nisi de licentia decani pro tempore existētis, & dilectorum filiorum capituli eiusdem ecclesie permutare ualeat contrarijs &c.

¶ Non obstan. tam. se. re. Boni papæ. viij. & bo. me. N. prædecessoris nostri, quā alijs quibuscunq; Constitutionibus apostolicis, necnō statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesie sancti. G. iuramento &c.

¶ Vel sic, quando tolluntur regule Cancellarie, uidelicet constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, atq;

atq; nostris, nec non statutis &c.

¶ Non obstan. statuto Urbani, ex quo cauetur ne quis duos canonicatus & præben. simul infra muros. N. obtinere ualeat.

¶ Non obstan. fe. re. Bo. papæ. viij. prædecessoris nostri & alijs apostolicis constitutionibus, & quibuscunq; alijs, præsertim quibus dudum, uolumus, quod in quibuscunq; beneficalibus impetration. a nobis existat inantea obtinendum, non obstant. beneficali impetration. &c. exprimentur, & quemcunq; super hmoi impetrat. sine expresion. dictarum non obstan. prætextu impetrando cõcessionem, quod non obstan. huiusmodi expresse habentur expediende literæ nullius forent roboris uel momenti, cum illa alijs in suo robore permanfura, hac uice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus. &c.

¶ Non obstan. quod ipsa præpositura sancti. P. per fe. re. C. papam. xj. prædecessorem nostrum ea de causa, ut dicitur, suppressa fuerit, ut de fructibus, redditibus, & prouen. ipsius præposituræ tres canonicatus, & præben. ac uicarias in dicta ecclesia sancti. N. de nouo crearentur, quæ quidem suppressio nondū sortita esse suum immo de ipsa præpositura pluribus, & specialiter dicto clerico per fe. re. G. papam. vj. prædecessorem nostrum post dictam suppressionem dum uacauerit ipsa suppressione non obstan. fuerit compromissum, nec non quibuscunq; statutis, & consuetudinibus ipsius ecclesiæ sancti. N. contrarijs &c.

¶ Non obstan. g. idem. G. ut asserit, causam quā super dicta præpositura contra quendam aduersarium suum mouere

mouere intendebat, coram clerico auditoris causarum dicti palatii per nos committi obtinuit. Cuius statutum etiam habere uolumus pro expresso & per me. Bo. papam. viij. prædecessorem nostrum, quā alijs quibuscunq; constitutionibus apostolicis, nec non statutis dictæ ecclesiæ, contrarijs, iuramento &c. aut si aliqui &c.

¶ Non obstan. quod prædictæ, uel alicuius regularis ordinis professor non existit, & quibuscunq; constitutionibus apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus, monasterij & ordinis prædictorum, iuramento &c. contrarijs &c.

¶ Non obstan. si dictus. G. eidem hospitali tanto tempore non seruiert, quanto ante adeptionem beneficii secundum stabilimenta, seu statuta, & consuetudines dicti hospitalis seruire forsā tenebatur, uel fuisset assecutus, etiam si non sit in ætate legitima, seu requisita, Constitutionibus, & ordinationibus apostolicis prædictis, stabilimentis, seu statutis, & consuetudinibus contrarijs, etiam iuramento &c. Seu si magistro pro tempore existenti, & dilectis filiis fratribus dicti hospitalis, quod ad præsens magistro caret, uel quibusuis alijs.

¶ Et nota, quod quando mandatur prouideri de præceptoris alicuius domus in non obstan. generalibus, uidelicet, non obstan. fe. re. Bo. &c. apostolicis additur, nec non domus, & ordinis prædictorum etiam iuramento &c. quibuscunq; aut si pro alijs in dicto hospitali apostolica forsā sint scripta directa, seu si aliqui &c.

¶ Non obstan. quod dictus Lucas tibias, & pedes tortos habet, ita quod unci pedum extorturam sibi iniicē correspondeant, & quibuscunq; caueri dicitur, quod nullus non liber membrorum in eiusdem monasterij monachum

chum recipi possit, contrarijs, iuramento &c.

¶ Seu si uenerabili fratri nostro Episcopo. N. dilectis filiis Abbati monasterij eiusdem, ac prioratus ipse conuēntualis existat conuentibus, uel quibusuis alijs &c.

¶ Legato, & conditione hmoi, & alijs constitutionibus, & legibus imperialibus, & consuetudinibus non obstan. quibuscunq; dat. &c.

¶ Quodq; prefatus. P. literarum predictarum uigore nonnulla beneficia ecclesiastica, tunc certis modis uacatura, cū protestationibus in talibus fieri solitis, infra tēpus legitimum acceptauit, sibiq; de eisdē prouideri obtinuit.

¶ Aut, quod ut asseris, idioma, quod gens illarum partium communiter loquitur, non bene intelligis, nec scis intelligibiliter loqui. Nos enim tecū, ut ecclesiam prefatā &c dispensamus, prēmisis, ac cōstitutionibus, et ordinationibus apost. nec non predictis statutis, & consuetudinibus, & alijs contrarijs nequaquam obstan. auctoritate apost. concedimus per presentes, prouiso &c.

¶ Aut si præsens non fueris ad præstandum de obseruandis statutis, & consuetudinibus eiusdem Ecclesie ratione dignitatis, personatus, uel officij huiusmodi solitum iuramentum, dummodo &c.

¶ Seu, si hodie pro alio, uel alijs super equali, uel equalibus, gratia, seu gratijs in dicta ecclesia sancti Io. literas duxerimus concedendas. Nos enim tam illas, quā prefatas effectū sortiri uolumus, quacunq; constitutione apostolica contraria non obstante. Nulli ergo &c.

¶ Seu si hodie pro alio, uel alijs super equali, uel equalibus, gratia, seu gratijs in dicta ecclesia sancti Io. nec nō de simili beneficio ad Collationē pro præsen. seu quamuis

uis aliam dispositionem Episcopi, præpositi, decani, capituli, Canonorum, & personarū predictarum, communiter, uel diuim pertinen. literas nostras &c.

¶ Seu, si hodie pro alio, uel alijs, super equali, uel equalibus, gratia, seu gratijs in dict. Aquilegen. & beatæ Mariæ ecclesijs, nec non prioratibus, seu plebanijs huiusmodi literas duxerimus concedendas &c.

¶ Constitutionibus apostolicis, nec non indultis, prouisionibus, & literis derogatorijs, Nicolao, & Bertoldo prefatis super dictis Canonatu, & præben. ac specificis, seu quauis forma, uel expresse uerborum concessis, & alijs contrarijs non obstan. quibuscunq;.

De non obstantibus beneficialibus

Se v quod beneficium ecclesiasticum cū cura uel sine cura ad collationē, uel præsentationē dilectorū filiorū Præpositi, Decani, & capituli ecclesie sancti Petri Maguntin. cōmuniter pertinen. auctoritate literarū nostrarum in ea forma, secundum quam pro pauperibus clericis beneficiandis dudum scripsimus, te asseris expectare, quasquidem literas, & processus habitos per eadem, & quæcunq; inde secuta exnunc cassamus, & irritamus, nulliusq; esse uolumus roboris, uel momenti. Nulli ergo &c.

¶ Et predicto modo dicitur, quando impetrat aliā gratiam expectatiuam. Si uero impetraret beneficium uacans, tūc ponitur clausula, quod literæ sint cassæ, postquam fuerit affecutus beneficium &c.

¶ Vel sic, aut quod idem. N. beneficium ecclesiasticū cū cura, uel sine cura ad collationem, uel præsentationem dilectorum

dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus monasterij sancti. N. diocesis ordinis sancti Benedicti.

¶ Et nota, quod licet impetrans non fecerit mentionem de beneficio, quod sibi ignoranti per ordinariam collatum erat, propterea impetratio non est subrepetita, ut in c. gratia. de rescript. in. vj.

¶ Seu, quod nos dudum tibi de uno, uel duobus, aut tribus beneficio, seu beneficijs, ecclesiastico, seu ecclesiasticis, etiam, si ipsum unum, uel ipsorum duorum, seu trium aliquod curatum, aut dignitas, uel personatus, seu officium cum cura, uel sine cura in Cathedrali, uel Collegiata, & dignitas ipsa in Collegiata ecclesia huiusmodi principalis foret, & ad eandem quis per electionem assumeretur. Ad Venerabilium fratrum nostrorum &c. Collationem, prouisionem, presentationem, seu quamuis aliam dispositionem communiter, uel diuisim spectant, seu spectant, uacant, uel uacaturum per alias nostras literas gratiose mandauimus prouideri. Volumus autem, quod quam primum uigore presentium dictam ecclesiam sis pacifice assecutus, predictas literas, quas tibi de huiusmodi beneficio, seu beneficijs prouideri mandamus ut praefertur, & processus habiti per easdem, & quaecumque inde secuta quo ad dignitatem, uel personatum, seu curatum beneficium, aut officium duntaxat sint cassa, & irrita, nulliusque roboris, uel momenti.

¶ Seu, quod nos nuper tibi per alias literas de canoniceatu sub expectatione praebendae ecclesiae Patavien. prouidimus, & de beneficio &c. gratiose mandamus prouideri, & tecum, ut huiusmodi beneficium cum cura, uel sine cura, si earundem literarum uigore conferretur recipere,

capere, & una cum dicta parochiali ecclesia quoad uiceres retinere ualeres, duximus dispensandum. Nos enim tecum &c. ut habetur infra in dispensatione ad incompatibilia.

¶ Vel sic, Aut quod nos eidem lo. ut asserit, de Canoniceatu sub expectatione praebendae ecclesiae sancti ioannis in Haug. extra muros Herbipolen. gratiose concessimus prouideri &c.

¶ Vel sic, de Canoniceatu sub expectatione praebendae & supplementi ecclesiae sancti ioannis in Haug. extra muros Herbipolen. ac beneficio ecclesiastico cum cura, uel sine cura, ad collationem, prouisionem, presentationem, seu quamuis aliam dispositionem Venerabilis fratris nostri Episcopi. Pat.

¶ Ad idem etiam si dignitas, personatus, uel officium pertinet uacant, uel uacaturo gratiose concessimus prouideri.

¶ Ad idem etiam si dignitas, personatus, uel officium etiam electi fuerit &c.

¶ Aut, quod nos dudum sibi de expectatione maioris praebendae ecclesiae sancti iohannis, in qua maiores, & minores praebendae existunt, per alias nostras literas gratiose mandauimus prouideri &c.

¶ Seu, quod nos dudum eidem. P. de uno in. N. & alio in. N. eccle. canonicatibus sub expectatione praebendarum, ac beneficio ecclesiastico &c.

¶ Seu, quod, ut asseris, dudum de Canoniceatu sub expectatione praebendae ac oblegiorum ecclesiae maiorum Bamberg. quorum quidem oblegiorum fructus, redditus, & proventus quinquaginta marchas arg. se. co. est. uad. an. non ex. ac dignitatis, personatus, uel officij in eadem Maiori, uel sancti Stephani Bamberg. aut sancti

Iacobi extra Muros Bambergensis Ecclesijs gratiose cōcessimus prouideri, cum Clausula Impartita uolumus propter litem quam habet &c.

¶ Vel sic, aut quod idem. N. beneficium ecclesiasticum cum cura, uel sine cura, ad collationem, uel prouisionē dilectorum filiorum Abbatis, & conuentus monasterij sancti uincenzij ordinis sancti Benedicti Sinen. dioc. cōmuniter, uel diuissim autoritate, & literarū nostrarum in ea forma, secundum quam pro pauperibus clericis beneficandis dudum scripsimus, ibi concessurum se asserit expectare. Quasquidem literas, & processus habitos per easdem, & quacūq; inde secuta, ex nunc cassamus, & irritamus, ac nullius esse roboris, uel momenti &c. Nos insuper &c.

¶ Seu, quod dudum, ut asserit, de beneficio cum cura, uel sine cura ad collationem, prouisionem, presentationem, seu quamuis aliam dispositionem Venerabilis fratris nostri Archiepiscopi Maguntin. ac dilectorum filij præpositi, decani, & capituli, singulorumq; Canoniorum, & personarum ecclesie Maguntin. cōmuniter, uel diuissim pertinen. uacan. uel uacaturum gratiose concessimus prouideri, uel per alias nostras gratiose mandamus prouideri.

¶ Quodq; dudum eidem. M. aut aliud beneficium ecclesiasticum curatum, aut alias cum dicta ecclesia in. N. incompatibilia etiam si dignitas, uel personatus, seu officium cum cura, uel sine cura, in Cathedrali, uel collegiata ecclesia, ac dignitas ipsa in cathedrali maior post pontificalem, aut in collegiata huiusmodi principalis foret ad dignitatem huiusmodi, quis per electionem assumeretur

meretur recipere, & una cum dicta ecclesia in. N. dioc. quo adueniret retinere liberè, & licitè ualere, fuit auctoritate prædicta dispensatum. Nos enim &c.

¶ Vel sic, obtinere, & nos dudum sibi de beneficio ecclesiastico & ciuacan. uel uacaturo, etiam si canonicatus & præben. eiusdem ecclesie foret per alias nostras literas gratiose mandamus prouideri.

¶ Vel sic, aut q. nos dudum tibi, ut asseris, de uno ex prioratibus, seu plebanatibus seculariū, & collegiatarum ecclesiarū ciuitatis, uel dioc. Floren. uacan. uel uacaturum per alias nostras literas gratiose mandauimus prouideri.

¶ Seu quod nos nuper eidem Io. ut asserit, de una in sancti Andrea, & de alia in sancti Iuliani Vlixbon. ecclesijs perpetuis portionibus &c. uacan. uel uacaturum gratiose concessimus prouideri.

¶ Et nos hodie tibi Canonicatum sub expectatione præbende, ac officij ecclesie beate Marie Traiecten. per alias nostras literas gratiose duximus prouidendum, quas quidem literas, & processus habitos per easdē, & quacūq; inde secuta, in sua uolumus robore permanere, quacūq; constitutione seu ordinatione apostolica contraria, non obstant.

¶ Aut, quod dictus Nicolaus, ut asseritur, parochialem ecclesiam de N. diocesis, cuius fructus, redditus, & proventus illam pro tempore obtinenti, & in ea non residenti ultra xl. lib. turo. simulum non ualere annuatim noferitur, obtinere uolumus &c.

¶ Aut quod, ut asseris, dudum in Canonicum Asten. ecclesie auctoritate ordinaria fuisti receptus. Aut quod idē

Nicolaus, ut asseritur, parochialem ecclesiam prædictam & perpetuam Vicariam sine cura ad sanctæ Lucie in dicta ecclesia, ac perpetuum beneficium sine cura primis saria nuncupatum, ad beatæ Mariæ uirginis in parochia li de. N. dictæ diocesis ecclesijs altaria sita, & quorum omnium fructus &c. sex mar. ar. se. cō. est. uacant. non exced. noscitur, obtinere uolumus &c.

¶ Et dudum canonicatum, & præben. ecclesiæ sancti Bartholomæi Andegauen. uigore quarundam literarum apostolicarum, prout ex ipsarum forma poteris, infra tempus debitum acceptasti, & tibi de eisdem obtinuisti prouideri, cum clausula uolumus &c.

¶ Et tibi de Thesauraria ecclesiæ sancti. N. Maguntin. quæ simplex officium existit certo modo uacant apostolica fuit autoritate prouisum &c.

¶ Vel sic, aut quod dudum eidem Alphonso, ut asserit, de parochiali ecclesia sanctæ Eulalie de. N. prædictæ diocesis, cuius fructus &c. non exced. tunc certo modo uacant. & cuius possessionem nondum habet, apostolica fuit autoritate prouisum, cum clausula uolumus &c. Ad idem concessimus prouideri.

¶ Aut quod nos dudum eidem Alphonso, ut asserit, de Archidiaconatu plebis sancti Blasij. N. diocesis, cuius ecc. ut de parochiali ecclesia sancti. N. diocesis, quæ tunc certo modo uacare sperabantur, quorum omnium fructus &c. non exced. gratiose cōcessimus prouideri, cum clausula uolumus &c.

¶ Sen, quod nos dudum eidem Io. ut asseritur, de præpositura ecclesiæ Melden. quæ dignitas curata, & principalis in eadem ecclesia existit, & ad quā quis consuevit per electionem

electionem assumi, cuiusq; fructus &c. non exced. tunc certo modo uacant. cuius possessionem non habet, per litteras nostras gratiose mandauimus prouideri &c.

¶ Aut quod, ut etiam asseris, in singulis beatæ Mariæ de. N. & in sancti. N. N. diocesis, & in sanctæ. N. & in sancti. P. necnon in sanctæ. A. de. N. parochialibus ecclesijs. N. diocesis singula perpetua beneficia, quorum omnium fructus &c. obtinere, nosq; dudum tibi de uno &c.

¶ Contradictores &c. non obstan. quod idem. C. ut asserit, causam supradictam super prædicta præpositura, contra quendam suum aduersarium mouere intendebat, coram certo auditore causarum dicti palatij per nos committi, cuius statum etiam habere uolumus pro expresso, etiam pie me. &c.

¶ Vel sic, aut quod super altari sine cura sancti Gulielmi uirginis sito in ecclesia sanctorum. P. & M. Argen. contra quendam suum aduersarium causam mouere intendis, & in palatio apostolico committi citationem ad partes decerni obtinuisti, ac dudum &c.

¶ Aut, idem. M. ut asserit, super parochiali ecclesia sancti. N. dictæ diocesis, cuius fructus &c. in palatio apostolico noscitur litigare, cum clausula uolumus &c.

¶ Vel sic, super parochiali ecclesia de Malamotte dictæ diocesis in Roma. cu. nosceris litigare, aut si hodie pro alio &c.

¶ Aut quod, ut asseris, canonicatum, & præben. ac thesaurariam ecclesiæ, sancti Godegradi. N. diocesis, de quibus tunc certo modo uacant. prouideri mandauimus, & per quorum canonicat. & præben. & thesauraria, quæ simplex officium est assuetudine dictos canonicatū, & præben. s. N.

dimittere tenearis, si illos interim non dimiseris in palatio apostolico, ut asseris, litigare. Volumus aut quod quamprimum Canonicatum, et præbendam sancti. N. ecclesiarum, cum uero dignitates, personatus, uel curati officij huiusmodi possessionem uigore presentium fueris pacifice affecturus, Parochialem ecclesiam prædictam quos, ut præfertur, obtines, et quos ex tunc uacare decernimus omnino, prout ad dimittendum dictos Canonicatum, et præbendam sancti. M. te sponte obtulisti, dimittere tenearis et c.

¶ Aut quod idem. M. ut asserit, super parochiali ecclesia in. M. dictæ diocesis in palatio apostolico litigando pro se, et contra quendam aduersarium diffinitiuam sententiam reportauit, et super reportat et c. et litigati. Seu, quod idem. I. asserit Canonicatum, et præbendam floren. et sanctæ Mariæ Argen. nec non sanctæ Mariæ de partura. N. diocesis ecclesiarum plebanatus, qui curat, et dignitates principales in eisdem ecclesiis existunt, et ad quos consueuerunt, qui per electionem assumi, et quorum omnium fructus et canon excedunt in simul ex dispensatione per se. re. Boni. papam. viij. prædecessorē nostrum sibi concessa, noscitur obtinere, quod ipse et c.

¶ Vel sic, seu quod, ut asseritur, Canonicatum et præbendam, ac scholasticum in. R. quæ dignitas est ad quādam perpetuam uicariam sine cura in Dolen. ecclesiis, quorum fructus et c.

¶ Seu quod idem. B. ut asseritur, quoddam. s. Candichon nuncupatum consuetum clericis secularibus in perpetuum beneficium ecclesiasticum assignari, Redon. diocesis cuius fructus et c. noscitur obtinere et c.

¶ Seu, quod idem. M. quosdam perpetuos redditus, et consuetos,

consuetos, in titulum beneficii ecclesiastici assignari, quorum fructus et c. non excedunt, noscitur obtinere et c.

¶ Seu quod idem. M. quādam perpetuas decimas in parochia de. N. dictæ dioc. in perpetuum beneficium ecclesiasticum clericis secularibus assignari solitas, quæ illas obtinenti, et in eadē parochia non residenti ultra quinque libras similes turo. non ualeat annuatim, noscitur obtinere.

¶ Nota, quod talis non intituratur de huiusmodi redditibus, siue decimis, sed tantummodo dicitur clericus. A. diocesis. Aut, quod idem. N. ut asserit, alteram portionem Parochialis ecclesie per duos solitas gubernari rectores. N. dioc. noscitur obtinere et c.

¶ Seu, quod, ut asseritur, dudum in rectorem hospitalis pauperum domus dei nuncupatæ de. N. dioc. tunc certo modo uacat. per fratres dicti hospitalis electus existit, ac Canonicatum et præben. ecclesie finist. quos tunc obtinebas, et quorum fructus et c. non excedunt de facto expositus existis et c. et super prioratu sancti. P. de. R. ordinis sancti augustini dictæ dioc. autoritate apostolica tibi commendato, quem possides nosceris litigare.

¶ Seu, quod asseris Canonicatum, et maiorem præben. ecclesie. N. in qua maiores, et minores præben. fore noscuntur, ac parochialem ecclesiam in. G. nec non quoddam perpetuum beneficium in nono choro in Hagnenon obtines, et super quādam perpetua uicaria in Sing. in palatio apostolico litigas, et dudum tibi de Canonicatu, et præbenda in Burgis dictæ dioc. et quādam alia perpetua uicaria in. M. ecclesiis, quæ quidem beneficium, et uicarie sine cura sunt, tunc certo modo uacat. apostolica extitit autoritate prouisum. Aut si hodie et c.

De clausula volumus.

VOLUMVS autem quod quamprimum uigore presentium Canonatum & praebe. ac beneficium huiusmodi fueris pacifice affectus, huiusmodi praesentes litterae, & huiusmodi processus habiti per easdem, & quaecumq; inde secuta, quo ad reliquum assequendi sunt cassa, & irrita, nulliusq; roboris, uel momenti &c.

¶ Volumus autem, quod quamprimum uigore praesentium dignitatem, personatum, aut officium curatum fueris pacifice affectus, eandem parochialem ecclesiam quam, ut praefertur, obtines, quam ex nunc uacare decernimus, omnino dimittere tenearis, quodq; post triennium a data praesentium computan. praebendam, uel aliquam dignitatem, personatum, seu officium, aut beneficium, aliamquam seu aliquod, uigore earundem non acceptes, & de illa, uel de illo facias tibi prouideri administrare Canonici eiusdem ecclesiae sancti Stephani, si interim tibi de aliqua praebenda inibi non prouideatur, esse destitutas &c. decernentes irritum, & inane, si secus actum fuerit in praemissis. Nulli ergo &c.

¶ Volumus autem quod idem. A. quamprimum uigore praesentium beneficium curatum huiusmodi fuerit pacifice affectus, dictam parochialem ecclesiam, quam ex nunc uacare decernimus &c. omnino, prout ad id te spectat obtulisti, dimittere tenearis. Nulli ergo &c.

De iudicibus, & eorum ordine.

In ordinatione iudicum, praepositus, uel decanus alius ecclesiae, tanquam maiores, priori, praeposito, uel decano alicuius monasterij tanquam minoribus postponunt.

¶ Priori

¶ Priori praedicatorum, & Guardianus minorum, possunt esse, una cum alijs iudicibus, sed soli non, & debet semper poni post alios iudices &c. canonicos, & tunc datur clausula, non obstant indulgentijs.

¶ Nota, quod ordo praepositus dioecesis, & ordo sancti Benedicti Hanuerten. dioecesis, sed praepositus ciuitatis & monasterij sancti Dominici Naunen. ordinis sancti Benedicti.

¶ Item, titulus Praemonstraten. praecedit ordinem sis Praemonstraten. ordinis, & similiter beatae Mariae de Pieters ordinis sancti Benedicti.

¶ Item, dicitur Prioratus sancti Petri de monte felico Camaldulen. dioecesis ordinis Panor. dioecesis, & non dicitur Prioratus monasterij sancti. N. quia non uocatur monasterium, sed prioratus.

¶ Item nota, quod iudices qui ponuntur in litteris apostolicis, debent poni & ordinari secundum maioritatem, in quibus existunt praelationum, dignitatum, & officiorum in quibus existunt, prout prosequitur.

¶ Electo enim non scribitur Episcopo, nisi fuerit consecratus, & Episcopus consecratus est praeposendus in litteris apostolicis Electo.

¶ Item, Praepositus postponitur Decano, & Decanus Archidiacono, & Archipresbytero, Prior Plebano, Archidiaconus Archipresbytero.

¶ Item locus semper debet iungi cum dioecesi, nisi sit aliquid impediens.

¶ Item, in domibus, uel locis Hospitalium uel militiarum, semper cognomen huius loci, seu domus particularis postponi debet generali titulo, seu cognomini huiusmodi hospitalis,

spitalis, seu militie: unde male diceretur Alsua uel militie &c. sed potius dici debet domus hospitalis sancti Io. Hierosolimitan. in Alsua, uel domus militie de Calletia deuatello, uel in Olferdi. Itaq; locus, uel Osua, uel macello, & similia possunt poni, ut supra.

¶ Item, quando scribitur Sacrista, semper ponitur secularis ecclesie. Si uero fuerit Sacrista maioris ecclesie, dicitur ecclesie tantum.

¶ Item, Sacrista, Custodi, & Camerario monasterij scribi non potest: ut not. gl. in cle. c. si principalis. de referi. quia habent officia, & non dignitates, ut dicit Specu. in ei. de iudi. dele. §. fi.

¶ Item, Decano rurali scribi non potest, ut dicit glo. in cle. c. si principalis.

¶ Item, quando scribitur Plebano pro iudice, tunc non dicitur ecclesie, sed solum plebis, ut est ille qui tenet sub se canonicos, uel alios subplebanos. sed plebanus parochialis ecclesie simpliciter, non est ille, & hic non potest esse iudex.

¶ Item, quod non uni, uel duobus, aut tribus iudicibus scribi consuevit.

¶ Item, si scribatur pluribus Canonicis, tunc dicitur canonicis ecclesie Forentin.

¶ Item, quando scribitur Officiali, non dicitur ecclesie, & non scribitur nisi officiali maiorum prelatorum.

¶ Item, quando scribitur Abbati, si sit monasterium, scribitur Abbati monasterij: si uero scribitur Abbati secularis ecclesie, scribitur Dilecto filio Abbati secularis & collegiate ecclesie. Nota, idem fit si Sacrista, quando ponitur secularis ecclesie, nisi in Ecclesia cathedrali, quia tunc non

tunc non dicitur secularis, sed solum Sacrista ecclesie Melden. Et quando scribitur duobus Sacristis, sed Cathedralis, & Collegiate ecclesie, dicitur sic: Dilectis filiis maioris, & secularis sancti stephani Meten. ecclesiarum Sacristis, salutem &c.

¶ Item, quando scribitur Priori, non debet dici ecclesia, nisi fuerit Prior ecclesie cathedralis. Sed quando scribitur Priori monasterij, uel Preposito monasterij, uel Decano, semper debet dici per Priorem, uel Decanum, aut Prepositum soliti gubernari.

¶ Item, non ponitur ordo in salutatione.

¶ Item nota, quod in partibus ultramontanis committitur officiali, in Italia uicario.

¶ Item, quando scribitur Preposito, Decano, Cantori &c. semper debet dici ecclesie, sed quando scribitur Archidiacono, uel Canonico maioris ecclesie, non est necesse quod ponatur ecclesie.

¶ Item, Capellano, uel Rectori alicuius ecclesie, non scribitur ut iudici.

¶ Item nota, quod quando scribitur uni Canonico cathedralis, & Decano, uel alij prelato Collegiate ecclesiarum, tunc Canonicus est postponendus. Si uero scribetur duobus Canonicis cathedralis, & uni prelato Collegiate ecclesiarum, tunc Canonici sunt preferendi, non seruiatur hodie, quia prelatus preponitur, & sepius duo officiales, & uicarij dantur.

¶ Item nota, quod in iudicibus nunquam dantur duo iudices, hodie istud non seruatur.

¶ Item nota, quod non datur pro iudice perpetuus commendatarius sub nomine commendae, etiam si peteretur in suppli

in supplicatione, sed posset dari sub alio titulo, & sub nomine clericali: & si committeretur sub nomine clericali, attēde derogationē. c. statuti. de rescrip. in. vj. uide licet, quod nō sis de personis quibus causa committitur.

¶ Item nota, secundum ordinationem Bonifacii papae viij. causae audiendae auctoritate literarum sedis apostolicae, non committuntur, nisi personis dignitate praesulatus, uel personatum habentibus, siue ecclesiarum cathedralium Canonici, qui si fuerint regulares, debet fieri mentio de ipsorum ordine, uel officijs principalibus superiorum praetorum, id est, ipsorum, aut praetorum, praedictorum, ac Guardiano minorum cum clausula, non obstantibus indulgentijs, quia si Guardiani, uel filij Prior ordinis tuo a sede apostolica dicitur esse concessa, quod ipsius ordinis fratres nō teneantur se intromittere de quibuscumque negotijs, quae ipsis per eiusdem sedis literas committuntur. & poni debet haec clausula, immediatē post testes. Et si esset litera quare testes, immediatē poni debet post conclusionem clausulae, non obstantibus indulgentijs &c. & si non omnes &c. Dat &c.

¶ Si ille cui scribitur non est Prior, uel Guardianus, sed forte Inquisitor haereticae prauitatis, tunc dicitur hoc modo non obstan. indulgentia, quae ordini fratrum praedictorum, siue minorum, cuius tu filius inquisitor professor existis, a sede apostolica &c. & debent poni dicti guardianus & prior ultimō, post alios iudices etiam canonicos. Et nota, quod post clausulam, non obstan. indul. sequitur clausula, Et si non omnes &c.

¶ Item nota, quod principalis officialis Episcopi, & Prior

Prior conuentualis, licet obedientiaris, dari possunt iudices: officialis uero forensis & prior claustralis non: ut in cle. Et si principalis. de rescrip. Et similiter potest dari iudex officialis datus per capitulum se. u. ut dicit glo. in dic. cle.

¶ Item, an conseruator possit dari iudex dubium est, & eget declaratione, ut dicit glo. ibi.

¶ Item nota, quod omnis prioratus est dignitas si est conuentualis, & aliter non: ut dicit glo. in dic. cle. & si principalis. Et ista est ratio, quod prior conuentualis potest dari iudex, quia est in dignitate.

¶ Item nota, quod quando literae impetrantur ad tres iudices, debet poni post clausulam testes, clausula illa: Et si, nō oēs his exequendis potueritis interesse, duo uestri ea nihilominus exequantur. Sed si sunt duo Episcopi, & unus Abbas, uel Decanus, uel persona alia, non mutatur regula illa, sed ponitur per ordinem ut supra, uidelicet, Duo uestrum &c.

¶ Item, quando iudices dantur ex utriusque partis consensu, uel uoluntate partis, tunc debet dici per Apostoli ca scripta mandamus &c. quando uero etiam ponitur locus, tunc dicitur sic, mandamus quatenus apud locum de. N. utriusque &c.

¶ Item nota, quod in matrimonialibus scribitur semper Episcopo, qui si fuerit suspectus, scribitur alteri Episcopo, & dicitur sic: Ideoque. F. T. cum dicta. E. uenerabilem fratrem. N. Archiepiscopum, N. cui esset in hac parte scribendum, habeat ea ratione suspectum, q. dictus lo. an. suus familiaris existit, per apostolica scripta mandamus quatenus &c.

¶ Item

¶ Item nota quòd in causis que debent committi Episcopo sicut in matrimonialibus &c. quando Episcopus est alicui commendatus, & esset commendatarius in Episcopatu, uel ciuitate sua, tunc dicitur in commissione, ac si esset Episcopus, uidelicet, Venerabili fratri nostro Episcopo Sagien. &c. quando uerò esset absens ab Episcopatu, tunc committitur proximo Episcopo sic dicendo, cum dilectus filius noster Ludouicus ad sanctum Lau. in damaso presbiter cardinalis, qui tunc ecclesie apostolicæ præesse dinoscitur, & cui tanquam Episcopo Canen. esset scribendum dum in hoc casu ad præsens in Ro. Cu. resideat.

Qui ordo
se seruandus
in salutatio
ne quando
plurib. scri
bitur in ead
em littera.

- ¶ Venerabili Patriarchæ Constantinopolitan. similiter Archiepiscopo Beneuen. similiter Episcopi Deranten.
- ¶ Dilecto filio Ioanni electo Veracten.
- ¶ Similiter magistro Ioanni de Colacello, notario nostro
- ¶ Similiter magistro Ioanni. N. Capellano nostro & causarum palatii apostolici auditori, Salutem &c.
- ¶ Similiter abbati monasterij Cassinen.
- ¶ Similiter abbati monasterij de sancto Vito Veracten. diocæsis.
- ¶ Similiter priori monasterij sancti Petri. N. diocæsis sic dicitur, quia prioratus nuncupatur.
- ¶ Similiter priori monasterij sancti. N. dioc. N. per priorem soliti gubernari, sic dicitur, quia monasterio nō est aliud maioris dignitatis.
- ¶ Similiter priori monasterij. s. N. per priorem soliti gubernari. N. dioc.
- ¶ Similiter priori monasterij sanctorum quadraginta martyrum extra muros. N. p. priorem soliti gubernari &c.
- ¶ Similiter

- ¶ Similiter præposito & decano monasterij uidelicet præposito monasterij sancti. N. per priorem &c. Decano monasterij. s. N. Florē. per Decanum soliti gubernari &c.
- ¶ Guardiano domus fratrum ordinis Hierosolimitani sancti Augustini. N. diocæsis.
- ¶ Abbati secularis & collegi. ecclesie. s. P. Alben. dioc.
- ¶ Priori domus fratrum prædicatorum ordinis prædicatorum. N. dioc. Abbati ecclesie Tholosan.
- ¶ Priori ecclesie sancti Andree in Scotia.
- ¶ Priori secularis & collegiate ecclesie sancti. P. Floren. Præposito ecclesie sancti. N. N. diocæsis.
- ¶ Similiter decano, archidiacono, cancellario, thesaurario, cantori &c. in dignitate constitutis.
- ¶ Archidiacono ecclesie Herbipolen. & hoc intellige de maiori archidiacono.
- ¶ Archidiacono de marsallo in ecclesia Meten.
- ¶ Plebano plebis sancti. N. Venetiarum ad palatium, si militer canonico in communi possunt dicere, & est melius archidiacono uel canonico Herbipolen.
- ¶ Francisco Masses canonico Basilicæ principis apostolorum de Vrbe.
- ¶ Ioanni petri canonico Venetorum.
- ¶ Vicario Veronen.
- ¶ Priori ecclesie non dicitur, nisi sit cathedralis.
- ¶ Officiali Veronen.
- ¶ Vicario Venerabilis fratris nostri Episcopi Apolitan. generali.
- ¶ Sacristæ ecclesie Musten.
- ¶ Sacristæ secularis ecclesie Fir. N. dioc.
- ¶ Dilectis filiis sancti Læberti de N. & sancti Antonij. N. diocæsis.

N. diocesis monasteriorum Colonien. & Herbipolen.
plebanis &c.

¶ Dilectis filiis, prioribus preestolio, & beate Marie
de. N. ac sancti. lo. de. N. plebum &c.

¶ Dilectis filiis, sancti Petri, & sancti Agricoli Abi-
nionen. Decanis & Sacriste eiusdem sancti Agricolae
ecclesiarum, Salutem &c.

¶ Di. si. priori secularis & collegiatae sancti Thomae,
& Ludouico in maioris ac Viterbien. Leodien. & Bono-
nien. ecclesiarum canonicis &c.

¶ Dilectis filiis, sacriste & preceptori ac. F. N. cano.
Barchionen. Salutem &c.

¶ Di. si. ut supra duobus abbatibus & decano ecclesie
ciuitaten.

¶ Di. si. abbati de N. & preposito Bononien. per pre-
positum soliti gubernari monasterij. N. dioc. & priori
maioris ecclesie ulten, in qua maiores & minores prio-
res fore noscuntur, Salutem &c.

¶ Dilectis si. Zamen. & examen. colonien. dioc. decan-
is ac archidiacono in ferta Hildesemen. diocesis eccle-
siarum, Salutem &c.

¶ Di. si. decano. s. Petri, ac cantori maiorum ecclesiarum
Leodien.

¶ Dilecto filio Ioanni. N. canonico ecclesie. O. ac offi-
ciali. M.

¶ Dilectis filiis, decano. N. ac de. N. & de osua in eadem
ecclesia &c.

¶ Dilectis filiis, montis sancte Marie, & sanctorum
Marie & Georgij francKforden. maguntinen. dioc.
Decanis & cantori eiusdem montis sancte Marie eccle-
siarum

siarum, Salutem &c.

¶ Di. si. montis sancti. Iacobi, ac secularis & collegia-
te sancti Alfonsi uicten. abbatibus ac precentori uicten.
ecclesiarum, Salutem &c.

¶ Dilectis filiis, abbati sancti Petri de. N. & sancti. N.
ac sancti. P. de N. per prepositum soliti gubernari. N.
diocesis monasteriorum prepositis, Salutem &c.

¶ Dilectis filiis, sancti Sepulchri. N. & sancti. P. de. D.
prepositis, ac scholastico Serlen. leodien. maguntin. &
colocen. dioc. ecclesiarum.

¶ Dilectis filiis, lo. & Petro de N. canonicis, ac decan-
is sancti Mauritiij maguntin. ecclesiarum.

¶ Dilectis si. sancti. P. & sancti lo. herbipolen. monaste-
riorum abbatibus, ac decano ecclesie sancti lo. in ham.
extra muros cameracen.

¶ Dilectis filiis, decano maioris, ac eiusdem & sancti
P. cayn. ecclesiarum thesaurariis.

¶ Dilectis filiis, monasterij in ham per prepositum soliti
gubernari, Verdensis dioc. & Brexinen. Prepositis,
ac Decano sancti Sebastiani ecclesiarum.

¶ Dilectis filiis, priori beate Marie de. N. & preposi-
to maioris ecclesiarum ac officiali. N. Salutem &c.

¶ Dilectis filiis, decano sancti. P. & lo. N. canonicis ma-
ioris Vichten. ecclesiarum.

¶ Dilectis filiis, lo. & P. ac la. canonicis ecclesiarum.

¶ Dilectis filiis, preposito sancti. N. maguntin. et eiusdem
ac sancti A. ammonen. ecclesiarum decanis &c.

¶ Dilectis filiis, Thesaurario sancti lo. de. N. & G. ac.
B. maioris treueren. ecclesiarum canonicis, Salutem &c.

¶ Dilectis filiis, sancti lo. columbien. & sancti Agrico-
li

li auinionen. ac sancti iacobi uiterb. ecclesiarum decanis
¶ Dilectis filiis decano sancti Agricoli & preposito
sancti Agathi allen. ac sacrista maioris ammonen. eccle-
siarum. salutem.

¶ Di. filijs. beate Marie montis sancti Angeli coloniē.
& s. Victoris decanis. ac Ludouico. N. canonico colo-
nien. ecclesiarum.

¶ Di. si. de casa dei & de floriano ac auxitan. monaste-
riorum abbat.

¶ Di. filijs. abbati monasterij. N. & meten. ac sancti. P.
auinionen. ecclesiarum decanis.

¶ Di. filijs. abbati monasterij sancti. N. colonien. & gu-
stan. ac bellicen. ecclesiarum prepositis.

¶ Dilectis filiis. sancti Agricoli auinionen. & beate
Marie. N. decanis. ac scholastico eiusdem. s. Marie came-
rien. ecclesiarum.

¶ Di. si. archidiacono cusan. & B. ac lo. canonicis bu-
ten. ecclesiarum.

¶ Di. filijs. abbati sancti Benedicti de bario. & prepo-
sito de gallo. monasteriorum uticē. ac officiali uticē. S. & c.

¶ Di. si. s. lo. prope nouū & s. Saluatoris honenē. Nor-
man. diocesis. monasteriorum abbatibus. ac officiali not.

¶ Vener. fratri Episcopo culmen. & di. si. preposito ec-
cle. culmen. ac offi. N.

Di. si. preposito. s. Anneti & decano beate Marie ad
gradus. ac lo. N. canonico maioris camnen. ec. S. & c.

¶ Di. si. monasterijs in finibus terre Leonen. ac purin.
ecclesiarum abbatibus.

¶ Di. filijs. decano sancti. N. Auinionem. & preposito
uicen. & sacrista eiusdem sancti. N. ecclesiarum.

¶ Di.

¶ Dil. filijs. abbati monasterij sancti Iusti. & s. Saluato-
ris. ac s. lo. N. ecclesiarum decanis.

¶ Dil. filijs. abbati monasterij. s. Nicolai de. N. & prio-
ri secularis & collegiate sancti Nicolai. ac preposito
acten. ecclesiarum.

¶ Venerabili fratri Episcopo Eboracen. & dilectis fi-
lijs salamatin. & ambulen. ecclesiarum decanis.

¶ Dilectis filiis. preposito sancti Thomae argen. & de-
cano sancti Angeli Auinion. ac cantori eiusdem sancti
Thomae. N. ecclesiarum.

¶ Dil. filijs. decano sancti Agricoli auinionen. & pre-
posito sancti Clementis de catello. ac archipresbytero
sancti Martini de. N. Frisingen. ecclesiarum.

¶ Dilectis filiis. preposito patuinen. & eiusdem ac san-
cti Agricoli auinionen. ecclesiarum decanis.

¶ Dilectis filiis. s. Petri argen. Lugdunen. & sancti. A.
dioc. monasteriorum abbatibus. ac officiali Lugdunē. & c.

¶ Venerabilibus fratribus metē. et uirdunē. episcopis. ac
dil. fil. archipresbytero collegiate beate Marie. N. dioc.

¶ Dilectis fil. maioris & secularis ac collegiate sancti
Stephani castellan. ecclesiarum ac sacrista.

¶ Vene. fratri lo. Episcopo caurien. nostro in urbe in
spiritalibus uicario.

¶ Vene. fratri iacobo. olim archiepiscopo ydioten. in
patriarchā. cōstātinopolitā. Electo administratori in spi-
ritualibus. & tēporalibus ecclesie ydioten. Salutē & c.
Vene. fratri. E. episcopo olim Theoten. in archiepisco-
pum regin. electo.

¶ Vene. fratri. P. Episcopo Sabin. administratori in spi-
ritualibus & tēporalibus ecclesie aquillā. p. sedē apost.

deputato, Salutem.

¶ Dil. fil. io. N. curie caussarum camere apostolicæ auditori &c.

¶ Dil. filio Vicegerenti auditoris generalis caussarum curie camere apostolicæ in ciuitate. N. Salutem.

De intitulatione.

NOTA, quòd omnes presbyteri cardinales intitulantur hoc modo.

¶ Dilecto filio. F. tt. sancti Laurentij in Lucina presbytero cardinali. excepto uno uidelicet. xij. apostolorum, qui intitulantur hoc modo. N. Basilicæ duodecim apostolorum presbytero car. ut in c. cum olim. de priuilegijs. ac in c. ad apostolicam sedem. de sen. & re iudi. lib. vj.

¶ Episcopi autem cardinales intitulantur hoc modo. F. Episcopo Portuen. & non fit mentio de titulis.

¶ Diaconi Car. similiter sine titulis nominantur, hoc modo. N. sancti Georgij ad uelum aureum diacono car.

¶ Nota, quòd nullus debet intitulari de duobus titulis personalibus uel beneficialibus. Vnde incongruè dicitur. Dilecto filio. M. de maguntijs de pelicanis canonico aquilan. quia debet tolli unus ex dictis titulis.

¶ Nota, quòd creatus canonicus in gratia expectatiua, si postea alias literas impetraret, debet intitulari canonicus, licet non sit prebendatus.

¶ Nota, quòd si papa scienter sub titulo dignitatis aliam quem nominet uel honoret per hoc uerbum, in dignitatione ob te, approbat, ele. Romanus de sen. excom.

¶ Nota, quòd in salutatione literarum papæ nō ponitur, in Christo. in Christo. puta, Ven. in Christo fratri. uel dil. in Christo fil. alioquin

fil. alioquin falsa est litera. ut crimine fal. c. quàm graui. quòd uerum est, dummodo nō scribatur abbatissæ ac monialibus: quia tunc bene ponitur in Christo. ut de rescri. c. cum dilecta. uel regibus, ut charissimo in Christo fil. de conuersa. coniuga. c. charissimis.

¶ Item, in salutatione non ponitur, nostro, puta: uen. fra. Nostro, tri nostro, uel dilecto filio capellano nostro. uel subdiacono nostro, Salutem &c.

¶ Item, ubi in salutationibus nomen proprium non exprimitur, puta, cum scribitur episcopo, debent poni duo puncta priusquam ponatur nomen eius cui scribitur, si cut: episcopo: preposito: decano: abbati &c.

¶ Item nota, quòd Papa uocat Episcopos & superiores Venerabiles res Venerabiles fratres. Abbates uero & inferiores, ac fratres. filij. etiam principes, ac alios barones, filios indifferenter. Reges autem charissimos appellat.

¶ Nota bene hoc, quòd quando dicitur dilecto filio. N. canonico herbipolen. decretorum doctori, Salutem &c, postea in prosecutione literæ ibi, tibi, ut asseris &c. Abbreuiator &c. nō debet dici decretorum doctor, ex quo ante in salutatione positum est affirmatiue quòd est doctor, similiter de quibuscunq; alijs titulis.

¶ Item, in intitulationibus quādo scribitur regi & epi Rex & episcopo, debet rex preponi episcopo: ut in c. j. ne se. uac. scopus. ibi, rex quoq; cum regni &c.

¶ Quādo scribitur monacho & canonico, preponitur Monachus monachus, ut in c. deus qui. de uit. & hone. cle. ubi primò & canonici nominantur monachi, secūdo canonici regulares, tertio cui. alij religiosi. Ex ordine illius literæ habes, arguere prerogatiua in nominando & scribendo predictis, & pro

hoc facit, quia monachi seu monachorum, institutio est antiquior, quam institutio canonicorum irregularium, uel aliorum religiosorum.

¶ Itē aduerte, quia quādo deberēt nominari aliqui nota ti de aliquo uitio, tūc debet primò nominari nō dignior, sed ille qui magis est infectus in illo uitio, secus in actu uirtuoso. Ita dicit Nico. in c. auaritie. de prebē. per illum textū, quia ibi fuerūt primò nominati canonici regula res quā monachi, licet sint digniores, ut in nota precedē ti, quia canonici regulares magis peccabāt in illa auaritia.

Excommuni cati. ¶ Quādo nō est certū quōd quis sit excoīcatus, ut quā do petit, absolui ab excoīcatione si quā incurrit, et nō apparet ex narratis ipsum esse excoīcatū, uel pars dicit talē presbyterū esse excoīcatū, tūc nō obsta. premis sis debet appellari, dilectus filius: quia in primo casu nō apparet ipsum esse excommunicatum, et tamen secu ndo casu non creditur assertioni partis.

¶ De gradibus semper debet quis intitulari de gradu: ut Dilecto filio magistro Iaquet de Iaquetis canonico Ia queten. decretorum doctori, literarum apostolicarum abbreviatori, Salutem.

Nomen offi cij. ¶ Et aduerte, quia quādo quis est officialis, semper no men officij debet poni ante Salutem, ut in notula praece den. ita, ut semper sit ultimus titulus et c. Monachus si Secus in lit. eris iustitie est licētiatus, uel graduatus, debet de illo intitulari, ut, Dilecto filio monacho. N. dioc. licentiato in decret.

¶ Item nota, quōd in intitulatione decani et capituli, nō dicitur ecclesie, sed dilectis filiis decano et capitulo Melden. ut habetur in c. dilectus filius. C. de preben.

Intitulationes pro secularibus.

Venerabili

VENERABILI fratri Patriarche Hierosolimita no, et dil. filiis priori, et capitulo eccl. dominici spulchri Hierosolimita. ordinis san. Augu. Salutē et c. ¶ Dil. fil. Io. an. Primicerio eccl. sanc. Marci Veneratū. ¶ Dilecto filio Io. an. Archidiacono Magalon. in eccle sia Ventrilien.

¶ Dilecto filio Io. an. Rectori Archipresbytero nuncu pato parochialis plebis nuncupate sanc. Vincē. N. dioc.

¶ Dilecto filio Io. an. decretorum doctori, officij appel lationū puncię nostrę Marchie Anconit. iudici et c. Marchia.

¶ Dilecto filio Io. an. personę personatus in Hagnovv. Personę. in rebus. N. diocesis.

¶ Dilecto filio Io. Rectori priori nuncupato curate, et secularis ecclesie prioratus nuncupate. D. N. dio cesis.

¶ Dilecto filio Io. an. Canonico Basilicę principis apo stoli. de urbe. Canonico sancti Petri

¶ Dilecto filio Ioan. an. perpetuo Portionario ecclesie Portionario sancti Iacobi Columbrien.

¶ Dilect. fil. Io. an. rectori minoris portionis de capel la. N. per duos, quorum unus minorem, alter uerō maio rem ipsius ecclesie portionem obtinet solius gubernari rectorum Examen diocesis. Dilecto filio Io. an. Rectori parochialis ecclesie sancti Ia in Hamen. diocesis.

¶ Dilecto filio Ioan. an. perpetuo beneficiato ad altare sancti Petri. N. diocesis.

¶ Dilecto filio Io. an. Capellano capellanie beate Ma rie Perusin. sic dicitur quando est chorus de per se. Capellanus capellanie.

¶ Dilecto filio Io. an. perpetuo beneficiato in Basilica principis apostolorum de urbe.

- Scriptori ¶ Dilecto filio magistro. D. literarum sacre poenitentiarie scriptori familiari nostro &c.
 rie. ¶ Dilecto filio Io. an. Capellano nostro, & causarū per
 Auditori. latij apostolici Auditori.
 Acólito. ¶ Dilecto filio Io. an. Acólito nostro. uolens itaq; tibi,
 qui etiam Capellanus noster existis.
 Legato. ¶ Venerabili fratri. N. Episcopo Portuensi apostolicæ se
 dis Legato.
 Nuncio. ¶ Venerabili fratri. N. Episcopo Melchionensi apostolica
 e sedis nuncio.
 Cardinali ¶ Dilecto filio Io. an. sancti Marcellini & Pe
 tris presbytero Cardinali in prouincia nostra Marchie
 Anconitan. pro nobis, & ecclesia Roman. in tempora
 libus uicario generali. Salutem &c.
 Vicario in ¶ Venerabili fratri Io. an. Episcopo Spoletan. nostro in
 urbe. bonis spiritualibus uicario.
 Auditori ca ¶ Dilecto filio magistro Io. an. Capellano nostro, causarū
 meræ. curie camere apostolicæ generali auditori.
 ¶ Dilecto filio. N. perpetuo uicario in ecclesia domus
 N. ordinis Carmelitarum Burdegalen.
 Scholari ¶ Dilecto filio. N. scholari. N. diocesis.
 Abbreniato ¶ Dilecto filio magistro. N. rectori literarum apostoli
 ri. carum abbreviatori. Grata familiaritatis & deuotionis
 obsequia.
 Gubernato ¶ Dilecto filio. N. in prouincia nostra Marchie Ancho
 ri patrimonit. an. pro nobis, & Ro. ecclesia in temporalibus uicario
 nij. generali, rectori prouincie nostri patrimonij beati Petri
 in Tuscia.
 Rectori. ¶ Dilecto filio nobili uiro. N. militari Neapolitan. pro
 Marchie. uincie nostræ Marchie Anconitan. pro nobis & Rom.
 ecclesia

ecclesiæ rectori.

- ¶ Dilecto filio. N. legum doctore, & consistorij apo. Aduocato
 stolici aduocato, ac terræ nostræ Corneti pro nobis, & consistoriali
 Rom. eccle. in temporalibus rectori & potestati &c.
 ¶ Dilecto filio. N. in ciuitate nostra. N. eiusdem comitis Vicario ali
 tu, territorio, & districtu pro nobis, & Roman. eccle. cuius urbis
 sia in temporalibus uicario generali. ecclesiæ.
 ¶ Venerabilibus fratribus Episcopis, & dilectis filiis pluribus.
 Abbatibus, Præpositis, Ministris, Guardianis, & alijs
 ecclesiarum prælati, & rectoribus, necnon & uniuer
 so clero, tam religionis cuiuscunq; professionis, & ordi
 nis, quàm secularibus in beati Petri patrimonio constitu
 tis, Salutem &c.
 ¶ Venerabilibus fratribus, Archiepiscopo Cracouiensi.
 eiusq; Suffraganeis, & dilectis filiis electis, abbatibus,
 prioribus, præpositis, decanis, archidiaconis, plebanis,
 archipresbyteris, & alijs ecclesiarum prælati, & re
 ctoribus, capellanis quoq; & collegijs, & conuentibus
 tienti. cluniacensi. premonstratensi. sancti Benedicti, &
 Augustini cartusien. grandi monten. & aliorū ordinum,
 ceterisq; personis ecclesiasticis, tam regularibus, quàm
 secularibus, exemptis, & non exemptis, prioribus desu
 per, & præceptoribus, seu magistris, & alijs fratribus
 domorum hospitalis sancti Ioannis Hierosolimitan. &
 domus sanctæ Mariæ Theutonicorum, & Calutera. co
 rumq; loca, & locatis per ciuitates, dioc. & prouincias,
 Terracinen. constitu. Salutem &c.

De ordine fratrum Minorum.

DILECTO filio Io. Iacobo de Alexandria, ordinis
 fratrum minorum, professori in theologia magi.

stro, Salutem &c.

¶ Ministro provinciali ordinis fratrum minorum provincie panen. Antonio Petri de. A. fratri tertij ordinis sancti Francisci de penitentia nūcupati, ecclesie sancti Francisci domus fratrum minorum. 10. de. N. ordinis fratrum minorum professori provincie sancti Francisci, secundum morem ipsius ordinis provinciali Ministro.

De ordine prædicatorum.

DILECTIS filiis. N. magistro, & diffinitoribus, ac fratribus ordinis prædicatorum Rothomagen. in generali capitulo. caussarum ibidem celebran. proxima conuenien. Salutem &c.

¶ Dilecto fr. 10. N. ordinis prædicatorum conuentus. N. diocæsis.

¶ Priori provinciali, & fratribus ordinis fratrum prædicatorum provincie Alemannie secundum maiorem ipsius ordinis.

¶ 10. de. N. conuerso ordinis prædicatorum.

¶ 10. N. ordinis fratrum prædicatorum, & theologie professori in regno Fracie heretica prauitatis inquisitori.

De ordine Carmelitarum.

DILECTO filio. N. provinciali ordinis fratrum Carmelitarum provincie. N. secundum mortem dicti ordinis per sedem apostolicam deputati.

¶ Priori generalis, & fratres ordinis beate Marie de Monte Carmeli ecclesiarum, domus fratrum Carmelitarum ordinis, Perpetuus Vicarius in ecclesia domus fratrum ordinis Carmelitarum Benen.

De ordine fratrum eremitarum sancti Augu.

¶ Dilecto

DILECTO filio Priori generali fratrum ordinis eremitarum sancti Augustini.

¶ 10. an. domus Papien. ordinis fratrum eremitarum sancti Augustini professori.

¶ Prior, & fratres domus fratrum eremitarum sancti Augustini, sancti 10. N. Herbipolen. diocæsis.

¶ Dilecto filio 10. an. ordinis fratrum eremitarum sancti Augustini, ac sacre theologie p[ro]fessori in Insula Cy pri, minori penitentiario nostro, Salutem &c.

De alio ordine sancti Augustini.

DILECTO filio 10. an. Canonico ecclesie Taurinæ. ordinis sancti Augustini. Vel sic, Canonico ecclesie sancti 10. in num. ordinis sancti Augustini diocæsis. N. Salutem &c.

¶ 10. an. an. Canonico monasterij sancti Antonij ordinis sancti Augustini Meten. diocæsis, Salutem &c.

¶ Dilectis filiis, capitulo ecclesie Melden. ordinis sancti Augustini.

¶ Dilectis filiis, magistro, & fratribus domus hospitalis sancti Francisci cruciferorum Constella in pedepontis Thianen. ordinis sancti Augustini, Præceptorum domus sancti Antonij Mediolanen. ordinis sancti Augustini.

¶ Fratri domus sancti Pauli primi eremite in mat. ordinis sancti Augustini. N. diocæsis.

¶ Fratri eremitarum sancti Pauli primi eremite, ordinis sancti Augustini, domus fratrum sancti Pauli primi eremite, sancte Marie uirginis, ordinis sancti Augustini. N. diocæsis. Salutem &c.

¶ Priori, & fratribus domus Sepulchri dominici Hierosolimita

rosolimitani sancte Anne Barchinonen. ordinis sancti Augustini. Vel sic, Priori prioratus ecclesie Sepulchri dominici ordinis sancti Augustini, Romane ecclesie, immediate subiecti, quia sunt exempti.

¶ Nota bene, q. superior ipsius ordinis dicitur Prior, et Papa est Abbas ipsorum.

¶ Priori, et fratribus domus seruorum sancte Marie Senen. ordinis sancti Augustini.

Sancti Hieronymi. ¶ Priori, et eremite sancti Hieronymi nuncupati prioratus. Hic ordinem approbavit Gregorius. viij. anno. iij.

¶ Priori prioratus de. N. ordinis sancti Augustini. N. diocesis.

¶ Preposito prioratus sancte Marie ordinis sancti Augustini. N. diocesis.

¶ Preceptori, et fratribus hospitalis nostri sancti Spiritus in Saxia de urbe ordinis sancti Augustini.

¶ Antonio Io. fratrum seruorum sancte Marie, ordinis sancti Augustini professori, minori penitentiario nostro.

De ordine sancti Benedicti.

DILECTO filio Ioanni an. monacho ecclesie sancti. N. ordinis sancti Benedicti. N. diocesis, Salutem etc.

Monachi sancti Hieronymi. ¶ Priori monasterij beate Marie de pietate, per Priorē soliti gubernari ordinis monachorū sancti Hieronymi.

¶ Venerabili fratri Episcopo Dulen. et dilectis filiis Priori, et Capitulo, singulisq. personis ecclesie Dulen. ordinis sancti Benedicti.

¶ Abbati monasterij sancti. N. Beneuentan. Romane ecclesie immediate subiecti, ordinis sancti Benedicti etc.

¶ Abba

¶ Abbati monasterij sancti. N. ordinis sancti Benedicti diocesis. N. Salutem etc.

¶ Monacho monasterij sancte Marie Catuanen. ordinis sancti Benedicti.

¶ Abbati, et Conuentui monasterij loci eremitarum, ordinis sancti Benedicti. N. diocesis.

¶ Ioanni Iacobo monacho monasterij sancti Stephani Floren. ordinis sancti Benedicti.

¶ Abbati monasterij sancti Iohannis seruorū Dei, ordinis sancti Benedicti territorij monasterij Casien. quod nullius diocesis existit uel sic, Abbati monasterij sancti Matthei seruorum Dei, ordinis sancti Benedicti territorij monasterij. N. quod quidem territorium nullius diocesis existit.

¶ Priori prioratus sancti Hieronymi ordinis sancti Benedicti. N. diocesis.

¶ Prioratus monasterij sancti Eusebij de urbe per priorem soliti gubernari, ordinis sancti Benedicti, cuius monachi secundum instituta regularia beati Petri confessoris uiuunt.

Sancti Eusebij de urbe.

¶ Elemosinario sancti Io. ad Roman. eccl. nullo medio pertinentis, ordinis sancti Benedicti. N. diocesis etc.

De ordine Præmonstraten.

DILECTO filio Ioanni Iacobi militan. Præmonstraten. ordinis. N. diocesis,

¶ Venerabilibus fratribus, Patriarchæ, Episcopo, et Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, plebanis, rectoribus, et alijs ecclesiarum, monasteriorū prælatis, ipsorumq. uicegeren. ca.

Pluribus.

ren. capitulisq; & conuentibus ecclesiarum, & monaste-
riorum ipsorum, ceterisq; personis ecclesiasticis, secula-
ribus, & regularibus, exemptis, & nō exemptis, Cister-
tien. Cluniacen. Præmonstraten. Camaldulen. Cartusien.
sanctorum Benedicti, & Augustini, Valisumbrose, &
aliorum ordinum, & domorum hospitalis sancti Ioan-
nis Hierosolimitanen. sanctæ Mariæ Theutonicorum,
Calaten. humiliatorum, & Cruciferorū, magistris, prio-
ribus, præceptoribus, nec non principibus, ducibus, mar-
chionibus, comitibus, capitaneis, potestatibus, uicarijs,
castellanis, comitatib. quoq; ciuitatum, & uniuersitatū
terrarum, & locorum, ac prioribus, præpositis auctori-
tatis, & alijs uniuersis, & singulis, ad quos præsentis li-
teræ peruenierint. &c.

¶ Dilecto filio abbati monasterij Cluniacen. ordinis. N.
diocæsis.

Cluniacen. Nota quod omnes religiosi ordinis Cluniacē. censentur
monachi Cluniacen. & sic quoad eos non habet locum
Translatio. translatio, quod prouidetur illis de beneficijs.

¶ Dilecto filio Raymundo abbati monasterij Cluniacē.
Prioratus sancti Io. de Cilleyo Meten. diocæsis ordinis
sancti. N.

De ordine sancti Dei.

DE ordine fratrum eremitarum sancti Augustini
habetur ut supra.

¶ Item habetur supra de eremitis sancti Pauli.

¶ Dilecto filio Ioanni Antonio monacho eremi Camal-
dulen. Melden. diocæsis decretorum doctori.

¶ Prioris, & conuentus monasterij. N. per priorem so-
liti guber-

liti gubernari Cartusen. ordinis Melden. diocæsis Com-
mendator, & fratres domus beatæ Mariæ Theutonicorū
Hierosolimitan.

In literis iustitiæ extenduntur.

TESTES autem qui fuerint nominati, si se gratia,
odio, uel timore subtraxerint, censura simili ap-
pellatione cessante, compellat ueritati testimonium
perhibere.

Si uerò duo.

QUOD si non ambo his exequendis potueritis inter-
esse, alter uestrum ea nihilominus exequatur.

Si uerò plures.

QUOD si non omnes &c. Duo aut unus uestrum ea
nihilominus exequatur.

Ideoq;

Si Cardinali: Circumspectioni tuæ. Si Episcopo: Fra-
ternitati tuæ. Si plures: Vestræ. Si sint alij inferiores
discretionis uestre, uel tuæ. Si Episcopo cū uno uel duo-
bus inferioribus, dicitur discretionis uestre per apostolicæ
scripta mandamus, quatenus uocatis, qui fuerint euo-
candi, & auditis hincinde propositis, quod iudicium fua-
rit, appellatione remota, decernatis, facien. quod decre-
ueritis per censuram ecclesiasticam appellatione post-
posita compescendo. Quod si non omnes &c. Si Episco-
pus, autoritate nostra.

¶ Rationi congruit, & conuenit honestati, ut ea, quæ Rationi con-
de Romani Pontificis gratia processerunt, licet eius su-
perueniente obitu, literæ apostolicæ super illis confectæ
non fuerint suum consequantur effectum.

Communi.

Communis forma pauperum expectatiue pro graduatis &c.

¶ Innocentius &c.

¶ Venerabili fratri &c. uel dilectis filiis &c.

In regulari ¶ Dilecti filij Ioan. de. N. pauperis clerici. N. diocesis
bus presentibus apud sedem apostolicam constituti supplicationibus in-
tationem. climati, discretioni uestrae per apostolica scripta manda-
Quando im mus, quatenus de uita, & conuersatione ipsius Io. qui, ut
petrans ad asserit, beneficium aliquod ecclesiasticum non obtinet, &
collationem quem per certos examinatores super hoc a nobis depu-
abbatis, & tatos, de literatura ipsius examinari fecimus diligenter,
conuentus, quiq; in illa repertus est idoneus ad beneficium ecclesia-
nel aliarum sticum obtinendum, solerter inquirent, si cum uite lauda-
personarum bilis, & honeste conuersationis esse reppereritis, & ali-
regularium, quod beneficium ecclesiasticum non obtineat, aliudq; ca-
tunc semper nomicum non obsistat, ei de aliquo beneficio ecclesiasti-
ponitur co- co cum cura, uel sine cura, consueto ab olim clericis se-
muniter, uel cularibus assignari, dummodo in Cathedrali ecclesia no-
diuissim per- existat. Cuius fructus, redditus, & prouentus, si cum eu-
tinentibus. ra. xl. si uero sine cura fuerit. xxiiij. lib. turo. par. secun-
Si uero ad du taxatione decime, si taxatu fuerit, & si taxatione sue
collationem rit secundu quod de illo p decima huiusmodi persolui coi-
personarum ter consueuit, ua. an. non exce. Ad collationem, uel pro-
non regula- uisionem, Venerabilis fratris nostri Episcopi Ostien-
rium, tuc po pertinen. si quod in ciuitate, uel dicta diocesi uacat ad
nitur coiter presens, aut cum uacauerit, & idem Io. per se, uel pro-
duntaxat, in curatorem suum ad hoc legitime constitutum, infra
alijs uero, ut unius mensis spatium postquam sibi, uel eidem procura-
in textu. tori de ipsius beneficij uacatione duxerit acceptandum
autoritate

autoritate nostra prouideri curetis. Inducen. per uos,
uel alium, seu alios eundem Io. uel procuratorem suum
eius nomine, in corporalem possessionem dicti beneficij.
Et defenden. inductum ac facien. ipsum Io. uel pro eo pro-
curatorem predictum ad illud, etiam si Canonatus, &
præben. fuerit, ut est moris, admitti, sibi; de ipsius bene-
ficij fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, & obu-
tionibus, uniueris integre responderi. Contradictores
autoritate nostra appellatione postposita compescen-
do. Non obstant. si alicui super prouisionibus sibi facien-
dis de huiusmodi, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis
partibus speciales, uel generales dicta sedis, uel legato-
rum eius sub quacunq; uerborum forma literas impetra-
rim, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, &
decretum, uel aliis quomodolibet sit processum. Qui-
bus omnibus, præterquam autoritate nostra, beneficia
huiusmodi expectantibus præfatum Io. in huiusmodi be-
neficij affecutione uolumus anteferri, sed nulla per hoc
eis, quo ad affecutionem beneficiorum aliorum, præiudi-
cium generari. Seu si eidem Episcopo, uel quibuscunq; alijs
communiter uel diuissim a dicta sit sede indulto, quod
ad receptionem, uel prouisionem minime teneatur, &
ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi, uel excom-
municari non possint. Quodq; de beneficijs ecclesia-
sticis ad eorum collationem uel prouisionem coniu-
ctim, uel separatim spectantibus, nulli ualeat pro-
iudici per literas apostolicas non facientes plenam, &
expressam, ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmo-
di mentionem. Et qualibet alia dicta sedis indulgentia
generali, uel speciali cuiuscunq; tenoris existat, per qua

presentibus non expressam, uel totaliter non insertam effectus eam impediri ualeat quomodolibet, uel differri, & de qua cuiusq; toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis. Nos enim prefato Episcopo, ne de beneficio huiusmodi interim etiam ante insinuationem presentium, et processum per eas habitum ei facta, nisi postquam sibi constiterit quod lo. uel procurator predicti beneficium huiusmodi acceptare noluerint, disponere quoquomodo presumant, distrius inhiemus, decernere irritum, & inane si secus super his a quoquam

Quando quavis autoritate scienter, uel ignoranter contigerit at unus iudicium tentari. Quod si non omnes his exequendis potueritis est Episcopo interesse, duo uestrum ea nihilominus exequantur. pus, tunc po Dat. &c.

¶ Ad futuram rei memoriam, illa quotidiana nos pulsat instantia, & ecclesiarum omnium impellit sollicitudo, ut promotio ciuitatis ecclesiarum, & praesertim cathedralium successu utilium, sub quarum felici directione salubriter gubernari ualeant, personarum fulciatur exequamine presidio, apostolicos diffundamus iugiter excoquatus. ni.

Hinc est, quod nos cupiente de uno canonicatu, una praereseruat ben. & dignitate, personatu, administratione, uel officio Canonica ecclesia. N. quos per cessum, uel decessum, aut dimissionem, & praenem, uel alias qualitercunque uacare contigerit, per nos, ben. ac digni uel sedem apostolicam personae idoneae, prouideri motu tat. ecclesiae proprio.

¶ Et si omnium ecclesiarum, ac canonicatum, & praeprius uacandi aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, tantum cum cura, quam sine cura, plenaria dispositio ad Romanam. Aliud pro. man. pontificem pertinere noscatur. Nonnunquam tamen

tamen idem pontifex priusquam uacent suae, & sedis apostolicae dispositioni, ac collationi specialiter reservatum, potest, ad & de illis cum uacant per dictae sedis prouidentia salubriter ualeant prouideri. Cupien. igitur &c.

Nota alia euidentia.

NOTA, quando impetrans petit ad collationem ordinarij, tunc scribitur iudici eiusdem dioecesis, alias scribitur ordinario, nisi impetrans per annum stetisset in curia. tunc enim scribitur tribus iudicibus, & poterit iudex scribere processum in curia. Nec ponitur illa clausula, quod si tu praesentes, sed illa, quod si non omnes. Quando ponitur in communi forma ad collationem Episcopi semper datur tres iudices, & Episcopus in illo casu non potest esse aliquis eorum.

¶ Si sit dispensatum super defectu natalium, dicitur sic, cum quo aliquas, ut non obstant, &c. uel cum quo dudum super defectu natalium &c. uel qui, ut asserit. Alij ponunt defectus post uerbum, uidelicet, post non obstant, beneficiales. ¶ Quandoque in communi forma pauperum tres iudices dantur pro non graduatis, tunc oportet omnes illos tres, uel in partibus, uel in curia tantum accipere.

¶ Nota, quod omne beneficium est incomparabile cum ista forma, de se sicut, & religiosis quodlibet beneficium est incomparabile per se, licet non per accidens, uidelicet, per commendam, uel &c.

¶ Nota tamen, quod uigore regularum cancellariae apostolicae beneficium minoris ualoris quam xxliij. non facit incomparabile.

¶ Quando impetrans aliquod beneficium obtinet, debet

sequi hæc clausula. Volumus autem, quod idem clericus quamprimum uigore presentium beneficium aliquod fuerit pacifice assecutus, præfatam parochialem ecclesiã, quam, ut præfertur, detinet, et quam extunc uacare decernimus, omnino dimittere teneatur, quod si tu presentis literas etc.

¶ Nota, quando scribitur tribus iudicibus, uidelicet, si impetrans petit ad collationem Episcopi, uel per triennium fuit in curia etc. Et impetrans aliquod beneficium obtinet, tunc post uerbum teneatur, ponitur hæc clausula. Nos enim præfato Archiepiscopo, uel Episcopo ne de beneficio huiusmodi etc. usque attentari. Et sequitur tunc clausula, quæ semper ponitur in hoc casu, quod si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo uerba ea nihilominus exequantur. Si autem impetrans nihil habet etc. tunc post illa uerba, mentio specialis dicte. Nos enim præfato Episcopo, uel Archiepiscopo ne de huiusmodi beneficio etc. usque, quod si non omnes etc.

Communis forma pauperum.

Simili modo Patriarche, et Episcopo. **D**ILECTI filij. N. de. N. pauperis clerici. N. diocesis apud sedem apostolicam constituti supplicationibus inclinatis, fraternitati tue per apostolicam scriptam mandamus, quatenus de uita et conuersatione ipsius clerici, qui, ut asserit, beneficium aliquod ecclesiasticum non obtinet, et quæ per certos examinatores super hoc deputatos à nobis, de literatura examinari fecimus diligenter, et non de ter, quique in illa repertus est idoneus ad beneficium ecclesiasticum obtinendum solerter inquirentes, si cum uita laudabilis,

men proprium Beneficium, uel sic, parochialem ecclesiam sanctæ. N. diocesis, uel t. dio. cuius fructus etc. non ex lib. uel flor. auri de camera secundum tax. decime. Vel sic, qui, ut asserit, uigore quarundam litterarum apostolicarum parochialem ecclesiam cuius fructus etc. acceptauerit, et in palatio apostolico litigare intendit, et nullum aliud

beneficium ecclesiasticum non obtineat, aliudque obtinet, semper ponitur per consuetudinem ab olim. Secularibus assignari, dummodo in cathedrali ecclesia non ab olim. Se. existat. Cuius fructus etc. si cum cura. xx. si uero sine cura. x. si fuerit. xv. mar. arg. se. tax. decime, si taxatum fuerit, potest etiam uel si taxatum non fuerit secundum quod de illo pro decima huiusmodi persolui communiter consuevit ualere an. apponi, per non exce. Ad collationem uel presentationem dilectorum filiorum, Præpositi, decani, et capituli eccle. beate Mariæ. N. non subsequi dio. communiter pertinentis si quid in ciuitate Augu. uel dicta diocesi ubi dictus. N. perpetuam mansionem se assignauit elegisse, uacat ad præsens, aut cum uacauerit, quod eius nomine idem clericus per se, uel procuratorem suum ad hoc ab ex quo uide eo legitime constitutum, infra unius mensis spatium postquam tur supfluum sibi, uel eidem procuratori de ipsius beneficii uacatione cum aliquis fuerit, duxerit acceptandum, auctoritate nostra prouideatur in acceptatione beneficii. Inducens per te, uel alium seu alios eundem clericum, uel procuratorem suum eius nomine in cor per se facere poralem possessionem huiusmodi beneficii, et defendere. potest hoc, inductum amoto, ac facien. ipsum clericum, uel pro eo procuratorem prædictum ad illud, etiam si Canonicatus, et torum, immo præb. fuerit, ut est moris, admitti, sibi que de ipsius beneficii non esse cre

ditur, & per amicū. Quando est ad collationē Patriarche, Archiepi
scopi, uel Episcopi, dicitur ad collationē, uel prouisionē. Quando scri
bitur ad collationē Abbatis, & cōuentus Abbatissę, & cōuentus prę
positi, & cōuentus, & sic de alijs regularibus, ponitur, cōiter uel diuis
sim. Quādo autē ad decani & Capituli, uidelicet, de secularibus dicit,
communiter
pertinet. Et sicij fructibus &c. integre responderi Contradictores
intelligitur, &c. Non obstat, si alicui super prouisionibus sibi facien
si sint plures dis de huiusmodi, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis
přone. Quā partibus speciales, uel generales dictę sedis, uel legato
do non peti
rum eius sub quacūq; uerborum forma literas impetra
tur ad colla
rint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem, &
tionem, abba
decretū, uel alijs quomodolibet sit, processum. Quibus
tis & conuē
omnibus, pręterquā autoritate nostra huiusmodi be
tus, abbatissę
necia expectantibus, in huiusmodi beneficij affecutio
sa & cōuen
ne dictum clericum uolumus anteferri, sed nullum per
tus, prioris
hoc eis, quo ad affecutionem beneficiorum aliorū pręiu
se & conuē
diciū generari. Seu si eisdem Pręposito, Decano, &
tus, uel prę
Capitulo, uel quibusuis alijs communiter, uel diuisim ab
positi, & de
eadem sit sede indultum, quod ad receptionem, uel prou
cani, uel can
uisionem alicuius minime teneantur, & ad id compelli
torum &c. aut quod interdici, suspendi, uel excommunicari non
ecclesię. N.

diocesis. Quando autem litigat, dicitur, Volumus autē quod postquā
idem clericus uigore pręsentium beneficiū aliquod fuerit pacificē asse
cutus, dictam ecclesiam, si eam interim seuiucat & assequatur quam
extunc uacare decernimus, omnimodi mittere teneatur, alioquin o
mni iuri sibi in ea uel ad illam quomodolibet competenti cedere te
neatur. Vel sic, competenti prout ad id se sponte obtulit cedere te
neatur.

possint.

possint, quodq; de beneficijs ecclesiasticis ad eorum
collationem, seu prouisionem coniunctim, uel separa
tim spectantibus, nulli ualeat prouideri per literas apo
stolicas non facien. plenam & expressam, ac de uer
bo ad uerbum de indulto huiusmodi mentionem. Et qua
libet alia dictę sedis indulgentia generali, uel speciali
cuiuscūq; tenoris existat, per quam pręsentibus non
expressam, uel totaliter non insertam effectus earum
impediri ualeat quomodolibet uel differri, & de qua
cuiusq; toto tenore habenda sit in nostris literis men
tio specialis. Volumus autem, quod si tu pręsentes li
teras non potueris, seu nolueris exequi, possint, & de
beant super quo tenore pręsentium mandatum damus,
& etiam potestatem. Et insuper pręfatis pręposito,
decano, & capitulo ecclesię beatę Marię, ne de benefi
cio huiusmodi interim, etiam ante insinuationem prę
sentium, & processuum per eas habitōrū ipsis factam,
nisi postquā eis constiterit, quod idem clericus per se,
uel procuratorem prędictum huiusmodi beneficium
acceptare noluerint disponere quomodo pręsumant
districtius inhibemus. Decernentes irritum & inane
si secus super his a quoquam, quauis autoritate
scienter, uel ignoranter contigerit, attentari. Dat.
&c.

¶ Aut quod nos alijs eidem. B. qui, ut asserit, de bene
ficio ecclesiastico cū cura, uel sine cura uacant. tunc, uel
uacaturo consueto ab olim &c. si sit regularis. Ad col
lationem, uel prouisionē dilecti filij Prępositi &c. per
tinen. in ea forma, secundum quam pro pauperibus cle
ricis beneficiandis dudum scripsimus, per alias nostras

litteras mandauimus provideri. Volumus autē quod quā primum dictus. Huiusmodi presentium dictam ecclesiam N. fuerit affectus, alie nostre littere, et huiusmodi processus etc. secuta extunc omnino sint cassae, et irritae, nulliusque roboris uel momenti. Et insuper exnunc etc.

Nota alia euidentia.

VIDE, pro graduatis in hac forma, communiter, dantur tres indices sicut in speciali, et datur unus in curia, et duo in partibus si petantur, sicut in speciali forma.

¶ In capitulo, communiter, dicitur: sed in regularibus, communiter uel diuissim, in ista forma communiter.

¶ Quando quis, qui in forma pauperum gratiam habuerit, expedire uult litteras in secunda forma pauperum sibi factae, tunc superius non fiet mentio de expectativa, sed inferius in loco solito, et dicitur sic. Nos enim alias nostras litteras, per quas idem clericus beneficium ecclesiasticum cum cura, uel sine cura etc. expectabat, et processus habitos per easdem, et quaecumque inde secuta cassamus, irritamus, et annullamus, nulliusque roboris, uel momenti.

¶ Quando uero littere non sunt confectae, dicitur sic. Nos enim assignamus super prouisione dicto clerico faciendam.

¶ Nota, quod in communi forma pauperum, in litteris pro graduatis siue non graduatis, nunquam ponitur clausula, seu si hodie etc.

¶ Quando mandatur provideri, uel sit processus alicui de certo beneficio uacante, quod nondum possidet, dicitur sicut

sicut superius in praedicta forma etc. cui, ut asserit, nuper de parochiali ecclesia. N. diocesis tunc certo modo uacant, per alias nostras litteras duximus prouidendum.

¶ Quando littere non sunt confectae, tunc dicitur post uerbum uacant, gratiose concessimus provideri, super qua quidem concessione gratiae, apostolica littera minime sunt confectae, et quae per certos examinatores super hoc a nobis deputat. etc.

¶ Inferius uero dicitur sic. Volumus autem, quod idem clericus, quamprimum uigore presentium huiusmodi beneficium fuerit pacifice affectus, praefatam ecclesiam si eam minime conferri contingat, et assequatur omnino admittere. Alioquin omni iuri sibi in ea, uel ad eam fieri continget, non ponuntur in his litteris confectis etc. prouisus.

¶ Si uero sit expectans in speciali, non fit mentio superius, sed inferius, et dicitur sic. quodque concessionis gratia per nos dicto clerico nuper facta, de beneficio ecclesiastico cum cura ad collationem pertinet, sint cassae et irritae, nulliusque roboris, uel momenti, nisi expectans de Canonicatu sub expectatione praebendae, quia tunc superius, qui, ut asserit Canonicatum sub expectatione praebendae non obtinet.

Forma pauperum pro graduatis.

DILECTO fili. N. de. N. presbytero. N. baccalauero in legibus, salutē etc. Honestatis et scientiae meritis placere studen. libenter prosequimur apostolicae sedis munificentia specialiter, ut dum noua perceptione bonorum prospexerint se secundos uirtute adiectione

continua se reddere gaudeat insignitos. Cum itaq; sicut accepimus, tu per literarum exercitium iuris ciuile studio laudabili insistendo, ad ea diuina gratia tibi suffragante, profeceris quod in eodem gradum baccalaureatus obtinere meruisti. Nos uolentes tibi, qui in iure canonico, ut asseris, studes, ut ex ipsius studij commendando labore fructum tibi gaudeas praeuenisse, praemissorum meritorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem, beneficium ecclesiasticum cum cura consuetum ele-

Nō ponitur ricis secularibus assignari, dummodo in Cathedrali ecclesia non existat. Cuius fructus &c. si cum cura, xxv. si ricis secularibus uero sine cura fuerit, xvij. mar. se. tax. deci. ual. an. non tribus assigna exce-

ri, nisi in cō. ¶ Ad collationem, prouisionem, praesentationem, seu muni forma quamuis aliam dispositionem, Venerabilis fratris nostri pauperum. Episcopi. N. pertinet, si quod in ciuitate uel diocesi. N.

dummodo in cathedrali ecclesia nō fuerit, uacat ad praesens, uel cum uacauerit, quod tu per te, uel procuratorem tuum ad hoc legitime constitutum, infra unius mensis spatium postquam tibi uel eidem procuratori de ipsius beneficii uacatione constiterit, duxeris acceptandum, conferendum tibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus, & pertinentiis, suis donationi apostolicae reueres. districtius inhibentes eidem Episcopo ne de huiusmodi beneficio interim, etiam ante acceptationem eandem, nisi postquam ei constiterit quod tu, uel procurator praedictus illud nolueritis acceptare, disponere quomodo praesumant, ac decernere. ex nunc &c. attentari. Non obstant. si qui super prouisionibus sibi faciendis de huiusmodi, uel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus

partibus speciales, uel generales dictae sedis, uel legatorum eius literas impetrarint, etiam si per eas &c. processus, quibus omnibus, praeterquam autoritate nostra beneficijs huiusmodi expectantibus, te in huiusmodi beneficij assentione uolumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assentionem &c. generari. aut si eidem Episcopo, uel quibusuis alijs communiter, uel diuini a dicta sit sede indultum, quod ad receptionem, uel prouisionem alicuius minime teneatur, & ad id compelli, aut quod, interdicti, suspendi, excommunicari non possint, quodq; de huiusmodi, uel alijs beneficijs ad eorum collationem, uel praesentationem &c. effectus huiusmodi gratiae impediri &c. usq; speciales. Seu quod super. i. de parochialibus ecclesijs inuicem canonicè unitis, quarum fructus &c. xxvj. lib. tur. par. sec. co. ex. ua. an. ut asserunt, non excedat nosceris litigare. Volumus autem, quod quamprimum uigore praesentium huiusmodi possessionem fueris pacifice assensus, dictas parochiales ecclesias, si interim eas euincas & assequaris, quas extunc uacare decernimus omnino, prout ad id te sponte obtulisti, dimittere. Alioquin omni iuri tibi in eis, seu ad eas quomodolibet competenti cedere tenearis. Nulli ergo &c.

¶ Quocirca &c. Mandamus quatenus uos &c. alius beneficium huiusmodi per nos, ut praemittitur, reseruatum, si tempore nostrae huiusmodi reservationis uacabat uel postea uacauit, aut cum uacauerit, praefato. N. post acceptationem eandem cum omnibus iuribus, & pertinentijs supradictis, autoritate nostra conferre, & assignare curetis. Inducen. eū, uel dictum procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem beneficiorum, iuriumq;

iuriamq; & pertinentiarum prædict. & defenden. in-
ductum & c. admitti. Sibi; de ipsius beneficij & c. fru-
ctibus. Non obstan. omnibus supradictis. Seu si eidẽ Epi-
scopo uel quibusuis & c.

Nota alia euidentia.

Nota, quod **N**Ota, quãdo impetras petit ad collationẽ, tũc scri-
bitur tribus iudicibus eiusdẽ diocesis, alijs semper
petrans pe- scribitur ordinario nisi impetrans stetisset per trienniu
ut extra suã in curia, quia tunc etiam scribitur tribus iudicibus in eu-
dioc. tunc ria, uel extra. Et potest recipere processum in curia,
scribitur or si placet.

ordinario loci
in quo impe-
tratur. sed
si petat ad

*Forma pauperum clericorum expe-
ctantium.*

Innocentius & c.
Dilecti filij. N. pauperis clerici. N. diocesis apud se
ordinarij p dem apostolicam constituti supplicationibus inclinati
se, tunc scri- & c. Mandamus quatenus de uita, & cõuersatione ip-
bitur tribus suis. N. qui, ut asserit, beneficium aliquod ecclesiasticum
iudicibus in non obtinet, & quem per certos examinatores super
sua diocesi. hoc à nobis deputatos, de literatura examinari fecimus
diligenter, quiq; in illa repertus est idoneus ad bene-
ficiũ ecclesiasticum obtinendum solerter, si eum ui-

Si habet be te laudabilis, & honeste conuersationis esse repere
necium po ritis, & beneficium aliquod ecclesiasticum non ob-
natur sic, tineat, aliudq; Canonicum non obsistat, ei de aliquo
qui, ut asse- beneficio ecclesiastico eum cura, uel sine cura con-
rit, paro- sueto ab olim clericis secularibus assignari, dummodo
chualẽ eccle in Cathedrali ecclesia non existat. Cuius fructus, reddi-
tus,

siam. N. cuius fructus & c. non excedunt. Et semper ponatur ualor,
etiam si in supplicatione non poneretur. Vel sic, qui ad decimam si
non sunt taxat. sic ponitur hodie. in regularibus presentationem.

Quando impetratur ad collationem abbat. & conuen. uel aliarum
personarũ regulariũ, tunc semper ponitur cõmuniter uel diuisum per-
tinen. si ue-

tus, & prouentus, si cum cura. xx. si uerò sine cura sue rò aliarum
rit. xv. marc. argen. secundum tax. decime, si taxatum personarũ
fuerit: si uerò taxatum non fuerit, secundum quod de non regu-
ipso pro huiusmodi persolui communiter consuevit ua. lariũ, tunc
an. non excedunt. Ad collationem, uel prouisionem ue. ponitur, cõ
nerabilis fratris nostri Episcopi. N. pertinen. si quod in muniter tã-
Ciuitate, uel diocesi N. uacat ad præsens, uel cum uaca- tum. si uerò
uerit, quod idem. N. infra unius mensis spaciũ, post= in alijs, ut in
quã sibi de illius beneficij uacatione constiterit, duxe- textu. Quã
rit acceptandum, autoritate nostra prouidere curetis, do quis im-
Inducen. eundem. N. in corporalem possessionem huius= petrat ex-
modi beneficij. Et defenden. inductum, ac facien. eum ad tra suam
illud etiam si Canonicatus, & præben. fuerit, ut est mo diocesi, in
ris admitti, sibi; de ipsius beneficij fructibus, redditibus tunc poni-
prouen. iuribus, & obu. uniuersis integre responderi tur, ubi di-
Contradictores & c. Non obstan. si aliqui super proui- ctus. N. pro
sionibus sibi faciendis de huiusmodi, uel alijs beneficijs priam man-
ecclesiasticis in illis partibus speciales, uel generales di- sionem, ut
asserit, ele=

gisse & c. Ista clausula, per uos, uel alium, seu alios, ponitur quando
scribitur tribus iudicibus. Quando autem scribitur uni tantum, tunc
dicimus, Inducen. per te & c. Nota, quod ubicunq; sit præiudicium or-
dinario, semper dicitur, autoritate nostra, sed ubicunq; ipsi non sit
præiudicium, dicitur, per censuram ecclesiasticam.

Et sedis, uel legatorum eius sub quacunque uerborum forma literas impetrauerint, etiam si per eas ad inhibitionem, reservationem, & decretum, uel alias quomodo libet sit processum. Quibus omnibus, præterquam auctoritate nostra huiusmodi beneficia expectantibus, in huiusmodi beneficij assentione uolumus anteferri, sed nullum per hoc eis quo ad assentionem beneficiorum aliorum præiudicium generari. Sed si eidem Episcopo, uel quibusuis alijs communiter uel diuissim à
Attende si dicta sit sede indultum, quod ad receptionem, uel prouisionem alicuius minime teneantur, & ad id compelli, fuit ad præaut quod interdicti, suspendi, uel excommunicari non possentationem sint: quodq; de beneficijs ecclesiasticis ad eorum collationem, uel prouisionem, uel prouisionem coniunctim, uel separatim spectantem. Vide. tibus nulli ualeat prouideri per literas apostolicas, non iij. regulam facientes plenam, & expressam, ac de uerbo ad uerbum Urbani. v. de indulto huiusmodi mentionem. Et qualibet alia dicum sequen Et sedis indulgentia generali, uel speciali cuiuscunque tibus. Vide ti noris existat, per quam præsentibus non expressam, uel tulos excom totaliter non insertam effectus earum impediri ualeat munitatorum quomodolibet uel differri. Et de qua cuiusq; toto tenore in communi habenda sit in nostris literis mentio specialis. Volumus forma in re autem, quod idem Clericus qui inprimis uigore prægulis Grego sentium beneficium aliquod fuerit pacifice assensus, di
rij. xj. Etam ecclesiam quam, ut præfertur, obtinet, & quæ ex tunc uacare decernimus omnino dimittere teneatur, quodq; si tu præsentis literas & c. quando autem litigat & c. Ut in alijs de gratia consueuit poni. Nos enim præfato Episcopo ne de beneficio huiusmodi interim, etiam ante insinuationem præsentium, & processum per eas ha

Quando unus iudicum est Episcopus tunc ponitur, Tu frater Episcopo, cum eorum altero ea nihilominus & c. ista clausula, duntaxat, ponitur quantitas habitum ei factam, nisi postquam ei constiterit do scribitur quod idem. N. huiusmodi beneficium acceptare noluerit ordinario, disponere quomodo presumant districtius inhibemus. sed quando Decernen. irritum & inane, si secus super his à quo alijs scribitur quam quauis auctoritate scienter uel ignoranter contigitur, tunc ponitur ut in ritus interesse, duo uestrum ea nihilominus exequamini. textu, et tunc subiungitur, Dat. Romæ & c. Volumus autem quod si tu præsentis literas non potueris, seu nolueris exequi, Dilecti filij Præpositus & Decanus. N. ecclesiarum literas ipsas, ac omnia & singula in eis contenta, secundum ipsarum literarum tenorem exequi possint, & debeant, super quo eis tenore præsentium mandatum damus, & etiam potestatem. Et insuper præfato & c.

FINIS.

Lugduni.

Excudebat Matthias Bonhome

M. D. XLVI.

PROVINCIALE
OMNIUM ECCLESIA-
RUM CATHEDRALIUM
VNIVERSI ORBIS, CVM
cuiusq; regionis monetæ nomen-
clatura ac ualore, nuper
ex libro Cancellariæ
Apostolicæ ex-
cerptum.

LVG|DVNI M.D.|XLVI.

IN OMNIBUS ECCLESIIS

PROVINCIA

LE OMNIVM ECCLE

SIARUM excerptum à libro
Cancellarie Apo-
stolicæ.

IN ciuitate Romana
sunt quinque ecclesie,
quæ Patriarchales
dicuntur, uidelicet,

Ecclesia. s. Ioan. Lateran. quæ cõ
suevit habere priorẽ ordinis
s. Augustini, modò Decanũ.

Eccle. s. Petri, quæ habet Archi-
presbyterũ, q. debet esse Car.

Eccle. seu monasteriũ. s. Pauli ex-
tra muros Vrbis, quod habet
Abbatẽ ordinis s. Benedicti.

Ecclesia. s. Mariæ maioris, quæ
habet Archipresbyterũ, qui
debet esse Cardinalis.

Ecclesia. seu monasterium. s. Lau-
rentij extra muros, quod ha-
bet Abbatem ordinis s. Bene-
dicti. Quibus ecclesijs assi-
gnati sunt episcopi septem,
uidelicet.

Dominus Papa.
Episcopus Ostiẽ. & Velletrẽsis.
Ep̃s Portuensis, & s. Rufinẽ.
Episcopus Sabinenfis.

Episcopus Tusculanensis.
Episcopus Prænestinensis.
Episcopus Albanensis.

Singulis autem Vrbis
Ecclesijs assignati sunt
Presbyteri Cardinales
Vigintiocto, Diaconi ue-
rò sunt octodecim.

In primis de ecclesijs pres-
byterorum Cardinalium.
Tituli. s. Crucis in Hierusalẽ pres-
byter Cardinalis.

Tituli sanctorum Marcellini, &
Petri presbyter Cardinalis.

Tituli sanctorum quatuor coro-
natorũ presbyter Cardinalis.

Tituli sanctorum Iohannis, & Pau-
li presbyter Cardinalis.

Tituli sancte Anastasie presby-
ter Cardinalis.

Tituli. s. Sabine presbyter Card.

Tituli. s. Stephani in Cœlio mon-
te presbyter Cardinalis.

Titulis. Clementis presby. Card.

Tituli sanctorum Nerei, & Ar-
chilei presbyter Cardinalis.
Tituli. s. Susannæ presby. Cardin.
Tituli. s. Potentianæ presby. Car.

PROVINCIALE

Tituli. Sixti presbyter Cardinalis.
 Tituli. Petri ad uincula presbyter Cardinalis.
 Tituli. Martini in motibus presbyter Cardinalis.
 Tituli. Eusebii presbyter Cardinalis.
 Tituli. Priscæ presbyter Cardinalis.
 Tituli. Praxedis presbyter Cardinalis.
 Tituli. Vitalis presbyter Cardinalis.
 Tituli. Ciriaci in Termis presbyter Cardinalis.
 Tituli. Marci presbyter Cardinalis.
 Basilicæ Duodecim Apostolorum presbyter Cardinalis.
 Tituli. Marcelli presbyter Cardinalis.
 Tituli. Laurentii in Lucina presbyter Cardinalis.
 Tituli. Laurentii in damaso presbyter Cardinalis.
 Tituli. Balbinæ presbyter Cardinalis.
 Tituli. Mariæ in transiberim presbyter Cardinalis.

Tituli. Cecilie presbyter Cardinalis.
 Tituli. Grifogoni presbyter Cardinalis.
 ¶ De Ecclesijs Diaconorum Cardinalium.
 Sanctæ Lucie in Septisolijs.
 Sanctæ Mariæ in Aquiro.
 Sancti Theodori.
 Sanctæ Mariæ in Cosmedin.
 Sancti Georgij ad Velum aureum.
 Sanctorum Cosmæ & Damiani.
 Sanctæ Mariæ nouæ.
 Sancti Hadriani.
 Sanctorum Georgij, & Bacchi.
 Sanctæ Mariæ in uia lata.
 Sanctæ Mariæ in porticu.
 Sancti Angeli.
 Sancti Nico. in carcere Tulliano.
 Sanctæ Mariæ in Dominica.
 Sancti Eustachij.
 Sancti Nicolai inter imagines.
 Sancti Viti in macello.
 Sanctæ Agathæ.
 ¶ Episcopi qui sunt sub Pont. & non sunt in alterius prouincia constituti.
 Ostiensis, & ualletrensis.
 Portuensis, & s. Rufinæ.

OMNIVM ECCLESIARVM.

Sabinenfis.
 Tusculanensis.
 Prænestinensis.
 Albanensis.

In Thuscia, & patrimo.
 Nepesin. } uniti.
 Sutrin. }
 Ciuitatē, uel Ciuitatis. } uniti.
 Castellā. }
 Ortan.
 Balneoregien.
 Montisfalconis. } uniti.
 Cornetan. }
 Vrbeuetan.
 Viterbien. } uniti.
 Tuscanen. }
 Castren.
 Suauen.
 Clusinus.
 Perusin.
 Castellanus.
 Aretin.
 Grossetan.
 Vulteran.
 Senon. Archiepiscopus.
 Lucan.
 Pistorien.
 Pientin.
 Florentin. Archiepiscopus.
 Fesulan.
 Binenfis.
 Lunensis.
 Sarzanen.

CIVITATES
 mundi, quæ ultra urbē tenentur à Christianis.

In cāpania & maritima.
 Anagnin.
 Sagnin.
 Ferentin.
 Alatin.
 Verulan.
 Terracineſ.
 Soran.
 Fundan.
 Aquinas.
 Tiburtin.

In Aprucina, & Marſicana prouincia.
 Aquilen. } uniti.
 Fucanen. }
 Marſican.
 Valuenſis, seu Sulmonen.
 Theatinus.
 Adrien. } uniti.
 Penanenſis. }
 Aprutinus, seu Theran.

PROVINCIALE

Corthonensis.

In Ducatu Spoletano.

Asisinas.

Fulginas.

Nuccerin.

Eugubin.

Spoletan.

Tudertin.

Amelien.

Narniensis.

Interamnensis.

In Marchia Anconitana

Asculanensis.

Firman.

Camerinensis.

Auximanensis.

Humanas.

Anconitan. } coniancti.

Esinenfis, uel Exinas.

Senogalien.

Fanenfis.

Pisaurensis.

Forosempronienfis.

Callienfis.

Urbinas, seu Sancti Leonis.

Racanatenfis.

Maceratenfis.

In Romandiola.

¶ Archieps Rauennas habet

hos suffraganeos.

Ariminensis.

Foroliuensis.

Cersanetenfis.

Ceruinensis.

Brittonoricenfis.

Foropompiliensis.

Imolensis.

Faentinus.

Sarenien, uel Sarsinaren.

Mutinen.

Regien.

Bononien.

Furrarien.

Fobien.

Comaleden.

Parmen.

Barcinen.

Placentin.

In Insula Regni Siciliae

¶ Archiepiscopus Panormi
tanus hos habet suffra
ganeos.

Agrigentini.

Mazaren.

Meleuitan, uel Malten.

¶ Archieps Montis regalis
hos habet suffraganeos.

Siracusanenfis.

OMNIVM ECCLESIARVM.

Cathaniensis.

¶ Archiepiscopus Messanē
fis hos habet suffraganeos.

Cephaludensis.

Pacen. & Lipparien. sunt uniti.

Sancti Marci. } isti duo sunt exē

Militen. } pri & uniti.

In Calabria.

¶ Archiepiscopus Regien.
hos habet suffraganeos.

Lucrensis.

Cotroniensis.

Cassanensis.

Cathacenfis.

Neocastrenfis.

Giracensis.

Toropeten, aliis Tropiensis.

Bonensis.

Squillacensis.

¶ Archieps Cosentin. hūc ha
bet suffraganeum.

Marturanensis.

¶ Archieps Rossanen. nō ha
bet suffraganeos.

Bisignanen. est exemptus.

¶ Archiepiscopus Sancte Se
uerinae hos habet suf
fraganeos.

Ebriacen, uel Vmbraticen.

Strigulen, uel Seroniē, aut Insulē.

Geneocastren, uel Genicocastre.

Gerentinen.

Sancti Leonis.

In Apulia.

¶ Archieps Larcatin. hos ha
bet suffraganeos.

Mutulensis.

Castellanen, uel Castellanaten.

¶ Archieps Brundusiu. hūc
habet suffraganeum.

Astrinen, uel Ostinen.

¶ Archieps Hidronti. hos ha
bet suffraganeos.

Castrenfis.

Gallipolitan.

Liciensis, uel Licenenfis.

Vgentinen, uel Ogentin.

Lucensis, uel Lucadenfis.

Neritonen. est exemptus.

¶ Archieps Barenfis hos ha
bet suffraganeos.

Betontinenfis.

Caëlpheian, uel Melphiten.

Iuuenacenfis.

Rubentinenfis, uel Rubensis.

Salpenfis.

Caurienfis.

Buterenfis.

PROVINCIALE

Conuersan.	Venusinensis.
Mincruensis.	Grauinensis.
Polignianensis.	Angolensis.
Catherinensis.	
Lauellinensis.	In terra laboris.
¶ Archiepiscopus Tranēsis	¶ Archiepiscopus Beneuētanus cu
hos habet suffraganeos.	ius ciuitas est Romanę Ecce
Vigiliensis.	sia; hos habet suffraganeos,
Andren. uel Adriē. } cōiuncti.	Thelesinen.
Penensis.	Sanctę Agathę.
¶ Archiepiscopus Sipōtin.	Aliphiensis, uel Alipharen.
vel montis Gargani hos ha-	Montis Marani.
bet suffraganeos.	Auellinensis.
Vescanensis. } exempti.	Vican.
Troianensis.	Arianensis.
Melphicensis.	Boianensis, uel Roianen.
Monopolitanen. } exempti.	Asculanensis.
Rapollen.	Nucerin.
¶ Archiepiscopus Consañ.	Tertibulensis.
hos habet suffraganeos.	Draconensis.
Auranensis.	Vlturanensis.
Sarranensis.	Alarinen.
Montisuiridis.	Ferentinensis, uel Florentinen.
Laquedonen.	Ciuitatensis.
Sancti Angeli de Lombardis.	Termolensis.
Bisacensis.	Lesinensis.
¶ Archiepiscopus Acheronti. hos	Frequentinensis.
habet suffraganeos.	Triuentinensis.
Potentensis.	Biminensis.
Gricariensis.	Vadensis, uel Gadiensis.

OMNIVM ECCLESIA RV M.

Musanensis.	Acerran.
Sanctę Marię.	Iscalan.
¶ Archiepiscopus Salernitan. hos	¶ Archiepiscopus Capuanus hos
habet suffraganeos.	habet suffraganeos.
Caputaquensis.	Theanensis.
PolICASTRENSIS.	Caluensis.
Nuscauitan. uel Nuscant.	Calimensis.
Sarnensis.	Suessan.
Acruensis, uel Acernen.	Venafan.
Mariscensis.	Aquitanen. uel Aquinaten.
Rauellensis est exemptus.	Ifernensis.
¶ Archiepiscopus Amalphitā. hos	Casertanensis.
habet suffraganeos.	Caiacensis.
Capricanensis.	Casinen. est exemptus.
Scalensis, uel Camensis.	In Tuscia, & Corsica.
Minorensis.	¶ Archiepiscopus Pisan. hos habet
Siteranensis.	suffraganeos.
¶ Archiepiscopus Surrenti. hos ha	Messanensis.
bet suffraganeos.	Aiacensis.
Lobrensis.	Alariensis.
Salpensis.	Segonenis.
Equen. uel Aquis, alias Vicen.	Ciuitatensis.
uel Vican.	¶ Archiepiscopus Ianuensis hos ha
Castellimaris, uel Scabiensis.	bet suffraganeos.
¶ Archiepiscopus Neapolitan⁹ hos	Bobiensis, uel Robiensis.
habet suffraganeos.	Aprumacensis, uel Brumacensis.
Auerfan. est exemptus.	Metenenis, uel Maranensis.
Nolan.	Acciensis, uel Amprumacensis.
Putolanensis.	Nubiensis, uel Nebiensis.
Cumanensis.	

PROVINCIALE

Nauensis.

Albiganensem.

In Sardinia.

¶ Archieps Calaritanensis,
hos habet suffraganeos.

Sulcitan. uel Sulcien.

Doliensis.

Suellensis, hodie est unitus Calaritan.

¶ Archiepiscopus Turitan.
hos habet suffraganeos.

Sorrentis.

Plonatis.

Ampurien.

Gisacensis, uel Girarden.

Castren.

Othauensis, uel Othaicens.

Bosanensis.

¶ Archiepiscopus Alborensis
hos habet suffraganeos

Vssellensis

Sanctæ Iustæ.

Terra albæ.

Ciuitanensis.

Galtellinensis. Isti duo sunt exempti.

In Flammia, & Lombardia.

¶ Archieps Rauennas hos habet suffraganeos.

Adriensis.

Comaclensis.

Ceruensis.

Foroliuensis.

Forompiliensis.

Velliuiensis.

Cesenatensis.

Sarenensis, uel Sarfinatensis.

Fauentin.

Imolensis.

Mutinensis.

Bononiensis.

Reginensis.

Parmensis.

Barcinen.

¶ Archieps Mediolanensis
hos habet suffraganeos.

Bergomens.

Brixien.

Cremonensis.

Laudensis.

Nouariensis.

Vercellen.

Ipporegiensis.

Vigleuiensis.

Astensis.

Aquensis.

Albens.

OMNIVM ECCLESiarVM.

Terdonensis.

Saonensis.

Albiganensis.

Vimimilensis.

Placentin.

Papiensis.

Ferrariensis: Isti duo sunt exempti.

¶ Archieps Taurinensis hos habet suffraganeos.

Casalen.

Salutiarum.

Montisfregalis.

In Dalmatia supra mare.

¶ Patriarchatus Aquilegensis
hos habet suffraganeos.

Mantuanensis.

Cuman.

Tridentinensis.

Veronensis.

Marauensis.

Paduanensis.

Vincentinensis.

Teruifinensis.

Concordiensis.

Ceneiensis.

Bellunensis.

Isti duo sunt uniti.

Polanensis, uel ponensis.

Parentinensis.

Triestinen.

Comaclensis, uel Petenensis.

Caputis Istrie, uel Iustinopolitana.

Maoriensis.

Ciuitatis nouæ, uel Emonensis.

In Istria super mare.

¶ Patriarchatus Graden.

Castellanensis, uel Venetiarum.

Torcellanensis.

Equilen.

Capruliensis.

Clodiensis.

Ciuitatis nouæ.

In Sclauonia.

¶ Archieps Iadrensis hos habet suffraganeos.

Aufaren.

Veglen.

Arben.

¶ Archieps Spalaten.

Traguriensis.

Teniens.

Scardonensis.

Temnen.

Nonensis.

Almisen.

PROVINCIALE.

Sibinicensis.

Farensis.

¶ Archiepiscopus Ragusin.
hos habet suffraganeos.

Stagnensis.

Rossonensis, uel Bossononensis.

Tribunensis.

Catharensis.

Racensis.

Rosensis } coniuncti.

Biduanensis.

¶ Archiepiscopus Antibarësis hos
habet suffraganeos.

Dulcinensis.

Suaciniensis.

Drinastensis.

Polastrensis.

Scodrensis.

Arbensis.

Sardensis.

Surtarensis, uel Aclttarensis.

In Regno Vngariæ.

¶ Archiepiscopus Strigoniësis hos
habet suffraganeos.

Agriensis.

Niciensis.

Vaciensis.

Quinq; ecclesiensis.

Vesprimiensis.

Lauriensis.

¶ Archiepiscopus Colocensis hos
habet suffraganeos.

Zagabriensis, uel Zagrabienfis.

Transiluanensis.

Visemburgensis.

Voccadrensis.

Cenadiensis.

Suimienfis.

Bosniensis.

In Regno Polonia.

¶ Archiepiscopus Guzerzensis hos
habet suffraganeos.

Vratislaviensis.

Lubricensis.

Vaniensis est exemptus.

Plorensis.

Cracouiensis.

Poznauensis.

Mazouiensis.

Pomeuariensis, uel Vadislaniësis.

In Alemania.

¶ Archiepiscopus Maguntin. hos
habet suffraganeos.

Pragësis caput Regni Boemie.

Marouiensis, uel Olomensis.

Fistetenfis.

Herbipolensis.

Constantiensis.

OMNIVM ECCLESIARVM.

Curiensis.

Argentinenfis.

Spirensis.

Vormacensis.

Verdensis.

Hildeshemensis.

Halberstatensis.

Paldeborensis.

Bambergensis est exemptus.

¶ Archiepiscopus Colo-
nienfis hos habet
suffraganeos.

Leodiensis.

Traiectensis.

Monasteriensis.

Mindensis.

Osnaburgësis, uel Oseburgësis.

¶ Archiepiscopus Bremenfis hos
habet suffraganeos.

Barduicensis, nunc destructus.

Cadeburgensis, uel Conuermen.

Lubicensis.

Auernien uel Mihiliburgen.

In Liuania, & Prussia.

¶ Archiepiscopus Rigenfis
hos habet suffraganeos.

Olisensis.

Trabatensis.

Curomensis.

¶ De Insula Sanctæ Mariæ
in Prussia.

Lithonienfis.

Zimalienfis.

Vermenfis.

Pomezanienfis.

Sambienfis.

Culmenfis, uel Curladenfis.

¶ Archiepiscopus Magdeburgëfis
hos habet suffraganeos.

Huergensis.

Brandeburgensis.

Misnen, uel Misfen.

Manserburgensis.

Citen, uel Neuburgen.

¶ Archiepiscopus Salsburgensis
hos habet suffraganeos.

Patauiensis.

Ratisponensis.

Frifenen, uel Rissingen.

Gurcensis.

Brisinensis.

Sequouensis.

Reimë, uel Enimo, de nouo creat.

Lauendinen, uel Lauenim.

¶ Archiepiscopus Treuerensis hos
habet suffraganeos.

Metensis.

Tullenfis.

Viridunensis.

PROVINCIALE

In Burgundia & Sabau.

¶ Archieps Bifuntin. hos ha
bet suffraganeos.

Basiliensis.

Lausanensis.

Bellicensis.

¶ Archieps Tarentasiensis
hos habet suffraganeos.

Sedunensis.

Augustensis.

In provincia provincie.

¶ Archieps Eduensis hos ha
bet suffraganeos.

Dignensis.

Niclenfis.

Grassensis.

Glaudatensis.

Senetensis.

Venciensis.

¶ Archieps Aquisensis hos ha
bet suffraganeos.

Aptensis.

Regensis.

Forouliensis.

Vanicensis.

Sistaricensis.

¶ Archieps Arelatensis hos
habet suffraganeos.

Massiliensis.

Auinionensis.

Vasionensis.

Aurascensis.

Tricastrinensis.

Carpetoracensis.

Cauallicensis.

Tholonensis.

¶ Archieps Vienensis hos ha
bet suffraganeos.

Valentinē. Diēsem sunt cōiuncti.

Viuariensis.

Gratiopolitana.

Maurianensis.

Gebennensis.

In Francia.

¶ Archieps Lugdunensis hos
habet suffraganeos.

Eduensis.

Mariscensis.

Gabilonensis.

Lingonensis.

¶ Archieps Seno. hos habet
suffraganeos.

Parisiensis.

Carnotensis.

Aurelianensis.

Niuernensis.

Antisiodorensis.

Tracensis.

Meldenfis.

OMNIVM ECCLESIARVM.

¶ Archieps Rhemensis hos ha
bet suffraganeos.

Suessionensis.

Cathalonensis.

Cambracensis.

Tornacensis.

Morinensis.

Attrebatensis.

Ambianensis.

Novionensis.

Silvanatensis.

Beluacensis.

Laudunensis.

In Normandia.

¶ Archieps Rothomagensis
hos habet suffraganeos.

Baiocensis.

Abrincensis.

Ebroicensis.

Sagiensis.

Lexouiensis.

Constantiensis.

In Britannia.

¶ Archieps Turonensis hos
habet suffraganeos.

Cenomanensis.

Nannetensis.

Carisopitensis.

Veneticensis.

Leonensis.

Trecorensis.

Andregauensis.

Briocensis.

Macloviensis.

Redonensis.

Dolensis.

In Ducatu Aquitaniae.

¶ Archieps Bituricensis hos
habet suffraganeos.

Claremontensis.

Ruthenensis.

Lemonicensis.

Mimatensis.

Albiensis.

Casurcensis.

Castrens.

Vabrensis.

Tutellensis.

Sancti Flori.

Aniciensis est exemptus.

¶ Archieps Tholosanus hos
habet suffraganeos.

Pictaviensis.

Xantonensis.

Engolismensis.

Petragoricensis.

Agennensis.

Condomensis.

PROVINCIALE

Mallacensis }
Lucionensis } de nouo creati.
Sarlatensis }

In Vasconia.

¶ Archieps Auxitani. hos habet suffraganeos.

Aquensis.

Ledroensis.

Conuenarum.

Conseranensis.

Taruiensis.

Olorensis.

Vasatenis.

Baionensis.

Lascurrensis.

Adurenis.

In Gotia.

¶ Archieps Narbonensis hos habet suffraganeos.

Carcaſſonenſis.

Biterrenſis.

Agathensis.

Ledouensis.

Sancti Pontij Thomeriarum.

Electensis.

Nemausensis.

Magalonenſis.

Vicensis.

Blensis.

In Regno Aragonum.

¶ Archieps Tarraconensis hos habet suffraganeos.

Barchinonensis.

Gerundensis.

Vicensis.

Illerdensis.

Vrgellensis.

Dertusensis.

Valentinensis.

Maioricensis.

¶ Archieps Caesaragustani hos habet suffraganeos.

Oscensis.

Tirafonensis.

Pampilonensis.

Calaguritan.

Segobricensis.

In Regno Castella, & Legionis.

¶ Archieps Toletanus hos habet suffraganeos.

Seguntinensis.

Oxomensis.

Burgensis.

Palentin.

Segobſensis.

Conchenſis.

Cordus

OMNIVM ECCLESIA RV M.

Cordubensis.

Carthaginensis.

¶ Archieps Cōpostellanus hos habet suffraganeos.

Abulensis.

Placentinensis.

Salamantin.

Elborensis.

Caurinensis.

Vlixbonensis.

Legionensis. } exempti.

Ouetensis.

Samorensis.

Ciuitatensis.

Egitaniensis.

Lamentensis.

Pacensis.

In Regno Portugalia.

¶ Archieps Bracharēſis hos habet suffraganeos.

Portugalenſis caput regni.

Columbriensis.

Visenſis.

Auriensis.

Tudensis.

Lucensis.

Astoricensis.

Mindoniensis.

¶ Archieps Iſpalēſis hos ha

bet suffraganeos.

Gienensis.

Godicensis, uel Gaden.

Siluenſis.

Mariochitan. in Aphrica.

Rubicensis.

In Regno Angliæ.

¶ Archieps Eboracensis hos habet suffraganeos.

Dunelensis.

Barleobensis.

¶ Archieps Cātuariēſis hos habet suffraganeos.

Londouienſis.

Roffensis.

Ciceſtrenſis.

Exouiensis.

Vinconienſis.

Vellenſis.

Barthonienſis. } uniti.

Garesbienenſis.

Vuigornienſis.

Herefordensis.

Conuertensis.

Lichefeldensis. } coniuncti.

Lincolinensis.

Norwicensis.

Helienſis.

Mencenſis.

PROVINCIALE

Laudanensis.
 Bangorensis.
 De sancta Asaph, siue Assanen.
 In Regno Hyberniæ, siue Islandiæ.
 ¶ Archieps Armachan. hos habet suffraganeos.
 Dundeleгалensis.
 Lugundunensis.
 Mirdensis.
 Conuarensis.
 Argadensis.
 Bachabonensis.
 Bathugiuensis.
 Damligiriensis.
 Darcikiensis.
 Cluanensis.
 Dondalerkglan.
 Lumidimensis.
 Tubernensis.
 Cluenaria.
 Drumorensis.
 ¶ Archieps Dublinensis hos habet suffraganeos.
 Gledoralensis.
 Petruensis.
 Offoriensis.
 Leglinensis.
 Rildarensis, uel Darenensis.

¶ Archieps Casselensis hos habet suffraganeos.
 Laoniensis, uel Linuricensis.
 Finabrensis.
 De Insula Cathai.
 Dekerua.
 Imilicensis.
 Rossensis.
 Vatrafordensis.
 Lisinorensis.
 Clonensis.
 Corkarensis.
 Derosyllichit.
 Lumbricensis.
 ¶ Archieps Tuaniensis hos habet suffraganeos.
 Duacensis.
 Demageo.
 Guachdunensis.
 Deroscomon.
 Decholan.
 Clonfertensis.
 Achadensis.
 Alachdensis.
 Detelmunduach.
 Elsinensis.

In Regno Datiæ.
 ¶ Archieps Lundensis, Suetici primas hos habet

OMNIVM ECCLESIA RVM.

suffraganeos.
 Rostrildensis.
 Othomensis.
 Sestleucensis.
 Ripensis.
 Raucienensis.
 Vuibergiensis.
 Arusiensis.
 Burhlanensis.
 In Regno Noruegiæ.
 ¶ Archiepiscopus Nidrosie hos habet suffraganeos.
 Bergensis.
 Staugiensis.
 Hemetensis.
 Asloensis.
 Horcadensis.
 Pharensis.
 Sodrensis.
 Grenaladiensis.
 Baensis.
 Scolarensis.
 Olenensis.
 Grandensis.
 Nellandensis.
 In Regno Suetiæ.
 ¶ Archieps Vpsalensis hos habet suffraganeos.

Scarenensis.
 Lincopensis.
 Sciruunienensis.
 Aguriensis.
 Aloensis.
 Vaxionensis.
 Abdensis.
 In Regno Scotiæ.
 ¶ Archiepiscopus Sancti Andree hos habet suffraganeos.
 Glasquensis.
 Ergadiensis.
 Candidæ casæ.
 Catanensis.
 Abredonensis.
 Dumblanensis.
 Brichimensis.
 Murenensis.
 Rossensis.
 Dumkeldensis.
 Glawidensis.
 In Regno Sardinia.
 ¶ Archiepiscopus Calarita. hos habet suffraganeos.
 Sulciensis, uel sulcitani.
 Dolensis, uel Dolienensis.
 Suellensis.
 ¶ Turitanus Archiepiscopus

PROVINCIALE

hos habet suffraganeos. ¶ Archieps Casarea hūc habet suffraganeum.
 Sorrensis. Sabasten. q. aliis dicitur Samaria.
 Plonaccensis. ¶ Archieps Nazarenus hūc habet suffraganeum.
 Ampurtenis. Thiberiadiensis.
 Gifardensis. ¶ Patriacensis Archieps nullum habet suffraganeum.
 Castrensis. ¶ In Patriarchatus Anthio-
 Othanensis. ceñ. sunt. clīj. Ecclesie Cathedrales, ad istar illi⁹ verbi Euā-
 Rosan. gelici, Impletum est rete ma-
 ¶ Archieps Arborensis hos gnis piscibus. clīj. de quibus
 habet suffraganeos. his tēporib⁹ hos habet Archi-
 Vselensis. episcopos, q. inferi⁹ annotant.
 Sanctum Iustum. Suffraganei verō sunt isti.
 Terre albe. Gabulensis.
 Ciuitatensis est exemptus. Laodicensis.
 Galcellinensem. Anencendensis.
 In Vltramarinis parti- Tripolitan.
 bus, & quæ tenentur ab Biblien. qui dicitur Giber.
 infidelibus. ¶ Archieps Tarsen. nullū ha-
 ¶ Patriarcha Hierosolimita bet suffraganeum.
 nus hos habet suffraganeos. ¶ Archieps Edeſen. q. aliis di-
 Ebronensis. citur Rex Medorum, nul-
 Lidenſis. lum habet suffraganeum.
 Aſcalonenſis, qui dicitur Bethlē. ¶ Archieps Appariē. habet
 ¶ Archieps Tyrenſis hos ha hunc suffraganeum.
 bet suffraganeos. Valaniensis.
 Aconensis. ¶ Archieps Tulupden. qui
 Sidomensis.
 Bericensis, uel Bencensis.
 Pencensis, uel Paucadensis.

OMNIVM ECCLESIARVM.

aliās dicit Eliosopolitañ. tam cōuenerant autoritate præ-
 nullū habet suffraganeū. dicta Deo amabile honorare Ec-
 ¶ Archieps Conzen. nullum clesiam, & eius Episcopo locum
 habet suffraganeum. inter Patriarchas dare communi
 ¶ Archieps Manustren. nul sanxit uoluntate, reuerentiā exhi-
 lum habet suffraganeum. bēs sanctæ Resurrectiōis. Et quo-
 nam prædicta Dei ciuitas Hieru-
 ¶ Iuxta traditiones ueterum, & salē, & ciuitas quasi in limitibus
 etiam quædam scripta, quæ auto Alexandrini, & Antiocheni Pa-
 ritatem habent non modicā apud triarcharum erat, nec haberent
 Palestinos, & maxime Græcos, unde illi urbes ordinarent suffra-
 Hierosolimitana Ecclesia usque ganeos, nisi utriq; Patriarchæ ali-
 ad tēpora D. Iustiniāni Augusti quid detraberetur, uisum est ex-
 Episcopū habuit nulla uel modi- pediens, ab utroq; aliquid decer-
 ca dignitatis prerogatiua gaudē pere, ut eidem iuxta formam alio-
 tē. Tempore uerō prædicti Princi rum Patriarchatum ordinarent
 pis, congregata est synodus gene subiectis. Subtraxerunt ergo An-
 ralis apud Constantinopolim, tē- tiocen. Casariensem, & Sutopoli-
 pore domini Vigilij Papæ, Elicij tan. metropoles. Alexandrinum
 Cōstantinopolis, Apollinarij Ale uerō Raquibensem, qui est hodie
 xādrini, do. Eustachij Anthiocen. Patracensis, ubi non est Archiepi-
 Patriarcharum super tribus capi scopus metropolitan. & quoniā
 tulus, uidelicet, sup scriptis Theo eundem Patriarcham oportebat
 doric Thitil. itē scriptis Theodo habere præter supradictos Me-
 rini Mopsuestæ Episcoporū, & tropolitan. familiares suffraga-
 epistola Hibe ad Marim Persam neos, quos Græci Enicellos uocāt,
 In qua synodo post alias ecclesie subtraxerūt prædictis Metro-
 Dei necessarias institutiōes, quas politan. quosdā episcopos, & quos-
 pro tempore promulgādas decre dam de nouo creauerunt, usq; ad
 uerat Sanctorum Patrum, qui ad xxv. quorum urbium numerum,

PROVINCIALE

et nomina subiunximus, com-
putatis prius Metropolitan. et
earum suffraganeis. Et ordo est
talis.

In Palestina.

¶ Prima Sedes Cæsarea Mā
conia, quæ & Palestiñ. vo-
catur, quam reedificauit
Herodes, sub hac sunt epi-
scopatus decem & octo.

Semantipadrida.
Yamas. i. Arsuf.
Nicopolis.
Sorucis.
Rasias, aliàs Rabos.
Regum Apogos.
Regum Serico.
Regum Homas.
Bennemgadaron.
Adotus Regum.
Pamlas. i. Palmenum.
Azioius typum.
Ephromas.
Estilton.
Tricomias.
Toxus, uel Trexus.
Sealcum.
Constantunaquis.

In Gallilea.

¶ Sedes secunda Scitopolis,
sed hodie ob venerationē
Annunciationis Domini
cæ, & Natiuitatis Beatæ
Mariæ virginis translata
est sedes ad Nazaret. Sub
hac sunt Epā⁹ ix. videlic.

Capitelidos.
Miru.
Gedeum.
Pelon, uel pilen.
Mulus.
Yppus.
Tretacomias.
Climangaulanus.
Comanas.

In Arabia, et Syria.

¶ Sedes tertia Vetera Ara-
bia. Sub hac sunt Episco-
patus. xxxv.

Adrason.
Neiu.
Ierapolis.
Neupolis.
Phenustus.
Constandas.
Tricomias.
Saltum.
Exacconas.

OMNIVM ECCLESIARVM.

Comogonias.
Comastanis.
Comocoreatus.
Comonilutinos.
Comusueatis.
Conuseraconas.
Diasfrason.
Philodelphios.
Esuis.
Philopopoles.
Dyonisius.
Pontaconicas.
Canofados.
Vocaneos.
Comiseraconas.

¶ Suffraganeorū prima Led-
da, quæ est hodie Sanctus
Georgius.

Ioppe, idest, Iasse.
Assaon.
Meunas.
Neapolis.
Iericuntus.
Tyberiadis.
Legionum.
Capicolino.
Maittonen.
Nazareth, ubi hodie est Archēps
Tabor ubi transfiguratus est
Christus.

Caraca, uel Petra.
Hadraga.

Helrenopolis.

Fram.

Monsina, ubi in Pedemontis, est
Abbatia in uertice Episcopa-
tus.

¶ Hæc est ordinatio sub A-
postolica sede Antiochiæ
Catholicorum Metro-
litanorum Archiepisco-
porū, & Episcoporum.
Catholicus Yrampolis, quæ est
Baldoch.

Catholicus, qui est perfidus.

¶ Sedes prima secundæ ordi-
nationis, sub hac sede sunt
hij Episcopatus.

Porphireon.
Plomaidis.
Sidon.
Sarepta.
Biblum.
Berion.
Orchosia.
Beritus.

¶ Secunda Sedes secundæ or-
dinationis Tharsus, sub
hac sede sunt hij Epā⁹atus.
Sebastis.

PROVINCIALE

Mallos.
Tma.
Thoricor.
Poderados.
¶ Sedes Tertia Edessa, sub
hac sunt hij Episcopatus.
Virromi.
Constantia.
Carron.
Matropolis.
Vachon.
Cedmaron.
Intheria.
Ogerquensia.
Tapasaron.
Calimicos.
¶ Sedes quarta Appamia,
sub hac sunt hij Episcopatus.
Epiphania.
Larissa.
Riphania.
Valanea.
Archusa.
¶ Sedes quinta Terapolis.i.
Malbech, sub hac sunt hij
Episcopatus.
Scuma.
Sunon.
Varnallis.
Neofeneia.

Petri.
Errimon.
Balichi.
Europi.
¶ Sedes sexta Roftra.i. Bufe
Iech, sub hac sede sunt hij
Episcopatus.
Cerafon.
Philadelphia.
Aufcadon.
Zotoyma.
Hetri.
Yem.
Perambo.
Dyonisia.
Neylon.
Lorea.

In Armenia.

¶ Sedes septima Anauersa,
sub hac sunt hij Epatus.
Epiphania.
Rossos.
Alexandres.
Ymopolis.
Camprisopolis.
Flamas.
Castanelli.
Eguas.
Siria.

OMNIVM ECCLESIA RV M.

¶ Sedes octava Seluisia, sub
hac sede sunt hij Epatus.
Laudacia.
Guaakonechora.
Claudiopolis.
Zabrudaldanabi.
Diocefaria.
¶ Archieps Tornualëtis, qui
est primus totius Bulga-
riae, & nullum habet suf-
fraganeum.
Oropi.
¶ Archieps Velefbudien.
Dalixandos.
¶ Archieps Profexalmenfis
hos habet suffraganeos.
Senila.
Kelenderis.
Anemori.
Sicopolis.
Lamos.
Scopien.
Antiochia parua.
Pizriensm,
Irmopolis.
Budimensis uel Brusiberensis.
Nephelia.
Luofiensm.
Riftra.
Brunciberensm.
Yompi.

In Romania.

¶ Ecclesia cōstantinopolita
na hos habet suffraganeos.
Philadelphia parua.
Germanico.
Colubriensm.
Mabda.
Naturensm.
Domeciopolis.
Spigacensm.
Zinoopolis.
Dorkensm.
Adrason.
Pauadensm.
Milo.
Calcedonensm.
Neapolis.
¶ Archieps Irachliensis hos
bet suffraganeos.
Redeseonensis.
Periftaciensis.
Galipolensis.

In Syria.

¶ Sedes noua Damascus, sub
hac sede sunt Episcopatus
innumerabiles.
Pamiponi.

PROVINCIALE

Darnensem. ¶ Malziacen. habet unū suffraganeum.
 Carlotensem. Maronensem.
 Archadopolitan. ¶ Mesiopolitā. Archieps hūc
 Miſinensem. ¶ Archieps Patracen. hos ha-
 bet suffraganeos. Xanociensem.
 Lapsacensem. ¶ Philippēsis Archieps hos
 Dinenſem de Sallana. habet suffraganeos.
 ¶ Archieps Squisicē. vltra Christopolitanum.
 brachium sancti Georgij Dragonensem.
 hos habet suffraganeos. Crisopolitanum.
 Troianum. ¶ Archieps Serreſis. nullū ha-
 Andronicum. bet suffraganeum.
 Iacoremſem. ¶ Archieps Theſalonice. hos
 Decandimonia. habet suffraganeos.
 Lupudienſem. Citren.
 De Epigonia. Verienſem.
 Libariensem. ¶ Archieps Larissenus hos
 ¶ Archieps Verisicē. hos ha- habet suffraganeos.
 bet suffraganeos. Dinutrien. uel Dinutricen.
 Roſionensem. Almurenſem.
 Aprenſem. Cardicensem.
 Ripsalensem. Nazarenſem.
 ¶ Madricenſis Archieps, & Sidonienſem.
 Adrinopolitanus Archi- Dinucensem,
 episcopus, nullos habet ¶ Archieps Neopatēsis hos
 suffraganeos. habet suffraganeos.
 ¶ Traianopolitan. Archieps Lariaten. uel Lauacen.
 vnum habet suffraganeū. ¶ Archieps Theban. hos ha-
 Auienſem. bet suffraganeos.

OMNIVM ECCLESIARVM.

Zorocemenſis. Kirokenſis.
 Caſtorienſis. Archadienſis.
 ¶ Archieps Athenienſ. hos Gerapetrenſis.
 habet suffraganeos. Sicinenſis.
 Termopilenſis. Milopotanienſis.
 Daualienſis. Ariens.
 Salonenſis. Calamonienſis.
 Nigropontenſis. Agienſis.
 Albelonenſis. Riſſanenſis.
 Reonenſis. ¶ Attidēſis Archieps hos ha-
 Molgarenſis. bet suffraganeos.
 Eginnenſis. Caſenſis.
 ¶ Archieps Corinthien. hūc Scopuleniſis.
 habet suffraganeum. Napronenſis.
 Argumenſis. Margaricenſis.
 ¶ Archieps Patracenſis hos ¶ Soltanienſis Archieps hos
 habet suffraganeos. habet suffraganeos.
 Colonienſis. Helenenſis.
 Mothonenſis. Sudenſis.
 Coronenſis. Monouaſienſis.
 Amiclenſis. Tauriſienſis.
 Andreuillenſis. Marrochitanienſis.
 ¶ Archieps Corſienſ. non ha- ¶ Voſprenienſis Archieps
 bet suffraganeum. hos habet suffraganeos.
 ¶ Archieps Duracenſis non Thepheliſienſis.
 habet suffraganeum. Matrehen.
 In Inſula Creten. Cerſon.
 ¶ Archieps Cretenſis hos ha- ¶ Archieps Colloſten. qui
 bet suffraganeos. dicitur Rhodon. non ha-
 bet suffraganeum.

PROVINCIALE.

¶ Archieps Cābaliēn. in do-
minio Tartarorum, non
habet suffraganeum.

Tempore Pipini regis Francorū
fuit cōposita hęc descriptio.

¶ Ex parte Ægypti detinet
Soldanus super maritimā
senlonam, vbi fuit tempo-
re Græcorum sedes Ar-
chiepiscopalis.

Item detinet Gazaram, & Varo-
nem, quę fuerunt castra Tem-
plariorum, & fuit sedes epi-
scopalis tempore græcorum.
Versus Hierusalē detinet Se-
basten, quę fuit, & est sedes
episcopalis.

Item detinet Neapolim, quę est
una cum terra Sebasten. anti-
quitus Samaria dicebatur.

Item detinet grande gericum, &
Castrum planorum, & Ca-
strum fulbarum, quę fuerunt
Castra nobilissima.

Templariorū hęc omnia detinet
cum pertinentijs suis.

Versus Arabiā, & in Arabiā de-
tinet Ebron quę nūc sanctus
Abraham nūcupatur, & est
sedes Episcopalis.

Item Castrū nobilissimum, quod
Caphila dicitur.

Item Patracen. Cumaten. & ar-
chiepiscopalis sedes, quę nūc
Erachi vulgariter nūcupatur.

Item Castrum montis regalis &
Sebe cū pluribus alijs Castris
quorum nomina ignorantur,
& hęc terra debet esse filie
principis Pipini, & protēdi-
tur ā Hierusalē p̄ xvj. dietas.

Item uallē de mossā, quę est pars
idumę, & hęc est uersus
Damasē ubi sunt plura Ca-
stra & uille, quorum nomi-
na ignorantur, & debent esse
domicelle prædictę.

Item uersus Atton, & uersus Na-
zaret castrum Saporie, quod
fuit regis.

Item montem Tabor, & Castrū
Burie, quę fuerunt Abbatis
dicti montis.

Item ciuitatē Vaim, ubi olim fuit
sedes episcopalis.

Item Persaidam ciuitatem Petri
& Andree.

Item castrum, quod bellum uide-
re dicitur, quod fuit hospita-
lis Hierosolimitani.

OMNIVM ECCLESIARVM.

Item in terra de Gor, ubi fuit So-
doma & Gomorra, castrum
quod Marefcalcia dicitur,
quod fuit dicti regis.

Itē Iericho, quod fuit Abbatissę
sancti Lazari de Bethania,
& distat ab hac parte Hieru-
salem per septem leucas.

Item supra mare Gallileę ciuita-
tem Tiberiadis, quę est sedes
episcopalis & protenditur
hęc terra per duas dietas, &
amplius, & hęc omnia deti-
net cum pertinentijs suis.

Itē uersus Arabiā ex hac parte ca-
strū quod dicitur Cauadesuet
quod est fluuius, qui iuxta Ti-
beriadim fluens fluuiio Iorda-
nis iungit, Dominus autē Tibe-
riadis est princeps Gallileę.

Item Tiron & Accon uersus mō-
tanam, Castrū Saphet quod
fuit templariorum.

Item Castrum Nouum quod fuit
domini Tironis, quod esse de-
bet filie dicti principis.

Item uadam Iacob quod est tem-
plariorum.

Item Cesaream Philippi, quod
Bellinas vulgariter appella-

tur, & est episcopalis sedes
& debet esse filie dicti Prin-
cipis, & hęc terra protendi-
tur per unam dietam supra
Tirum in Cauas maximas.

Item episcopatum Simoden. ca-
strum, quod Belfeth dicitur,
& Canā Belciassēm, & pre-
tenditur hęc terra per dietā
& plus.

In Aphrica.

¶ Qui colliguntur ex Con-
cilijs Aphricanis.

Archiepiscopus Tingensis.

Septensis.

Feffensis.

Bugiensis.

Cyrenensis, q̄ dicitur Bonādrēs.

Hipponensis.

¶ Archieps Carthaginensis,
siue Tunicensis.

Tripolensis.

Baanensis.

Capritanensis.

Baiensis.

Basilitanensis.

Sebastianensis.

Vsulenensis.

Estuagensis.

PROVINCIALE

Martiriensis.	Sunenſis.
Calamensis.	Maſſilitanenſis.
Constantin. hodie.	Aquiſfregni.
Madaurenſis.	Fulſiculenſis.
Tagaſtenſis.	Sitiphenſis.
Seleniſeliatenſis.	Horocellorum.
Abritanenſis.	Opoenſis.
Neopolitanenſis.	Aurenſis.
Vticenſis.	Abritanenſis.
Vſiparenſis.	Ruſurenſis.
Verenſis.	Icoſitanenſis.
Lacularenſis.	Puſquilenſis.
Adrumentinenſis.	Vulnitanenſis.

¶ Et eſt ſciendum quòd in primitiua eccleſia fuit aſignatum & de-
terminatum per dominum papam, & de conſilio fratrum ipſius,
quomodo deberent uenire ad eccleſiam Romanam pro ſoluendo tri-
buto domino papæ. Et hoc de exemptis intelligitur, & aliarum ec-
cleſiarum prelatiſ, uel per legitimos procuratores ipſarum eccleſia-
rum, monaſteriorũ, & locorum aliorũ religioſorum ſeu domorum,
& de filiis quæ tenent feudum à dicta Romana eccleſia. Et ita deſcri-
bitur ad ſoluendum tributum.

¶ Apuli, Itali, ſingulis annis quando curia eſt ultra montes: quan-
do uerò citra, ſingulis biennijs.

¶ Gallici prouinciales, Cathalani ſingulis biennijs quando cu-
ria eſt ultra montes: quando uerò curia eſt citra montes, ſingulis
annis.

¶ Theutonici, Vngari, Siculi, ſingulis biennijs.

¶ Angli, Hiſpani, ſingulis triennijs.

¶ Vltimarini ſingulis quadriennijs.

OMNIVM ECCLESIARVM.

Imperatores Chriſtianorum.

Imperator Romanorum.

Imperator Conſtantinopolenſis.

Reges Chriſtianorum.

Rex Francorum.	Rex Cypri.
Rex Angliæ.	Rex Scotorum.
Rex Caſtellæ & Legionis.	Rex Sardinie.
Rex Siciliæ.	Rex Dacie.
Rex Aragonum.	Rex Noruegiæ.
Rex Vngariæ.	Rex Trinaculiæ.
Rex Portugaliæ.	Rex Bohemiæ.
Rex Maioricarum.	Rex Poloniæ.
Rex Nauarriæ.	Rex Suecorum, uel Suetiæ.
Rex Armeniæ.	

In Ibernia.

Catholicus.	Rex Coloniænſis.
Comachiæ.	Rex Minauriæ.
Mena, Catheline. Ibi hodie non ſunt reges, ſcilicet, tota Ibernia eſt ſub rege Angliæ.	

Iſti ſunt feudatarij Eccleſiæ Romanæ.

Rex Siciliæ.	Rex Aragonum.
Rex Sardinie.	Rex Vngariæ.
Rex Hieroſolimitan.	

¶ Dominus Clemens Papa. v. fecit fratrem Ioannem de monte Cor-
uino ordinis minorum exiſtentem in dominio Tartarorum Ar-
chiepiſcopum Cambaliænſis in partibus Orientis, & fecit confecra-
ri in curia nouem fratres eiſdem ordinis in epiſcopos, quos miſit
ad partes illas ſuffraganeos, & in auxiliũ ipſius Archiepiſcopi, &

PROVINCIALE

fuit sibi missum Pallium de Curia, & ordinatum etiā quod esset pro
successore propter loci distantiam.

¶ Dominus Ioannes Papa. xxij. fecit quendam de ordine Prædicatorum
archiepiscopum.

Soltamen. in partibus Aquilonis, & eodem modo misit sibi septē
fratres ipsius ordinis pro suffraganeis, quos fecit consecrari in Cu-
ria in episcopos, & fuit sibi missum pallium successorum, ut supra.

Et est sciendum, quod hodie non sunt plures ecclesie patriarcha-
les, seu episcopales, nisi de nouo crearentur per sedem apostolicam.

Isti eligunt Roma. Imperatorem.

In primis Archiepiscopus Maguntinensis, sacri Imperij per Germa-
niam Archicancellarius.

Item Archiepiscopus Colonien. sacri Imperij per Italiam Archi-
cancellarius.

Item Archiepiscopus Treuerensis, per regnum Arelaten. Archi-
cancellarius.

Rex Boëmie, qui fuit Dux.

Marchio Brandeburgensis.

Dux Saxonie.

Comes Palatin. Rheni. Vnde uersus.

Maguntinensis, Treuerensis, Colonien. sis,

Epi Palatinus dapifex Dux, portitor ensis,

Marchio praepositus Camere, Pincerna Boëmus,

Hij statuunt Dominum cunctis per secula mundi.

Imperator Roma. debet coronari tribus

coronis, videlicet.

Prima Ferrea, quæ significat potentiam & fortitudinem, & de
ista Corona Ferrea debet coronari per Archiepiscopum Colonien.

in uilla

OMNIVM ECCLESIARVM.

in uilla, quæ Aquisgrana dicitur, Colonien. provincie Leodien. dioc.

Secunda est de Argēto, quæ significat, quod in ipso est clara iusti-
tia & munda & de ipsa argētea corona coronatur per Archiepiscopa-
tum Mediolan. in ecclesia Modotien. & est Mediolanen. diocesis.

Tertia est de Auro, quæ significat maiorem & nobilitatem
omnium metallorum, unde per ipsam comparisonem debet esse in
ipso Imperatore semper iustitia & debet eam firmiter seruire, &
semper permittere reddere unicuique quod suum est, de ista corona au-
rea ultimò debet coronari in Vrbe per dominum Papam, in Basilica
sancti Petri, in altari sancti Maurij in signum quod est Imperator,
& sub eorundem sue confirmationis. Vnde dictus Imperator stare
non debet in Vrbe, nisi per unam noctem post suam coronationem, &
in exitu Urbis ascendit montem unum prope ecclesiam sancti Petri
extra muros per duo milliaria, qui uocatur mons Maurus, qui qui-
dem mons altior est omnibus alijs de contrata dictæ Urbis, & tunc
quando est in uertice montis eleuans manum uoluendo se dicit, omnia
quæ uidemus nostra sunt, & ad mandata nostra perueniunt. Et sta-
tim mittit per uniuersum mundum, ut ad mandata sua ueniant omnes Ba-
rones, & principes Christiani, & Pagani totius mundi, qui sibi de-
bent respondere: ut in primo folio Codicis, ubi dicitur omnia quæ ui-
demus nostra sunt, continetur.

SEQUITVR MODO CONVE-
nienter videre de ordinibus, & religionibus Christianitatis,
& eorum nominibus per Romanam ecclesiam approbatis, &
qui ex eis dicantur non mendicantes, & qui mendicantes, &
qui militiarum. Et primo de non mendicantibus.

Monachi, Ordo sancti Basilij, & caput uocatur Archimadrita.
Monachi, Ordo sancti Benedicti, Gilbertus instituit ordinem in An-
glia sub regula sancti Benedicti.

Mo. Ordo Cisterciens.

PROVINCIALE

Mo. Ordo Cluniacen.

Canonici, Ordo Præmonstraten.

Et istis tribus non additur ordo, Dilecto filio Abbati monasterij Cistertien. Cabilonen. diocæsis, & sic de alijs.

Canonici, Ordo sancti Augustini.

Fratres Ordo sanctæ Mariæ Cruciferorum.

Fra. Ordo cruciferorum cum stella.

Magister, & fratres hospitalis sancti Francisci cruciferorum cum stella in pede pontis. pragen. ordinis sancti Augustini.

Ioanni priori domus fratrum sanctæ Mariæ de Venetijs, ordinis Cruciferorum Castellæ. diocæsis.

Fra. Ordo sancti Petri confessoris de Magella.

Fratres, Dominici Sepulchri ordinis sancti Augustini.

Prioratus domus Sepulchri dominici Calatambio ordinis sancti Augustini Tirasonensis diocæsis.

Magister & Fratres.

Priori & capitulo ecclesiæ Ierosolimitan. & sepulchri dominici, ordinis sancti Augustini, per fratres dicti Sepulchri, cuius idem Ioannes frater, & ut asserit, ordinem ipsum expresse professus est gubernari soliti.

Fra. Ordo Cartusien.

Fra. Ordo uallis umbrosæ sub regula sancti Augustini degen.

Fra. Ordo Camaldulen.

Ioanni priori eremi. Camaldulen. ad Romanam ecclesiam nullo modo pertinentis, Aretin. diocæsis.

Fra. Ordo Grandimonten.

Fra. Ordo fontis Ebrandi sub regula sancti Benedicti.

Fra. Ordo uallis Scholarium, sub regula sancti Augustini.

Fra. Ordo uallis caulium mo. Ordo floren.

OMNIVM ECCLESiarVM.

Fra. Ordo humiliatorum.

Ioanni præposito domus pistorien. ordinis humiliatorum.

Fra. Ordo sancti Gulielmi sub regula sancti Augustini.

Fra. Ordo Siluestrinorum de montefano.

Ordo sancti Victoris sub regula sancti Augustini.

Ordo de sempingam.

Inno. vij. Dilecti filij priori & conuentus monasterij de sempingam, per priorem soliti gubernari, ad Ro. eccl. nullo modo pertinētis, ordinis sancti Gilberti de sempingam Licolmen. diocæsis.

Ordo sanctæ Trinitatis & redemptionis captiuorū, sub regula sancti Augustini.

Ordo fratrum beati Pauli primi Eremitæ, sub regula sancti Augustini deger.

Dilecti filij præceptoris præceptorie sancti Antonij in. P. Lan. diocæsis. Ordo beatæ Mariæ de mercede & redemptione captiuorum.

Ordo beatæ Mariæ de mercede cap.

Ordo fratrum de poenitentia beatorum martyrum Car.

Ordo sancti Hieronymi secundum instituta sancti Augustini, & sunt fratres, & habent priorem, & conuentam, & monasteria, & sunt in Hispania plura monasteria.

Ordo monachorū Heremitarum sancti Hieronymi, crectus per Martinum. v. & sunt monachi monasteriorum in Hispania, & habēt priores, & sunt pauca monasteria ordinis sancti Benedicti Celestinorum nuncupati.

Fratris tertij ordinis sancti Francisci de poenitentia nuncupati, Ioannis monachi monasterij sancti Nicolai Malfitan. ordinis sancti Benedicti, in quo monachi secundum instituta beati Petri confessoris uiuunt.

Mendicantium ordines sunt hij, videlicet.

PROVINCIALE.

Ordo fratrum prædicatorum,
Magistro, ac uniuersis prædicatorum.
Ordo fratrum Eremitarum sancti Augustini.
Priori generali fratrum Eremitarum sancti Augustini.
Ordo fratrum beate Marie de monte Carmelo.
Ordo fratrum seruorum sancte Marie ordinis sancti Augustini.
Priori generali, & fratribus seruorum sancte Marie, ordinis sancti Augustini.
Priori provinciali fratrum seruorum sancte Marie, ordinis sancti Augustini patrimonij beati Petri in Tuscia secundum morem doctorum fratrum.
Ordo fratrum minorum.
Sorores uiuentes sub cura fratrum prædicatorum.
Videm tamen ea que de bonis, in quinterno.
Sorores uiuentes sub cura fratrum minorum, ordinis sancte Clare.
Sorores penitentium beate Marie Magdalene, ordinis sancti Augustini.

De ordinibus militiarum.

Ordo sancti Ioannis Hierosolimitan.
Ordo sancte Marie Theutonicorum.
Ordo Militie sancti Iacobi de Spata in Hispania.
Ordo Militie Calatrauen. sub regula Cisterciens.
Ordo Militie iesu Christi.
Abbas & conuentus monasterij sancti Spiritus prope Sulmonam, ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinentis, ordinis sancti Benedicti Velluen. diocesis, cuius beatus Petrus de Murrone extitit institutor.
Abbas & conuentus beate Marie de monte oliueti, ordinis sancti Benedicti Aretin. diocesis. Vel sic, Monasterij & sancti Oliueti

OMNIVM ECCLESIA RV M.

nuncupati.
Sancti Ioannis Hierosolimitan. sub regula sancti Augustini & sancte Marie Theutonicorum.
Magistro hospitalis sancti Ioannis Hierosolimitan. & conuentui Rhodi hospitalis eiusdem Colocen. dioc.
Sancti Iacobi de Spata Calatrauen. ordinis sancti Augustini.
Magistro & fratribus militie hospitalis sancti Thomæ martyris Camarten. Accon.
In bulla Alex. iij. sancti Thomæ Magistro & fratribus hospitalis sancti Thomæ martyris Acconen. In bulla Io. xx.
Conuentus est in monasterio Castri beate Marie de Muntefia dicti ordinis ualentin. diocesis.
Militia beate Marie de Muntefia, & s. Georgij Cisterciens. ordinis.
Magistro & fratribus hospitalis sancti Iacobi. de alto passu Ro. ec. immediate subiecti, ordinis sancti Augustini Lucaniensis diocesis. Dilectis in Christo filiabus priorissæ & conuentui monasterij de Xixena. Alto passu. Xixena.
na, per priorissam soliti gubernari, ordinis sancti Augustini Ilerden. diocesis sub cura & secundum instituta fratrum sancti Ioannis Hierosolimitan. de gentibus.
Ordo fratrum sancti Lazari sub regula sancti Augustini de gentium.
Dilecto filio. A. de Gorduba generali magistro hospitalis sancti Lazari Hierosolimitan. ordinis sancti Augustini. Cum itaq; generalis magistratus.
Ordo fratrum s. templi domini sub regula s. Augustini. de gē.
Ordo fratrum Cruciferorum cum stella.

PROVINCIALE

Intitulatio mulierum ecclesiasticarum vel religiosarum.

Maria monialis monasterij monialium sancti Nicolai,
ordinis sancti Augustini sub cura & regimine fra-
trum predicatorum degent.

Vide i quin-
terno cancel-
larie, titu. ea Priorissa & conuentus monasterij per priorissam soliti
que de bo-
nis. gubernari, ordinis. s. Augustini sub cura & secundū
instituta fratrum ordinis predicatorum quibus ex
apost. sedis priuilegio licet dicit habere facultates.

Penitentes. Dilecte in Christo filie uniuerse mulieres poenitentes
nuncupate in domo sancti Hieronymi oppidi uienē.
patauien. diocesis.

Inclusæ. Dilectis in Christo filiabus, Abbatissis & conuentibus
monasteriorum monialium inclusarum siue ordinis
sanctæ Clare siue sancti Damiani siue minorissæ di-
cantur.

Dilecti filij canonici, & dilectæ in christo filie canoni-
cæ secularis ecclesie Asinden. in qua certus nume-
rus canonicorum existit. Golonen. diocesis.

Abbatissa, & conuentus, ac fratres, & sorores monaste-
rij, siue domus in marientione ordinis sancti Augu-
stini sancti Saluatoris nuncupati Suermen. diocesis.

Pro parte dilectæ in Christo filie Abbatissæ Monasterij
thoren. ordinis sancti Benedicti. Leodiens. diocesis,
in quo etiā præter dilectas in Christo filias inibi ca-
nonissas ipsa dumtaxat abbatissa dictum ordinē ex-
presse profiteri consuevit aliqui seculares clerici ca-
nonicatus, & præbē. ibidem obtinentes, ac capitulū
insimul facientes fore noscuntur, necnon Capituli

OMNIVM ECCLESIARVM.

huiusmodi petitio continebat. Ad collationem etiam dilectarum
in Christo filiarum Abbatissæ, & canonissarum ac dilectorum
filiorū præpositi, decani, & capituli singulorumq; canonicoū
& personarum secularis & collegiatae ecclesie sanctæ Gertru-
dis Niuellen. Lodien. dioc. in qua præter easdem abbatissam &
canonicas nonnulli canonici seculares huiusmodi capitulū inibi
facien. fore noscuntur communiter uel diuissim pertinere.

DE MONETARVM VALORE.

Libra Turonensium paruorum ualeat ducatum unum auri de camera.

Libra Turonen. monetæ in Francia. Tres libræ faciunt ducatos duos.

Libra Maioricens. tres libræ faciunt duos ducatos.

Libra Barchinonen. iaccen. ualentin. quælibet libra ducatum unum.

Libra monetæ Normandie, tres libræ ualent duo scuta non antiqua.

Libra monetæ Britaniæ ualeat minus uno duc. quia. x. lib. ualēt duc. 8.

Libra Parisien. ualeat modicum minus libra Britaniæ, & modicum
plus monetæ Franciæ.

Libra monetæ Sterlingorum in Scotia, ualeat duc. duos cum dimidio.

Libra monetæ Vsualis in Scotia ualeat ducatum unum auri, & tres
libræ similes ualent tres ducatos, qui faciunt unam libram sterlin-
gorum. Et tunc componentur lib. sterling. ex compositione anti-
qua ad duc. duos cum dimidio. Reuera, ut intellexi, ualeat duc. tres.

Libra Sterlingorum in Anglia ualeat duc. sex, tamen ad duc. quatuor.

Libra monetæ Meten. ualeat ducatum unum auri.

Libra monetæ Flandriæ ualeat ducatos tres.

Franchus in Francia, tres franchi faciunt ducatos duos.

Floreni tres auri de Aragonia, ualent ducatos duos.

Florenus Renen. auri ualeat grossos papales octo, & computantur
in Cam. apostolica quatuor floreni, pro tribus ducatis.

Florenus Sabaudie ualeat baiocchos. 2. duo floreni cum dimidio, &
unus grossus Sabaudie facit ducatum unum.

PROVINCIALE

Floreni septem Rhenen. ad rationem 40. grossorum moneta Flan-
drie pro quolibet, faciunt ducatos quatuor.
Floreni tres regni Navarra ualent ducatum unum auri.
Floreni tres monete provincie faciunt ducatum unum.
Marcha Sterlingorum in Anglia ualet ducatos quatuor.
Marcha Sterlingorum in Ibernica ualet duc. duos cum dimidio.
Marcha argenti ualet ducatos quinque auri de camera.
Marcha argenti puri ualet ducatos sex similes.
Marabatini in Hispania. 400. faciunt duc. unum auri, tamen solet au-
geri, & minui pretium. mille Marabatini ualent ducatos duos
cum quart. 3. alterius ducati.
Scutum antiquum Francie ualet ducatum unum.
Scutum nouum auri Francie ualet ducatum unum, minus uno gros-
so papali, & sic computantur in Cam. apostolica.
Salutrin. ualet ducatum unum auri.
Vncia ualet ducatos sex auri.
Florenus Carolen. ualet medium ducatum.
Florenus Brabantie ualet medium ducatum.

FINIS.

Lugduni.

Excudebat Mathias Bonhomme.

M. D. XLVI.

